Strategie komunitně vedeného místního rozvoje
MAS Šumperský venkov, z. s. 2014–2020

„Z lázní do lesů a hor, to je náš krásný region“

ANALYTICKÁ ČÁST

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Obsah

1 VYMEZENÍ ÚZEMÍ 4
2 ANALYTICKÁ ČÁST 7
2.1 Socio-ekonomická aktivity 8
2.1.1 Rozloha obcí 8
2.1.2 Obyvatelstvo 10
2.2 Zaměstnanost 20
2.3 Školství 34
2.4 Doprava 43
2.4.1 Systémovost a efektivita dopravy 45
2.4.2 Bezpečnost v dopravě 53
2.4.3 Kultura dopravy 65
2.5 Bezpečnost 70
2.6 Zemědělství, lesnictví 74
2.7 Životní prostředí 86
2.8 Cestovní ruch 93
2.8.1. Sportovně turistický cestovní ruch 95
2.8.2. Léčebný a lázeňský cestovní ruch 109
2.8.3. Kulturní cestovní ruch 115
2.8.4. Poznávací cestovní ruch 117
2.8.5. Infrastruktura a služby cestovního ruchu 126
2.8.6. Produkty CR 130
2.8.7. Organizace cestovního ruchu 133
2.8.8. Perspektivní formy cestovního ruchu 135
2.8.9. Spolupráce v cestovním ruchu 138
2.9 Sociální inkluze 140
2.9.1. Předmět sociální inkluze 140
2.9.2. Cílové skupiny a oblasti podpory 141
2.9.3. Vize sociální inkluze: 142
2.9.4. Podpora sociálního podnikání a podpora pracovního trhu 161
2.9.5. Sociální inovace 164
2.9.6. Principy sociálního a integračního sociálního podniku 165
3 SWOT ANALÝZA 170
3.1 SWOT analýza Školství 171

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

3.2 SWOT analýza Doprava.....172
3.3 SWOT analýza Bezpečnost.....173
3. 4 SWOT analýza Zaměstnanos.....174
3.5 SWOT analýza Cestovní ruch a lázeňství.....175
3.6 SWOT analýza Zemědělství a lesnictví.....177
3.7 SWOT analýza Životní prostředí.....178
3.8 SWOT analýza Sociální inkluze.....179
3.9.SWOT analýzy Celková 182
4 ANALÝZA PROBLÉMŮ A POTŘEB.....183

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

1 VYMEZENÍ ÚZEMÍ

Území, na němž působí MAS Šumperský venkov, z. s., se nachází v Olomouckém kraji, okrese Šumperk a je vymezeno katastrálními územími celkem šestnácti obcí: Bludov, Dlouhomilov, Dolní Studénky, Hraběšice, Hrabišín, Libina, Nový Malín, Oskava, Petrov nad Desnou, Sobotín, Rapotín, Loučná nad Desnou, Rejchartice, Velké Losiny, Vernířovice a Vikýřovice.

Jedním ze společných jmenovatelů všech členských obcí MAS je těsné sousedství s okresním městem Šumperkem a blízkost pohoří Hrubý Jeseník. Obce Hraběšice, Sobotín, Loučná nad Desnou, Nový Malín a místní část obce Velké Losiny Maršíkov tvoří hranici CHKO Jeseníky a částečně rovněž zasahují do chráněného parku Sovinecko. Celý Šumperský okres byl usnesením vlády č. 722/2003 definován jako „hospodářsky slabý region“.

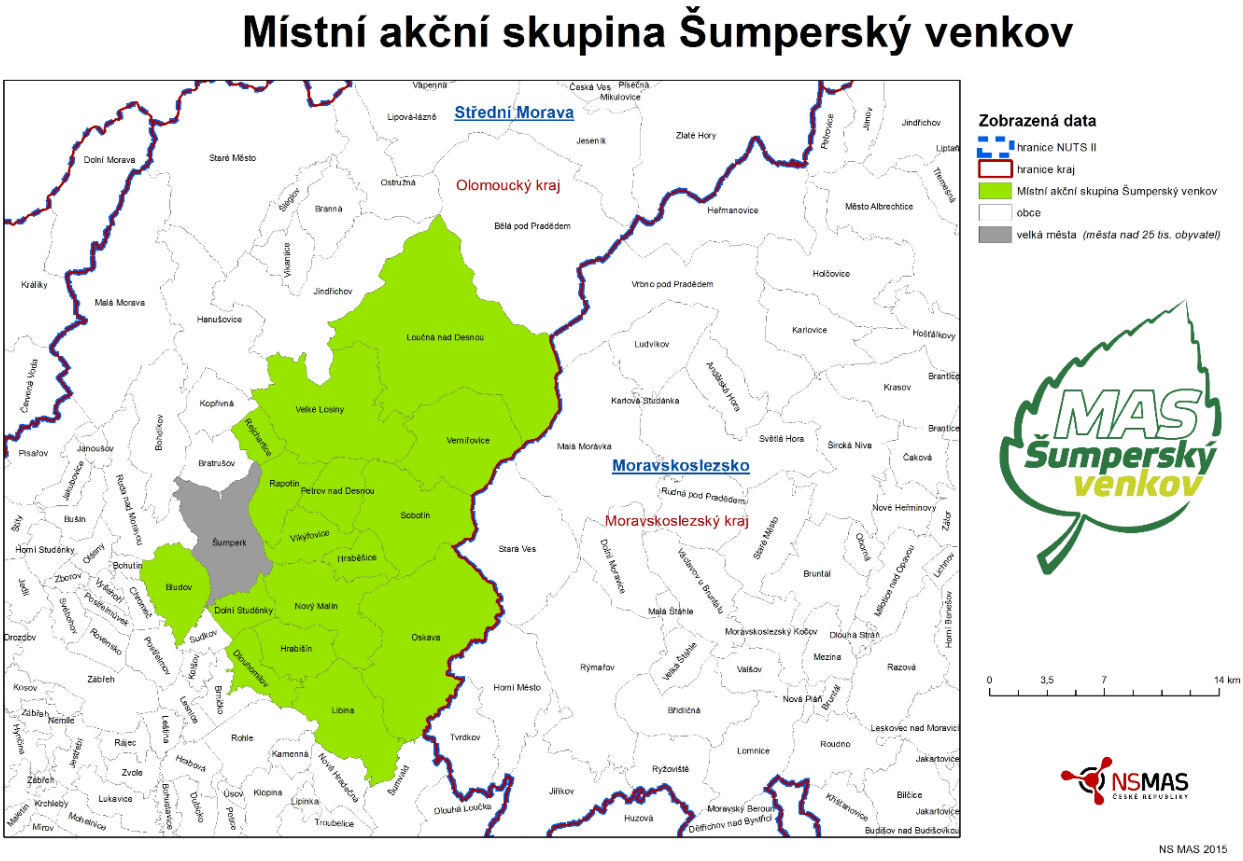

Obr. 1: Místní akční skupina Šumperský venkov, z. s.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Území MAS o velikosti 410,39 km^2 se rozprostírá z velké části v Šumperské kotlině, zasahuje do kopců Hraběšické hornatiny, podhůří Nízkého Jeseníku, Úsovské vrchoviny a po své západní hranici rovněž do Hanušovické vrchoviny. Nadpoloviční většinu rozlohy území zaujímají lesní porosty.

Průměrná nadmořská výška daného území je 425 m n. m., nejvyšším bodem je Mravenečník (1 350 m n. m.), na jehož vrcholu se nachází jedna z nejvýše položených větrných elektráren v Evropě. Průměrná teplota činí 7,3 °C a průměrné srážky dosahují hodnoty 807 mm. Zkoumané území se řadí spíše mezi chladné oblasti. Mezi charakteristické rysy regionu, pokud jde o podnebí, se řadí vysoké hodnoty srážek s poměrně vydatnými dešti, vysokou sněhovou pokrývkou v zimních měsících a dlouhodobým táním, čímž se zvyšuje vodnost v regionu pramenících vodních toků.

Krásná příroda s jedinečným množstvím lesů v sobě skrývá vysoký potenciál v oblasti rozvíjení cestovního ruchu, což umocňuje mimo jiné skutečnost, že území je doslova protkáno množstvím turistických tras a cyklostezek vedoucích k mnoha historickým a přírodním skvostům tohoto kraje. Nezanedbatelný potenciál území lze spatřovat rovněž v rozvíjejícím se lázeňství v obcích Bludov a Velké Losiny, což činí region značně atraktivním a hojně navštěvovaným. K oblibě turistů přispívá bezpochyby přítomnost unikátní Ruční papírny Velké Losiny, jež se, jak napovídá sám název, zabývá výrobou tradičního ručního papíru. Dle dostupných informací se jedná o poslední papírnu tohoto druhu v Evropě. Součástí uvedeného významného objektu je i jedinečné Muzeum ručního papíru. Mezi turisticky nejatraktivnější pamětihodnosti regionu dále patří Zámek Velké Losiny, smutně proslulý čarodějnickými procesy. Jak známo, v českých zemích docházelo k čarodějnickým procesům jen lokálně a Jesenicko, resp. Losinsko, bylo jednou z takových lokalit. Další celorepublikovou raritou je přečerpávací vodní elektrárna Dlouhé Stráně, z kulturních akcí nadregionálního významu jmenujme divadelní přehlídku Losinské kulturní léto či mezinárodní hudební festival Hudba bez hranic každoročně pořádaný v Dolních Studénkách. Neméně důležitými turistickými atraktivitami jsou také lyžařské areály v obcích Loučná nad Desnou, Hraběšice či Vernířovice.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Tab. 1: Přehled počtu obyvatel a rozlohy jednotlivých obcí MAS Šumperský venkov, z. s. (2015)

Obec	počet obyvatel	rozloha (ha)
Bludov	3101	1 668
Dlouhomilov	475	1 043
Dolní Studénky	1 273	853
Hraběšice	152	823
Hrabišín	831	1 384
Libina	3 406	2 726
Loučná nad Desnou	1 661	9 429
Nový Malín	3 393	2 732
Oskava	1 362	5 947
Petrov nad Desnou	1 200	1 209
Rapotín	3 213	1 404
Rejchartice	189	681
Sobotín	1 198	3 191
Velké Losiny	2 643	4 650
Vernířovice	213	3 330
Vikýřovice	2353	1 175
Celkem	26 663	42 245

Zdroj: www.czso.cz

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

2 ANALYTICKÁ ČÁST

Integrovaná strategie území Místní akční skupiny Šumperský venkov 2014–2020 navazuje na Strategický plán LEADER Místní akční skupiny Šumperský venkov „Z lázní do lesů a hor, to je náš krásný region“ pro období 2007–2013. Níže uvedený dokument vznikal širokou a detailní syntézou poznatků z jednotlivých obcí, neziskových organizací, drobných podnikatelů, zájmových spolků a širokého počtu občanů území MAS Šumperský venkov. Veškeré zaznamenané informace byly důkladně analyzovány, rozpracovávány v jednotlivých pracovních skupinách, projednávány na veřejných komunitních zasedáních v průběhu několika měsíců, a to vše s jediným cílem – vytvořit dokument, jenž v sobě bude zahrnovat co možná největší spektrum problémů, s nimiž se území MAS potýká, nástinem toho, jak je úspěšně řešit. Dokument se zabývá stávajícím stavem, poohlédnutím do minulosti a historie vývoje a samozřejmě budoucností toho, kam by měly obce, jejich organizace a obyvatelé směřovat.

Integrovaná strategie se snaží být věcná, zároveň se snaží pojmout co nejširší pohled na co největší množství populace. Území MAS Šumperský venkov je svým složením pestrou škálou všeho, od malých vesnic, ve kterých společenský život funguje na velmi vysoké a efektivní úrovni, přes obce menší, okrajové. Můžeme se setkat s obcemi a jejich obyvateli, kteří si jsou vědomi vhodné polohy pro rozvoj cestovního ruchu, ale také s vesnicemi a obyvateli, kteří tento potenciál dostatečně využít zatím neumějí. Zkrátka, rozlehlé území v podhůří Jeseníků se svými charakteristikami neliší od jiných koutů naší země a celé Evropy. I z tohoto důvodu je třeba si uvědomit, že nastíněná řešení různých problémů mohou fungovat jen tehdy, když se správně pochopí, lidé jim budou chtít porozumět alespoň tak, jak se snažili tvůrci níže uvedeného dokumentu porozumět připomínkám všech, kteří se ozvali.

I přes mnoho setkání, jež byla v procesu tvorby integrované strategie uskutečněna, není možné zahrnout do výsledného dokumentu všechny potenciální rizika, hrozby a výzvy. Vždy bychom nalezli nějakou novou informaci, se kterou jsme se doteď nesetkali. Je to logické. Čas a vývoj se nedá zastavit a je třeba si uvědomit, že lidé se učí celý život a právě život nejednomu dodá nové výzvy a předloží novější poznatky. I z tohoto důvodu se snažíme podat co možná nejvíce různých pohledů na efektivní využití všeho kulturního, historického, přírodního, sportovního a vůbec všeobecného lidského potenciálu, kterého se v našem území – MAS Šumperský venkov ukrývá.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

SOCIO-EKONOMICKÁ ANALÝZA REGIONU

2.1 Socio-ekonomická aktivity

2.1.1 Rozloha obcí

MAS Šumperský venkov je tvořena šestnácti obcemi o celkové rozloze více než 422 km^2, což je asi 32 % šumperského okresu (1 313 km^2), necelá desetina Olomouckého kraje (5 267 km^2) a v rámci celé České republiky pak MAS zaujímá asi 0,5 %. Největší obcí co do rozlohy je Loučná nad Desnou, jejíž rozloha čítá téměř 1 000 hektarů. Následuje obec Oskava, Velké Losiny, Vernířovice a Sobotín. Jedná se zejména o severní obce, které zasahují do CHKO Jeseníky. Nejmenší obcemi jsou naopak Dolní Studénky, Rejchartice a Hraběšice.

Většina obcí má mnohem větší zalesněnou plochu, než je celorepublikový průměr (30 %). Pouze obce Bludov, Hrabišín a Libina mají lesnatost nižší. Největší lesnatost, téměř 90 % celého obecního území, má Loučná nad Desnou. Vysokou lesnatost, přes tři čtvrtiny území, mají také obce Hraběšice, Vernířovice a Oskava.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Tab. 2: Geografické charakteristiky MAS Šumperský venkov, z.s.

Obec	výměra (ha)	zemědělská půda (ha)	zem. půda (%)	lesy (ha)	lesy (%)	zastavěná plocha (ha)
Bludov	1 668	1 015	60,9	394	23,6	40
Dlouhomilov	1 043	552	52,9	430	41,2	10
Dolní Studénky	853	452	53,0	325	38,1	17
Hraběšice	823	185	22,5	593	72,1	4
Hrabišín	1 384	942	68,1	316	22,8	16
Libina	2 726	1 916	70,3	485	17,8	48
Loučná nad Desnou	9 429	641	6,8	8 407	89,2	77
Nový Malín	2 732	1 481	54,2	967	35,4	37
Oskava	5 947	1 086	18,3	4 633	77,9	26
Petrov nad Desnou	1 209	516	42,7	579	47,9	21
Rapotín	1 404	696	49,6	480	34,2	41
Rejchartice	681	346	50,8	296	43,5	4
Sobotín	3 191	859	26,9	2 098	65,7	20
Velké Losiny	4 650	2 095	45,1	2 100	45,2	44
Vernířovice	3 330	295	8,9	2 952	88,6	8
Vikýřovice	1 175	578	49,2	475	40,4	26
celkem (průměr)	**42 245**	**13 655**	**42,5 %**	**25 530**	**49,0 %**	**439**

Zdroj: czso.cz

Průměrná rozloha zemědělské půdy v území je 42,5 % rozlohy jednotlivých obcí. Při pohledu do tabulky na hodnoty zemědělské půdy je zřejmé, že málokterá z obcí by mohla být považována za zemědělsky zajímavou. Největší plochu zemědělské půdy má obec Velké Losiny (2 095 ha). V přepočtu na celou plochu obce mají nejvíce zemědělské půdy obce Libina a Bludov. Více než 50 % zemědělské půdy mají dále obce Dlouhomilov, Dolní Studénky, Hrabišín, Nový Malín a Rejchartice. Ve všech případech však většina zemědělské půdy slouží jako pastviny pro dobytek, což je logicky dáno charakteristikami podhorského klimatu, nadmořskou výškou a členitostí terénu většiny obcí.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

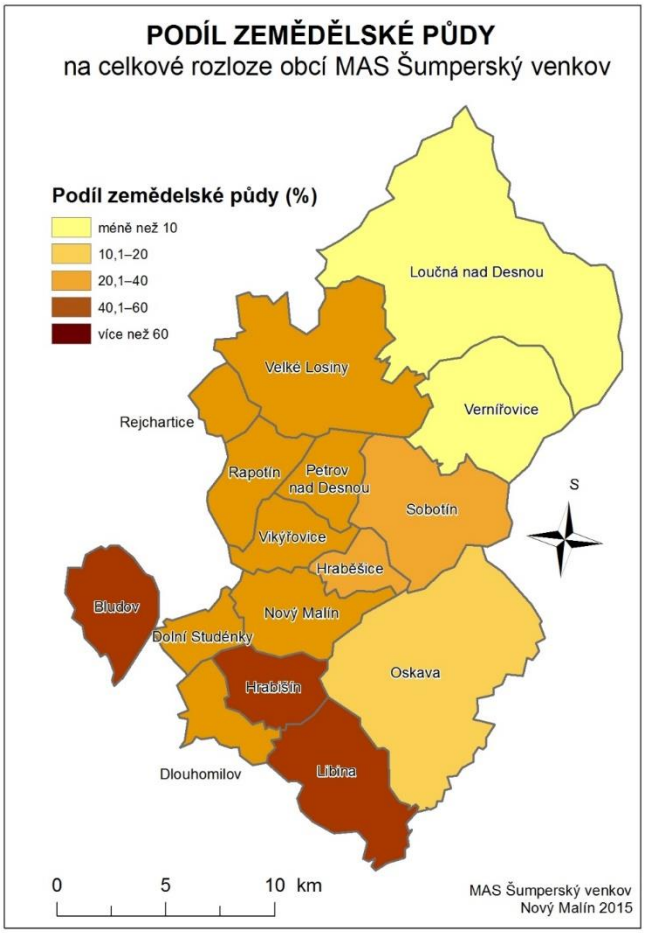

Obr. 2: Podíl zemědělské půdy v území MAS Šumperský venkov, z.s.

2.1.2 Obyvatelstvo

Největší zastavěnou plochu mají obecně obce s největším počtem obyvatel. Populačně největší obcí je v území obec Libina. Mezi obce s více než třemi tisíci obyvateli patří také Bludov, Nový Malín a Rapotín, které jsou v těsné blízkosti města Šumperk. K středním obcím by se daly zařadit obce s počtem obyvatel kolem tisícovky - Oskava (1 362 obyv.), Dolní Studénky (1 273 obyv.), Petrov nad Desnou (1 200 obyv.) či Sobotín (1 198 obyv.). Méně, než dvě stě obyvatel pak mají obce Vernířovice (213 obyv.), Rejchartice (189 obyv.) a Hraběšice (152 obyv.). Poslední jmenované obce jsou také nejodlehlejšími územími v celém území místní akční skupiny. Celkový počet obyvatel žijících v MAS je téměř 27 000, což je asi 22 % obyvatel okresu Šumperk (123 558 obyvatel) a něco málo přes 4 % obyvatel celého Olomouckého kraje (638 848 obyv.).

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Tab. 3: Počet obyvatel MAS Šumperský venkov, z. s. k 1. 1. 2015
Index stáří vyjadřuje počet obyvatel ve věku 65 a více let na 100 obyvatel ve věku 14 let a méně

			0-14		15-64		65 a více			
Obec	**Počet obyvatel 2013**	**Počet obyvatel 2015**	**abs.**	**%**	**abs.**	**%**	**abs.**	**%**	**Is[i]**	**IEZ[1]**
Bludov	3 130	3 101	466	14.9	2 117	67.6	547	17.5	117	48
Dlouhomilov	474	475	68	14.3	299	63.1	107	22.6	157	59
Dolní Studénky	1 287	1 273	185	14.4	882	68.5	220	17.1	119	46
Hraběšice	144	152	30	20.8	94	65.3	20	13.9	67	53
Hrabišín	844	831	130	15.4	604	71.6	110	13.0	85	40
Libina	3 437	3 406	531	15.4	2 302	67.0	604	17.6	114	49
Loučná nad Desnou	1 665	1 661	191	11.5	1 133	68.0	341	20.5	179	47
Nový Malín	3 367	3 393	669	19.9	2 367	70.3	331	9.8	49	42
Oskava	1 358	1 362	188	13.8	909	66.9	261	19.2	139	49
Petrov nad Desnou	1 195	1 200	170	14.2	825	69.0	200	16.7	118	45
Rapotín	3 238	3 213	518	16.0	2 220	68.6	500	15.4	97	46
Rejchartice	190	189	33	17.4	137	72.1	20	10.5	61	39
Sobotín	1 191	1 198	172	14.4	815	68.4	204	17.1	119	46
Velké Losiny	2 668	2 643	322	12.1	1 801	67.5	545	20.4	169	48
Vernířovice	213	213	33	15.5	140	65.7	40	18.8	121	52
Vikýřovice	2 360	2 353	379	16.1	1 637	69.4	344	14.6	91	44
MAS Šumperský venkov	**26 761**	**26 663**	**4 085**	**15.3**	**18 282**	**68.3**	**4 394**	**16.4**	**108**	**46**

Zdroj: Český statistický úřad

Z celkového počtu obyvatel jsou ženy rozmístěny celkem rovnoměrně, v Hraběšicích jich žije nejvíce (53,1 %), nejméně ve Vernířovicích (47,9 %). Zajímavým fenoménem je fakt, že na rozdíl od celé České republiky, ve které obyvatelstvo stárne a fakticky převažuje počet obyvatel ve věku nad 65 let nad celkovým počtem obyvatel ve věku do čtrnácti let, v MAS Šumperský venkov je tomu naopak. V celkovém přehledu žije ve věku do čtrnácti let v regionu 15,3 % (4 085 obyv.) obyvatelstva a obyvatel starších 65 let žije 16,4 % (4 394). Právě poměru mezi obyvatelstvem starším 65 let a mladším 15 let se v demografii říká index stáří. Pozitivní index stáří však nemají všechny obce. Obecně starší obyvatelstvo, tedy takové, kde je více lidí starších 65 let

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

než mladších 15 let, je celkově v deseti obcích. Mezi „nejstarší“ obce patří Dlouhomilov, Loučná nad Desnou, Velké Losiny a Vernířovice. Naopak v obcích Nový Malín a Rejchartice obyvatelé starších 65 let netvoří ani desetinu celkové populace. V tomto srovnání tedy patří region MAS v rámci celé republiky rozhodně k pozitivním oblastem.

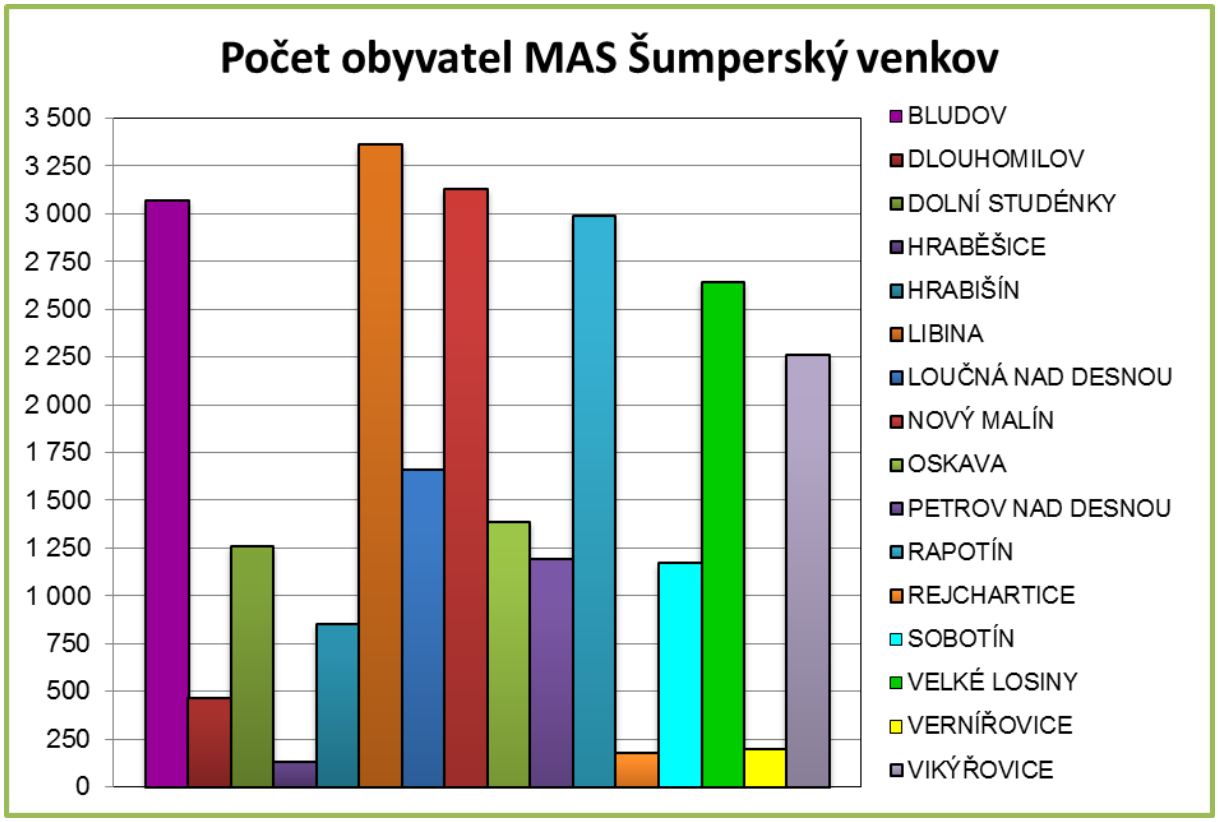

Obr. 3: Počet obyvatel v území MAS Šumperský venkov, z.s. (2013)

Celorepublikový průměr hustoty osídlení je 137 obyvatel na 1 km^2. Z pohledu na následující tabulku je zřejmé, že průměrné osídlení regionu území MAS Šumperský venkov je 88 obyvatel na 1 km^2. Hustota osídlení v regionu je celkově nižší než v celém Olomouckém kraji (121 km^2) i než v samotném okrese Šumperk (94,1 km^2). Je to samozřejmě spojeno s tím, že území MAS se nachází v podhůří Jeseníků a v Jeseníkách samotných, kde logicky žije méně lidí. Vyšší hodnotu osídlení, než je průměr okresní i celorepublikový, mají obce Rapotín, Bludov, Vikýřovice a Dolní Studénky. Je to způsobeno zřejmě tím, že leží v údolí, a také tím, že jsou to satelitní obce okresního města, do kterých se stěhuje a staví zde původní městské obyvatelstvo. Nejnižší hustotu osídlení pak má obec Vernířovice, dále Loučná nad Desnou či Hraběšice, což je způsobeno již zmiňovanou vysokou nadmořskou výškou těchto obcí a jejich podhorským až horským charakterem.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Dalším významným faktorem charakterizujícím území je průměrný věk obyvatelstva (40,7 let), který je nepatrně vyšší než je celorepublikový průměr (ČR – 40,6 let). Bohužel to pouze potvrzuje fenomén „stárnutí“ obyvatelstva v periferních a horských oblastech celé naší republiky. Průměrný věk obyvatelstva v jednotlivých obcích se pohybuje v rozmezí od 36,1 let (Nový Malín) po 44,2 let (Dlouhomilov). Průměrný věk obyvatel jednotlivých obcí, stejně jako hodnota indexu stáří, je samozřejmě ovlivněn i množstvím ubytovacích kapacit pro seniory, kteří si do těchto typů bydlení převádějí svá trvalá bydliště.

Tab. 4: Vývoj počtu obyvatel v obcích MAS Šumperský venkov, z. s. (2007 – 2015)

Rok	**2007**	**2009**	**2011**	**2013**	**2015**	**index 2013/2007**	**index 2015/2007**
Obec	**počet obyvatel**	**počet obyvatel**	**počet obyvatel**	**počet obyvatel**	**počet obyvatel**		
Bludov	3 139	3 181	3 127	3 130	3 101	100	99
Dlouhomilov	476	489	477	474	475	100	100
Dolní Studénky	1 313	1 307	1 296	1 287	1 273	98	97
Hraběšice	124	126	143	144	152	116	123
Hrabišín	862	865	861	844	831	98	96
Libina	3 489	3 506	3 475	3 437	3 406	99	98
Loučná nad Desnou	1 842	1 809	1 729	1 665	1 661	90	90
Nový Malín	3 008	3 172	3 293	3 367	3 393	112	113
Oskava	1 420	1 410	1 376	1 358	1 362	96	96
Petrov nad Desnou	0	0	1 186	1 195	1200	xx	xx
Rapotín	3 196	3 252	3 236	3 238	3 213	101	101
Rejchartice	190	192	188	190	189	100	99
Sobotín	2 386	2 416	1 225	1 191	1 198	50	50
Velké Losiny	2 783	2 765	2 724	2 668	2 643	96	95
Vernířovice	199	194	194	213	213	107	107
Vikýřovice	2 129	2 236	2 296	2 360	2 353	111	111
Celkem	**26 556**	**26 920**	**26 826**	**26 761**	**26 663**	**101**	**100**

Zdroj: Český statistický úřad; vlastní výpočty

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Tab. 5: Průměrné geografické charakteristiky MAS Šumperský venkov, z s. v letech 2010–2014

Obec	hustota osídlení	průměrný věk
Bludov	187,5	41,6
Dlouhomilov	45,7	44,2
Dolní Studénky	151,9	42,0
Hraběšice	17,4	36,4
Hrabišín	62,2	39,2
Libina	127,5	41,1
Loučná nad Desnou	18,3	43,0
Nový Malín	120,5	36,1
Oskava	23,1	41,9
Petrov nad Desnou	98,1	41,5
Rapotín	230,5	39,6
Rejchartice	27,6	37,0
Sobotín	38,4	41,6
Velké Losiny	58,6	43,1
Vernířovice	5,8	43,5
Vikýřovice	195,4	40,1
Průměr	**88,0**	**40,7**

Zdroj: Český statistický úřad

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

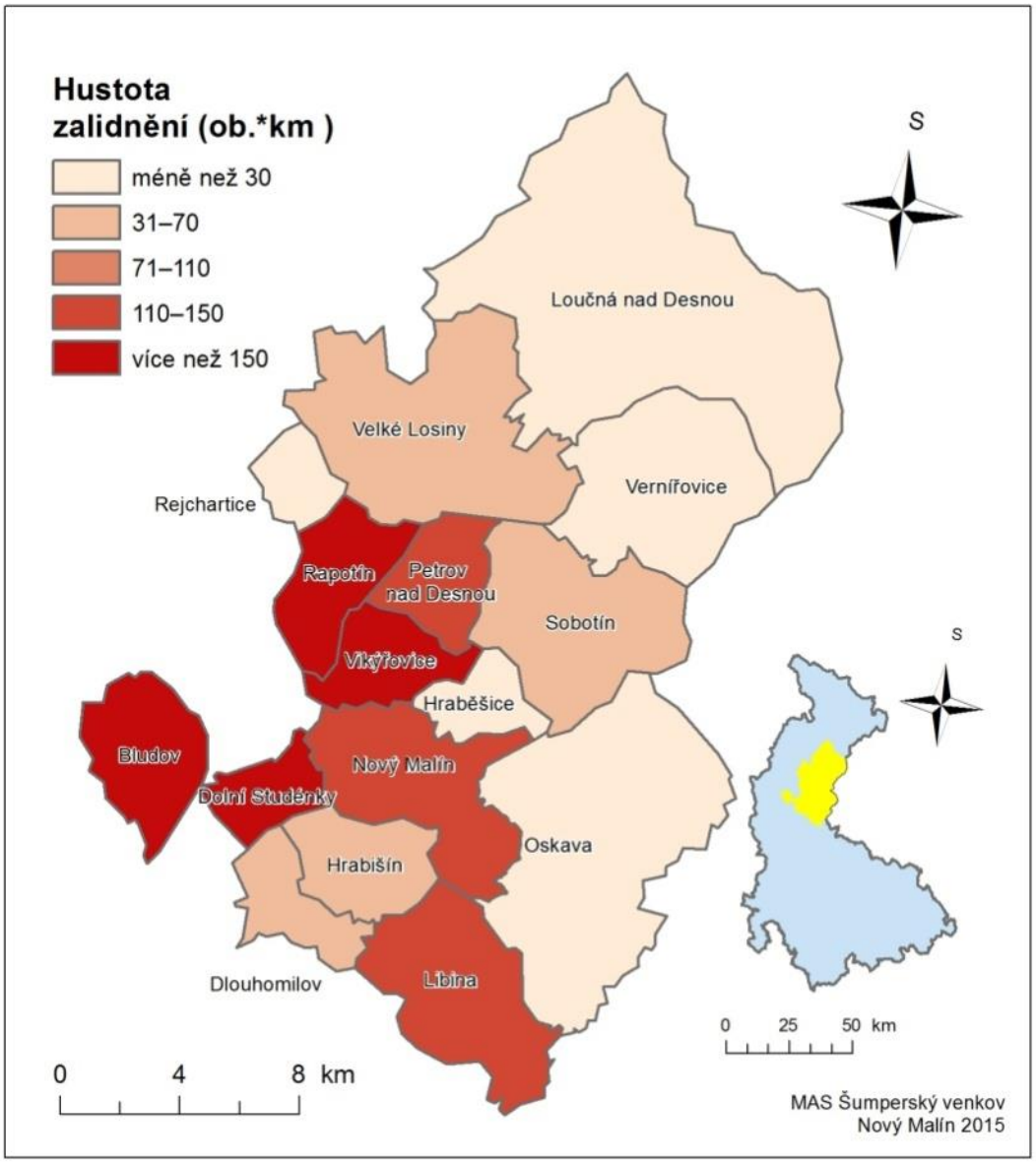

Obr. 4: Hustota osídlení na území MAS Šumperský venkov, z.s. v roce 2013

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

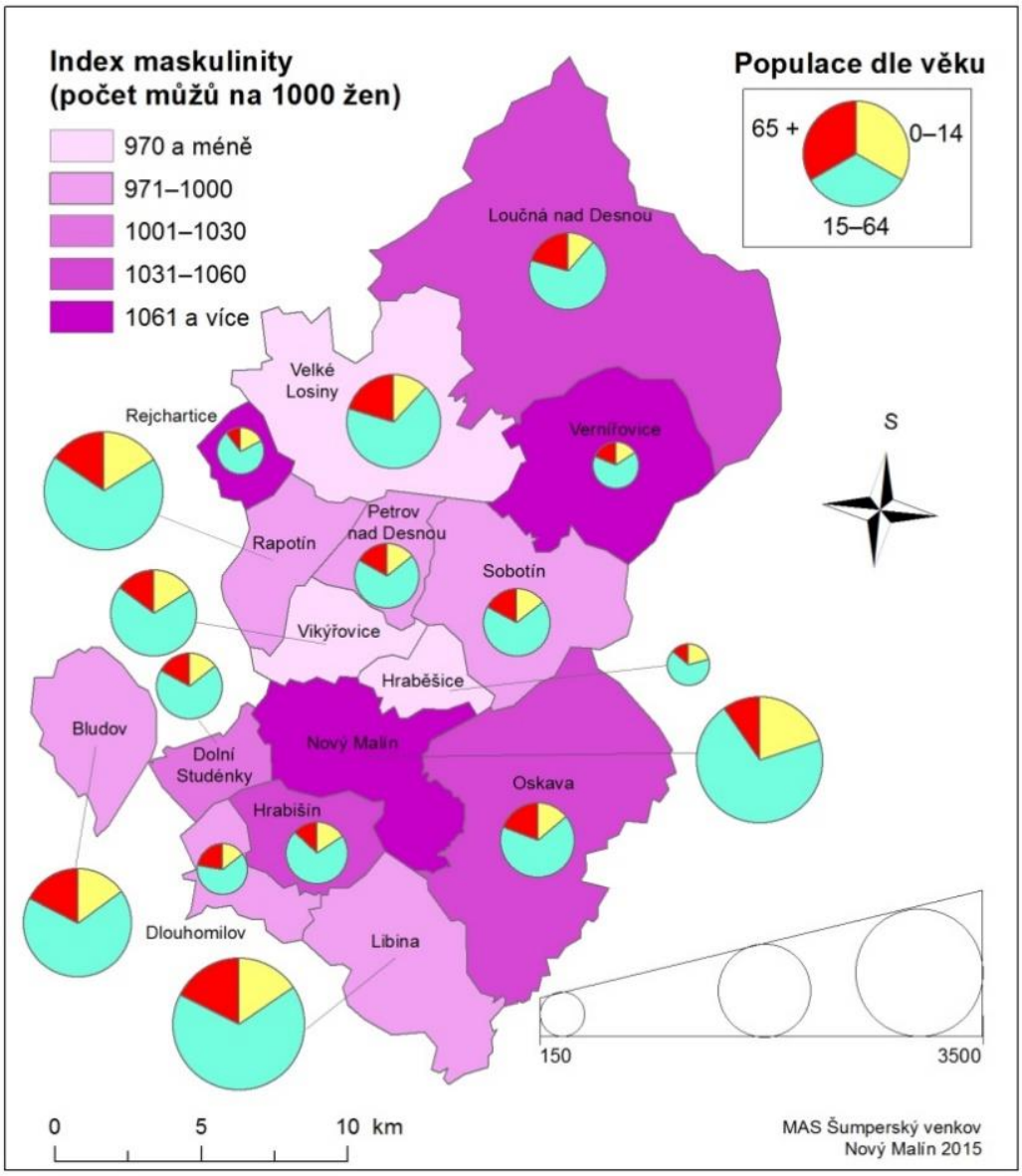

Obr. 5: Index maskulinity a populace dle věkových skupin v obcích MAS Šumperský venkov v roce 2013. Zdroj: Český statistický úřad, vlastní tvorba

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Tab. 6: Podíl obyvatelstva ve věku patnácti a více let na území obcí MAS Šumperský venkov dle nejvyššího ukončeného vzdělání k 26. 3. 2011

Obec	Syntetický index	Z	S_{BM}	S_M	VŠ
Bludov	2.2	18.0	40.6	29.7	9.0
Dlouhomilov	2.2	22.5	43.6	27.2	5.9
Dolní Studénky	2.3	17.7	39.3	30.8	9.8
Hraběšice	2.4	21.6	26.5	28.4	20.6
Hrabišín	2.0	24.2	44.1	24.3	3.6
Libina	2.1	24.3	44.2	24.1	6.4
Loučná nad Desnou	2.1	24.5	40.5	27.2	4.9
Nový Malín	2.3	19.0	34.6	30.0	12.1
Oskava	2.0	29.3	41.0	23.4	5.0
Petrov nad Desnou	2.0	26.8	38.6	25.2	5.0
Rapotín	2.2	18.7	41.9	28.7	7.7
Rejchartice	1.8	29.6	43.0	16.3	4.4
Sobotín	2.0	28.0	41.0	19.7	7.0
Velké Losiny	2.2	21.4	41.7	26.8	7.7
Vernířovice	2.1	24.0	38.3	24.0	9.0
Vikýřovice	2.4	16.3	34.4	33.6	12.8
MAS Šumperský venkov	**2.1**	**21.5**	**40.1**	**27.5**	**7.1**
okres Šumperk	**2.2**	**21.2**	**37.4**	**29.1**	**9.1**
Česká republika	**2.3**	**18.0**	**33.0**	**31.2**	**12.5**

Zdroj: Český statistický úřad

Z – základní vzdělání

S_{BM} – střední vzdělání bez maturity

S_M – střední vzdělání s maturitou

VŠ – vysokoškolské vzdělání

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

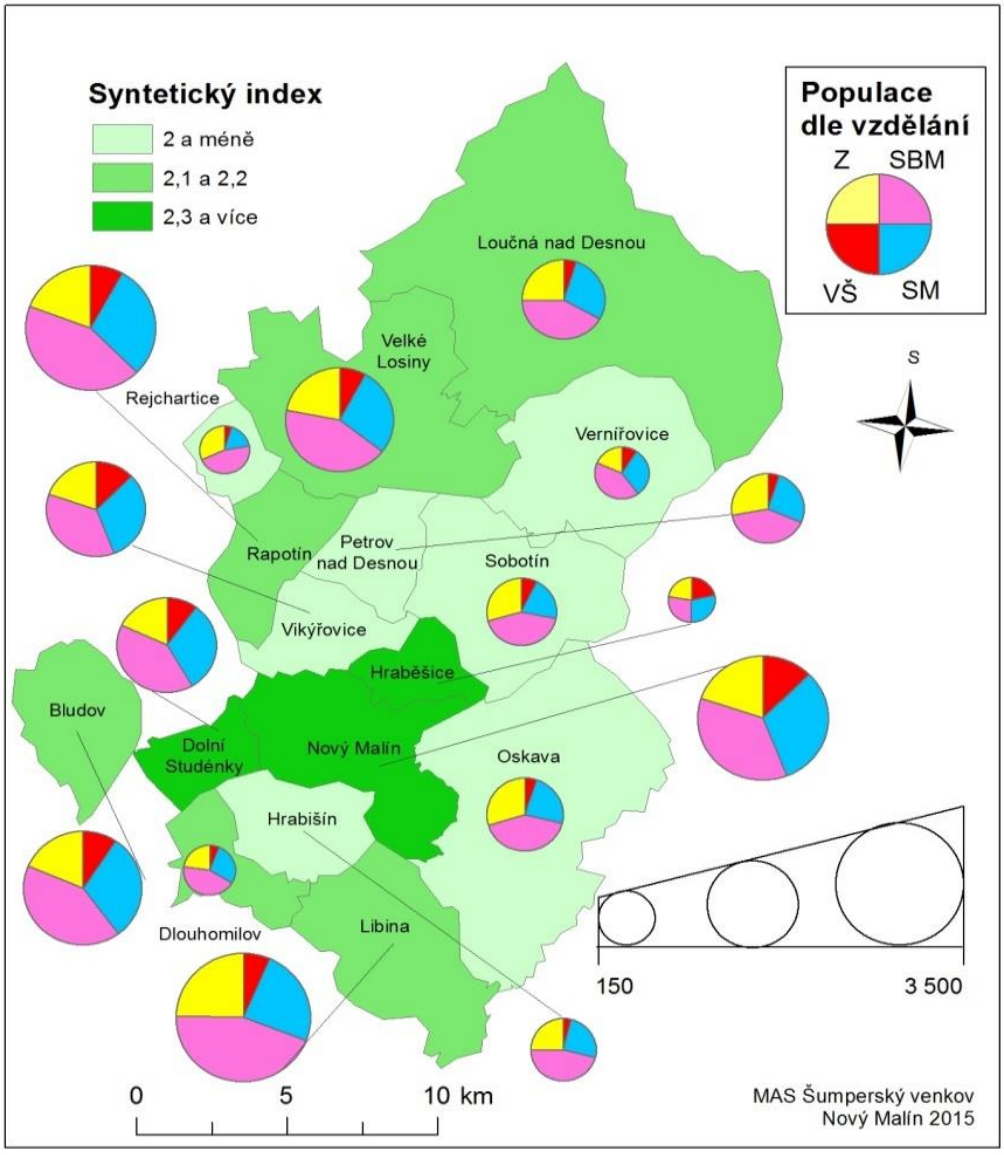

Obr. 6: Syntetický index vzdělání a populace dle vzdělanostních skupin v obcích MAS Šumperský venkov v roce 2013. Zdroj: Český statistický úřad, vlastní tvorba

Geografický ukazatel migračního salda udává rozdíl mezi imigrací a emigrací v regionu, tedy zda-li se více lidí z území vystěhuje, nebo do něj přistěhuje. Hodnota migračního salda pro celé území MAS Šumperský venkov za rok 2013 je pozitivní v celkovém počtu 145 přistěhovaných obyvatel. Rozhodně bychom toto číslo měli zařadit za pozitivní úkaz regionu. V celém okresu Šumperk je hodnota tohoto ukazatele mínus 157 obyvatel za rok 2012. V rámci MAS jsou pak samozřejmě mezi jednotlivými obcemi významné rozdíly. Nejvíce nových obyvatel zaznamenává obec Nový Malín, kterou můžeme označit za současně nejpopulárnější obec, co se

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

týče přistěhovalectví. Další obcí, která má významně pozitivní migrační saldo, je obec Rapotín, která stejně jako Nový Malín velmi úzce souvisí s okresním městem. Zároveň si s výše uvedené tabulky všimněme, že z celkového počtu šestnácti obcí MAS jich pouze šest vykazuje v tomto ohledu záporné hodnoty.

Mezi další demografické ukazatele patří přirozený přírůstek, tedy rozdíl mezi celkovým počtem živě narozených dětí a celkovým počtem zemřelých obyvatel v daném území za jeden rok. V tomto směru vykazuje území MAS negativní hodnotu (-45). Celý okres Šumperk má přirozený přírůstek – 168. Celkově deset obcí vykazuje negativní přirozený přírůstek, v těchto obcích tedy více obyvatel zemřelo, než se narodilo. Zejména v obcích Libina, Sobotín a Hrabišín je toto číslo významně záporné, naopak v obci Nový Malín je nově narozených dětí vůči zemřelým nejvíce (23).

Tab. 7: Geografické charakteristiky v obcích MAS Šumperský venkov, z.s. v roce 2013

Obec	Migrační saldo	Přirozený přírůstek
Bludov	-24	-1
Dlouhomilov	6	-3
Dolní Studénky	16	-7
Hraběšice	10	2
Hrabišín	18	-14
Libina	4	-23
Loučná nad Desnou	-15	-9
Nový Malín	107	23
Oskava	-12	-4
Petrov nad Desnou	3	-2
Rapotín	37	8
Rejchartice	-1	0
Sobotín	-10	-19
Velké Losiny	-9	3
Vernířovice	8	-1
Vikýřovice	7	2
Celkem	**145**	**-45**

Zdroj: www.czso.cz

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

2.2 Zaměstnanost

Významným a často připomínaným ekonomickým ukazatelem dnešní doby je nezaměstnanost obyvatel daného regionu. V časovém horizontu posledních let se nezaměstnanost celé České republiky obecně zvyšovala. Koncem roku 2013 se nezaměstnanost v kraji pohybovala v hodnotách okolo 10,5 %. Od roku 2014 díky příznivé ekonomické situaci v Česku dochází k pozvolnému poklesu nezaměstnanosti, přičemž v roce 2015 se nezaměstnanost dostala až pod úroveň 7 %. Příznivý vývoj zaměstnanosti však nemění nic na faktu, že v oblasti nezaměstnanosti Olomoucký kraj stále zůstává jedním nejvíce postižených regionů (v roce 2014 mezi 14 kraji na 11. místě).

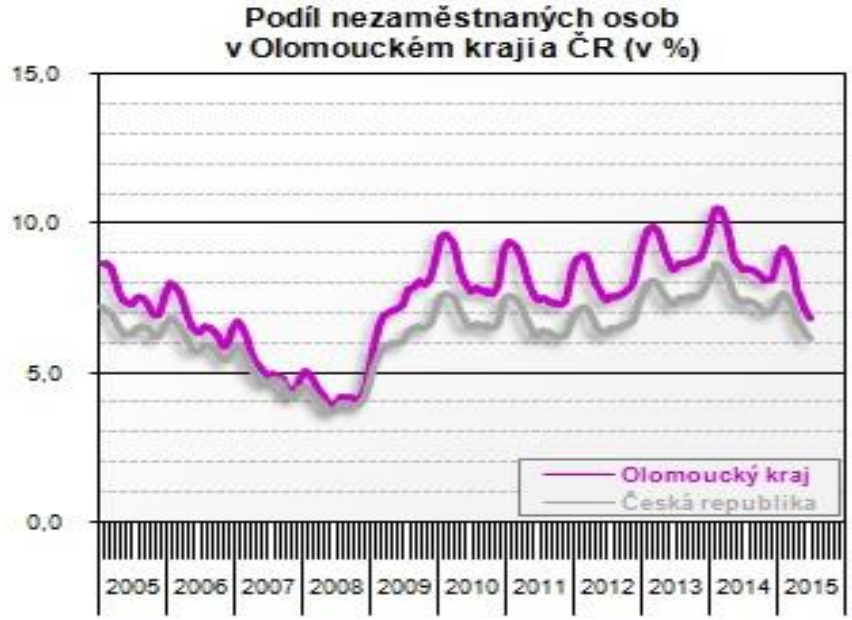

Obr. 7: Podíl nezaměstnaných v Olomouckém kraji 2005 – 2015

Zdroj: czso.cz

Hodnota nezaměstnanosti Olomouckého kraje byla v roce 2014 6,8 %, šumperského okresu 8,89 %. Z tabulky uvedené pod textem je zřejmé, že oblast území MAS bohužel patří k území s průměrně vyšší nezaměstnaností, než je v celém Olomouckém kraji a přibližně odpovídá hodnotám šumperského okresu. V území nalezneme jen pár obcí, ve kterých je nezaměstnanost obyvatel nižší, než je okresní či krajský průměr. Jsou to především obce v těsné blízkosti okresního města (Bludov, Dlouhomilov, Hraběšice, Dolní Studénky, Vikýřovice). Pouze obec Vikýřovice a Hraběšice má lepší míru nezaměstnanosti než je krajský průměr. Tyto obce spolu s obcí Nový Malín mají jako jediné nižší hodnotu nezaměstnanosti, než je celorepublikový průměr. Je to významný fakt, který důrazně poukazuje na to, že převážná oblast MAS se nachází v hospodářské

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

periferii Olomouckého kraje a celé republiky a rozhodně je důležité na tuto situaci co nejvíce upozorňovat a co nejefektivněji ji řešit. Právě zajištěním co možná největšího množství pracovních příležitostí pro obyvatele jednotlivých obcí můžeme zvýšit jejich snahu o zvelebování svého okolí, o chuť nových obyvatel se v tomto území usadit pro celý život, zatraktivnit území nejen pro cestovní ruch, ale také nové investory. Proces snižování nezaměstnanosti je důležitým aspektem k růstu životní úrovně a spokojenosti obyvatel, k růstu jejich sounáležitosti s regionem a celým smyslem života v podhůří Jeseníků.

Tab. 8: Geografické charakteristiky MAS Šumperský venkov, z. s. prosinec 2014

Obec	nezaměstnanost (%)	uchazeči celkem
Bludov	7,6	160
Dlouhomilov	7,7	23
Dolní Studénky	8,8	78
Hraběšice	5,3	5
Hrabišín	9,3	56
Libina	10,4	240
Loučná nad Desnou	9,4	107
Nový Malín	7,1	167
Oskava	11,9	108
Petrov nad Desnou	12,1	100
Rapotín	9,9	219
Rejchartice	17,5	24
Sobotín	11,4	93
Velké Losiny	9,0	162
Vernířovice	10,0	14
Vikýřovice	6,5	106
Průměr	**8,9**	**87**

Zdroj: www.czso.cz

I další ukazatele v tabulce z roku 2010 (tab. 8a) potvrzují celorepublikové statistiky. Celkový počet nezaměstnaných osob je logicky v obcích s největším počtem obyvatel. Zároveň platí, že nezaměstnanost se obecně zvyšuje se vzdáleností a dostupností do větších center regionu (Vernířovice, Rejchartice, Oskava). Nejnižší počty uchazečů o zaměstnání pak vykazují absolventi vysokých škol.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Tab. 8a: Geografické charakteristiky MAS Šumperský venkov, z. s. ,2010

Obec	nezaměstnanost (%)	uchazeči celkem	uchazeči absolventi VŠ	uchazeči nad 12 měsíců
Bludov	9,8	167	8	70
Dlouhomilov	15,6	37	2	14
Dolní Studénky	12,9	87	3	37
Hraběšice	26,1	13	0	5
Hrabišín	16,6	72	6	30
Libina	15,4	269	18	101
Loučná nad Desnou	10,8	109	4	33
Nový Malín	14,4	201	6	77
Oskava	17,1	128	3	58
Petrov nad Desnou	15,2	102	5	40
Rapotín	14,6	231	10	78
Rejchartice	13,6	93	0	4
Sobotín	14,6	203	6	33
Velké Losiny	13,2	23	18	64
Vernířovice	27,9	127	3	7
Vikýřovice	12,0	13	7	44
Průměr	**15,6**	**117,2**	**6,2**	**43,4**

Zdroj: Analýza trhu práce za rok 2010 pro okres Šumperk, MPSV

Ekonomická aktivita obyvatel se dělí na obyvatele ekonomicky aktivní a ekonomicky neaktivní. Míra ekonomické aktivity se vypočítá jako podíl pracovní síly (zaměstnaných a nezaměstnaných) na počtu všech osob starších 15 let. Zajímavým ukazatelem z regionálního hlediska pro území MAS Šumperský venkov je také i sledování výjezdů, případně příjezdu do regionu za prací či vzděláním. Tento ukazatel hodnotí schopnost území MAS Šumperský venkov nabídnout dostatek pracovních příležitostí pro své obyvatele a případně pro obyvatele okolních regionů. Dále hodnotí i vybavenost území MAS Šumperský venkov z hlediska nabídky vzdělávacích zařízení s důrazem především na nabídku vyššího vzdělávání – střední, vyšší odborné a vysoké školy.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Tab. 9: Vývoj nezaměstnanosti v území MAS Šumperský venkov, z.s. (2008 – 2014)

Obec	2008	2009	2010	2011	2013	2014	2015
Bludov	5,7	12,1	11,2	9,8	8,9	7,7	5,2
Dlouhomilov	9,6	19,3	17,0	15,6	9,1	8,0	8
Dolní Studénky	5,0	11,3	12,7	12,9	11,1	9,0	7,4
Hraběšice	13,0	23,9	23,9	26,1	7,3	5,3	7,4
Hrabišín	8,6	15,2	17,8	16,6	10,5	9,5	8,0
Libina	10,5	19,7	16,0	15,4	10,1	10,8	6,5
Loučná nad Desnou	5,5	10,1	9,7	10,8	10,1	9,7	6,7
Nový Malín	8,8	15,5	17,0	14,4	8,9	7,0	6,5
Oskava	11,5	18,5	19,3	17,2	12,9	11,9	9,5
Petrov nad Desnou	xx	xx	18,8	15,2	12,9	12,2	9,7
Rapotín	8,2	17,0	15,1	14,9	11,7	10,0	7,1
Rejchartice	8,0	17,1	12,5	13,6	19,1	18,0	14,3
Sobotín	7,9	15,1	19,0	14,6	12,5	11,5	9,5
Velké Losiny	7,2	13,2	13,5	13,2	11,6	9,2	7,1
Vernířovice	10,1	22,8	24,1	27,9	13,7	9,9	11,3
Vikýřovice	8,0	12,1	11,8	12,1	7,9	6,6	4,8
Průměr – MAS Šumperský venkov	**8,5**	**16,2**	**16,2**	**15,6**	**11,1**	**9,8**	**8,1**
Průměr - ČR	**6,0**	**9,2**	**9,6**	**8,6**	**8,2**	**7,5**	**6,2**

Zdroj: czso.cz

Míra nezaměstnanosti MAS Šumperský venkov je trvale výrazně nad celorepublikovým průměrem. Z tabulky lze velmi dobře vypozorovat rapidní nárůst míry nezaměstnanosti v roce 2009 oproti roku předcházejícímu. Příčinou tohoto nárůstu byla celosvětová ekonomická krize.

Pokud porovnáme míru nezaměstnanosti mezi jednotlivými obcemi MAS Šumperský venkov, sledujeme velké rozdíly. Na území se nachází dvě obce s extrémní hodnotou míry nezaměstnanosti. Patří sem obec Hraběšice (26 % v roce 2011) a Vernířovice (cca 28 % v roce 2011). Tato situace je zejména způsobena jejich lokalizací – špatná dopravní dostupnost. Dále okolo 17–18 % se téhož roku pohybují obce Dlouhomilov, Hrabišín, Libina, Oskava a Petrov nad Desnou. Do roku 2015 je možné zaznamenat výrazné zlepšení situace. Je to zejména způsobeno příznivou ekonomickou situací v ČR. Oproti předchozím letům je možné zaznamenat i několik málo obcí, které se nachází nad republikovým průměrem (Vikýřovice 4,8 %, Bludov 5,2 %). Mírně si v roce 2015 pohoršila obec Nový Malín, která se v roce 2014 pohybovala pod celorepublikovým průměrem. To se jí v roce 2015 nepodařilo.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Ostatní obce MAS Šumperský venkov mají míru nezaměstnanosti o několik procent vyšší než má Česká republika. Nejvíce se celorepublikovému průměru vzdaluje obec Rejchartice (14,3 %). Vysoká míra nezaměstnanosti v obcích MAS Šumperský venkov s sebou přináší velké problémy. Podmínky pro život a rozvoj ekonomických činností v obcích MAS Šumperský venkov jsou ztížené. Tato oblast je kritickou z hlediska výskytu sociálně rizikového chování – dlouhodobá nezaměstnanost, alkoholismus, drogová závislost.

Míra nezaměstnanosti odhaluje některé závažné problémy na území MAS Šumperský venkov. Relativní údaje upozorňují na nepříznivé skutečnosti. Jedná se například o vysoký počet evidovaných nezaměstnaných mladých uchazečů a vysoký počet dlouhodobě (nad 6 měsíců) evidovaných uchazečů, podnikatelé také jen minimálně využívají možností zkrácených úvazků.

Na jednání pracovních skupin a kulatých stolů označili jednotliví zástupci, ať už z řad starostů, podnikatelů, nebo NNO další problémy v oblasti nezaměstnanosti, mezi které řadí především:

- nesoulad mezi strukturou uchazečů a strukturou nahlášených volných pracovních míst (podle požadavků na vzdělání, dovednosti a znalosti),
- u pracovních míst s nízkou kvalifikací není rovnovážný stav mezi mzdou a pracovními podmínkami, a proto se uchazečům nevyplatí pracovat (výše nabízené mzdy versus výše sociálních dávek),
- zejména specifické skupiny obyvatel, jako jsou lidé v předdůchodovém věku, ženy po mateřské dovolené, romská menšina apod., se těžko vypořádávají se situací, že je potencionální zaměstnavatelé i přesto, že chtějí pracovat, permanentně odmítají, tito lidé se po delší době evidence na ÚP přizpůsobí dané situaci a ztratí motivaci a zájem o zaměstnání dále bojovat,
- značný vliv má rodinná situace a zázemí, kdy děti přejímají životní postoje od svých rodičů, tzn., že pokud v rodině nikdo nepracuje, tak děti nemají návyk k této činnosti apod.,
- nepříznivou věkovou skladbu obyvatel MAS Šumperský venkov, která již ve střednědobém horizontu bude ovlivňovat strukturu nabídky místních zdrojů pracovních sil.

Naopak příležitostí vidí v motivaci a odstraňování bariér začínajícím podnikatelům (příspěvky na podnikání, zaměstnance, vybavení, nízkoúročené půjčky…) a podporu stávajících malých živnostníků, řemeslníků a podnikatelů, jež by vedla ke zvýšení zaměstnanosti v obcích (zejména

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

pak i mladých lidí, kteří by se po studiích vraceli zpět do regionu). Na území MAS se také nachází množství nevyužitých pozemků, opuštěných budov a zemědělských statků, které by se daly využít například k podnikatelským aktivitám nebo jako skladovací prostory.

Lze obecně říci, že v příštích letech dle vývojového trendu bude zdrojem zaměstnanosti zejména vysoká odbornost a kvalifikovanost, vysoká flexibilita i ochota a možnost využívat zkrácené pracovní úvazky, pružné a nepravidelné pracovní doby, na což je třeba obyvatele připravit.

S vývojem nezaměstnanosti úzce souvisí vývoj počtu hlášených volných pracovních míst (VPM). Stále platí, že nejhorší uplatnění mají profese administrativního rázu. Lze k nim přiřadit účetní, ekonomy, asistenty, sekretářky, úředníky ve skladech, ve výrobě, v cestovních kancelářích, což tvoří 7,62 % z celkového počtu evidovaných nezaměstnaných osob.

Tab. 10: Přehled profesí uchazečů o zaměstnání MAS Šumperský venkov, z.s. (2012)

Název profese	Počet VPM	Počet UOZ
Lékaři, ordináři (kromě zubních lékařů)	8	1
Ostatní techničtí pracovníci jinde neuvedení	6	33
Operátoři průmyslových robotů, NC strojů	13	5
Obchodní cestující, profesionální poradci v obchodě obchodní. zást.	24	243
Kuchaři	12	227
Číšníci/servírky	10	143
Prodavači v obchodech	6	569
Dělníci pro pěstění lesa	8	65
Instalatéři, potrubáři, stavební zámečníci, klempíři	10	92
Svářeči, řezači plamenem a páječi	29	32
Výrobci a opraváři výrobků a dílů z plechů	14	32
Montéři kovových konstrukcí	13	2
Nástrojaři, kovomodeláři, kovodělníci, zámečníci	7	223
Mechanici, opraváři a seřizovači elektrických částí dopr. prostředků	14	9
Umělečtí truhláři, řezbáři a výrobci výrobků ze dřeva	7	38
Řidiči nákladních automobilů a tahačů	13	80
Pomocní uklízeči v kancelářích, hotelích, nemocnicích	13	318

Mezi nejžádanější profese patří dle výše uvedené tabulky: obchodní cestující, svářeči, řezači plamenem a páječi a výrobci a opraváři výrobků a dílů z plechů.

Obce v územní působnosti MAS Šumperský venkov spadají pod Úřad práce České republiky – Krajská pobočka v Olomouci, kontaktní pracoviště ÚP Šumperk. Trh práce je výrazně determinován strukturou hospodářství, sídelní strukturou, mobilitou pracovních sil a kvalitativní úrovní lidských zdrojů. Stávající situace je z hlediska klesající míry nezaměstnanosti poměrně příznivá. Ukazatel míry registrované nezaměstnanosti je od ledna 2013 dle nařízení Ministerstva

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

práce a sociálních věcí nahrazen novým ukazatelem registrované nezaměstnanosti v ČR s názvem „podíl nezaměstnaných osob“. Vyjadřuje podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let ze všech obyvatel ve stejném věku. Pro naši analýzu budeme tedy vycházet z tohoto ukazatele, neboť nový ukazatel podíl nezaměstnaných osob má kvůli odlišné definici jinou úroveň, a je tudíž s původním ukazatelem míry registrované nezaměstnanosti nesrovnatelný.

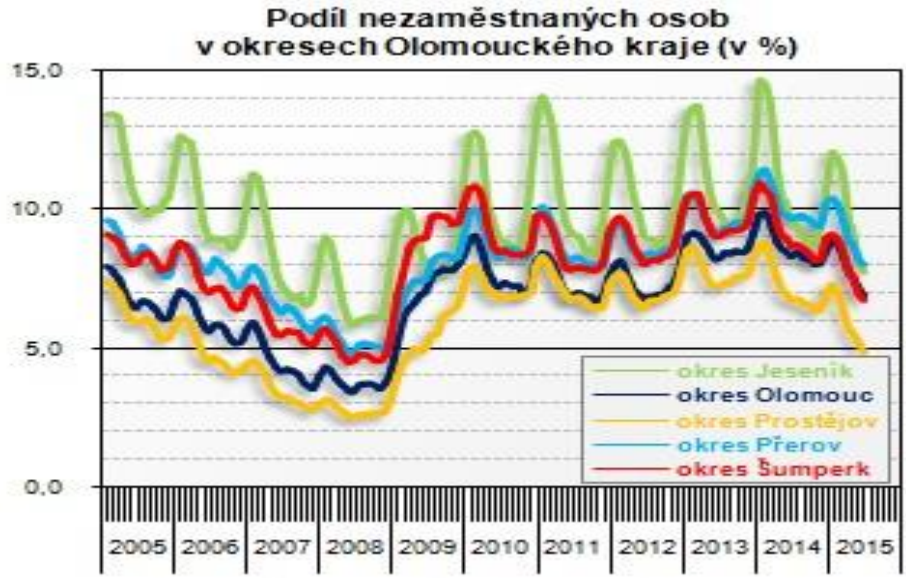

Obr. 8: Vývoj nezaměstnanosti v Olomouckém kraji v letech 2005–2015

Zdroj: czso.cz

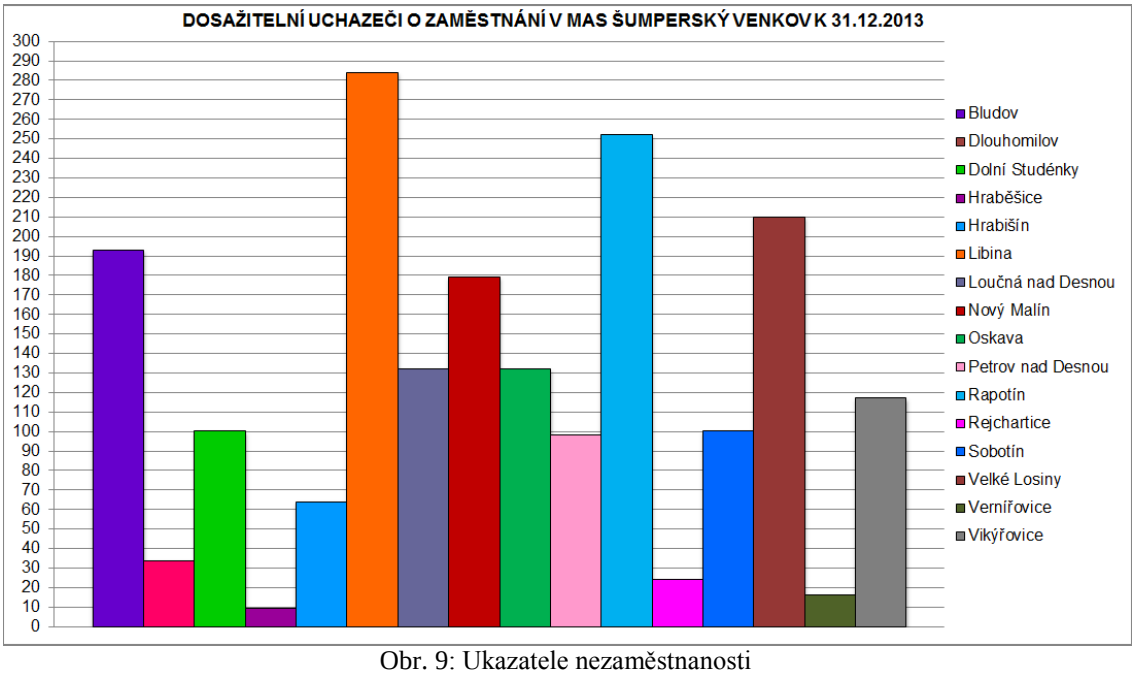

Obr. 9: Ukazatele nezaměstnanosti

Nejohroženější skupinou nezaměstnaných osob v okrese Šumperk jsou osoby dlouhodobě nezaměstnané (v evidenci ÚP 12 měsíců a více). V okrese Šumperk se dle dat ÚP ke konci roku

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

2010 podílely osoby dlouhodobě nezaměstnané na celkové nezaměstnanosti 51,99 %. Ve srovnání s předchozími léty, kdy byla dlouhodobá nezaměstnanost záležitostí skupiny osob, které měly zpravidla kombinované důvody pro to, aby mohly nastoupit do zaměstnání (jako např. zdravotní stav, péče o osobu blízkou, dopravní dostupnost atd.), se během roku 2009, což často přetrvalo i v roce 2010, ocitly v evidenci Úřadu práce v řadách dlouhodobě nezaměstnaných osoby zasažené světovou hospodářskou krizí, které nemají žádné osobní důvody pro to, že nemohou nastoupit do zaměstnání, ale žádná vhodná pracovní příležitost pro ně prostě není. Pomoci by mohly různé podpůrné programy, rekvalifikace a kurzy zaměřené na motivaci k podnikání (např. s lokálními produkty apod).

Z tabulky níže je zřejmé, že se míra dlouhodobé nezaměstnanosti (MDN) od roku 2008 zvyšuje. Na konci roku 2012 bylo v okrese dlouhodobě nezaměstnaných o 357 uchazečů o zaměstnání více. Také podíl dlouhodobě nezaměstnaných na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání se zvýšil, a to ze 40,4 % na 41,6 %. Míra dlouhodobé nezaměstnanosti zaznamenala během let 2008 až 2012 taktéž nárůst (z 2,65 % na 5,42 %). Ve všech letech sledovaného období byla jak míra dlouhodobé nezaměstnanosti, tak podíl dlouhodobě nezaměstnaných na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání vždy vyšší, než byl celorepublikový průměr i než průměr Olomouckého kraje. Rostoucí trend u těchto statistik kopíruje vývoj jak na krajské tak národní úrovni.

Tabulka 11: Vývoj počtu dlouhodobě nezaměstnaných v okresu Šumperk, Olomouckém kraji a v ČR (2008 – 2012)

Rok	Okres Šumperk			Olomoucký kraj			ČR		
	Abs.	MDN (%)	Podíl na UoZ (%)	Abs.	MDN (%)	Podíl na UoZ (%)	Abs.	MDN (%)	Podíl na UoZ (%)
2008	1621	2,65	30,6	6347	1,96	27,0	101 524	1,81	28,8
2009	2275	3,71	24,7	8297	2,53	20,2	123 873	2,17	23,0
2010	3352	5,29	38,4	13926	4,27	33,1	178 481	3,12	31,8
2011	3222	5,37	40,2	14577	4,51	38,2	184 130	3,22	36,2
2012	3515	5,42	41,6	15401	4,67	38,2	192 234	3,39	35,3

MDN = míra dlouhodobé nezaměstnanosti

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

UoZ = Uchazeči o zaměstnání

Abs = Absolutní hodnoty

Zdroj: Integrovaný portál MPSV (2013a), Integrovaný portál MPSV (2013b).Vlastní zpracování

Z hlediska pracovního odvětví převažuje v území MAS Šumperský venkov jednoznačně práce v průmyslu. V průmyslu pracuje přes 3 300 obyvatel. Další odvětví jsou velmi srovnatelná. Pokud tyto údaje srovnáme s okresním městem Šumperk, hodnoty jsou následující: průmysl (3 034 pracujících osob), velkoobchod a maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel (1 145 osob), zdravotní a sociální péče (1 032 osob), vzdělávání (860 osob) atd. Na nejnižší příčce je odvětví zemědělství, lesnictví, rybářství, kde pracuje jen 128 osob.

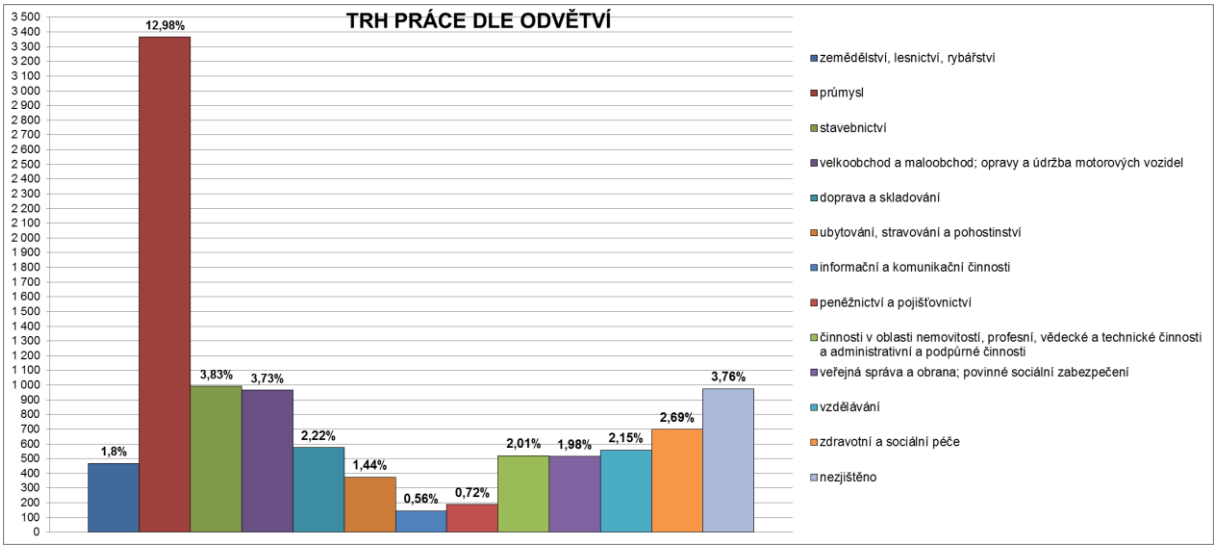

Obr. 10: Trh práce dle odvětví území MAS Šumperský venkov, 2014

Ze srovnání vyplývá, že město Šumperk, jako okresní město a centrum regionu, v němž je sídlo mnoha institucí poskytující služby a vzdělávacích zařízení, pracuje více osob v odvětví velkoobchodu a maloobchodu, oprav a údržby motorových vozidel, dále také více osob ve srovnání s MAS Šumperský venkov pracuje v oblasti zdravotní a sociální péče a v odvětví vzdělávání.

Podíl osob pracujících v daném odvětví na celkovém počtu obyvatel MAS Šumperský venkov je následující: v průmyslu pracuje necelých 13% obyvatel MAS, ve stavebnictví 3,83 % obyvatel, velkoobchod a maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel 3,73 % obyvatel, zdravotní a sociální péče 2,69 % obyvatel, doprava a skladování 2,22 % obyvatel, vzdělání 2,15 % obyvatel, nejméně obyvatel MAS Šumperský venkov v průměru okolo 0,5 % pracuje v informační a komunikační činnosti.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Pokud se podíváme na podíl obyvatel pracujících v daném odvětví v jednotlivých obcích k celkovému počtu obyvatel v obci, výčet je následující: v obci Bludov pracuje nejvíce obyvatel v průmyslu, a to necelých 14 %, nejméně v peněžnictví a pojišťovnictví (0,5 %), v obci Dlouhomilov pracuje nejvíce obyvatel také v průmyslu (15%), nejméně v informační a komunikační činnosti (0,2 %), v obci Dolní Studénky nejvíce v průmyslu (13,7 %), nejméně v odvětví ubytování, stravování a pohostinství (0,5 %), v obci Hraběšice nejvíce v průmyslu (11,6 %), nejméně v odvětví doprava a skladování, peněžnictví a pojišťovnictví (0,7 %), v obci Hrabišín nejvíce v průmyslu (13,6 %), nejméně v informační a komunikační činnosti (0,1 %), v obci Libina nejvíce v průmyslu (14,7 %), nejméně v informační a komunikační činnosti (0,4 %), v obci Loučná nad Desnou nejvíce v průmyslu (13,7 %), nejméně v peněžnictví a pojišťovnictví (0,2 %), v obci Nový Malín nejvíce v průmyslu (12,4 %), nejméně v ubytování, stravování a pohostinství (0,7 %), v obci Oskava nejvíce v průmyslu (15 %), nejméně v informační a komunikační činnosti (0,3 %), v obci Petrov nad Desnou nejvíce v průmyslu (12,8 %), nejméně v informační a komunikační činnosti (0,3 %), v obci Rapotín nejvíce v průmyslu (12,5 %), nejméně v informační a komunikační činnosti (0,5 %), v obci Rejchartice nejvíce v průmyslu (8,5 %), nejméně v odvětví doprava a skladování a informační a komunikační činnosti (0,5 %), v obci Sobotín nejvíce v průmyslu (11,2 %), nejméně v informační a komunikační činnosti (0,3 %), v obci Velké Losiny nejvíce v průmyslu (11,3 %), nejméně v informační a komunikační činnosti (0,5 %), v obci Vernířovice nejvíce v odvětví zemědělství, lesnictví, rybářství (7,8 %), nejméně ve vzdělání (0,5 %) a nakonec v obci Vikýřovice nejvíce v průmyslu (12 %), nejméně v odvětví informační a komunikační činnosti (0,8 %).

Dojíždění do zaměstnání

Na území MAS Šumperský venkov je celkem 8 022 osob, které vyjíždí do zaměstnání či do škol ať už v rámci obce či okresu, popř. do zahraničí, což tvoří přes 66 % dojíždějících obyvatel na území MAS Šumperský venkov. Z toho 10 % obyvatel dojíždí v rámci obce (pracují v obci, kde žijí, avšak na jiné adrese než je bydliště), přes 48 % obyvatel do jiné obce v rámci okresu, z čehož vyplývá, že více lidí vyjíždí za zaměstnáním mimo obec, v níž bydlí. Tento jev je charakteristický především pro venkovské regiony, kterým území MAS Šumperský venkov bezesporu je.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

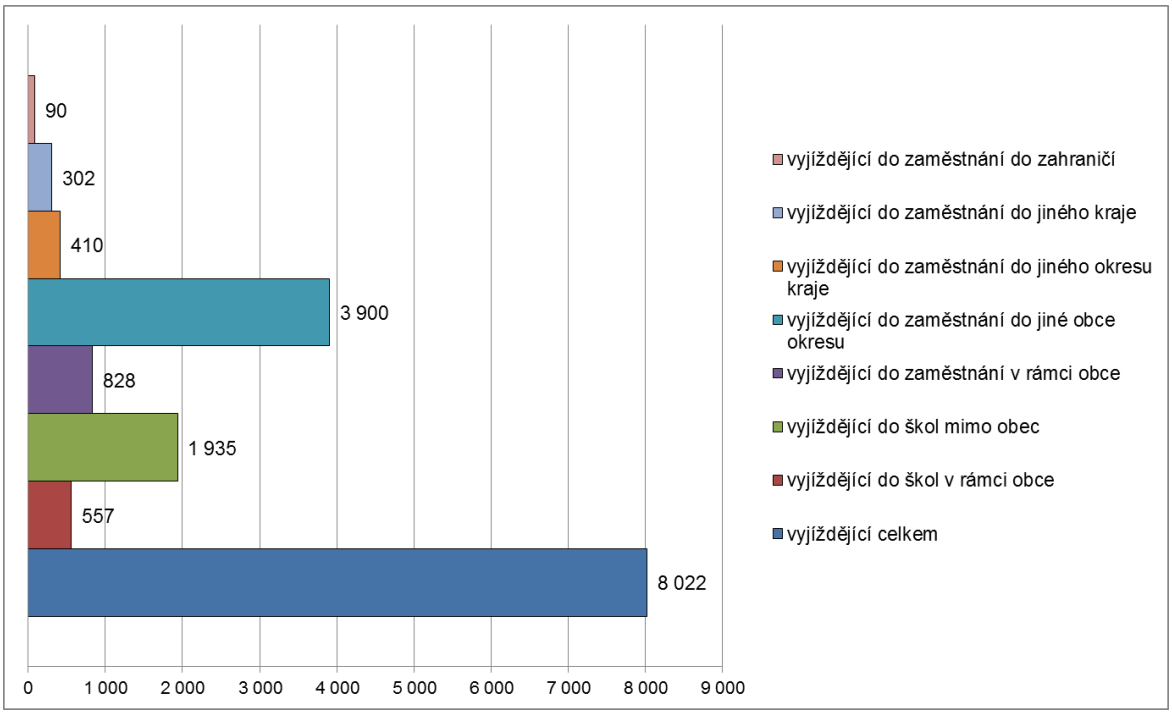

Obr. 11: Dojezdovost do zaměstnání v okresu Šumperk

Výrazněji méně osob dojíždí do zaměstnání do jiného okresu kraje. Celkem takto dojíždějících je 410. Do jiného kraje než je kraj Olomoucký vyjíždí 302 obyvatel a 90 obyvatel vyjíždí za prací do zahraničí.

Co se týká dojíždění žáků do škol, tak v rámci obce vyjíždí 557 žáků (studují v obci, kde žijí, avšak na jiné adrese než je jejich bydliště) a mimo obec celkem 1 935 studentů. Významný podíl na počtu vyjíždějících mají také studenti vysokých škol, kteří studují po celé České republice. Nejbližší vysoká škola se nachází v krajském městě Olomouci, pokud nepočítáme detašovaná pracoviště vysokých škol v Šumperku aj.

Pokud charakterizujeme jednotlivé obce z pohledu osob, které vyjíždějí za prací v rámci obce, tak nejvíce osob vyjíždí za prací v rámci obce v Oskavě, a to přes 22 %. Dále v obci Loučná nad Desnou (14 %) a v Libině (12 %). Nejméně obyvatel vyjíždí do zaměstnání v rámci obce v Dolních Studénkách (1,18 %), ve Vernířovicích (1,20 %) a v Rejcharticích (1,32 %). Tyto obce neposkytují obyvatelům dostatek pracovních příležitostí, a proto jsou jejich obyvatelé nuceni dojíždět především do jiných obcí v rámci okresu, nebo do samotného okresního města Šumperk. Naopak výše zmiňované obce jako je Oskava, Loučná či Libina nabízejí pro své obyvatele práci

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

přímo v obci samotné a větší část obyvatel tím pádem není nucena dojíždět do jiných obcí nebo do okresního města Šumperka.

Co se týká dojíždění do jiné obce v rámci okresu, tak nejvíce obyvatel vyjíždí za prací do jiné obce v Dlouhomilově (přes 50 %), dále v Dolních Studénkách (45 %), v Hraběšicích (43 %) a v Novém Malíně a Vikýřovicích (41 %). Tyto obce se nacházejí v těsné blízkosti okresního města Šumperka a lidé vyjíždí za prací právě do tohoto města. Nejméně vyjíždějících do zaměstnání v rámci jiné obce je v Oskavě (13 %), v Loučné nad Desnou (17 %) a v Libině (19 %).

Za povšimnutí stojí vyjíždění do jiného okresu v rámci kraje. Nejvíce vyjíždějících je v obcích Libina (13 %) a Oskava (11 %). Ostatní obce jsou daleko pod těmito hodnotami, okolo 1,45 %. Tyto obce se nacházejí na hranici okresu Olomouc, kam i většina z obyvatel dojíždí. Jedná se především o velká města jako např. Uničov, Šternberk, Olomouc.

Nejvyšší počet obyvatel, kteří vyjíždějí do jiného kraje, má obec Oskava (3,88 %). Jedná se především o dojíždění do obcí a měst Moravskoslezského kraje, dominují zde města Rýmařov, Bruntál apod. Dále obec Vikýřovice (3,54 %), Loučná nad Desnou (3,22 %). Nejmenší počet vyjíždějících do jiného kraje má obec Rejchartice (1,32 %), Dlouhomilov (1,41 %) a Dolní Studénky (1,52 %).

Nejméně obyvatel ze všech obcí dojíždí za prací do zahraničí. V průměru je to kolem 0,8 % obyvatel v jednotlivých obcích. Nejvíce obyvatel vyjíždějících za prací do zahraničí je v obci Vikýřovice (okolo 1,7 %).

Tabulka (viz níže) slouží k porovnání hodnot vyjíždějících a dojíždějících obyvatel v rámci okresu Šumperk a dalších okresů Olomouckého kraje se samotným krajem. Podle dat Českého statistického úřadu je problematická možnost dopravy a zaměstnání v severních částech kraje. Zaměstnaní z okresu Šumperk vyjíždějí především v rámci daného okresu, stejně tak do obcí a měst tohoto okresu dojíždějí za prací obyvatelé výhradně z okolních obcí. V porovnání s ostatními okresy lze spatřit, že jižní část kraje se naopak vyznačuje poměrně velkými přesuny zaměstnaných mezi jednotlivými okresy. Určitou výjimkou je okres Olomouc s vysokou dojížďkou do krajského města.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Tab. 12: Geografické charakteristiky MAS Šumperský venkov, z.s. 2011

	Vyjíždějící z obce	v tom (%)				Dojíždějící do obce	v tom (%)		
		do jiné obce okresu	do jiného okresu kraje	do jiného kraje	do zahraničí		z jiné obce okresu	z jiného okresu kraje	z jiného kraje
Kraj celkem	**75 007**	**68,3**	**14,7**	**14,5**	**2,4**	**69 384**	**73,9**	**15,9**	**10,2**
v tom okresy:									
Jeseník	3 578	74,1	4,5	17,9	3,4	2 887	91,9	3,3	4,8
Olomouc	26 626	76,5	11,1	10,1	2,3	30 287	67,2	23,4	9,4
Prostějov	12 479	53,6	25,2	18,6	2,6	8 892	75,2	15,4	9,4
Přerov	16 168	56,8	19,9	20,7	2,6	13 482	68,2	11,7	20,2
Šumperk	16 156	76,5	9,6	11,7	2,1	13 836	89,4	6,7	3,9

Zdroj: czso.cz

Vyjížďku za prací do zahraničí uvádí 2,4 % obyvatel Olomouckého kraje. Podíl osob vyjíždějících pracovat do zahraničí z Olomouckého kraje patří mezi nejnižší v mezikrajském srovnání.

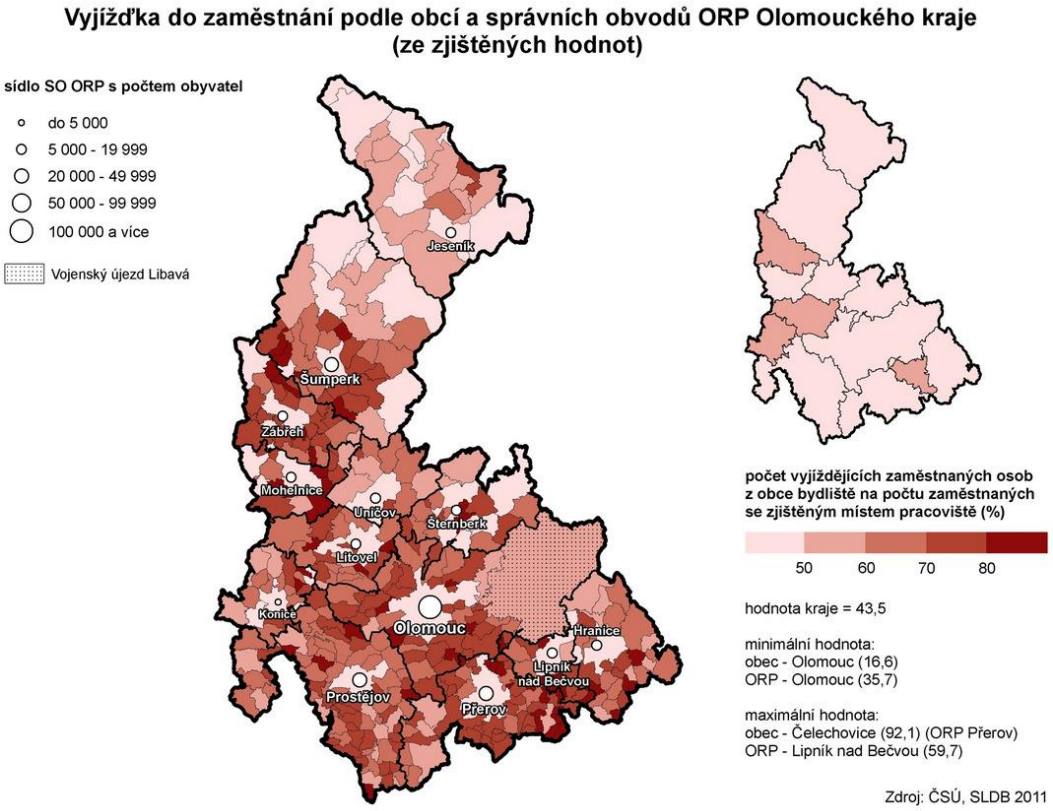

Obr. 12: Vyjížďka do zaměstnání

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Klasifikace obyvatelstva dle podnikatelských aktivit

Podle Odvětvové klasifikace ekonomických činností (OKEČ, od 1. 1. 2009 nahrazena CZ-NACE) bylo nejvíce podnikatelských činností registrováno v oblasti služeb, kde má výrazné zastoupení obecné značení obchod, opravy motorových vozidel (20 % ze všech obyvatel).

Významné zastoupení má mezi podnikatelskými subjekty také oblast průmyslu (13 %), stavebnictví (12 %) a profesní, vědecké a technické činnosti (10%).

Ekonomické subjekty podle převažující činnosti CZ-NACE v okrese Šumperk k 31. 9. 2015:

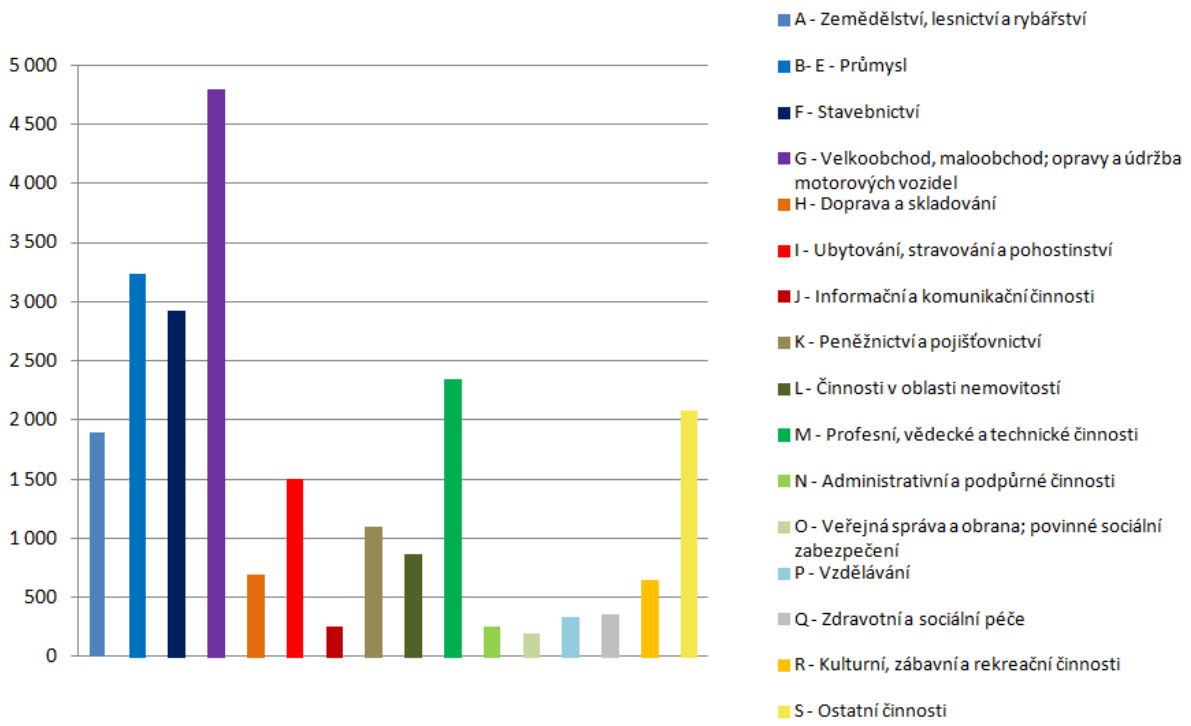

Obr. 13: Odvětvová struktura zaměstnaných v okrese Šumperk

Změny ve struktuře hospodářství, ve struktuře organizací, technologický a technický vývoj pomohly vzniku nových ekonomických činností, které mohou nahradit některé staré činnosti a výrobky.

Průměrná měsíční mzda

Průměrná hrubá měsíční mzda představuje podíl mezd bez ostatních osobních nákladů připadající na jednoho přepočteného zaměstnance. Průměrná hrubá měsíční mzda v Olomouckém

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

kraji se ve 3. čtvrtletí 2013 v souladu s republikovým trendem meziročně zvýšila na 21 467 Kč. Stejný trend následoval i o rok později a v 1. čtvrtletí 2015 činila 22 135 Kč.

Mezi 14 kraji se za 1. čtvrtletí 2015 Olomoucký kraj v pomyslném žebříčku krajů řadí na 12. místo. Olomoucký kraj tak stejně jako v předchozích letech předběhl ve výši průměrné hrubé měsíční mzdy kraj Zlínský (21 923 Kč) a Karlovarský (21 461 Kč), naopak před Olomoucký kraj (22 135 Kč) se i přes kontinuální růst hrubé měsíční mzdy od roku 2013 dostal Pardubický kraj (22 277 Kč).

Průměrná hrubá měsíční mzda Olomouckého kraje v roce 2015 odpovídá 84 % republikového průměru (25 306 Kč).

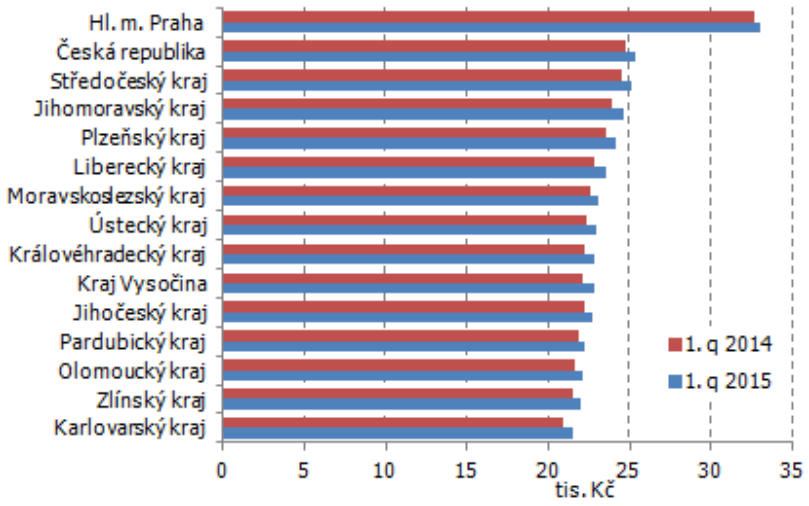

Obr. 14: Průměrná měsíční hrubá mzda v jednotlivých krajích v 1. čtvrtletí 2015, zdroj: czso.cz

V porovnání s ostatními kraji a průměrem v ČR má tak region MAS relativně nízkou cenu pracovní síly, což na druhou stranu může být zajímavým aspektem pro investory.

2.3 Školství

Region se vyznačuje velmi silnou sítí základních a mateřských škol, uvedená školská zařízení absentují jen v obcích Dlouhomilov, Hraběšice a Rejchartice. Všechny školy v obcích regionu jsou perspektivní a je snaha o jejich uchování. S problémem nedostatku tříd z důvodu přibývajícího počtu dětí se potýká obec Nový Malín. V této souvislosti jistě stojí za zmínku jeden z projektových záměrů obce Nový Malín spočívající v rekonstrukci Základní školy v Mladoňově, odlehlé místní části obce. Právě kapacitní nedostatek školy v Novém Malíně na straně jedné a

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

poměrně zachovalá, velice dobře dispozičně řešená budova bývalé školy v Mladoňově na straně druhé přivedla představitele obce na myšlenku tzv. „venkovské školy“ a navrácení života do osady Mladoňov. Potenciál v podobě téměř netknutého životního prostředí, malebné krajiny a v neposlední řadě zmíněnému účelu zcela vyhovujícího stavebně technického uspořádání školní budovy záměr obce podporuje.

Významným výsledkem komunitní spolupráce obcí MAS v oblasti školství je založení tzv. „svazkové školy“ – ZŠ a MŠ Údolí Desné. Myšlenka svazkového školství byla podnícena jednak snahou reorganizace školství v oblasti údolí Desné, ale také potřebou vyřešit problémy na jednotlivých školách. Mezi jednotlivými školskými zařízeními (ZŠ, MŠ, školní jídelny a vývařovny) v obcích Rapotín, Petrov nad Desnou a Sobotín byla uzavřena dohoda o spojení škol a školských zařízení ve prospěch vzniku svazkové školy. Pro dotčené obce byl stanoven společný školský obvod. ZŠ a MŠ Údolí Desné je školská právnická osoba, která vznikla transformací příspěvkových organizací, v rejstříku školských právnických osob je zapsána s účinností od 1. 1. 2008. Zřizovatelem tohoto subjektu se Svazek obcí údolí Desné a jeho přímým řízením je pověřena „kvalifikovaná valná hromada“ Svazku obcí údolí Desné. Školu navštěvují zejména žáci z obcí Rapotín, Sobotín, Petrov nad Desnou, Rejchartice a Vernířovice.

Následující tabulka uvádí existenci, resp. neexistenci daného typu vzdělávacích institucí v jednotlivých obcích. V žádné z obcí MAS se nenachází vyšší typ vzdělávací instituce, než základní škola.

Tab. 13: Přehled školských zařízení v území MAS Šumperský venkov, z.s. 2015

Obec	MŠ	1. stupeň ZŠ	2. stupeň ZŠ
Bludov	ano	ano	ano
Dlouhomilov	ne	ne	ne
Dolní Studénky	ano	ano	ne
Hraběšice	ne	ne	ne
Hrabišín	ano	ano	ano
Libina	ano	ano	ano
Loučná nad Desnou	ano	ano	ano
Nový Malín	ano	ano	ano
Oskava	ano	ano	ano
Petrov nad Desnou	ano	ano	ano
Rapotín	ano	ano	ne
Rejchartice	ne	ne	ne
Sobotín	ne	ano	ne
Velké Losiny	ano	ano	ano

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Vernířovice	ne	ne	ne
Vikýřovice	ano	ano	ne

Tab. 14: Vývoj počtu žáků ve školách MAS Šumperský venkov, z.s.

		2014/2015	2013/2014	2012/2013	2009/2010	2004/2005	1999/2000
Bludov	MŠ	112	112	112	92	85	86
	I/ZŠ	164	150	142	133	xx	xx
	II/ZŠ	124	130	122	135	xx	xx
Dolní Studénky	MŠ_DS	21	21	21	18	19	20
	MŠ_Králec	28	28	28	28	26	28
	I/ZŠ	24	23	22	20	27	42
	II/ZŠ	není	není	není	není	není	není
Hrabišín	MŠ	44	50	50	50	50	40
	I/ZŠ	78	70	68	42	52	70
	II/ZŠ	38	34	39	48	88	94
Libina	MŠ	124	124	117	118	100	126
	I/ZŠ	159	154	143	158	188	203
	II/ZŠ	122	129	134	116	165	141
		2014/2015	**2013/2014**	**2012/2013**	**2009/2010**	**2004/2005**	**1999/2000**
Loučná nad Desnou	MŠ	30	42	56	xx	xx	xx
	I/ZŠ	69	62	57	70	100	111
	II/ZŠ	48	53	60	60	82	65
Nový Malín	MŠ	149	156	174	139	90	70
	I/ZŠ	231	221	197	163	145	121
	II/ZŠ	127	114	113	99	81	86
Oskava	MŠ	33	44	46	51	54	44
	I/ZŠ	79	76	67	68	85	82
	II/ZŠ	44	51	55	52	63	69
Vikýřovice	MŠ	56	56	50	50	50	41
	I/ZŠ	75	80	72	57	57	63
	II/ZŠ	není	není	není	není	není	není
Velké Losiny	MŠ	95	98	95	92	83	xx
	I/ZŠ	89	84	81	92	119	166
	II/ZŠ	69	71	76	79	140	167
***Rapotín**	MŠ	81	81	81	75	xx	xx
	I/ZŠ	150	136	94	99	88	xx
	II/ZŠ	není	není	není	není	není	není
***Petrov nad Desnou**	MŠ_č.87	49	55	55	46	xx	xx

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

	MŠ_č.171	52	53	51	52	xx	xx
	I/ZŠ	0	0	72	60	93	xx
	II/ZŠ	156	142	156	161	145	xx
***Sobotín**	MŠ	není	není	není	není	není	není
	I/ZŠ	63	66	51	60	49	xx
	II/ZŠ	není	není	není	není	57	xx

* součástí svazkové školy ZŠ a MŠ Údolí Desné

není – daný typ školní docházky v obci není zaveden

xx – nedohledaná data

Výše uvedená tabulka ilustruje počet žáků v mateřských a základních školách v obcích MAS Šumperský venkov. Z dat je zřejmé, že ve školách a školkách od Šumperka vzdálených, žáků ubývá (Loučná nad Desnou, Hrabišín). Opačný trend zaznamenávají v posledních letech školy v obcích bezprostředně vedle okresního města (Nový Malín, Vikýřovice). Zřejmě je to způsobeno stěhováním mladých rodin z města do nejbližšího okolí. Výjimku tvoří škola v Dolních Studénkách. Obec je sice v sousedství města Šumperk, počet žáků jí ale ubývá. Novým fenoménem je pak svazková škola v údolí Desné, která funguje od roku 2008, na počty žáků v obcích Sobotín, Rapotín a Petrov se tedy musíme dívat s větším nadhledem. Počet žáků ve svazkové škole ZŠ a MŠ Udolí Desné ve školním roce 2014/2015 je 369, v roce minulém to bylo 344, v roce 2009/2010 bylo žáků 380 a o pět let dříve 344. Počet žáků tedy neustále kolísá a je třeba počkat ještě alespoň pár let pro objektivní vyhodnocení stavu vývoje počtu dětí.

Zástupci kulatých stolů oblasti vědy, výzkumu a vzdělávání se již na začátku shodli o nutnosti co nejvyšší podpory vzdělání budoucí generace (formální, neformální,…). Právě na ní závisí budoucí osud našeho regionu a celé republiky. Našemu nemocnému školství, které se většinou orientuje pouze na kvantitu vzdělávaných, chybí tak významná kvalita vzdělání. Celostátní školská politika do jisté míry znevýhodňuje ty studenty a žáky, kteří prioritně nemají zájem o studium humanitních oborů, do kterých bychom zařadili například více cizích jazyků. Naopak se vytrácí snaha podporovat tradiční řemeslné práce, praktičnost. Díky tomu se ze základních škol vytrácí tradiční předměty, jakými byly dílny, vaření či šití. To samozřejmě vede k postupnému snižování zájmu o tradiční řemesla, jež jsou nahrazována moderními informačně technologickými kompetencemi.

V systému regionálního školství chybí systematizace návaznosti jednotlivých řádů školství. O tradiční řemesla, jakými jsou instalatér, prodavač, kadeřnice či zedník, přestává být zájem, logicky na úkor oborů zakončených maturitou. Snahou všech typů škol je získat pro své

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

vzdělávání co největší počet uchazečů, aniž by se zohledňovalo jejich budoucí reálné uplatnění na pracovním trhu.

Je logické, že oblast výzkumu a školství v rámci regionu MAS musí být nutně propojena s okresním a regionálním centrem, Šumperkem. I proto se jednání účastnili také ředitelé středních a základních škol města Šumperka a výše zmíněné trendy potvrzovali.

Na druhou stranu je třeba zmínit, že za poslední roky byly školy vybaveny moderními informačními technologiemi. Běžný občan si může všimnout, že na velkém počtu škol došlo k vymalování interiérů, zateplení školních budov a zkvalitnění celkového vzhledu.

Pracovní skupiny zdůraznily nejvýznamnější problémy regionálního školství na území MAS:

Nefunkčnost tradičních řemeslných dílen

V posledních letech zcela vymizely předměty tradičních odvětví – školy jsou nuceny orientovat předměty pracovně vzdělávacího charakteru komunikačně technologickým směrem na úkor eliminace předmětů typu pracovních dílen, vaření, domácích prací apod. Stejně tak jsou i pedagogové nuceni adaptovat se zejména na technologický směr. Pokud nejsou žáci k tradičním řemeslům vedeni již v začátcích svého studia, je velká pravděpodobnost, že se k těmto aktivitám ani v dalších letech vracet nebudou. To samozřejmě vede k převaze jednoho typu školních kompetencí a žákům s vyššími řemeslnými kompetencemi se reálně snižuje možnost profilace a zdokonalování svého budoucího povolání.

Spolupráce školních zařízení a jednotlivých aktivit

Logickým střediskem škol je v celém regionu MAS Šumperský venkov město Šumperk. Sídlí v něm všechny typy středních škol, na něž žáci po úspěšném dokončení základní školy míří (menšina navštěvuje střední a odborné školy v Zábřehu, Mohelnici či jiném městě mimo území MAS) a zároveň i šumperské základní školy úspěšně lákají některé žáky již během devítileté povinné docházky. Právě tato skutečnost má za následek snižování počtu dětí na některých vesnických školách a budí dojem přehnané konkurence mezi vesnickými a městskými školami. Postupně vznikají struktury spolupráce mezi jednotlivými školami. Bylo by dobré, aby se vzájemná kooperace podporovala mezi školami vesnickými a městskými, aby se spolupráce zvyšovala mezi školami základními a středními. Vše povede k rozvoji větší zainteresovanosti pedagogických pracovníků, kteří budou hlouběji seznámeni s problematikou jednotlivých studijních oborů, bude se zvyšovat jejich pedagogický rozhled a tím budou schopni lépe

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

připravovat své žáky na budoucí studia či povolání. Stejně tak budou žáci lépe seznámeni s jednotlivými typy studií, lépe se budou rozhodovat, který typ zvolit. Díky sbližování jednotlivých škol mezi sebou bude docházet k předávání zkušeností mezi vedením škol, jejich pedagogy i samotnými žáky a studenty. Vytvoří se prostor pro rozumnou konkurenci na poli různých soutěží a může se podnítit zájem mladých obyvatel o dění v jednotlivých školách a obcích, který může vést k inspiraci přípravy a realizaci akcí, které na jiných školách a v jiných obcích fungují. Takovými aktivitami mohou být školní kluby, zájmové útvary a kroužky, sportovní kluby a další. Takovéto kluby mohou fungovat v rámci školy, ale také celé obce nebo jako mezi více obcemi dohromady.

Velkou výzvou jsou jistě čím dál tím více se rozvíjející komunitní školy pracující ve smyslu spojení školních a mimoškolních aktivit a fungující na principu toho, že škola během dopoledne funguje jako vzdělávací instituce pro své žáky a v odpoledních a večerních hodinách, aby se využil potenciál vytopené budovy, funguje jako vzdělávací instituce pro širokou veřejnost v oblastech výuky cizích jazyků, sportovních činností, univerzit třetího věku, oblastech informačně-technologických, rukodělných a mnoho dalších. Komunitní školy samozřejmě nemusejí využívat jen prostory školy, ale také jiné obecní budovy, jakými mohou být například obecní úřady, knihovny či obecní tělocvičny. Díky tomu se na tyto typy komunit mohou orientovat i menší školy, jež si jinak nemohou, díky absenci dostatečné prostorové kapacity, rozvoj komunitních škol dovolit.

Systém funkčnosti škol

Původní rozdělení toho, že každý typ školy se soustředí pouze na vybrané obory, se vlastně stalo minulostí. Stejně nebo velmi podobné obory se dají studovat na různých školách, čímž se budoucímu uchazeči přece jen zhoršuje přehled o jednotlivých školských zařízeních. Významnými rozdíly jsou pak také rozdílná hodnocení podobných oborů, což opět jednotlivým uchazečům nepřidá ve vhodnosti absolvování konkrétního zařízení. Dodejme i snahu přilákat co nejvyšší počet uchazečů.

Efektivnějšímu podporování jedinečnosti a funkčnosti různých školských zařízení by mohlo pomoci zařazení se do systému evropského hodnocení školství fungujících ne na systému srovnávání škol mezi s sebou, nýbrž zaměření se na obecné silné a slabší stránky jejich fungování, zvýrazňování jejich jedinečností a autoevaluačních procesů žáků, pedagogů i vedení těchto škol.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Vytvořením systému hodnocení, kterým se dosáhne podpory regionálního školství – základního i středoškolského vzdělávání, dává možnost pozitivnímu rozvíjení všech typů škol, umožní jim zviditelnit se ve svých tradičních oblastech, sdělovat své kvalitní výsledky dalším školám i laické veřejnosti či inspirovat jiná zařízení k smysluplné činnosti. Součástí je samozřejmě i nutné předávání nabytých informací a zkušeností pro budoucí zaměstnance, studenty i jejich rodiče.

Školní kapacity

Počet dětí mladšího školního věku jednotlivých obcí Šumperského venkova v současné době stoupá, což ukazují nejen demografické charakteristiky silných ročníků současných rodiček, stěhování mladých párů na vesnice, ale i reálná zvýšená poptávka o umístění předškoláků do mateřských škol a na první stupně škol základních. Nedostatečné kapacitní prostory by měly být jedním z nejvýznamnějších řešených problémů obecních úřadů. Zároveň je třeba mít ale na mysli, že počet dětí nebude růst neustále. Do budoucna je třeba realizovat takové projekty, které umožní využívání školních budov i v případě, že dětí nebude tolik. Na mysli mějme například různá komunitní centra pro děti, rodiče s dětmi, dospívající i seniory. Je velkou chybou, že provoz školních budov v současné době stojí mnoho financí, a přesto jejich kapacity nejsou plně využívány.

Další možností, jak umožnit předání kvalitního vzdělání dětí předškolního věku, u kterých z různých důvodů není možné zajistit absolvování mateřské školy, je vytvoření dostatečných kapacit center pro rodiče s dětmi. Jedná se o pracoviště, která se starají o vzdělávací aktivity zejména maminek s malými dětmi, které nejsou z pracovních, finančních, materiálních či jiných důvodů schopni zajistit svým dětem nástup do mateřské školy. Rozšířením těchto služeb se může zvýšit i spolupráce rodičů dětí s organizačními strukturami těchto institucí, a tak umožnit realizaci různých společenských aktivit nejen pro nejmenší, což opět vede ke zvýšení atraktivity obcí jako takových.

Prostory mateřských školek, center pro maminky s dětmi, ale i další vzdělávací instituce jsou jako stvořené pro přípravu různých typů besed a setkávání různých skupin občanů. Jejich cílem může být předávání životních zkušeností, poznatků z dílčích odvětví laické vědy či zážitků z cest po celém světě. Pravidelná setkání typů „Zeměpisných čtvrtků," „Úterků pro nové maminky," Pondělky pro seniory" apod. by měly rozhodně pozitivní vliv na vytváření

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

příjemnějšího klimatu obcí, jejich obyvatel a prohlubování vzájemné sounáležitosti mezi občany a obcí a spoluobčany mezi sebou.

Vzdělání třetího věku

Trend stárnutí populace můžeme pozorovat i v území Šumperského venkova. Velmi úspěšná nabídka vzdělávání a ještě větší spokojenost absolventů tohoto vzdělávání nejen v naší republice, ale i celé Evropě otevírá širokou škálu možností využití tohoto typu vzdělávání i v našem regionu. Vzdělání populačně starších obyvatel nemusí nutně obstarávat jen vysoké školy. Zajímavým podnětem jistě bude, když se o další vzdělání a rekvalifikaci seniorů postarají pracovníci a samotní žáci středních a základních škol. Touto zvolenou vzdělávací strategií ke zvýšení zájmu obou kategorií, předávání zkušeností mezi staršími a mladšími. Žáci a studenti předáváním informací starším sami si opakují již nabyté vědomosti, učí se předávat informace jiným a zároveň naslouchat zkušeným. Senioři, uživatelé univerzit třetího věku, se naopak učí novým dovednostem, procvičují si svou paměť a tím pádem dochází k prevenci před degenerativními změnami lidského těla.

Velmi důležitou součástí tohoto vzdělávacího procesu je také nutnost komunikace mezi mladými a staršími spoluobčany obcí. Komunikace, která se v dnešní době stává velmi složitou, nerespektovanou, kdy mladí lidé často nestojí o cenné rady starších, neuznávají jejich prožitou minulost, bývají k nim neuctiví až arogantní a může u nich docházet ke sklonům zločinného úmyslu okrást či jinak ublížit fyzicky slabšímu. Z druhého pohledu se starší spoluobčané učí naslouchat méně zkušeným a mladším. Zjišťují, že jejich dřívější absolutní pravda získaná životními zkušenostmi nemusí v dnešním světě ovlivněném globalizací být pravdou jedinou a všeobecně stále uznávanou. Učí se chápat, že tradiční a konzervativní nemusí být vždy jediným možným a že dnešní styl oblékání, poslechu hudby, vzorce chování, vystupování a jednání nutně nesouvisí s hodnotou psychosomatických vlastností, sociálního postavení a dalších mimovolních vlastností mladého jedince. Hodnota vzájemné spolupráce se díky tomuto vztahu tvoří právě na základě individuálních vlastností všech zainteresovaných účastníků tohoto vzdělávacího procesu, tedy jak seniorů – účastníků vzdělání, tak studentů – učitelů vzdělání. Důležitý je pak i přesah celého typu vzdělání, neboť tito lidé se pak v běžném životě setkávají na veřejnosti v obchodech, úřadech, zastávkách veřejné dopravy, kulturních, sportovních a dalších společenských akcích a právě zde se mohou jejich vzájemným vztahem, který upevňují školní setkávání, inspirovat další spoluobčané. V důsledku toho může docházet k přípravě a realizaci dalších akcí pořádaných napříč

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

všemi věkovými skupinami obyvatel různých obcí, a tak i zvyšování morálního kreditu a zájmu o dění v obci.

Asistenti pedagogických pracovníků

Z hlediska počtu žáků jasně dominují městské školy. Čím více žáků, tím větší je možná diferenciace škol dle rozdílného zaměření. Z toho plyne, že vesnické školy se snaží býti institucemi zaměřenými na všechny dílčí obory základního vzdělávání. Dle Gaussovy křivky je zřejmé, že většinová populace vykazuje průměrné hodnoty všech měřitelných údajů. Nejinak tomu bude i co do složení žactva jednotlivých typů škol. Pokud ale existuje přirozený výběr, je možné, že jistá část populace, v jistém smyslu extrémně nadaná, nebo naopak limitovaná, se může soustředit do prostředí, ve kterém se budou nacházet žáci s podobnými vlastnostmi, a tudíž i tempo práce jim může být mnohem lépe přizpůsobeno. Z důvodu obecně nižších počtů žáků na vesnických školách si toto takové instituce nemohou dovolit. Možností, jak pomoci žákům s psychosomatickými poruchami, ať žáky s diagnostikovanými poruchami, nebo naopak enormně nadanými, je využití systému asistentů pedagogických pracovníků.

Pedagogičtí asistenti bývají nápomocni učitelům jednotlivých předmětů buď větší skupince žáků, kterým se snaží s učivem pomoci, nebo jim naopak učivo zpestřit, a to takovým způsobem, aby se vyučující mohl věnovat většině standardní třídy. Druhou možností je potom starání se o konkrétního žáka, který se integruje do určité třídy. Tímto způsobem umožňujeme žákům zůstat v obecní škole, eliminujeme nutnost cestovat do větších měst a zvyšujeme tak sounáležitost s vlastní obcí a zároveň učíme všechny žáky porozumění mezi s sebou a učení se, že individuální odlišnosti nemají nic společného s plnohodnotným fungováním a životem.

Komunitní centra – knihovny, komunitní školy

Další ze smysluplných otázek se týká využívání morálního a edukativního potenciálu našeho území. Malé i dospívající děti se často v odpoledních hodinách bezprizorně pohybují po vesnicích, z dlouhé chvíle ničí cizí majetek, tvoří pouliční dětské party, které často z nicnedělání rozbíjejí vesnickou pohodu. Jednou z možností, jak nabídnout dětem smysluplnou činnost, je otevřít jim možnosti odpoledního využití volného času. Budovy škol nebo knihoven se mohou stát platformami pro volný čas dětí, v těchto prostorech je možno nastavit systém návštěv a práce mládeže, která bude odrážet jejich požadavky, návštěvníci se stanou přirozenou součástí těchto institucí.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Nedostatek financí na modernizaci škol

Některé, zejména větší školy již rekonstrukci budov školních zařízení mají za sebou, je však ještě mnoho těch, kterým na modernizaci a rekonstrukci finance chybí. Školy nemají dostatek financí ani v oblasti infrastruktury, zatraktivnění venkovních prostranství nebo například na zajištění bezbariérovosti budov. Bezbariérový přístup tak mnoha školám zcela chybí a handicapovaní žáci musí dojíždět do jiných specializovaných zařízení jako je např. ZŠ Pomněnka v Šumperku.

2.4 Doprava

Nejdůležitější silniční komunikací v území MAS Šumperský venkov jsou silnice I. třídy č. 11 a č. 44. Obě silnice spojují jižní a severní část celého území. Silnice č. 11 míří z východních Čech – Hradce Králové, Žamberku a Červené Vody a přes obce Bludov, Šumperk, Vikýřovice, Rapotín, Petrov nad Desnou a Sobotín směřuje skrz horské sedlo Skřítek dále do Moravskoslezského kraje, do Rýmařova, Bruntálu a Ostravy. Druhá zmíněná komunikace je pokračovatelkou rychlostní komunikace R35 vedoucí z Vyškova přes Prostějov a Olomouce do Mohelnice. V Mohelnici rychlostní komunikace přechází ve dvě silnice I. třídy, jedna pokračuje do východních Čech a druhou je právě silnice č. 44 vedoucí přes Zábřeh a Postřelmov opět do Bludova, kde se spojuje s již zmiňovanou silnicí č. 11 až do Rapotína, kde se komunikace větví. Silnice č. 11 pokračuje do severního cípu území přes obce Velké Losiny a Loučná nad Desnou až na Červenohorské sedlo, kde území MAS opouští a míří přes Jeseník do polských Glucholaz. Území MAS nedisponuje žádnou rychlostní komunikací, nejbližší se nachází v úseku mezi Mohelnicí a Olomoucí.

Dalšími významnými silnicemi, které spojují jednotlivé obce MAS spolu s dalšími regionální centry je silnice II. třídy č. 446 směřující ze Šumperka přes Nový Malín, Hrabišín a Libinu dále přes Šumvald a Uničov do Olomouce a silnice č. 370 vedoucí z Hrabišína přes Dlouhomilov do Leštiny, kde na ni navazuje další podobná silnice do Zábřehu. Mezi obce, které nedisponují žádnými silnicemi II. a vyšší třídy patří Hraběšice, Vernířovice a Oskava. Specifické postavení má v tomto směru obec Dolní Studénky, jenž také žádnou silnicí vyšší třídy nedisponuje, ale ve velmi blízké dojezdové vzdálenosti se nacházejí již zmiňované silnice I. třídy.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Celková dopravní situace území vyplývá jednak z blízkosti okresního města a také z celkové polohy území. Díky městu Šumperk většinou obcí prochází silnice I. třídy a zároveň jsou vytvořeny dvě funkční spojnice jižní a severní části celého regionu. Palčivým problémem regionu však zůstává neexistence obchvatů, které by zrychlily a zefektivnily dopravu, a tudíž by mohly urychlit přínos nových zajímavých atraktivit do regionu. Plynulostí dopravy pak lze snížit množství produkovaných emisí, a tak zvýšit atraktivitu celého regionu zlepšeným životním prostředím. Dalším negativem je fyzickogeografická překážka v podobě dvou horských sedel – Červenohorské a Skřítek, jež se musí v případě dopravního spojení do sousedních okresů překonávat. Dopravu zpomalují, v zimě znesnadňují a vyprodukovanými emisemi rozhodně zhoršují životní prostředí. Naopak jižní části území mají díky své poloze v údolí dobré předpoklady k efektivnějšímu napojení na komunikace mezi dalšími regionálními i celorepublikovými centry (Olomouc, Hradec Králové), a to především vytvořením obchvatů obcí Dolní Studénky či Bludova. Neméně důležitým negativem je také již zmiňovaná neexistence komunikace vyšší třídy do některých obcí území.

Nejdůležitějším železničním uzlem celého okresu Šumperk je město Zábřeh ležící na železničním koridoru. Hlavní železniční uzel tedy leží dokonce i mimo samotné okresní město, z čehož vyplývá, že ani obce území MAS nebudou z hlediska železniční dopravy představovat významnou nadregionální roli. Nejvýznamnějším železničním uzlem území MAS je železniční stanice Bludov, ze které vede železnice do tří směrů – okresního města Šumperk, do Zábřehu a do Hanušovic. Tuto stanici však musíme brát v širším kontextu tím, že leží na elektrifikované trati č. 291 mezi Šumperkem a Zábřehem, která je nejvýznamnějším železničním uzlem celého šumperského, ale i jesenického okresu, jelikož leží na trati jednoho z železničních koridorů naší republiky. Stanice Bludov slouží především jako přestupní stanice pro cestující směrem do oblasti Hanušovic a Jeseníku. Její velkou nevýhodou je nevhodná poloha v rámci celé obce Bludov, nachází se na jejím samotném okraji.

Na železniční trati mezi Šumperkem a Olomoucí č. 290 (přes Uničov a Šternberk) leží obce Nový Malín, Hrabišín a Libina. Po této trati v současné době jezdí pouze osobní a spěšné vlaky v celkovém počtu do čtrnácti spojů denně, většina ve spojení Šumperk - Olomouc. Pro srovnání: přes obec Bludov do Zábřehu jezdí také rychlíky (v Bludově však staví jen jeden), celkový počet spojů přes obec Bludov je více než 40 v jednom směru (nejvíce jich jezdí ve směru Šumperk –

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Zábřeh, menšina potom do Hanušovic) a přímým spojením je možné dojet nejen do Olomouce, ale i do Brna a jiných moravských měst.

Po tragických povodních v roce 1997 přešla do osobního vlastnictví železniční trať č. 293 mezi Šumperkem a Petrovem nad Desnou, kde se dále větví na kratší úsek do Sobotína a delší úsek vedoucí přes Velké Losiny až do Loučné nad Desnou v celkovém úseku 15 km. Vlastníkem této železniční trati je Svazek obcí Údolí Desné a provozovatelem železniční dopravy je firma Arriva Morava, a.s., Ostrava, která na těchto tratích vypravuje více než 15 spojů v jednom směru v pracovní den.

Arriva Morava, a.s., Ostrava zajišťuje také autobusovou přepravu po celém okrese, a tudíž i po území MAS Šumperský venkov a mezi jeho jednotlivými obcemi. Všechny obce jsou autobusy propojeny zejména ve směru do Šumperka.

2.4.1 Systémovost a efektivita dopravy

Jednou ze základních potřeb lidské civilizace je pohyb z místa na místo, tedy přemísťování – doprava. Doprava je nedílnou součástí kultury člověka a zasahuje do každodenního života lidí na celém světě. Doprava je tedy cílevědomý proces přemísťování osob a věcí, který už od pradávna lidé dobrovolně či nedobrovolně podstupují. Ať už za účelem uspokojení svých vlastních potřeb, nebo z důvodů poznávání blízkých či vzdálenějších destinací. Způsob dopravy si člověk vybírá podle toho, který je pro něj v tu chvíli nejvhodnější. Někdo bude řídit osobní automobil, jiný se sveze autobusem či vlakem a jiný se opře do pedálů svého bicyklu. Volba závisí na účelu cesty, možnostech, požadavcích jedince, ale také na podmínkách, které jsou pro jednotlivé druhy dopravy vytvořeny. V dnešním globalizovaném světě jsou kladeny stále vyšší nároky na dopravu. Zejména jedná-li se o rychlost, bezpečnost a v neposlední řadě také hospodárnost.

Z regionálního hlediska je dobře fungující dopravní obslužnost velice důležitá, a to jak pro ekonomický, tak sociální rozvoj daného regionu. Kvalitně vybudovaná infrastruktura počínaje hustou sítí silnic přes cyklostezky a chodníky až po turistické stezky ovlivňuje příliv podnikatelských aktivit a s nimi spojených investic a kapitálu a v neposlední řadě také posílení cestovního ruchu a růst životní úrovně.

Dopravu můžeme teoreticky rozdělit podle toho „jak, kdy, kde a co“ přepravujeme. Z pohledu *„jak“,* se nejčastěji jedná o dopravu silniční, železniční, leteckou a vodní. Z pohledu *„kde“* ji můžeme rozdělit na vnitrostátní a mezinárodní. Z pohledu *„kdy“* se na ni můžeme dívat

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

z hlediska periodicity. To znamená, jestli ji vykonáváme pravidelně, příležitostně, či mimořádně. A podle toho *„co“* přepravujeme, jí můžeme dělit na nákladní a osobní dopravu. Osobní dopravu můžeme rozdělit na hromadnou a individuální a veřejnou a na soukromou.

Efektivita veřejné hromadné dopravy

Z regionálního hlediska je dobře fungující dopravní obslužnost velice důležitá a to jak pro ekonomický, tak sociální rozvoj daného regionu. Kvalitně vybudovaná infrastruktura počínaje hustou sítí silnic přes cyklostezky a chodníky až po turistické stezky ovlivňuje příliv podnikatelských aktivit a s nimi spojených investic a kapitálu a v neposlední řadě také posílení cestovního ruchu a růst životní úrovně.

Mezi elementární úkoly státu, či samosprávy patří mimo jiné zajištění a dostupnost veřejné hromadné dopravy. Veřejná hromadná doprava zajišťuje hromadnou přepravu osob autobusem, vlakem, lodí, letadlem, nebo jinými dopravními prostředky určených pro hromadnou přepravu cestujících. Stále se zvyšující ceny mezd, pohonných hmot a nejrůznějších nákladů spojených s přepravou mají za následek stálé zdražování celkové ceny dopravy. Systém veřejné hromadné dopravy se z ekonomického hlediska střetává ve dvou rovinách. V první rovině se jedná především o uživatele veřejné dopravy – cestující, kteří požadují kvalitní a časově dostupné spoje za přiměřenou cenu, která bude motivovat k opakovanému využívání veřejné dopravy. Ve druhé rovině jde o poskytovatele – dopravce, kteří se snaží nastavit takovou udržitelnost, která vede k minimalizaci nákladů, ale zároveň k optimalizaci i předpokládaných výnosů. V důsledku udržitelnosti přiměřené cenové hladiny tarifů mnohdy poskytovatelům nezbývá nic jiného než šetřit náklady na úkor kvality vozového parku. Průměrné stáří autobusů v České republice je 14,31 roku. Přitom obnovení vozového parku by mělo mimo jiné i pozitivní vliv na snížení provozních nákladů. Jedná se především o snížení spotřeby pohonných hmot novými technologiemi motorů, nebo využití alternativního paliva, nebo snížení provozních nákladů za častý servis a výměny náhradních dílů u ojetého vozidla. Dalším přínosem nového vozového parku je pak snížení emisí skleníkových plynů. Snížení množství těchto škodlivých látek, které se vyskytují v přízemní vrstvě, tak sníží zdravotní a environmentální rizika, která ze stávajícího znečištění ovzduší plynou. Neméně důležitým faktorem obnovy vozového parku je pak zvýšení bezpečnosti cestujících, větší komfort cestování, a tím také zvýšení atraktivity veřejné hromadné dopravy.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Integrovaný dopravní systém Olomouckého kraje

Kvalitně fungující doprava je základním předpokladem ekonomické prosperity regionu. K zajištění kvalitně a hospodárně fungující dopravní obslužnosti je za potřebí propojení všech dostupných druhů veřejné hromadné dopravy do jednoho celku, integrovaného dopravního systému. Integrovaný dopravní systém Olomouckého kraje (dále jen IDSOK) vznikl sloučením původně izolovaně fungujících integrovaných systémů. Cílem IDSOK je co nejefektivnější zajištění veřejné hromadné dopravy, rovnoměrné vytížení dopravních cest, uspokojení přepravní potřeby obyvatel a v neposlední ředě též zvyšování atraktivity a hospodárnosti. Dalším cílem je zajištění jednotných přepravních podmínek jednotným tarifem a jednotným jízdním řádem v daném regionu. K 1. 1. 2012 byla založena příspěvková organizace s názvem Koordinátor Integrovaného dopravního systému Olomouckého kraje (dále jen KIDSOK). KIDSOK v podstatě provádí zprostředkování komunikace mezi zřizovatelem a dopravci v jednotlivých regionech. Jeho základní premisí je centrální řízení z jednoho místa, oddělení státní správy od samosprávy a příprava a realizace výběrových řízení na dopravce. Jeho další funkcí je naplňování strategických cílů, plánování, organizování, garance jednotného tarifu, kontrola a v neposlední řadě také zajišťování dostupných informací v rámci IDSOK.

Plán dopravní obslužnosti Olomouckého kraje

V roce 2010 vstoupil v platnost zákon č. 194/2010 Sb. o veřejných službách v přepravě cestujících a o změně dalších zákonů, který ukládá krajům povinnost zajistit zpracování Plánu dopravní obslužnosti území. Tento zákon navazuje na Nařízení Evropského parlamentu a Rady ES č. 1370/2007 o veřejných službách v přepravě cestujících na železnici a silnici. Plán dopravní obslužnosti území (dále jen PDOÚ) se pořizuje na dobu nejméně pěti let a jeho cílem je vytvořit podmínky pro hospodárné a efektivní zajištění dopravní obslužnosti a vzájemnou spolupráci státu, krajů a obcí. PDOÚ Olomouckého kraje je zpracován dle metodiky Ministerstva dopravy ČR a vychází také z výhledové koncepce Generelu veřejné osobní dopravy v Olomouckém kraji (dále jen Generel). PDOÚ Olomouckého kraje uvádí, že dopravní systém by měl být budován na principu páteřních a obslužných linek. Páteřní linkou se rozumí taková drážní či autobusová linka, která vede ve směru nejsilnějších radiálních či tangenciálních přepravních vztahů v regionu. Obsluhuje nejvýznamnější sídla v příslušném směru a nabízí vysokou četnost spojení a dostatečně atraktivní cestovní rychlost, a to obvykle do 60 minut časové dostupnosti, čili zhruba 40–

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

70 kilometrů od jádrového města s maximálně jedním přestupem. Obslužnou linkou se rozumí taková drážní či autobusová linka, která slouží k plošné obsluze území spádového města či měst. V maximální možné míře slouží k uspokojení místních přepravních vztahů a má velmi dobrou dostupnost zastávek a cílů cest. Při plánování, organizaci a objednávce páteřních a obslužných linek by nemělo docházet k duplicitám dopravního systému. Duplicitou v dopravním systému se rozumí souběh autobusové a železniční dopravy vedené po stejné trase, respektive přes stejné obce a to ve stejném, nebo podobném časovém rozpětí.

Dopravní obslužnost na území MAS Šumperský venkov

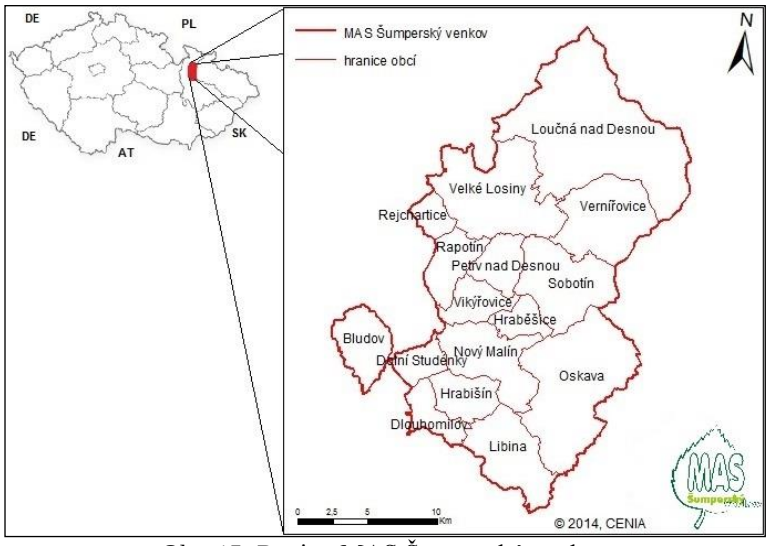

Obr. 15: Region MAS Šumperský venkov

Železniční infrastruktura

Zájmové území MAS Šumperského venkova se nachází v severozápadní části Olomouckého kraje pod horami Jeseníků. Z velké části leží v údolí řek Desná a Merta severovýchodně od města Šumperk. Po celé délce údolí obou řek je postavena železnice, která prošla rekonstrukcí po ničivých záplavách v roce 1997. Ministerstvo dopravy ČR tehdy rozhodlo neobnovit poničené části tratě a ponechat spojení mezi obcemi pouze na linkovou autobusovou dopravu. S tímto rozhodnutím se ale starostové dotčených obcí nemohli ztotožnit a po dlouhých peripetiích a jednáních se jim podařilo trať znovu zprovoznit a od roku 2003 je již vlastníkem železnice Svazek obcí údolí Desné (dále jen SOÚD), který čítá nyní osm samostatných obcí. Rapotín, Velké Losiny, Loučná nad Desnou, Sobotín, Vikýřovice, Hraběšice, Rejchartice a Vernířovice. Jedná se o jednokolejovou trať o délce devatenácti kilometrů spojující obce Šumperk – Vikýřovice – Petrov nad Desnou – Rapotín - Velké Losiny - Loučná nad Desnou a Kouty nad Desnou s odbočkou do

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

obce Sobotín. V roce 2012 bylo ve směru do Šumperka obslouženo 762 cestujících a ve směru ze Šumperka 784 cestujících za průměrný pracovní den.

Na základě odborných studií dopravní obslužnosti a v oblasti investic PDOÚ Olomouckého kraje a komise Ministerstva dopravy ČR byl navrhnut a doporučen k realizaci projekt „Elektrizace Železnice Desná“ v úseku ze Šumperka do Velkých Losin a dále pak do Koutů nad Desnou. V současné době je již stavební část projektu realizovaná a úplné dokončení a spuštění elektrického provozu se předpokládá na jaře 2016 a ukončení kolaudačního řízení se plánuje nejpozději do konce roku 2016.

S elektrizací je také spojené objednání přímých osobních vlaků ve směru (Nezamyslice – Prostějov) – Olomouc – Zábřeh – Šumperk – Velké Losiny. Tato linka musí mít funkci rychlé páteřní regionální dopravy, a proto je nutné na ni zvýšit i traťovou rychlost, a to až na 100 km/h a stabilizovat nabídku regionální drážní dopravy nabídkovým jízdním řádem s intervalem 60 minut v období občanské části pracovního dne. Dále z dotazníkového šetření na této lince také vyplývá potřeba posílení kapacity míst pro cestující v období od června do září. Elektrizace tratě v úseku Petrov nad Desnou – Sobotín se nedoporučuje a PDOÚ Olomouckého kraje v souladu s Generelem doporučuje tento úsek obsluhovat pouze autobusovou dopravou. Pro vzdálený strategický výhled je podle PDOÚ vhodné studijně prověřit výstavbu trati ve směru Kouty nad Desnou – Jeseník s tunelovým vedením pod Červenohorským sedlem ve společné stopě se záměrem výstavby silničního tunelu.

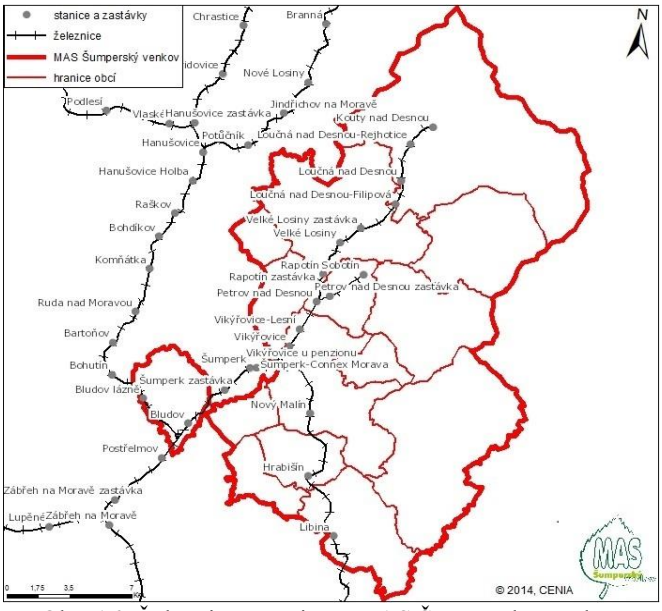

Obr. 16: Železnice v regionu MAS Šumperský venkov

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Problémem dopravní obslužnosti v okrese Šumperk je zejména časová a prostorová duplicita spojení. Jednotlivé linkové dopravní úseky nejsou svým vedením a zastavováním jasně vymezeny na páteřní a obslužné. Odstraněním duplicit a souběhů by bylo možné ušetřené prostředky využít ke zvýšení četnosti spojů a počtu linek pro místní obyvatele. K dopravním souběhům dochází v úseku Šumperk – Velké Losiny – Kouty nad Desnou, kde se dnes drážní a linková doprava účelově překrývají a zároveň se časově nedoplňují. V souladu s Generelem je zapotřebí v celém prostoru vymezit funkci drážní a linkové dopravy a optimalizovat linkovou dopravu s ohledem na extrémně vysoké množství souběhů. K duplicitě spojů dochází také na trase Šumperk – Hanušovice – Staré město pod Sněžníkem. Z analytické části Generelu vyplývá, že se jedná o jednu z nejvytíženější regionálních železničních tratí v Olomouckém kraji, a to sice v úseku Šumperk – Hanušovice. V tomto úseku trati lze doporučit v souladu s Generelem osobní vlaky přetrasovat na přímou relaci Šumperk – Hanušovice – Staré město pod Sněžníkem, protože většina cestujících ze Starého města pod Sněžníkem cestuje přes Hanušovice až do Šumperka, a návazně na to reorganizovat autobusové dopravy v této oblasti, aby nedocházelo k nežádoucím duplicitám drážní a autobusové dopravy, a posílil se tak páteřní charakter železnice v této ose. Dále se doporučuje přechod na nabídkový jízdní řád s hodinovým intervalem ve špičce pracovního dne. Pro posílení páteřní funkce železnice je nezbytné zkrácení cestovních dob, a to jak stanovením hodinového intervalu ve špičce u vytížených tratí, tak zvýšení traťových rychlostí.

Silniční infrastruktura

Z pohledu silniční infrastruktury tento region protínají dvě páteřní komunikace první třídy. Jedná se o silnici číslo 11, která je svou 354 kilometrovou délkou nejdelší a nejpřímější páteřní komunikací I. třídy v ČR a spojuje západní část republiky od Poděbrad až na východ přes Šumperk a Ostravu až na Slovensko. Další je silnice číslo 44, která vede od Mohelnice na sever republiky ve směru Bludov, Šumperk, Rapotín, Velké Losiny, Loučná nad Desnou, Kouty nad Desnou, přes průsmyk Červenohorského sedla, Jeseník až do Polska. Z toho vyplývá, že tyto dvě páteřní komunikace jsou velice zatížené dopravou a jejich kapacita už zdaleka nevyhovuje dnešnímu hustému provozu. Navíc zhoršené klimatické podmínky v této části regionu podhůří Jeseníků, zejména v zimních měsících, mají z důvodu časté úpravy, jako je solení, nebo použití jiných chemických prostředků za následek daleko rychlejší opotřebení technického stavu vozovky. Jedná se především o silnice druhých, třetích a čtvrtých tříd a místní komunikace, které spojují jak páteřní silnice prvních tříd, tak místní obce, které leží v kopcích nad údolím obou řek Desné a Merty.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Linková autobusová doprava v okrese Šumperk patří do Integrovaného dopravního systému Olomouckého kraje. V současnosti linkovou dopravu zajišťuje výhradně společnost Arriva Morava a.s., která je největším autobusovým dopravcem v České republice s více než 1300 zaměstnanci a takřka 800 autobusy.

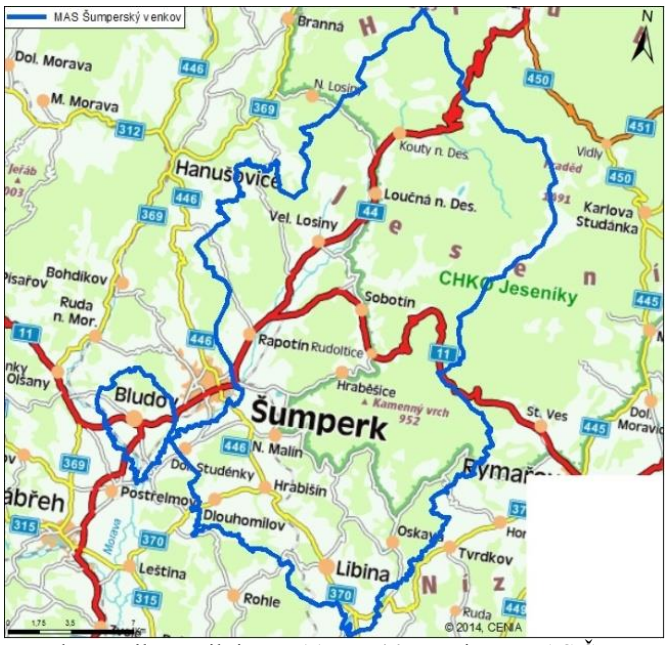

Obr. 17: Páteřní komunikace silnice č. 11 a č. 44 v regionu MAS Šumperský venkov

Na základě vypracování koncepčních materiálů Generelu veřejné osobní dopravy, PDOÚ Olomouckého kraje a střednědobé strategie KIDSOK zastupitelstvo Olomouckého kraje letos odsouhlasilo sjednocení dopravní obslužnosti a od příštího roku 2015 se chystá objednávat, koordinovat a kontrolovat dopravní obslužnost na svém území jednotně a převzít tak část odpovědnosti, kterou měly dosud obce. Obce na jednotný systém budou finančně přispívat do společné krajské pokladny ročně 70 korun na jednoho obyvatele. Předpokládá se, že úhrady od obcí dosáhnou celkové částky 45 miliónů korun a chybějících 5 miliónů korun, které činí rozdíl mezi stávající 50 miliónovou výší příspěvku od obcí v Olomouckém kraji, doplatí kraj ze svého rozpočtu. Podle KIDSOK, který tento projekt kompletně připravil, je sjednocení dopravní obslužnosti důležité pro vyhlášení veřejných soutěží na dopravce, kde se očekává aktivní spoluúčast obcí na samotném procesu objednávky dopravců, a skončí tak dosavadní složitý systém, kdy některé linkové spoje objednával kraj a jiné zase obce.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Hlavním nedostatkem českých integrovaných systémů je používání jednoho druhu dopravy a ve většině případů také jednoho dopravce. Tímto nepochopením základní myšlenky integrované dopravy se snižuje celková efektivita a atraktivita pro cestující.

Prostředí ve veřejné linkové dopravě má obecně vzato v mnoha případech monopolní, či oligopolní rysy. Nejenže je pro nově etablované dopravce obtížné získat přepravy, ale zároveň mají stávající dopravci v prostředí přímých zadání mnohdy tendence směřující ke kartelovým dohodám v oblasti stanovování výše předběžného odborného odhadu.

Tak jako u jiných odvětví tak i ve veřejné osobní dopravě otevřené a transparentní prostředí povede ke zdravé konkurenci poskytovatelů služeb a ke zjištění skutečných nákladů regionální dopravy objednatelem a tím k vyšší efektivitě vynakládaných veřejných prostředků. V neposlední řadě se také zvýší kvalita poskytovaných služeb pro uživatele, respektive cestující.

Soutěže veřejné linkové dopravy jsou doporučeny v souladu s Generelem provádět v Olomouckém kraji dle jednotlivých okresů s využitím spádovosti regionů s tím, že součástí příslušné optimalizace bude i požadavek na zajištění páteřní dopravy na jednotlivých páteřních linkách.

Svazková spolupráce „aneb jak dělat správné věci správně“

Svazková spolupráce obcí v údolí Desné se od svého založení také rozšířila o tzv. svazkové školství. Sloučením všech školních i předškolních zařízení a jídelen v katastru obcí Rapotín, Sobotín, Vernířovice a Rejchartice SOÚD založil v roce 2008 nový školský subjekt s názvem Základní škola a Mateřská škola Údolí Desné. Tento subjekt byl založen za účelem zkvalitnění výuky, zefektivnění využívání školních budov, zvýšení úrovně pedagogické práce a možného vyřešení náhlého úbytku žáků. Od roku 2013 zajišťuje subjekt svůj vlastní školní „svazkový“ autobus, díky kterému se žáci mohou přesunovat mezi jednotlivými zařízeními svazkové školy. Díky tomuto přesunu tak dochází k efektivnímu využívání školních budov, kdy není zapotřebí, aby v každé svazkové škole byla tělocvična s přilehlým hřištěm, nebo například prostory pro odbornou dílenskou výuku i s odborným pedagogem. Školní autobus také ráno sváží děti ke školám v Sobotíně, Petrově nad Desnou i v Rapotíně a odpoledne je opět rozváží domů.

Podle místního šetření formou dotazníku by starostové spádových svazkových obcí Vernířovice, Rejchartice a Velké Losiny velice uvítali, kdyby jejich obcí také projížděl školní autobus a svážel místní děti do svazkových škol, ať už z důvodu nevyhovujících časových

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

intervalů a jízdního řádu stávající dopravní obslužnosti v dotčených obcích, tak z důvodů vetší bezpečnosti při přepravě dětí do školy a zpět domů. Bohužel v dnešní situaci si obecní rozpočty dotčených obcí nemohou dovolit financování školního autobusu, který by svážel místní děti do svazkových škol. Z dotazníkového šetření, ale vyplynulo, že starostové místních obcí by byli ochotni finančně přispívat na školní autobus, kdyby byl projektem spolufinancován.

Obr. 18: Školní autobus svazkových škol Údolí Desné

Obr. 19: Železnice Desná

Další formou dopravy dětí do svazkových škol, kterou by starostové zejména vzdálenějších svazkových obcí, jako jsou Velké Losiny, Loučná a Kouty nad Desnou uvítali, je využití místní Železnice Desná. Ráno v čase začátku školní výuky a odpoledne v čase ukončení školní výuky by byl vypraven z Koutů nad Desnou přes Loučnou nad Desnou, Velkých Losin „školní vagón“ do svazkových škol v Rapotíně, Petrově nad Desnou a v Sobotíně. Po celé trase by byl školní vlak pod dohledem školního vychovatele, který by se staral o bezpečnost dětí na cestě do i ze školy.

2.4.2 Bezpečnost v dopravě

Obecní silnice, ulice, místní komunikace a jiná veřejná prostranství neslouží pouze automobilové dopravě, je to místo, kde se každodenně potkávají lidé a odehrává se zde velká část společenského dění. Proto utváření těchto prostorů by mělo být velice pečlivě navrhované tak, aby nesloužilo pouze jedné skupině a ostatní by byly přehlíženy. Velice často se bohužel setkáváme s nadřazeným postavením automobilové dopravy na úkor chodců, cyklistů a zejména na úkor celkové bezpečnosti. Jedním z řešení těchto problémů, které se pokoušejí sladit bezpečnost, kvalitu a funkci příslušné komunikace, je tak zvané zklidňování dopravy. Zklidňováním dopravy tedy rozumíme řadu opatření, která nám pomohou zvýšit uživatelskou hodnotu a kvalitu komunikací a zejména pak zvýšit bezpečnost při jejím provozu. Cílem zklidňování dopravy by

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

mělo být především přizpůsobení automobilové dopravy konkrétnímu území a prostředí například snížením rychlostí projíždějících automobilů, nebo jejich omezením, či v některých případech úplným zákazem vjezdu a tím poskytnutí většího prostoru pěším, cyklistům a životu obce. Z toho také vyplývá snaha o snížení zátěže komunikací, zvyšování bezpečnosti cyklistů a nejvíce ohrožených skupin obyvatel, jako jsou děti a senioři. V neposlední řadě jde o estetické zlepšení veřejného prostoru. Proces zklidňování dopravy se samozřejmě nesnaží automobilovou dopravu zcela eliminovat, ale dosáhnout kvalitního řešení a určitého konsenzu mezi automobilovou dopravou a jinými skupinami účastníků, a z toho důvodu je potřeba pojmout tuto problematiku komplexně tak, aby vyhovovala všem uživatelům, včetně obyvatel s hendikepem.

Prvky zklidňování dopravy

Mezi základní prvky zklidňování dopravy patří dopravní značení. Bohužel toto dopravní značení je v mnoha případech nerespektováno, a proto je vhodné je doplňovat dalšími doplňujícími prvky, které mohou mít fyzický, či psychologický charakter. Nejvhodnější řešení ke zvýšení celkové účinnosti je kombinace jak fyzických, tak psychologických zklidňujících prvků.

Fyzické prvky zklidňování dopravy

Směrové vychýlení jízdního pruhu

Velice významným bezpečnostním opatřením ke zklidnění provozu jsou tak zvané vjezdové ostrůvky, které jsou vytvořené na komunikaci v místě vjezdu a současně výjezdu vozidel z obce. Ostrůvkem se zabezpečuje oboustranné vychýlení jízdních pruhů v obou směrech, a zajišťuje se tak redukce rychlosti na 50 km/h jak ve směru do obce, tak při výjezdu z obce. Vytvořením vjezdového ostrůvku tak dochází k upozornění na změnu dopravního režimu příjezdu do obce a dále ke zklidnění dopravního proudu a znemožnění nebezpečného předjíždění vozidel v místě výskytu chodců při vjezdu a výjezdu z obce.

Zúžení komunikace v obci

Další možností, jak snížit rychlost projíždějících vozidel v obci je umělé zúžení komunikace na jeden jízdní pruh. Toto opatření je velice vhodné použít v místech, kde je komunikace často nežádaně využívána jako zkratka průjezdů automobilů. Jejím zúžením tak dochází ke snížení atraktivity průjezdu automobilů, a naopak zde dochází k větší atraktivitě ulice

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

pro pěší a cyklisty. Další velkou výhodou zúžení vozovky na jeden jízdní pruh je využití odstraněného pruhu pro výstavbu chodníku, cyklotrasy, nebo parkoviště.

Obr. 20: Směrové vychýlení jízdního pruhu

Obr. 21: Mimokružní křižovatka

Přestavba křižovatek na mimokružní křižovatky

Další prostředek ke snížení rychlosti je mimokružní křižovatka, která je výbornou alternativou k okružní křižovatce. Princip přednosti v jízdě je stejný jakou u okružní křižovatky a liší se pouze velikostí a provedením vnitřního ostrůvku, který zde umožňuje větším vozidlům jeho úplné přejetí. Hlavní nespornou výhodou je jednoduchá možnost přestavby kterékoliv klasické křižovatky na mimokružní křižovatku a stavební a finanční nenáročnost ve srovnání s okružní křižovatkou.

Zpomalovací prahy

Jedním z nejčastěji používaných opatření ke snížení rychlosti projíždějících vozidel jsou zpomalovací prahy a retardéry. Hlavní výhodou je jejich snadná instalace na komunikaci nízká cena pořízení. Nevýhodou naopak bývá hlučnost při průjezdu automobilu a relativně krátká životnost. Umístění těchto zpomalovacích prahů je zejména v oblastech s vysokou intenzitou pěšího provozu, jako jsou obytné zóny, školy atd.

Zvýšené plochy

Alternativou zpomalovacích prahů jsou zvýšené plochy vozovky. Jedná se o dokonalejší variantu prahů. Výhodou je jejich dlouhá životnost a téměř žádná hlučnost při přejíždění vozidly. Naopak nevýhodou je jejich stavební a finanční náročnost. Nicméně vzhledem k jejich výborným vlastnostem je jejich využití v dnešní době stále více populární.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Obr. 22: Zvýšená plocha vozovky donutí řidiče zpomalit

Psychologické prvky zklidňování dopravy

Radary a digitální informační tabule

Dalším významným dopravním prvkem, který působí na snížení rychlosti projíždějících vozidel, jsou rychlostní radary a digitální informační tabule pro měření rychlosti. Umístění těchto měřičů je zase zejména v oblastech s vysokou intenzitou pohybu obyvatel, jako jsou obytné zóny, školy a při vjezdech do obcí. Výhodou je jejich jednoduchá montáž a psychologický efekt působící na řidiče automobilů.

Opakování svislé dopravní značky nakreslením na vozovku

- Nakreslením symbolu svislé dopravní značky na vozovku se zdůrazní důležitost svislé dopravní značky.

Zdůraznění svislých dopravních značek

- Reflexní značky
- Prosvětlené značky

Zvýraznění značky blikajícím oranžovým světlem

- Vytvoření dojmu místa vyžadující zvýšenou pozornost řidiče - například použitím jiného materiálu, nebo barvy povrchu vozovky

Optické zúžení

- Například osázením křovin podél hran vozovky

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Optické a zvukové brzdy

- Příčné pruhy na vozovce se zkracující se vzdáleností, provedené ze zvučícího materiálu

Speciální vodorovné dopravní značky

- Šipky, trojúhelníky, upozorňující nápisy

Bezpečnostní prvky na ochranu chodců

Dělené přechody

Dělený přechod je rozdělení dvou jízdních pruhů ostrůvkem, nebo jiným pevným bezpečnostním prvkem. Dochází tak k výraznému zlepšení bezpečnostních podmínek pro přecházení vozovky. Zkracuje se tak délka přecházení vozovky a rozdělený ostrůvek motivuje chodce k používání přechodu, protože tak může chodec frekventovanou komunikaci překonat nadvakrát. Dalším přínosem rozdělení komunikace ostrůvkem je zúžení jízdních pruhů a tím zpomalení průjezdu vozidel.

Obr. 23: Dělený přechod

Obr. 24: Osvětlení přechodu pro chodce

Dopravně bezpečnostní prvky

Dalším důležitým prvkem bezpečnosti a ochrany chodců je úprava dopravního prostředí stavebně technickým opatřením, jako jsou zábradlí, sloupky, nebo jiné pevné bariéry na místech, kde hrozí nebezpečí vběhnutí dětí na komunikaci, například v okolí škol, mateřských školek, či jiných kulturních zařízení.

Osvětlení přechodů

Přechody pro chodce jsou jedním z nejrizikovějších míst na komunikacích, a proto v posledních letech se velice zpřísňují požadavky na provedení přechodů. Účinnou možností, jak

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

zvýšit bezpečnost chodců ve večerních a nočních hodinách, je osvětlení přechodů použitím odlišné barvy a intenzity světla.

Dopravní výchova

Cílem dopravní výchovy je zvyšování ochrany života dětí a patří dlouhodobě mezi klíčové aktivity v oblasti bezpečnosti silničního provozu. Dopravní výchovu je třeba začít u malých dětí a mládeže, kdy se začínají formovat dopravní návyky jednotlivců. Dopravní výchova spočívá jednak v teoretické výuce základních pravidel provozu na pozemních komunikacích pro cyklisty i pro chodce, ale hlavně v praktickém procvičování těchto pravidel na dětských dopravních hřištích. Dopravní výchova dětí na dětských hřištích je považována za jednu z nejefektivnějších forem výchovy nových účastníků dopravního provozu a budoucích řidičů. V této oblasti mohou obce velice dobře realizovat spoustu aktivit týkající se bezpečnosti a dopravní výchovy. Například obce, jako zřizovatelé základních a mateřských škol, mohou ovlivnit, jakým způsobem je na školách kladen důraz na dopravní výchovu, nebo doplnit aktivity obecní policie zřízením dopravního hřiště.

Cyklistická doprava

Samostatnou kapitolou v tématu bezpečnosti v dopravě je cyklistická doprava. Cyklistika je plnohodnotnou formou dopravy. Cyklistická doprava pozitivně ovlivňuje nejen dopravní situaci a dopravní obslužnost, ale také má pozitivní vliv na zdraví jedince a ochranu životního prostředí. V neposlední řadě cykloturistika jako součást cestovního ruchu přináší regionální rozvoj. V České republice je rozvoj cyklistické dopravy a cykloturistiky velice podceňovaný jak z hlediska vybudované cyklo-infrastruktury, tak z hlediska legislativních překážek a zejména pak v oblasti investic a financování výstavby cyklotras. To se samozřejmě odráží na celkové bezpečnosti cyklistické dopravy. Cyklisté a chodci jsou v porovnání s jinými účastníky provozu velice zranitelní. Často jsou označováni jako měkcí či slabí a nechránění účastníci provozu, protože v případné kolize s automobilem je cyklista náchylnější k vážným zraněním.

Cyklistickou dopravu můžeme obecně rozdělit podle účelu dopravy na dvě kategorie:

1) Cyklistická doprava: Jedná se o nejrozšířenější formu dopravy na kole. Jde především o jízdu na kole do práce a do zaměstnání, či účelovou jízdu z jednoho místa na druhého. Můžeme ji chápat jako alternativu k automobilové, nebo hromadné dopravě. Cyklisté při takové jízdě vyžívají

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

nejkratších cest a v případě, že nemohou využít cyklostezku, tak se většinou pohybují na silničních komunikacích. Jízda na kole po silnici prvních nebo druhých tříd znamená veliké bezpečnostní riziko zranění cyklisty při kolizi například s automobilem, zejména pak ve večerních, nebo nočních hodinách a za snížené viditelnosti. Z tohoto důvodu je na místě plánovat a budovat takovou cyklo-infrastrukturu, která spojuje spádové obce se svým spádovým centrem. Cyklistická doprava je závislá především na místních podmínkách dostupnosti jiného dopravního spojení. Průměrná délka dojíždění na kole do zaměstnání činí zhruba 3 – 5 kilometrů, delší vzdálenosti už překonávají při cestě do zaměstnání jen ti nejzapálenější cyklisté a při delších trasách nad 10 kilometrů už lidé používají většinou automobily, nebo hromadnou dopravu. Dále pak závisí na geografické úpravě regionu, jestli jde o kopcovitý, či rovinný terén.

2) Cykloturistika: Je turistická a rekreační jízda na kole z důvodů poznávání nových míst, relaxace a aktivního odpočinku, kde cyklisté většinou využívají vyznačené turistické cyklotrasy, cyklostezky, lesní a polní komunikace anebo silnice třetích tříd. Tyto cyklotrasy nejsou využívány pouze cyklisty, ale například místními obyvateli a turisty pro pěší turistiku, nebo lidmi na kolečkových bruslích. [9]

V praxi se můžeme setkat s několika typy cyklotras:

1) Cyklistická stezka: Je samostatná oddělená pozemní komunikace vyznačená svislou značkou „Stezka pro cyklisty“, která je určená především cyklistům.

2) Cyklistický pruh: Je pruh vedený po komunikaci společně se silniční dopravou, který je oddělen vodorovným značením „Jízdní pruh pro cyklisty“

3) Stezka pro cyklisty a chodce: Je stezka sloužící dohromady chodcům i cyklistům, kde se nesmějí vzájemně ohrožovat. Mohou být sloučené s neodděleným provozem, nebo rozdělené s odděleným provozem. Jsou označeny svislou značkou „Stezka pro chodce a cyklisty.“ Výstavba těchto smíšených stezek je realizována velice často, a to z důvodů úspory místa a úspory financí.

4) Ostatní komunikace určené pro cyklistický provoz: Jsou takové komunikace, na kterých je z velké části, či dokonce omezen provoz automobilům.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Cyklistická doprava MAS Šumperský venkov

Území MAS Šumperský venkov zahrnuje obce v okolí města Šumperk. Město Šumperk je spádovým centrem těchto obcí a denně tam dojíždějí tisíce lidí za prací, do zaměstnání, nebo studentů do základních či středních škol. Většina dojíždějících používá individuální osobní dopravu, nebo hromadnou dopravu autobusem a částečně vlakem.

Podpora cyklodopravy v tomto regionu by tedy měla být směřována k vybudování propojené cyklo-infrastruktury s přímou vazbou na spádové město Šumperk Dále pak k podpoření cykloturistiky jako součástí cestovního ruchu v tomto regionu je nezbytné propojení cyklotras mezi sebou a zároveň jejich protnutí s turisticky zajímavými místy tak, aby se mohl stát tento region turisticky atraktivním místem a vyhledávanou destinací milovníků cykloturistiky spojené s přírodou podhůří Jeseníků.

V současnosti zde postupně dochází k propojování a navazování jednotlivých cyklotras. Dobrým příkladem je realizace výstavby cyklistických tras vedoucí z obce Sudkov, přes obec Dolní Studénky až do Šumperka, dále cyklostezka z Bludova přes Bludoveček do Šumperka, nebo tolik potřebná cyklostezka spojující obci Nový Malín se Šumperkem. K dalšímu postupnému propojování dochází mezi obcemi Šumperk – Rapotín – Velké Losiny. A chystá se projekt „Cyklotrasy Desná“, který by měl propojit Kouty nad Desnou podél toku řeky Desné přes katastry obcí Loučná nad Desnou, Velké Losiny, Rapotín, Vikýřovice, Šumperk a celkově tak vytvořit „cyklo-magistrálu“ od obce Sudkov, přes Šumperk až po obec Kouty nad Desnou v délce několika desítek kilometrů.

Realizované cyklostezky na území MAS Šumperský venkov

Cyklostezka Šumperk – Nový Malín

Cyklostezka byla realizována ve čtyřech etapách. V roce 2005 byla vybudována první etapa této stezky v délce 418 metrů a jedná se o společnou stezku pro cyklisty i chodce, umístěnou mimo komunikaci č. II/446. Díky vybudovanému osvětlení umožňuje bezpečnou jízdu i ve večerních hodinách či za snížené viditelnosti. V průběhu dalších let 2006 až 2009 byly realizovány další návazné etapy cyklostezky Novým Malínem kolem komunikace č. II/446. Jedná se o Obousměrnou, společnou stezku pro pěší i cyklisty. Cyklostezka slouží zejména cyklistům a chodcům k efektivnímu spojení obce s městem, kde většina cyklistů dojíždí do města za prací.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Cyklostezka Mostkov – Václavov

Realizátor obec Oskava, přiznána dotace ze SFDI ve výši 7 679 tis. Kč

Cyklostezka Šumperk – Rapotín

První etapa této cyklostezky proběhla v roce 2012 a je součástí výše zmiňované „Cyklotrasy Desná“.

Cyklostezka je vybudována na samostatném tělese vedle frekventované hlavní silnice I/11 a to v délce 1,5 kilometru od odbočky ze silnice I/11 na Holubí vrch a končí u restaurace Zlatá hvězda. Druhá, návazná část výstavby cyklostezky byla realizována v roce 2013, která vede dál Rapotínem v délce 1,67 kilometrů, a to v úseku od autobusové zastávky U Ptáčka až k nově zrekonstruovanému obecnímu úřadu a turistickému informačnímu centru obce Rapotín. Jedná se o Obousměrnou, společnou stezku pro pěší i cyklisty.

Cyklostezka Šumperk – Bludov

Cyklostezka vede od bludovského kostela přes tzv. „Bludoveček“ do Šumperka, kde je možné dojet na ulici Bludovská, nebo je možné odbočit na ulici Polní a vyjet na ulici Zábřežská.

Cyklostezka Bludov – Sudkov (podél železniční tratě)

Jedná se o vyasfaltovanou bývalou polní cestu vedoucí podél železniční tratě od Lázní Bludov, přes komunikaci I/44 kolem Habrmanovy vily a dále směrem k účelové komunikaci propojující Bludov se Sudkovem s celkovou délkou 2,7 kilometrů. Výstavba byla realizována v roce 2014 pod názvem „Realizace výstavby polní cesty HC2 v k. ú. Bludov.

Cyklostezka Šumperk – Dolní Studénky

Cyklostezka Šumperk – Dolní Studénky byla realizována v roce 2014 v celkové délce 1,9 kilometru a je součástí výše zmiňované „Cyklotrasy Desná“.

Cyklostezka vede od bývalého areálu ČSAD v Šumperku, přes vodní náhon až na hranici katastrů obou obcí, kterou tvoří řeka Desná, kde je přes řeku Desnou vybudována nová lávka o šířce 3 metry a trasa dále pokračuje katastrem obce Dolní Studénky až ke křižovatce „u křížku“ směrem na Králec, zhruba uprostřed obce Dolní Studénky. Cyklostezka je Obousměrná, smíšená a je stavebně oddělena na samostatném tělese podél krajské komunikace vlevo ve směru od Šumperka

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

do Dolních Studének. Díky vybudovanému osvětlení umožňuje bezpečnou jízdu i ve večerních hodinách či za snížené viditelnosti.

Cyklostezka Dolní Studénky – Sudkov

Jedná se o další část „Cyklotrasy Desná“, která navazuje na cyklostezku Šumperk – Dolní Studénky. Cyklostezka o celkové délce 1,1 kilometru byla realizována v roce 2014 a začíná na katastrální hranici mezi Dolními Studénkami a Sudkovem a končí před začátkem obce Sudkov. Cyklostezka je obousměrná, smíšená a je stavebně oddělena na samostatném tělese podél krajské komunikace. Slouží zejména cyklistům a chodcům k efektivnímu spojení blízkých obcí a spojení s městem Šumperk, pro dojíždění do zaměstnání i do škol.

Plánované projektové záměry na cyklostezky na území MAS Šumperský venkov

Cyklostezka Nový Malín

Úsek 0,5 km od samoobsluhy CBA Nový Malín na konec obce směrem na Libinu.

Cyklostezka Libina – vlakové nádraží Libina

Vybudování cyklostezky v Libině k vlakovému nádraží, které leží mimo obec. Využití zejména vzhledem k budoucímu většímu významu kolejové regionální dopravy.

Cyklostezka Rapotín (KKC) – rapotínské sklárny

Vychází ze zpracované studie „Cyklotrasy Desná“ a jedná se o třetí etapu cyklostezky v Rapotíně, která bude navazovat na již vytvořené úseky, která bude pokračovat dále od KKC Rapotín a končit u rapotínských skláren.

Cyklostezka Šumperk - Bratrušov

Cyklostezka vedoucí podél komunikace II/446 Šumperk – Bratrušov.

Cyklostezka Bludov – Chromeč

Dle Koncepce cyklistické dopravy je doporučuje vybudovat samostatnou cyklostezku podél I/11. Předpokládaná délka má činit min. 1,5 km a vybudováním teto cyklostezky je možné navázat na regionální "Moravskou stezku".

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Cyklostezka Šumperk - Vikýřovice

Vychází ze zpracované technické dokumentace „Cyklotrasa Desná“ a navrhuje vybudovat cyklotrasu z Vikýřovic u mostu před křižovatkou u Jirsáka, která povede po levém břehu řeky k zahrádkářské kolonii, na most přes řeku Desná a na lávku přes náhon. Dále trasa povede k železničnímu přejezdu na Hybešově ulici a podél železniční trati ulicí Příčnou až k Lidické, po níž bude pokračovat ke krytému bazénu. U bazénu by nová stezka pro cyklisty měla navázat na stávající stezku pro chodce a cyklisty ve směru na Nový Malín. Trasa Šumperkem bude pokračovat dále ulicí Uničovskou směrem do města až k "viaduktu", dále ulicí Dolnostudénskou k PARSu.

Cyklostezka Rapotín - Velké Losiny

Vychází ze zpracované studie „Cyklotrasy Desná“ a navazuje na cyklostezku u rapotínských skláren.

Cyklostezka Libina - Šumvald

Projektový záměr obce Libina. Vazba na cyklostezky ITI Olomoucké aglomerace.

Cyklostezka Sudkov - Bludov

Projektový záměr obce Sudkov v rámci přeložky R11 na obchvat obce Bludov.

Cyklostezka Rapotín - Petrov nad Desnou - Sobotín

Vychází ze zpracované studie „Cyklotrasy Desná“, (nepáteřní cyklostezka).

Cyklostezka Sudkov – Postřelmov

Vazba na studii „Cyklotrasa Desná“.

Zajímavé postřehy cyklistiky v Evropě

Celoevropské zkušenosti ukazují, že čím více se pohybují chodci a cyklisti na silnicích, tím je jejich bezpečnost větší. Důvodem je zvýšená pozornost ze stran motoristů, kteří očekávají přítomnost cyklistů na silnici a dávají na ně proto při řízení větší pozor.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

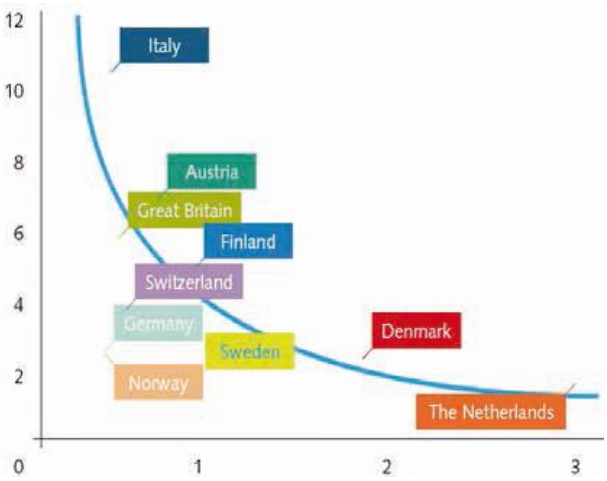

Obr. 25: Usmrcení cyklisté

vertikála: usmrcení cyklisté na 100 mil. kilometrů ujetých na kole

horizontála: průměrná denní vzdálenost ujetá na kole na osobu a den

Za zmínku zde také stojí uvést dvě statistické studie z Dánska a z Norska, kde dánská studie ukazuje, že přináší značné úspory ve zdravotnictví, které jsou daleko větší než investované finanční prostředky na výstavbu infrastruktury cyklistické dopravy. Norská studie zase uvádí, že z důvodu pozitivního vlivu na zdraví obyvatel při jízdě na kole a chůzi je výstavba cyklo-infrastruktury mnohem efektivnější než investice do klasické automobilové infrastruktury.

Obr. 26: Legislativní paskvil

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

2.4.3 Kultura dopravy

Dopravní kultura je velice široký pojem, který si můžeme představit jako množinu faktorů, jež ovlivňují atraktivitu a kvalitu dopravy. Můžeme zde zařadit zejména:

- přirozenost dopravy,
- pohodlí, kvalita a stáří vozidel,
- dostupnost dopravy,
- čistotu vozidel,
- spolehlivost dopravy,
- pohodlí cestujících,
- ekologičnost vozidel,
- čistotu a dobrý technický stav zastávek, stanovišť a nádraží,
- bezpečnost dopravy,
- přehlednost a pochopitelnost pro cestující.

Nebudou-li alespoň z větší části dodržené výše uvedené faktory a nebude-li kvalita dopravy na dostatečné úrovni, bude řada lidí nucena zvolit jiný způsob cestování než veřejnou hromadnou dopravou, anebo ji bude považovat za obtížně pochopitelnou, či nespolehlivou a značně se tak bude snižovat její atraktivita pro potenciální nové cestující a zákazníky.

Autobusové a železniční zastávky a stanoviště

Zastávky jsou označené místo, určené k vystupování a nastupování cestujících do dopravních prostředků. Kultura prostředí, čistota a technický stav autobusových, či železničních zastávek představuje jeden z významných faktorů ovlivňující kvalitu a atraktivitu veřejné hromadné dopravy. Povinností vlastníka zastávky je zajistit údržbu zastávky včetně jejího označení a dalšího zastávkového vybavení, jako je přístřešek, nebo zařízení pro umístění jízdního řádu atd. Mezi nejčastější problémy a neduhy autobusových a železničních zastávek, patří:

- nevyhovující technický stav zastávek,
- čistota zastávek,
- vybavenost zastávek,
- absence bezbariérového a bezpečného přístupu na zastávku,
- zajištění bezpečnosti na zastávce.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Do povinné výbavy každé zastávky patří označení označníkem zastávky, musí zde být uveden název zastávky a musí být vybavena jízdním řádem, případně dalšími informacemi o dopravním systému a přepravních podmínkách. Zastávky mohou být dále vybaveny čekárnou, nebo přístřeškem s lavičkami, odpadkovými koši, osvětlením zastávky a jízdního řádu a dalším provozním vybavením v závislosti na frekvenci jejich využití.

Velice praktickým, jednoduchým a finančně dostupným řešením rekonstrukcí, či zbudování nových zastávek, respektive přístřešků je využití ke stavbě tak zvaných segmentových dílů. Zastávka je z velké části postavená z jednotlivých dílů, které se samozřejmě běžným užíváním více, či méně opotřebují. V případě opotřebení, nebo poškození nějaké části zastávky stačí vyměnit příslušný segment za nový.

Použitím tohoto typu zastřešených zastávek má mimo praktické i estetickou funkci, a to zejména sjednocením a zatraktivněním vzhledu zastávek ve všech obcích daného regionu.

Velmi šikovným způsobem se dá také vyřešit osvětlení zastávky, nebo jízdního řádu pomocí solárního panelu umístěného například na střišce zastávky. Toto řešení osvětlení najde uplatnění zejména tam, kde zastávka není vybavená elektrickým přívodem.

Obr. 27: Rozdílné zastávky

Analýza autobusových zastávek na území MAS Šumperský venkov

Záměrem analýzy autobusových zastávek na území působnosti MAS Šumperský venkov bylo zjistit vytíženost jednotlivých zastávek podle intenzity jejich využití. Intenzita využití byla zjišťována podle frekvence autobusových spojů, které na zastávkách zastavují na základě databáze dopravní společnosti ARRIVA Morava, a. s. Cílem analýzy je tedy ukázat na nejvytíženější zastávky v tomto regionu a dále pak zhodnotit jejich stav a navrhnout opatření k jejich zkvalitnění, či celkové rekonstrukci. [14]

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Tab. 15: Seznam nejvytíženějších autobusových zastávek v regionu MAS Šumperský venkov (jako kritérium vytíženosti bylo stanoveno minimálně 2000 nástupů a výstupů)

Název zastávky
Velké Losiny_hotel Praděd
Libina_náměstí
Nový Malín_obchod
Rapotín_restaurace U skláren
Bludov_zámek
Bludov_škola
Petrov_ObÚ
Nový Malín_Plechy
Dolní Studénky_kostel
Velké Losiny_hřbitov
Dlouhomilov_u Langrů
Bludov_dolní konec
Rapotín_pila
Bludov_Nealko
Dolní Studénky_ObÚ
Rapotín_U Ptáčka
Nový Malín_kostel
Libina_domov důchodců
Loučná n.Desnou_ObÚ
Nový Malín_škola
Oskava,Mladoňov_náves
Rapotín_kostel
Libina_u Cásků
Název zastávky
Oskava_hotel Rabštýn
Vikýřovice_pod Holubím vrchem
Dolní Studénky_Králec rozcestí
Hrabišín_Fibich
Vikýřovice_železniční zastávka
Hrabišín_škola
Libina_horní škola
Rapotín_č.167
Dolní Studénky_Králec
Oskava_ObÚ
Vikýřovice_nové sídliště Libina u Lišáka

Parkování jízdních kol

Jedním z klíčových bodů v rozvoji cyklistické kultury je zajištění bezpečného a kvalitního parkování jízdních kol. Parkování jízdních kol hraje tedy velmi důležitou roli v rozhodnutí člověka

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

používat kolo jako alternativní, nebo kombinovaný prostředek ke každodenním cestám do zaměstnání či k dosažení nejrůznějších destinací. Systém kombinované dopravy znamená návaznost cyklodopravy na veřejnou dopravu. Jízdní kolo je využito k dopravě na zastávku, nebo autobusové, či vlakové nádraží, tam jej majitel odstaví a dále pak pokračuje hromadnou dopravou.

Tato kombinace je velice výhodná, neboť jízdní kolo oproti pěším až desetkrát rozšiřuje spádovou oblast zastávek hromadné dopravy. Nezbytnou podmínkou je tedy vytvoření kvalitních parkovacích míst na spádových zastávkách a u každého autobusového, či vlakového nádraží. Kvalitní a bezpečné parkoviště pro jízdní kola by měla být rovněž zřízena u škol, sportovišť, obchodů, turistických destinací a nejrůznějších kulturních a občanských zařízení. V současné době je parkování kol v kompetenci obcí, popřípadě u nádraží pak v kompetenci Českých drah.

Vybudování parkovacích míst musí samozřejmě odrážet účelnost, využití a potřeby cyklistů. Parkování jízdních kol dle časového rozdělení: ***krátkodobé parkování*** (nákup, úřad) a ***dlouhodobé parkování*** (zastávka, nádraží, škola).

Obr. 28: Parkování pro cyklisty

Zatímco krátkodobé parkování si vyžaduje pouze bezpečný a stabilní stojan na kola, u dlouhodobého parkování musíme myslet na bezpečnost, kvalitu, dostatek místa, zastřešení atd. Dlouhodobé parkování znamená několik hodin, kdy je jízdní kolo vystaveno povětrnostním podmínkám, vandalismu, či odcizení. Proto mezi minimální požadavky dlouhodobého parkování patří zejména zastřešení plochy parkoviště, dobré osvětlení, oplocení popřípadě kamerový systém z důvodu bezpečnosti.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Doplňková infrastruktura

Pod pojmem doplňková infrastruktura si můžeme představit nejrůznější stavby, které ji doplňují, doprovázejí, nebo jsou součástí dopravní infrastruktury. Jedná se především o chodníky, osvětlení, značení, parkovací plochy, točny pro linkové autobusy, protihluková opatření atd.

Chodníky

Pěší doprava je nejpřirozenějším druhem dopravy, ale bohužel se na ni neklade dostatečný důraz ohledně jejího vývoje. Jedná se zejména o zanedbané chodníky, které jsou v mnoha případech technicky bezpečnostně nevyhovující, nemluvě o jejich estetickém vzhledu. Nejčastěji se vyskytují problémy spojené se špatným technickým stavem chodníků, bariérami, bezpečnosti, nezajištěnou návazností, nedostatečným osvětlením a atraktivností.

Parkovací plochy pro motoristy

S rostoucí automobilovou dopravou samozřejmě souvisí i nároky na parkovací plochy. Jedná se zejména o nároky na rozmístění a časové využití parkovacích ploch. Budování, či zřízení parkovacích ploch je potřebné zejména v blízkosti center občanské vybavenosti, jako jsou školy, sportoviště, úřady, turistické atrakce, ale i u bytových domů, nebo na sídlištích. Kromě výstavby nových parkovacích ploch, lze efektivního využití parkovacích stání docílit například vhodným návrhem dopravního značení, nebo vyznačením vyhrazeného stání.

Točny pro linkové autobusy

Podle současných bezpečnostních pravidel nesmějí linkové autobusy hromadné dopravy při běžném otáčení couvat a potřebují na otočení točnu. Jedná se v podstatě o plochu, kde se linkový autobus může otočit, bez toho, aniž by musel při otáčení couvat.

Závěrečná doporučení

- Rekonstrukce a zastřešení zastávek.
- Vybudování kvalitního a bezpečného parkování pro jízdní kola.
- Rekonstrukce chodníků.
- Osvětlení chodníků.
- Vybudování a zřízení parkovacích ploch pro motoristy.
- Vybudování točny pro autobusy v příslušných obcích.
- Protihluková opatření v místech silného automobilového provozu.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

2.5 Bezpečnost

2.5.1 Integrovaný záchranný systém

S dopravou a bezpečností úzce souvisí také bezpečnost obyvatel v regionu jako taková. Na území MAS se nenachází žádné stanice státní ani městské policie, ty se nachází v okresním městě Šumperk. Bezpečnost na území MAS zajišťují zejména Sbory dobrovolných hasičů. Každá obec má dle §68 zákona o požární ochraně č. 135/195 Sb., o požární ochraně, povinnost zřídit jednotku Sboru dobrovolných hasičů. Tyto sbory se na venkově pyšní dlouhou historií a jejich význam hraje roli nejen v oblasti bezpečnosti, ale i ve společenském životě obce.

Sbory hasičů se dělí do 7 kategorií, podle územní působnosti:

- **Jednotka požární ochrany I** - zasahuje i mimo území svého zřizovatele, jednotka hasičského záchranného sboru kraje s územní působností zpravidla do 20 minut jízdy z místa dislokace a dobou výjezdu jednotky od vyhlášení poplachu do 2 minut,
- **Jednotka požární ochrany II** - zasahuje i mimo území svého zřizovatele, jednotka SDH obce, s územní působností zpravidla do 10 minut jízdy z místa dislokace, která zabezpečuje jeden (JPO II/1) nebo dva (JPO II/2) výjezdy družstva minimálně o zmenšeném početním stavu a zřizuje se ve vybrané obci s počtem obyvatel zpravidla nad 1000 a dobou výjezdu jednotky od vyhlášení poplachu do 5 minut,
- **Jednotka požární ochrany III** - zasahuje i mimo území svého zřizovatele, jednotka SDH obce s územní působností zpravidla do 10 minut jízdy z místa dislokace, která zabezpečuje jeden (JPO III/1) nebo dva (JPO III/2) výjezdy družstva minimálně o zmenšeném početním stavu a zřizuje se ve vybrané obci s počtem obyvatel zpravidla nad 1000 a dobou výjezdu jednotky od vyhlášení poplachu do 10 minut,
- **Jednotka požární ochrany IV** - zasahuje zejména na území svého zřizovatele, pokud není v případě rozsáhlých mimořádných událostí požadován výjezd jednotky jinam v souladu s právním předpisem, jednotka HZS podniku,
- **Jednotka požární ochrany V** - zasahuje zejména na území svého zřizovatele, pokud není v případě rozsáhlých mimořádných událostí požadován výjezd jednotky jinam v souladu s právním předpisem, jednotka SDH obce s působností zpravidla pro území obce, která ji zřizuje.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

- **Jednotka požární ochrany VI** - zasahující zejména na území svého zřizovatele, pokud není v případě rozsáhlých mimořádných událostí požadován výjezd jednotky jinam v souladu s právním předpisem, jednotka SDH podniku,
- **Jednotka požární ochrany N** - zasahující zejména na území svého zřizovatele, pokud není v případě rozsáhlých mimořádných událostí požadován výjezd jednotky jinam v souladu s právním předpisem, jednotka SDH obce nebo podniku, která není zařazena do plošného pokrytí území kraje jednotkami. Požadavky na tuto jednotku jsou stejné jako u jednotky kategorie JPO V. Nezařazena do plošného pokrytí je také požární hlídka.

Tabulka 16: Základní údaje k JPO na území MAS Šumperský venkov

Jednotka	Zřizovatel	Typ jednotky	Počet členů
SDH Bludov	Obec Bludov	JPO III/1	19
Jednotka požární ochrany Dlouhomilov – zásahová	Obec Dlouhomilov	JPO III/1	12
JSDH Dolní Studénky	Obec Dolní Studénky	JPO V	14
Hraběšice	Obec Hraběšice	Nefunkční, jedná se o připojení k Novému Malínu nebo Vikýřovicím	
Hrabišín	Obec Hrabišín	JPO V	11
Libina	Obec Libina	JPO II/1	29
JSDH Loučná nad Desnou	Obec Loučná nad Desnou	JPO III/1	14
SDH Nový Malín	Obec Nový Malín	JPO III/1	17
JSDH obce Oskava	obec Oskava	JPO III/1	14
Petrov nad Desnou	Obec Petrov nad Desnou	JPO III/1	28
JSDH Rapotín	Obec Rapotín	JPO V	11
Rejchartice	Nemají jednotku, její funkci plní na základě smlouvy mezi obcemi JSDH obce Petrov nad Desnou		
Sobotín	Obec Sobotín	JPO V	13
SDH Velké Losiny	Obec Velké Losiny	JPO II/1	15
Vernířovice	Nemají jednotku, její funkci plní na základě smlouvy mezi obcemi JSDH obce Petrov nad Desnou		

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska, Sbor dobrovolných hasičů Vikýřovice	Obec Vikýřovice	JPO V	13

Zdroj: vlastní šetření

Personální obsazení SDH je poměrně dobré. Technika je však u jednotlivých SDH na různé úrovni, v každém případě, i když není stále využívána, morálně i technicky zastarává a jednotky SDH mají problém být vždy dobře vybaveny (v minulosti došlo k situacím, kdy byla technika celého regionu potřeba, a musela být půjčena i z jiného území). Hrozbou je například vodní tok Desná, dále pak nadmořská výška, která dosahuje ve spoustě místech přes 600 m n. m. Na území MAS je velké množství lesů a povětrnostní podmínky (síla větru, v zimě námrazy) často působí kalamity. Nevyzpytatelnou přírodní hrozbou jsou v tomto směru také přívalové deště.

Region potřebuje budovat lepší komunikační systém, propojený nejen mezi obcemi, ale až k jednotlivým občanům a také budovat novou sílu formou jednotek mladých hasičů, kteří se v současné době věnují hasičskému sportu. Právě tato mládež bývá předchůdcem profesionálních jednotek nebo jedinců, kteří se hasiči stanou.

Na základě projednávání hasičům chybí nebo potřebují doplnit/vyměnit tento typ vybavení:

- Požární automobil a příslušenství k němu (lanový naviják, elektrocentrála, osvětlovací stožár sedadlo spolujezdce s držákem na dýchací přístroj, vnější clona proti slunci)

- Vybavení k výcviku a činnosti požárního sportu (stříkačky, čerpadla, nádrže na vodu, svítilny, vysílačky a jejich příslušenství...),
- Vybavení k činnosti zásahových jednotek (zásahové oblečení, ochranné pomůcky, nástroje pro vyprošťování, zdravotnické vybavení, nafukovací krizové stany..)

Mimo vybavení také zázemí pro jejich výcvik a výkon služby:

- Vybavení k výcviku a činnosti požárního sportu (stříkačky, čerpadla, nádrže na vodu, svítilny, vysílačky a jejich příslušenství...)
- Modernizace stávajícího zázemí JPO a zajištění důstojných podmínek k výkonu práce
- Vybudování a obnova sportovního areálu včetně potřebného zázemí, výstavba dráhy pro trénink a soutěže, revitalizace dráhy, bariéry a kladiny
- Vybavení na kulturní akce (Párty stan a pivní sety, výčep, atrakce pro děti)
- Revitalizace a zatraktivnění hasičských zbrojnic a budov SDH

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

- Renovace historických hasičských vozů

Díky stále větším výkyvům počasí v důsledku globálního oteplování je potřeba, aby bylo území dobře technicky připraveno na neočekávané výkyvy počasí, vč. menších sídel, kde aktuálně chybí podpora JPO IV, V a mládeže ze strany státu.

Obr. 29: Jednotky požární ochrany v okresu Šumperk, 2010

Zdroj: Hasičský záchranný sbor Olomouckého kraje

2.5.2 Bezpečnost v oblasti kybernetiky

Významná část činností lidí dnes probíhá prostřednictvím internetu. S tím souvisí ochrana osobních údajů i dat, které zveřejňují sami uživatelé. Nejvíce ohrožené ve smyslu úniku osobních údajů jsou různé evidence osob, bankovních účtů - v ohrožení mohou být informační systémy obcí, atd., kdy může dojít k nabourání se do systému, zveřejnění osobních dat nebo citlivých údajů a jejich zneužití. Proto je třeba klást důraz na kybernetickou bezpečnost a šířit o ní povědomí mezi veřejnost, uživatele IT, internetu a mobilních telefonů. Důležité je lepší zabezpečení a archivace dat ze strany obcí, organizací a státních orgánů.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

2.5.3 Energetická bezpečnost

V této oblasti hrozí zejména pozastavení dodávky energií do domácností díky katastrofám nebo kalamitám, ať již jde o nejvýznamnější o energii elektrickou, v její návaznosti připojení na internet (zdroj informací) nebo o plyn.

2.6 Zemědělství, lesnictví

Na HDP České republiky se zemědělství (1,32 %) a lesnictví (0,73 %), včetně potravinářského průmyslu a rybolovu, podílí 4,4 % a tato hodnota má dlouhodobě klesající charakter. Nicméně představuje prvořadou složku života na venkově a je s ním i historicky svázána. Díky zeměpisné lokalizaci území Šumperského venkova je 60 % rozlohy pokryto lesní půdou a cca 32 % tvoří půda zemědělská. Potenciál zemědělského a lesnického využití má tedy min. 90 % rozlohy zájmového území, a proto je třeba této kapitole věnovat maximální pozornost. Obsáhlost kapitoly je navíc dána elementárním postavením oboru hospodářské činnosti, jež sehrává důležitou roli v rámci dalších lidských aktivit, které z využívání krajiny a její estetické hodnoty vychází (odvětvový průmysl, kultura, ochrana přírody, cestovní ruch apod.). Na níže uvedených konkrétnějších tématech se spolupodílela řada odborníků ze zemědělské i lesnické praxe, myslivosti, dřevozpracujícího průmyslu, výzkumných ústavů, univerzit, ale i fyzických a právnických osob, jež se v dané problematice pohybují a orientují. V neposlední řadě byla konzultována s vlastníky půdy jako osobami přímo dotčenými zmiňovanými tématy.

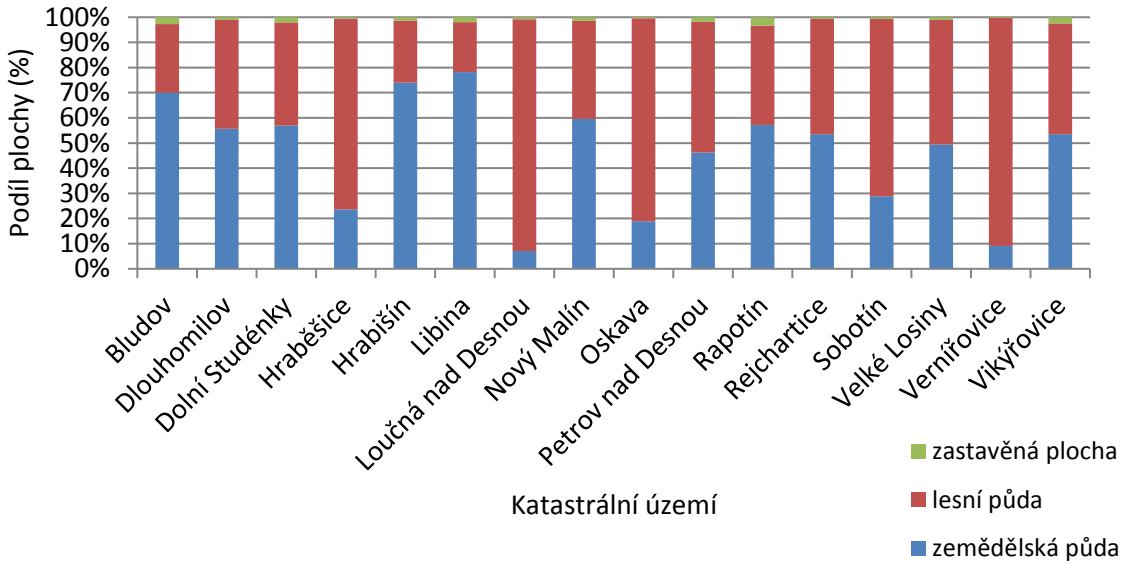

Obr. 30: Plošný podíl polí, lesů a zastavěných území

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Zemědělství a lesnictví jsou činnosti časově i ekonomicky náročné, pracné, vysoce závislé na vnějším prostředí, státní (evropské) zemědělské (lesnické) a dotační politice, která je administrativně náročnější a náročnější.

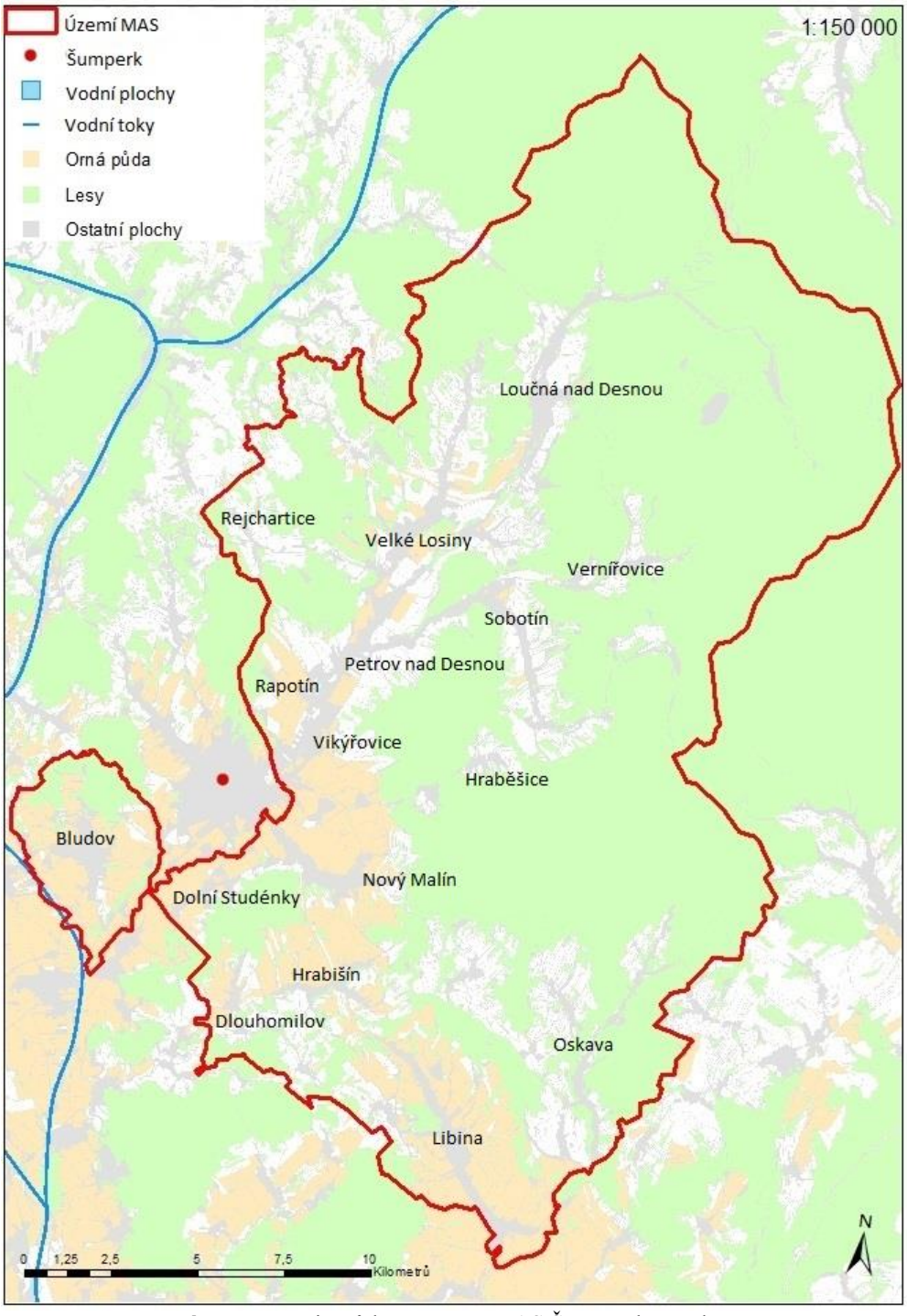

Obr. 31: Využití půdy na území MAS Šumperský venkov

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Lesy a pole jako dominanty našeho prostředí

Lesnictví a zemědělství má v rámci zájmového území zcela dominantní postavení, co se záboru půdy týče. Za několik posledních let jsme se stali svědky úbytku množství chovaných hospodářských zvířat (zejm. skotu a prasat) v živočišné výrobě, snížení produkce rostlinné výroby (žita, brambor, cukrovky), přeměny orné půdy na trvalé travní porosty a nárůstu podílu plodin pro výrobu bionafty a energie (řepky, kukuřice apod.).

Za jev „obecně prospěšný“ je možné označit rozvoj ekologického zemědělství, jehož produkce se stává součástí moderního životního stylu – skrze konzumaci místních biopotravin a využívání přírodě šetrných výrobních technologií. MAS Šumperský venkov považuje za jednu z hlavních priorit právě rozvoj zemědělské činnosti, která kromě produkční oblasti významně ovlivňuje také oblast demografickou a sociální a ekologickou a krajinotvornou.

Průměrná lesnatost katastrálních území obcí Šumperského venkova je 49 %, což je o 15 % více než celorepublikový průměr. Zcela převažují lesy hospodářského charakteru s dominantním zastoupením smrku ztepilého a buku lesního. S ohledem na celorepublikové statistiky za rok 2012 lze konstatovat, že se rozloha lesů neustále zvyšuje a stejně tak roste i porostní zásoba, takže i přes zdánlivě vysoké hodnoty těžby v řádném případě nelze hovořit o devastaci lesů. V současné době dochází i k maximalizaci přirozené obnovy podrostními a násečnými způsoby, takže skrze upozaďování holosečného způsobu nedochází k přerušení plnění mimoprodukčních funkcí lesa. Mezi ty lze zařadit skupinu funkcí ekologických: stabilizační, vodohospodářská, půdoochranná, klimatická; a společenských: rekreační, zdravotní, kulturně-naučná a obranná. Nabízí se i řešení v podobě přírodě blízkého obhospodařování lesů s aplikací výběrných obnovných prvků. S ohledem na šetrné obhospodařování lesů a zajištění jejich maximální ekologické i ekonomické stability je důležitá jejich dostupnost a dostatečné zpřístupnění porostního nitra (vč. porostů problematicky lokalizovaných, např. horské svahy, neúnosné terény). Lesní dopravní síť musí být pravidelně udržována (svodnice, příkopy, propustky) a obnovována, což představuje ekonomicky nákladnou investici. Je důležitá jejich celoroční sjízdnost a také kvalita musí odpovídat technologickým požadavkům odvozních cest, na řadě míst i cyklistickému vyžití. Při zpřístupňování lesních komplexů je třeba mít na zřeteli také využití těžkou těžební a pěstební technikou v případě kalamit, protipožární či záchranou technikou, servisem produktovodů, dopravou osob, materiálu apod.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Na hranici mezi lesy a poli se nachází řada významných dřevinných formací, které lze charakterizovat jako remízky, aleje či břehové porosty. Plní taktéž řadu významných mimoprodukčních funkcí (např. protideflační, půdoochranná, infiltrační, estetická, bio-ekologická), a proto je na místě jejich zakládání a řádné opečovávání. Z dlouhodobého hlediska je nejrozumnější řešení v podobě výkupu pozemků a při péči o stanoviště využít spolupráci se základními a středními školami v rámci environmentální výchovy či občanskými sdruženími (např. myslivci, hasiči, včelaři).

V turisticky atraktivních místech nelze opomenout tvorbu vyhlídek, stavbu studánek, odpočinkových míst, zabezpečených ohnišť a pohyb vozidel usměrňovat pomocí závor či značek „zákaz vjezdu“.

Obr. 32: Jesenická smrková společenstva v zářijovém odpoledni

Usměrňování přírodních živlů

Jeseníky a jejich podhůří vynikají malebnou krajinou s řadou úchvatných scenérií, nicméně i s nimi si příroda dokáže zahrávat. Historicky známými negativními událostmi přírodního charakteru jsou například povodně (rok 1997), sesuvy půdy (u Vřesové studánky v roce 1921) a větrné kalamity (Kyrill v roce 2007).

V případě běžného úhrnu srážek je většina ihned infiltrována lesními porosty a v rámci desukce transpirována zpět do atmosféry. Při lesním obhospodařování je tedy třeba minimalizovat holé seče, využívat spíše podrostních způsobů hospodaření, udržovat druhovou pestrost dřevin, dbát o zdraví a funkčnost lesních ekosystémů, aplikovat zpevňovací seče a realizovat hrazení

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

bystřin. U dlouhotrvajících a přívalových dešťů se však současná krajina nedokáže vypořádat s takovým množstvím vody a může dojít k povodním, jejichž ničivé účinky lze eliminovat rekultivací vodních toků, budováním vodních nádrží, protipovodňových hrází, obnova zaniklých rybničních ploch, suchých a polosuchých poldrů. Na polích lze infiltraci zvýšit zatravněním příkrých svahů (či technickými řešeními: geomříže, gabiony, garnisáž, klejonáž apod.), čímž mj. dojde k jejich stabilizaci a ochraně před sesuvem a odnosem. Zcela by se v podobných lokalitách mělo vyloučit pěstování kukuřice, brambor apod. Význam má také obnova mezí s dřevinou vegetací či zakládání sadů zaměřených převážně na místní a historické odrůdy ovocných dřevin.

K akumulaci vod dochází také na antropických stanovištích s povrchovým zpevněním (např. parkoviště, střechy budov, náměstí). Tyto lokality je třeba rekultivovat a zvýšit absorpční a retenční schopnosti půdního povrchu, např. pomístním osázením ploch zahradními rostlinami.

Na jedné straně je problémem přebytek vody, na straně druhé už dnes se hovoří o nutnosti ochrany vodních zdrojů a maximálním zadržení vody v krajině. Řešení se nabízí v již zmiňovaných opatřeních: rekultivace vodních toků, hrazení bystřin, budování vodních nádrží a jezírek, výsadba břehových porostů a větrolamů, zalesňování obnažených horských partií, zvyšování obsahu organických látek v zemědělské půdě, rozdělování zemědělských polí mezemi na menší bloky atd.

S ohledem na poslední sušší roky dochází obecně k chřadnutí smrkových porostů, které se sníženou obranyschopností podléhají útokům lýkožrouta smrkového (mladší porosty – lýkožrout lesklý) a nově s k nám ze severu rozšířil lýkožrout severský, proti kterému je současná ochrana lesa nedostatečná. Náprava se tedy nabízí v úpravě druhové skladby ve prospěch listnatých dřevin (v našich podmínkách zejm. buku) a celkovém zlepšení zdravotního stavu lesů. S ohledem na globální klimatickou změnu a vědecké predikce vývoje klimatu se jedná o výhodnou investici do budoucna. Na závěr této podkapitoly je třeba ještě zmínit bohaté zásoby spodní vody, které se pod Jeseníky ukrývají.

Eliminace odpadů ze zemědělských podniků

Zemědělská výroba je historicky vnímána jako bezodpadové hospodářství, kde veškeré meziprodukty a odpady z výroby jsou využívány ke hnojení zpět do půdy. Je však zcela nepřípustné, aby se tyto látky dostaly nekontrolovaně do volné přírody či vodních toků. Zejména živočišná výroba (kravíny, vepříny, stáje, slepičárny atd.) se neobejde bez hnojišť, skladů kejdy,

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

kompostovišť, sběrných jímek na močůvku, hnojůvku a silážní šťávy. Tato zařízení musí být budována jako nepropustná a včetně kontrolních zařízení proti úniku. Je také vhodné upravovat a zabezpečovat pohyby odpadů ve stájích a chlévech, což představuje poměrně nákladná opatření. V porovnání s náklady na likvidaci případných ekologických škod se však jedná o částky nepatrné. Ekologicky šetrný přístup se také nabízí v rámci anaerobní fermentace organických odpadů a produkce bioplynu, jež lze dále využívat (např. k vytápění chlévů, stájí či administrativních budov).

Obr. 33: Listopadová kulturní krajina pod Kamenným vrchem

Zemědělství jako rekreační prvek

Krajinného a hospodářského rázu Šumperského venkova lze využít k nabídce požitku z prostého venkovského života v pradávném rytmu střídajících se ročních období a maximálního soužití s přírodou, tzn. k agroturistice. Jde o příležitost pro rodinné farmy, ale i zemědělské podniky, které mohou návštěvníkům nabídnout „ochutnání“ tradičního venkovského života zemědělců. Pro hospodařící subjekt se může jednat o získání pracovní síly, vedlejšího příjmu, reklamu, obhajobu čistoty venkovského života či rozšíření portfolia stálých zákazníků a partnerů. Na druhou stranu mohou návštěvníci utéci před klasickým shonem moderního městského života a rekreovat se při aktivitách v souladu s přírodou, hospodářskými zvířaty a zemědělskou krajinou. Zemědělský subjekt však musí návštěvníkům nabídnout kvalitní zázemí a příjemné prostředí k rekreačním účelům, protože na ně nelze pohlížet jako na levnou pracovní sílu, nýbrž jako na zákazníky. Praktická forma nabídky může zahrnout jak prosté návštěvy a prohlídky farem, projížďky na koních, tak podílení se na kosení luk, až po balíčky komplexních služeb pro náročné návštěvníky. Podhorská oblast Šumperského venkova je také vhodná pro rozvoj jezdecké turistiky

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

(hippoturistiky), která využívá projížďky na koních spojené s kocháním se krajinou a různými přírodními scenériemi.

Primární sektor a zaměstnanost

Zemědělství a lesnictví vykazuje 3–4% podíl na zaměstnanosti, což je v porovnání s ostatními zeměmi EU (5–6 %) hodnota nízká. Příčinou může být pracnost těchto odvětví, ale spíše i nepříznivý vývoj státní zemědělské a lesnické politiky ČR. Je třeba vzkřísit tradiční, k přírodě šetrné využívání přírodních zdrojů a vytvořit tak v oblasti s vyšší mírou nezaměstnanosti nová pracovní místa. Nutností je podpora drobných zemědělských podnikatelů, začínajících rolníků či poskytování finanční příspěvků na vytvoření pracovních míst. Potenciál se nalézá také v ekologickém zemědělství či přírodě blízkých způsobech obhospodařování lesů, obnovení chovů hospodářských zvířat, rekonstrukcích a využití bývalých chlévů a stájí zemědělských družstev, modernizaci stávajících zemědělských a lesnických infrastruktur, apod. Naše oblast je mj. historicky svázána s dřevozpracujícím průmyslem, který v minulosti představoval výrobní článek v produkci dříví a jeho exportu či přímém zpracování v dalších místních průmyslových sektorech. Většina manipulačních a expedičních skladů ztratila na významu a došlo k jejich zániku, z důvodu přesunu transportu dříví z kolejí na silnice. Železniční doprava je však vhodnější s ohledem na přepravu na větší vzdálenosti, je energeticky méně náročná a ekologicky příznivější. Došlo by tak k využití poměrně husté železniční sítě s jejím napojením na manipulačně-expediční sklady dříví, vytvoření nových pracovních míst a odlehčení zátěže pozemních komunikací. Zvýšení nízkého platového ohodnocení zaměstnanců a dělníků v lesním hospodářství by přispělo k růstu zaměstnanosti i kvalitě odvedené práce, čímž by se navýšila kvalita a stabilita lesních ekosystémů s celou řadou již zmiňovaných mimoprodukčních i produkčních funkcí.

Osvěta a racionální přístup

Důležité postavení polí, lesů a krajiny obecně bylo zmiňováno již několikrát, je však třeba zajistit jejich trvale udržitelné obhospodařování, racionální přístup vyplývající z praktických znalostí, ze zkušeností, vědeckého výzkumu a vývoje, z optimalizace poměru „náklady a výnosy“ a tvorby ideálního výsledku hospodaření. Toho lze docílit pravidelným školením hospodářů a pracovníků v dotčených výrobních oblastech, pořádáním pracovních setkání a demonstrací praktických opatření v terénu, zintenzivněním kontaktu mezi dodavatelem a odběratelem,

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

spoluprací výroby s vědecko-výzkumnými institucemi, spolky i vzdělávacími organizacemi. S ohledem na optimalizaci hospodaření je vhodné, aby všichni znali nejen své povinnosti, ale i práva a aby byly jasně vymezeny kompetence zúčastněných stran (tzn. vlastníci půdy, zemědělští hospodáři, agronomové, zootechnici, kontroloři, lesníci, lesní dělníci, držitelé a uživatelé honiteb, spolky apod.). Nelze žít v uzavřené bublině „Šumperského venkova“, ale plně vnímat moderní trendy a přístupy v zemědělství a lesnictví v širším měřítku (např. přírodě blízké způsoby obhospodařování lesů výběrným způsobem) a maximálně je aplikovat v našich podmínkách. Současný vývoj je směřován ekologicky šetrnými přístupy trvale udržitelného hospodaření, které jsou místy ve střetu s ekonomickými požadavky výroby, nicméně právě praktické ověřování poznatků musí vyústit v optimalizaci výroby se zachováním ekologické stability a biodiverzity přírodních kulturních společenstev (stabilita a odolnost lesních porostů, infiltrační schopnost luk a polí, udržování vody v krajině, eliminace povodňových vln, zpomalování rychlosti větru, ochrana ohrožených druhů atd.). Budoucnost, charakteristickou efektivním využíváním strojů a minimalizací pořizovacích a udržovacích nákladů, lze spatřovat v oboustranně výhodných spolupracích mezi podniky.

Do této podkapitoly lze zahrnout i dobrovolné občanské aktivity venkovského života, mezi něž patří skupiny myslivců, včelařů, zahrádkářů, holubářů, ochránců přírody ale i sportovní kluby a hasiči. Tito všichni se více, či méně podílejí na kvalitě prostředí a účastní se zemědělské či lesnické výroby (např. brigády na sběr kamení, zalesňovací a pěstební práce v obecních lesích), a proto je lze zahrnout do osvěty či propagace tradičního venkovského života v kombinaci s moderními poznatky. Tyto jejich aktivity je třeba podporovat a rozvíjet s nimi spolupráci, protože právě spolupráce je základem každého fungujícího systému.

Management volně žijících zvířat a myslivost

Nedílnou součástí našeho životního prostředí jsou populace volně žijících živočichů, zejména zvěře. V oblasti Šumperského venkova se můžeme setkat s celou řadou významných druhů: srncem obecným, jelenem lesním, daňkem skvrnitým, prasetem divokým, kamzíkem horským, ale také zajícem, kachnami, bažanty, liškami, jezevci apod. Vybrané údaje o odlovu zvěře za rok 2012 naleznete na níže uvedeném obr. 5.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

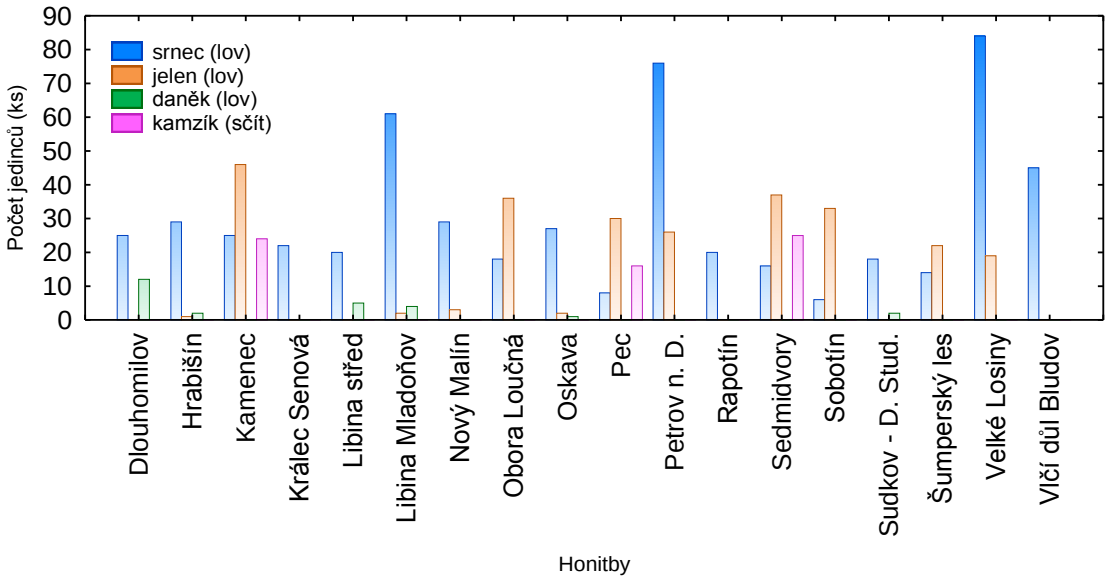

Obr. 34: Výše lovu srnce, jelena daňka a sčítané stavy v roce 2012 (MAS Šumperský venkov)

Myslivost, jako soubor činností prováděných v přírodě ve vztahu k volně žijící zvěři jako součásti ekosystému, se nachází na hranici mezi zemědělskou a lesní výrobou, ochranou přírody, potravinářstvím, kulturou, střelectvím atd. Jde tedy o širokospektrální komplex činností, jehož středobodem je zvěř. Multidisciplinarita myslivosti představuje právě její obrovský potenciál využití v různých směrech lidských aktivit na venkově. Myslivost je v rámci Šumperského venkova vykonávána převážně uživateli mysliveckých honiteb, kterými jsou myslivecká sdružení – dobrovolné spolky zapálených myslivců z místních obcí. Je tedy běžnou součástí života mnoha rodin. Držiteli honiteb jsou zase vlastníci honebních pozemků, převážně zemědělci a fyzické osoby z řad občanů příslušné obce. Na území MAS se nachází 18 honiteb, jejichž myslivci mají za úkol chovat zvěř v takových stavech, aby byla běžnou součástí naší krajiny a představovala její „živý náboj“, ale aby nepůsobila nadměrné škody na polních plodinách a lesních porostech (okus, ohryz, loupání…). Je pravdou, že v některých částech Evropy i republiky se v posledních letech mluví o přemnožení divokých prasat, která způsobují vysoké škody na zemědělských kulturách, nicméně jde o fenomén lokální a v oblasti Šumperského venkova nejsou škody až tak markantní (viz obr. 6).

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

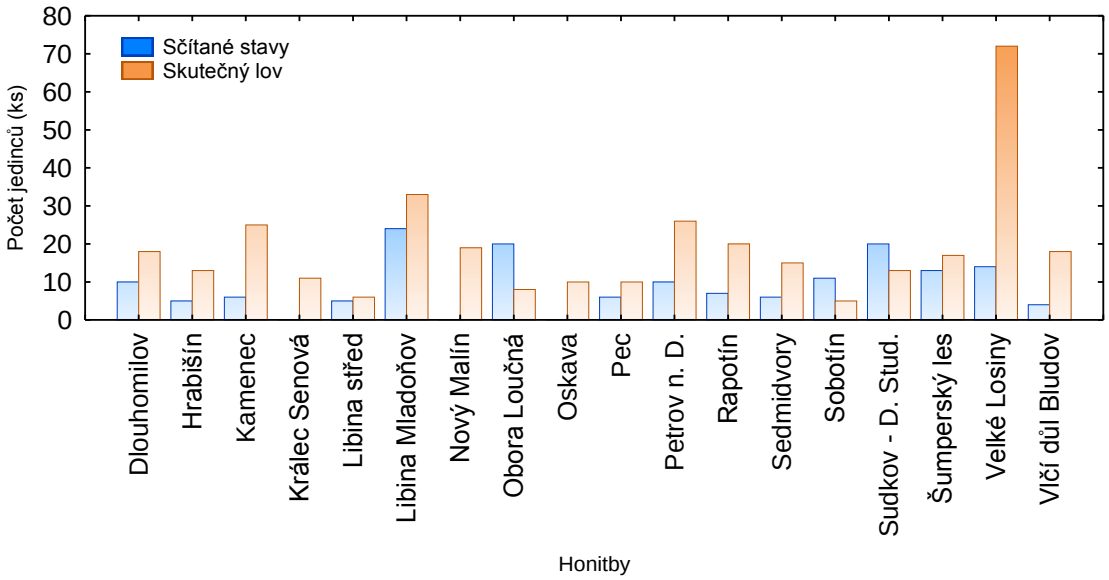

Obr. 35: Sčítané stavy a lov prasete divokého v roce 2012 (MAS Šumperský venkov)

Aby bylo docíleno kvalitního managementu, je zapotřebí spolupráce zejména zemědělských subjektů a příslušných mysliveckých sdružení. Je třeba zvěř v době nouze dostatečně přikrmovat, vytvářet průseky v kukuřičných a řepkových lánech, atraktivní pozemky chránit repelenty, oplocením, zradidly, ohradníky apod., zkrátka zajistit ochranu zvěře a umožnit myslivcům selektivní odlov, aby byla zachována či zvyšována kvalita zvířecích populací. V prvé řadě je třeba zlepšovat klidové, krytové a potravní možnosti honiteb (políčka pro zvěř, okusová políčka, výsadba dřevin na meze, tvorba malých vodních zdrojů, vytvářet prvky ÚSES, dostatečně chránit významné krajinné prvky, podporovat biopásy a rozdělování polí, stavět dostatek přikrmovacích zařízení, zajišťovat krmivo na období nouze, v případě nutnosti předkládat medikovaná krmiva, vhodně realizovat práce na polích, omezovat používání herbicidů a insekticidů…), na straně druhé dostatečně razantně redukovat vysoké stavy zvěře, aby nevznikaly nadměrné škody na lesních a zemědělských porostech (oplocení, pletiva, ohradníky, zradidla, repelenty, intenzivní odstřel, odváděcí přikrmování…). Je vhodné také provést osvětu mezi vlastníky půdy (příp. členy honebních společenstev), aby dostatečně využívali svých zákonných práv k ochraně svého vlastnictví a na managementu se zvěří s myslivci spolupracovali. Je nutné eliminovat množství dopravních kolizí se zvěří, které představují ohrožení života a zdraví účastníků silničního provozu a zvěři mohou způsobit bolestivá zranění či úhyn. Efektivita dopravního značení „pozor zvěř!“ se míjí účinkem, lze tedy využít i dalších technických možností jako např. retardéry, oplocování kritických úseků, budování přechodů a podchodů pro zvěř,

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

výsadby živých plotů, umísťování svodidel, zavádění a údržba pachových, zvukových a optických zradidel.

Myslivost kromě péče o zvěř zahrnuje i spolkovou činnost obyvatel našich obcí a pořádání různých společenských akcí (plesy, myslivecká odpoledne, přednášky ve školách, semináře, střelecké závody, kynologické akce apod.), které jsou organizačně i finančně náročné, nicméně mají význam pro zachování nehmotného kulturního dědictví a součásti života na venkově. Těchto akcí lze využít pro propagaci venkova a zemědělských či lesnických aktivit, protože se na ně sjíždí řada zájemců z města, zejména pak za kvalitními pokrmy ze zvěřiny. Jistý příjem finančního kapitálu do našich honiteb je možné získat skrze poplatkové odstřely trofejové zvěře a pořádání poplatkových společných lovů. Potenciál rozšíření lovecké turistiky pak nese převážně severní část Šumperského venkova, kde se nachází ojedinělé populace kamzíka horského a říjiště jelení zvěře. Druhy nepůvodní zvěře (psík mývalovitý, norek americký, mýval severní, nutrie říční) je nutné maximálně redukovat a ve spolupráci s orgány ochrany přírody činit nutná opatření při managementu s bobrem evropským či vydrou říční.

Lze sem zahrnout i podporu včelařů či rybářů, a jejich aktivit.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

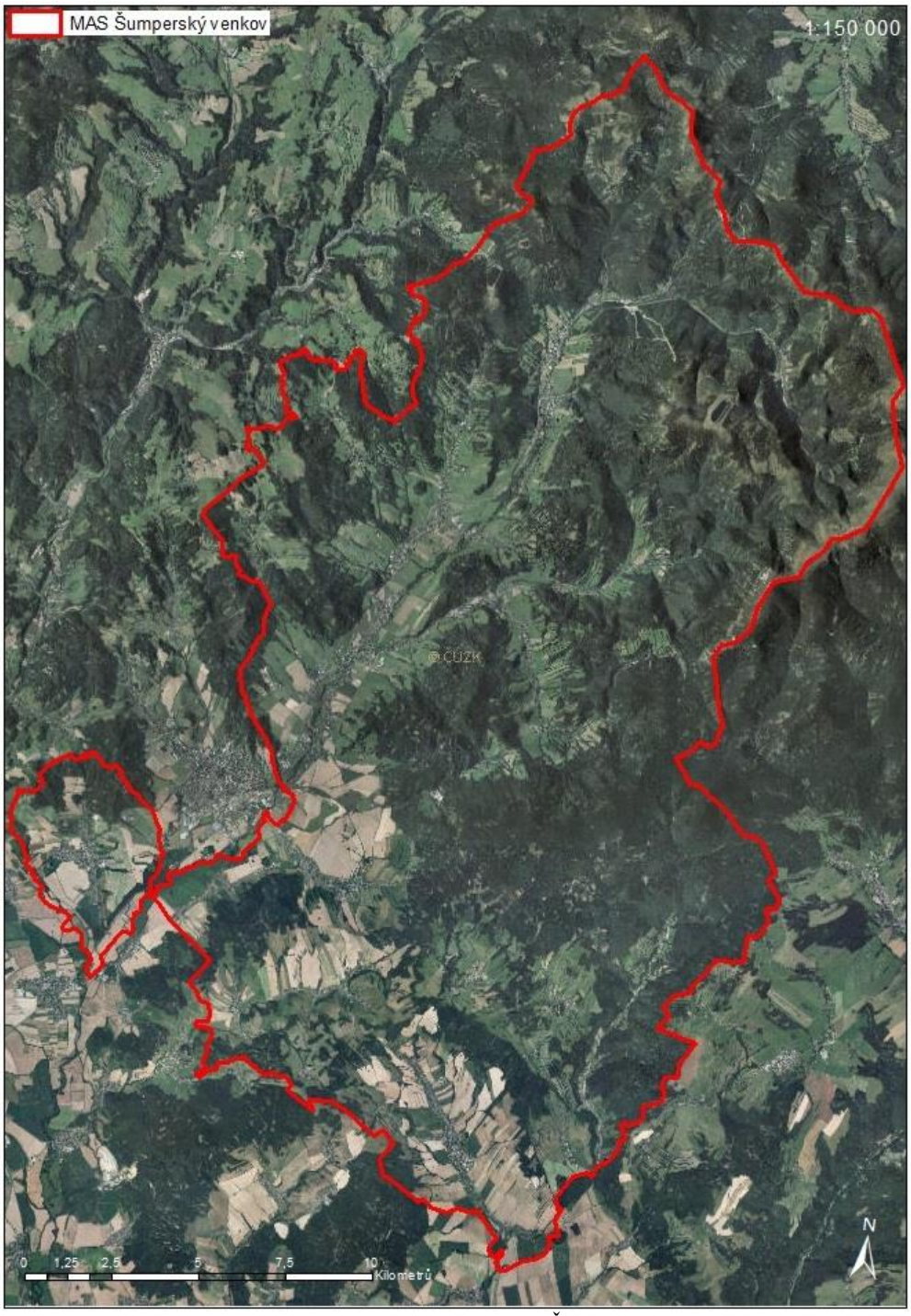

Obr. 36: Letecký snímek území MAS Šumperský venkov

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

2.7 Životní prostředí

Životní prostředí představuje veškerý prostor kolem našich sídel, obcí i nás samotných. Evolučně je přírodního charakteru a s rozvojem lidské společnosti byl přetvářen v kulturní krajinu až do dnešní podoby. Životní prostředí nám poskytuje veškeré nezbytné životní zdroje k uspokojování našich potřeb, a proto je třeba jej chránit a pečovat o něj. V posledních 200 letech jsme se přesvědčili, že dokážeme prostředí natolik zdegradovat a zlikvidovat, že není vhodné k životu byť těch nejprimitivnějších organismů. Lidská populace se zvětšuje a životního prostoru ubývá, nelze se tedy k přírodě chovat macešsky, nýbrž ji maximálně podporovat. Stále totiž oplývá schopnostmi, vůči kterým je naše společnost slabá a bezmocná. Ochranu životního prostředí implementujeme do výrobních procesů, technologických přístupů, metodik vzdělávání a výchovy i obecného trvale-udržitelného hospodaření.

CHKO Jeseníky

Šumperský venkov se nachází v těsném sousedství CHKO Jeseníky a také do ní zasahuje. Ochrana přírody tedy provází veškeré naše aktivity a je třeba význam ochrany přírody vtisknout našim obyvatelům i turistům do podvědomí, aby ji nejen respektovali, ale i chápali a hájili. Posláním CHKO Jeseníky je předat krajinu a přírodní dědictví v co nejzachovalejším stavu dalším generacím. Toto poslání však nespočívá v konzervaci současného stavu, ale v udržování systému v dynamice a chodu skrze lesní hospodářství a cestovní ruch. Měl by být brán více zřetel na požadavky a názory veřejnosti, ne však laické, ale veřejnosti poučené a znalé. Občané budou snáze dodržovat pravidla, která budou jejich vlastním dílem a nebudou jimi pouze omezováni. Je čas na spolupráci ochrany přírody (CHKO Jeseníky) a moderní venkovské společnosti 21. století. Mezi palčivá aktuální témata patří vyjmutí území intravilánů obcí z CHKO, což by usnadnilo výstavbu budov i infrastruktury a ulehčilo rozvoj obcí. Do ochrany přírody patří i prevence a zabránění v šíření invazivních druhů, které v tomto území nejsou původní a zachovat tak přirozenou biodiverzitu.

Určitým novým prvkem v ochraně přírody jsou geoparky. Jak název napovídá, jde o geologicky cenná území, kde jsou ve spolupráci s místními obyvateli a organizacemi (státními, neziskovými i soukromými) rozvíjeny aktivity na podporu rozvoje oblasti, návštěvnosti a vzdělanosti. Prioritou jsou cenné geologické prvky, ale také kulturní a ekologické fenomény,

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

archeologické a historické památky. Jde o prvek v přírodě, který zastřešuje současné aktivity a umožňuje jejich další rozvoj.

Cestovní ruch a sport

Jeseníky jsou vyhledávanou turistickou destinací s dostatkem rekreačních center pro mladou i starší generaci. Pěší turistika je provozována v rozsáhlé síti turistických chodníků a tras, přístupné jsou také lesní komunikace a prostory mimo I. zónu a přírodní rezervace. Je zde také množství naučných stezek. Nelze opomenout vhodné podmínky pro cykloturistiku, běh na lyžích (Skřítek, hřebeny, příměstské trasy), horolezecké aktivity (Rabštejn) či zmiňovanou hippoturistiku. Sjezdové lyžování (Loučná nad Desnou, Klepáčov, Hraběšice) patří mezi sporty s největším negativním dopadem na horské lesní porosty, který se snižuje usměrňováním pohybu lyžařů a vhodným načasováním použití techniky či zahájení a ukončení sezóny. Při zachování požadavků na ochranu přírody je však nutné nabídnout zájemcům o sporty co nejširší paletu turistických a sportovních aktivit (služeb), které budou kráčet ve šlépějích moderních trendů a požadavků náročných návštěvníků. Nelze opomenout i zážitkové poznávání Jeseníků, lanovky, vodní elektrárny apod. Při investicích do cestovního ruchu musí být vše realizováno šetrným způsobem k přírodě CHKO Jeseník. Vše důsledně zváženo a prokalkulováno, aby se nejednalo o zbytečné náklady s negativním dopadem na ŽP. Především nesmí dojít k narušení koloritu a estetiky horské a podhorské krajiny, jako tomu bývalo v dřívějších dobách (např. vysílač na Pradědu, přečerpávací elektrárna Dlouhé Stráně, větrné elektrárny na svazích Mravenečníku), i když dnes jsou tyto stavby jedinečnými díly a oplývají značným turistickým zájmem.

Jeseníky a oblast Šumperského venkova mohou nabídnout neopakovatelný vjem podhorské krajiny s dominantou jesenických hřebenů, čehož můžeme využívat tím déle, čím více se dobré životní prostředí bude udržovat. Náklady na skloubení požadavků ochrany ŽP a rozvoj cestovního ruchu jsou především dlouhodobou „nejen ekonomickou“ investicí, kterou by si měli všichni uvědomovat a k jejich realizaci i přistupovat. Smyslem všech výše uvedených opatření je zajištění přítoku financí do našeho regionu, které se budou znovu vkládat do ochrany ŽP a bude tak zajištěna jeho trvalost a vyrovnanost.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Obr. 37: Jedinečná estetika masívu Dlouhých Strání a Mravenečníku

Průvodci a autory projektů rozvoje cestovního ruchu by měli být místní občané, dobře znalí zdejších podmínek, zajímavostí a zvláštností, ochotní se na péči o návštěvníky podílet. Moderní trendem je tzv. georanger, tedy člověk který se vyzná v okolí, je adaptabilní, flexibilní a dokáže se přizpůsobit i požadavkům a přáním náročných turistů. Zároveň působí jako ochránce přírody, skrze přímé působení na obyvatelstvo. Nejvhodnějšími lidi pro tuto činnost jsou „patrioté“, kteří externisty zasvětí i do historických souvislostí a navodí jim pocit momentálního srdečného soužití s místním venkovem.

Obec jako součást domova

Naše životní prostředí nezahrnuje jen prostor za plotem našich zahrad, ale i území, které se nachází v intravilánech obcí. Je tedy důležitá péče o veřejná prostranství, zejména jejich ozeleňování, výsadba dřevin, keřů a okrasných rostlin, udržování trávníků, minimalizace zpevněných povrchů ke zlepšení infiltrační schopnosti půdy, udržování břehů a staveb na vodních tocích. Nelze opomenout lokálně rozšířené problematické porosty bolševníku velkolepého a křídlatky – invazivních druhů, se kterými je třeba aktivně bojovat. V rizikových obcích a jejich částech je také nutné eliminovat hluk z dopravy.

Povinnou součástí každé obce by měla být dostatečně dimenzovaná kanalizační síť, napojená na čistírny odpadních vod, v této oblasti nacházíme nedostatky zejména v menších

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

sídlech. Je třeba zřetelně odlišovat komunální a průmyslovou odpadní vodu od vody dešťové, která do systému stok nepatří. Je bezpodmínečně nutné ji v krajině nejen zadržovat, ale i využívat. Průměrná spotřeba vody je 110 l na obyvatele a přitom by k polovině spotřeby postačovala voda užitková (dešťová). Trh nabízí řadu různých systémů k zajištění sběru, filtrace a skladování těchto vod (filtrační šachty, vsakovací boxy a jímky, čerpací systémy), jež lze dále využít při zalévání zahrad, praní prádla, splachování, úklidu a mnoho dalších.

S ohledem na kvalitu životního prostředí, udržování trvalých hodnot, ale převážně zvýšení finančního kapitálu je vhodné přistupovat k šetření energií. Realizace se provádí skrze snižování energetické náročnosti spotřebičů, zvyšování účinnosti využití použité energie (např. tepelné izolace), využívání nových technologií (rekuperace tepla, kondenzační kotle) a využívání obnovitelných zdrojů energie (solární a větrné elektrárny, stroje zpracovávající biomasu, geotermální energie). Toto jsou možnosti aplikovatelné v každodenním životě a lze na ně pohlížet jako na možné alternativy, jejichž význam bude s ohledem na ceny energií narůstat. Prvořadé je zajištění snížení spotřeby energií ve veřejných budovách (státní správa a samospráva, školy atd.), čímž dojde k úspoře veřejných financí a omezení nedokonalého spalování v lokálních topeništích.

Současná společnost klade stále větší důraz na potřebu třídění odpadů a jeho recyklaci. Podpora maximálního množství separovaného odpadu skrze dostatek nádob je prioritou každé obce a je zcela na místě tuto aktivitu občanům osvětlit a zdůrazňovat její význam nejen s ohledem na šetrnost k přírodě, ale i vliv na tvorbu finální ceny recyklovaných výrobků. Problémem jsou i staré ekologické zátěže, tzv. černé skládky. Jejich plošná likvidace a rekultivace je neodkladná.

Lokalizace Šumperského venkova podél řeky Desné a na ní napojené vodní toky představují určité ohrožení majetku, zdraví i života v podobě povodní. Za největší místní povodeň je možné považovat tu, která nás postihla v červenci 1997. S ohledem na ochranu obyvatel a majetku bylo od té doby vystavěno mnoho protipovodňových prvků a ty jsou budovány a realizovány stále (viz usměrňování přírodních živlů). Stále však nedošlo ke koncepční ochraně obcí Rapotín, Vikýřovice, Petrov nad Desnou, Sobotín apod., přitom návrh projektu na 3 revitalizační a 1 odlehčovací rameno řeky Desné, ochranné zídky, hráze a poldry byl již v řešení. Je bezpodmínečně nutné projekt v této či upravené podobě uskutečnit. Riziko na našem území také představuje řeka Merta a Rudoltický potok. Větší masa vody mohou přijít jak při přívalových deštích, tak i na jaře při tání sněhu v Jeseníkách. Poldry by se zkrátka měly stát běžnou součástí naší krajiny.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Nakládání s odpady

Veškeré lidské aktivity jsou zdrojem odpadu různého charakteru. Primárně je třeba, a je to trend národní i mezinárodní odpadové politiky, předcházet vzniku odpadů, či jej v maximální možné míře minimalizovat. Zákon o odpadech vylišuje několik způsobů nakládání s odpady: předcházení vzniku odpadů, příprava k opětovnému použití, recyklace odpadů, jiné využití odpadů (např. energetické využití) a odstranění odpadů. Všechny tyto způsoby zahrnují řadu možností, jak se s výslednou ekologickou zátěží více, či méně vyrovnat. V rámci této podkapitoly je maximálně vhodné provést analýzu odpadového hospodářství v zájmovém území (viz dále).

Průměrná produkce komunálního odpadu je v ORP Šumperk 424,9 kg/obyvatele a směsného komunálního odpadu 248,9 kg/obyvatele. Velká část těchto odpadů je materiálově využita (průměr za poslední roky se pohybuje nad 75 %, v roce 2012 bylo využito dokonce 86,88 %) a je ku prospěchu rozvoje území, pokud toto využití bude narůstat. Na území OS ORP Šumperk se nenachází žádná spalovna odpadů ani žádné zařízení pro jiné uložení odpadu, proto je jediným způsobem odstraňování odpadů skládkování (na něž připadá kolem 40 000 tun odpadů). Převážná většina odpadů vyprodukovaných na území Šumperského venkova a určených ke skládkování je soustředěna na jedinou velkou skládku, jež se nachází v Rapotíně (na nebezpečný odpad a odpad kategorie ostatní) a kterou provozuje soukromá společnost SITA CZ a.s. Ta mimo jiné zajišťuje také odvoz a likvidaci směsného komunálního odpadu i separované složky u většiny obcí v obvodu ORP Šumperk. Dále je využívána skládka v Medlově (kterou vlastní obce Uničov a Medlov, a provozuje společnost EKO–UNIMED s.r.o.), kam je svážen odpad z Oskavy a Libiny. Průměrné náklady obcí na likvidaci komunálního odpadu dosáhly na území Šumperského venkova hodnoty 600 Kč/obyvatele, což je částka o 87 Kč nižší než průměr za SO ORP Šumperk, a dokonce o 302 Kč nižší vůči celostátnímu průměru (za rok 2012). Při pohledu na časovou řadu má tato hodnota nákladů lehce vzestupnou tendenci. Nejvyšší částky na likvidaci komunálního odpadu za 1 obyvatele vykazují obce Hraběšice a Sobotín, naopak nejnižší náklady mají Rapotín a Vikýřovice (za rok 2012).

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

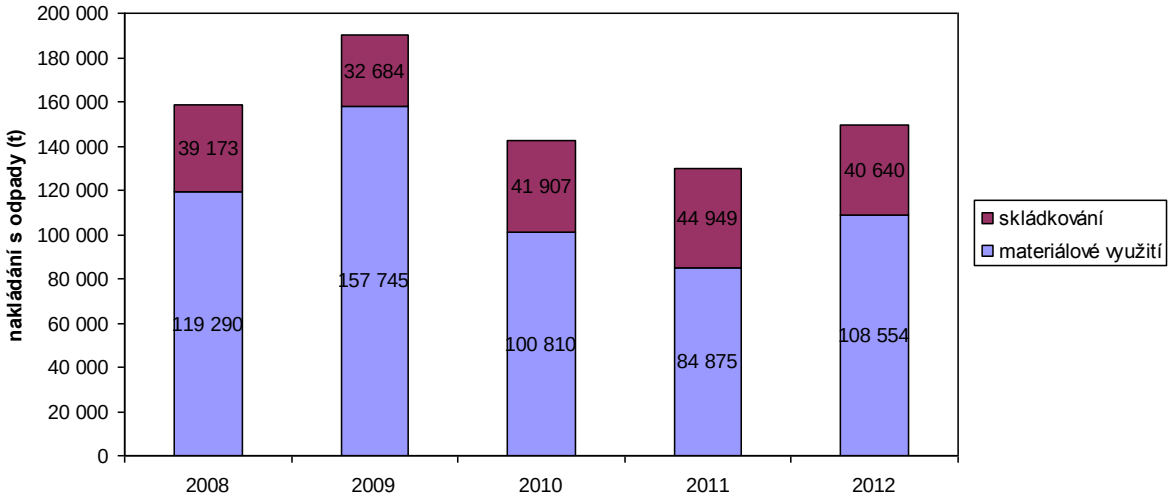

Obr. 38: Celkové produkce a nakládání s odpady v ORP Šumperk

Na území MAS Šumperský venkov působí tyto svozové společnosti: SITA CZ a.s., JK Morava spol. s.r.o., ECOPAK, spol. s r.o., EKO servis Zábřeh s.r.o., REMIT, s.r.o., EKO–UNIMED s.r.o.; sběrné dvory provozuje SITA CZ a.s. a JK Morava spol. s.r.o. (které sídlí v Šumperku). Sběrná místa se nachází v Bludově (Obec Bludov), Novém Malíně (Provozní Nový Malín s.r.o.), Oskavě (Obec Oskava), Rapotíně (SITA CZ a.s.), Sobotíně (Obec Sobotín) a Velkých Losinách (Obec Velké Losiny). Dostupných je pět výkupen odpadů, z toho 4 se nacházejí v Šumperku a jedna v Libině. Třídící linky pro separovaný odpad provozují společnosti ECOPAK, spol. s r.o., SITA CZ a.s. a EKO servis Zábřeh, s.r.o. Zařízení pro nakládání s biologicky rozložitelným odpadem vlastní SITA CZ a.s., František Zatloukal (Bludov), Obec Libina, Obec Nový Malín (komunitní kompostárna jen pro Nový Malín), ŠPVS s.r.o. a První bioplynová Šumperk, s.r.o. V rámci OS ORP Šumperk působí 6 autovrakovišť a jedna společnost zabývající se drcením odpadů. Je vhodné maximálně podporovat aktivity směřující ke kvalitnímu a účinnému třídění odpadů (např. pytlový sběr, motivační systém sběru recyklovatelných odpadů), odstraňování nebezpečných odpadů a likvidaci nepovolených skládek, a využívání bioodpadu ke kompostování v místě vzniku (domácí a komunitní kompostování).

Problémem všech obcí jsou víceméně staré ekologické zátěže v podobě černých skládek a také ty nově vznikající. V obou případech je nezbytné jejich vytřídění a ekologické zaskládkování, včetně sanace a výsadby (travních či dřevinných porostů) na zasažených plochách.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Eliminace odpadů ze zemědělských podniků

Zemědělská výroba je historicky vnímána jako bezodpadové hospodářství, kde veškeré meziprodukty a odpady z výroby jsou využívány ke hnojení zpět do půdy. Je však zcela nepřípustné, aby se tyto látky dostaly nekontrolovaně do volné přírody či vodních toků. Zejména živočišná výroba (kravíny, vepříny, stáje, slepičárny atd.) se neobejde bez hnojišť, skladů kejdy, kompostovišť, sběrných jímek na močůvku, hnojůvku a silážní šťávy. Tato zařízení musí být budována jako nepropustná a včetně kontrolních zařízení proti úniku. Je také vhodné upravovat a zabezpečovat pohyby odpadů ve stájích a chlévech, což představuje poměrně nákladná opatření. V porovnání s náklady na likvidaci případných ekologických škod se však jedná o částky nepatrné. Ekologicky šetrný přístup se také nabízí v rámci anaerobní fermentace organických odpadů a produkce bioplynu, jež lze dále využívat (např. k vytápění chlévů, stájí či administrativních budov).

V posledních letech se také stále často diskutuje o společném a komplexním řešení problematiky svozu, třídění a likvidace odpadů. Je samozřejmostí, že jakákoli dohoda musí nutně odpovídat moderním ekologickým trendům a možnostem. Je otázkou, zda se přiklonit ke společnému řešení nadregionálního významu, které bude odpad koncentrovat mimo naše území, ale jeho transport bude ekologicky velmi náročný, navíc náklady spojené s tímto řešením budeme jen stěží možní regulovat, protože budeme vtaženi pod větší regiony s podstatně větším počtem obyvatel a tlakem ovlivňovat cenu ke svému prospěchu. Druhou možností je kvalitní a efektivní využívání našich regionálních možností, s tlakem na větší ekologičnost a zachování environmentálních procesů. Toto řešení je samozřejmě bližší možností ekonomické kontroly, snížením nákladů na transport a logicky také možnostmi zaměstnání nemalého počtu místních obyvatel na skládkách a další infrastruktuře, která je pro nakládání s odpady nezbytná.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

2.8 Cestovní ruch

Cestovní ruch je nejen pro region, stejně jako pro celou ČR důležitou součástí hospodářství. Jde o oblast, kde se generují nemalé peníze (v ČR tvoří 2–3 % HDP). Podobné platí pro zaměstnanost (podíl cestovního ruchu na celorepublikové zaměstnanosti se pohybuje mezi 4–5 %). Přímo i nepřímo ovlivňuje další odvětví regionu. Společným cílem regionu by tedy mělo být dosažení co možná nejvyšší návštěvnost a maximalizovat tak efekty, které s sebou cestovní ruchu přináší.

Na Šumpersku je v oblasti pohostinství a ubytování ekonomicky aktivních více než 2 tis. obyvatel (3 % z celkového počtu ekonomicky aktivních v okrese). 61 % z toho přitom tvoří ženy. Co se týče věkové struktury těchto lidí nejvíce (41 %) ekonomicky aktivních obyvatel patří do věkové skupiny 15–29 let.

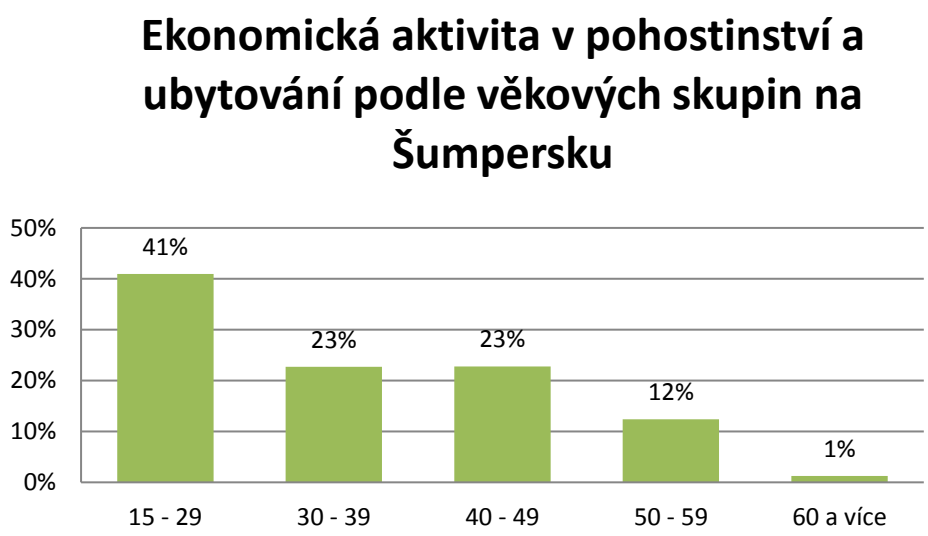

Obr. 39: Ekonomická aktivita v pohostinství

Zdroj: czso.cz

Východiska cestovního ruchu

Cestovní ruch je jednou z hlavních priorit regionu. Potenciál rozvoje cestovního ruchu však ještě stále není plně využíván.

Za posledních několik let dochází dle subjektů, působících v cestovním ruchu k poklesu návštěvnosti a cestovního ruchu obecně. Lidé méně utrácejí, zvyšují se náklady na živobytí i podnikání, tím se dále snižují reálné mzdy. Zhoršující se životní úroveň je charakteristikou, kterou jsme mohli zaznamenat i na celonárodní úrovni. Situaci nezlepšuje ani odliv mladých lidí

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

z regionu do větších měst, kde hledají lepší pracovní příležitosti, než ty, které jim dokáže nabídnout region a jeho bezprostřední okolí. Přestože je nezaměstnanost vysoká, podnikatelé se paradoxně setkávají s tím, že nemohou sehnat místní pracovní sílu, kdy důvodem je neochota pracovat spojená se sociálním systémem v naší republice. Problémem je také sehnat vhodného zaměstnance, kterého by práce bavila a který by vydržel pracovat delší dobu, stejně jako kvalifikace a vzdělání v oblasti cestovního ruchu.

Obce a atraktivita prostředí

Svůj význam pro úroveň cestovního ruchu má kvalita služeb a atraktivita prostředí, v němž je cestovní ruch sledován. S tím souvisí péče o obce a jejich upravenost. V obcích by také nemělo chybět vyžití pro děti, ať už jde o hřiště, atrakce zábavního nebo vzdělávacího charakteru. V regionu by se měly i nadále rozvíjet doprovodné služby a infrastruktura typu hřiště a vyžití pro děti, parkoviště, bazény apod.

Klíčové pilíře území z hlediska cestovního ruchu:

- množství přírodních, historických a významných technických památek
- široké možnosti pro trávení volného času a vyžití v regionu ve všech ročních obdobích
- letní sporty – zejména turistika a cykloturistika
- zimní sporty – zejména lyžování
- lázeňství v obcích Velké Losiny a Bludov

Nabídka a služby cestovního ruchu

Pro rozvoj turistického ruchu, který s sebou přináší především cykloturistika, jsou v regionu vytvořené relativně příznivé podmínky. V regionu vzniká množství cyklostezek a turistických tras propojující historicky a přírodně významné atraktivity území. Stále je však co vylepšovat, především v možnostech ubytování a souvisejících službách - stravování a občerstvení, kulturní a sportovní vyžití. Obyvatelstvo v celé oblasti Jeseníků, tedy i území MAS Šumperský venkov, je na turistickém ruchu do jisté míry závislé. Potýká se totiž s vysokou nezaměstnaností a cestovní ruch a služby s ním spojené tak dávají možnost využití lidského potenciálu, které se na tomto území nachází. V posledních letech je zaznamenáno rozšiřování ubytovacích služby „střední kategorie“ – ubytování v domech a bytech, malých penzionech, dokonce nejvíce z celého Olomouckého kraje. Především cyklisté tento typ ubytovacích služeb vyhledávají, protože většinou nabízejí dobré služby za přijatelnou cenu.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Nabídka ubytovacích služeb je různorodá – od chat pro několik málo osob až po tří a čtyřhvězdičkový hotel s kapacitou pro víc jak 100 lidí. Region návštěvníkům může nabídnout místní speciality v podobě regionálních produktů. Kvalitu nejen místních produktů, ale i gastronomických služeb stvrzují regionální značky. Rozvoji některých obcí brání nepřízeň místní samosprávy, slabinou je vysoká sezonnost - s tím souvisí i typy CR - letní rekreace u vody, a v horách, venkovský cestovní ruch, hory v zimě.

Cestovní ruch a propagace

Podnikatelé, kteří v cestovním ruchu působí, se shodují v tom, že by celý region potřeboval větší propagaci, a to jak Jeseníků, tak samotného regionu území MAS Šumperský venkov.

KLÍČOVÉ FORMY CESTOVNÍHO RUCHU

2.8.1. Sportovně turistický cestovní ruch

Krajina je svým rázem příznivě nakloněna jak zimním, tak letním sportům. K těm nejvyhledávanějším a z pohledu cestovního ruchu nejvýznamnějším patří cykloturistika, turistika a lyžování. Velký příliv turistů přineslo regionu vybudování střediska v Koutech nad Desnou.

2.8.1.1. Cykloturistika

K nejvýznamnějším volnočasovým aktivitám Šumperského venkova patří cykloturistika. Šumpersko díky své poloze nabízí možnosti všem typům cyklistů. Zajímavá je tato oblast jak pro úplné začátečníky, tak pro zdatnější cyklisty a milovníky adrenalinu. Rozvoji cykloturistiky v regionu nahrává fakt, že se lidé se stále více zajímají o své zdraví a životní styl.

Obr. 40: Cyklisté na cestě k nádrži Dlouhé Stráně

Pro rozvoj turistického a cestovního ruchu, který s sebou přináší cykloturistika, jsou již v kraji částečně vytvořeny podmínky. Díky dostatečnému pokrytí cyklotrasami (viz kapitola

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Cyklotrasy a cyklostezky), ubytovacích a stravovacích služeb, případně jiného kulturní a sportovní vyžití je cykloturistika v regionu na solidní úrovni. A neustále se rozvíjí. Cyklotrasy, zvláště pak cyklistické stezky, mají navíc možnost dvojího využití: v letním období k jízdě na kole a v zimním období k běžeckému lyžování. Pro rozvoj turistického ruchu je nezbytný dobrý stav komunikací a kvalitní dopravní spojení. Zde je i nadále co zlepšovat, aby bylo dosaženo evropského standardu. Stále totiž platí, že sebelepší služby nebudou využity, pokud se k nim návštěvník nedostane. Do budoucna by bylo například vhodné rozšířit značení cyklotras.

Dle místního šetření počet cyklistů v regionu s vybudováním střediska v Koutech nad Desnou vzrostl. Podobný trend se očekává ve spojení s otevřením termálního aquaparku ve Velkých Losinách, ke kterému došlo v roce 2015.

Horští cyklisté, které láká „něco ostřejšího“ by neměli vynechat návštěvu **Bike parku ve středisku Kouty nad Desnou**. Připraveny jsou tři trasy, rozdělené dle obtížnosti podle barev jako sjezdovky - modrá, červená a černá - pro silniční a trekingová kola, pro horská kola a náročnější trasy pro celoodpružená kola, freeride a sjezdové speciály. Lanovkou se mohou nechat vyvézt až pod Dlouhé Stráně.

Poměrně novou záležitostí jsou **elektrokola**. Tato lehčí forma cykloturistiky umožňuje cílit na další skupiny jako například seniory (50+) nebo méně sportovně založené jedince. V regionu už několik poskytovatelů služeb rozšířilo svou nabídku o e-kola. Slabou stránkou je prozatím nedostatečná infrastruktura (vhodné cyklotrasy, dostatečný počet kol k půjčení, různé nabíječky, značení tras, nebo třeba možnost vrácení kola v místě jiném, než si jej turista půjčil apod.). Vhodné by v tomto směru bylo vybudovat síť e-kol, kdy by v kooperaci jednotlivých subjektů vznikaly nové cyklotrasy vyhovující e-kolům, na nichž by se těmto cyklistům dostávalo potřebných doprovodných služeb. Aby bylo možné e-kola vracet na jiných místech, než si je návštěvník půjčil, bylo by třeba shodnout se na jednotných kolech v celém regionu, nebo alespoň kolech se stejnou nabíječkou. Osvětu o e-kolech si vzalo na bedra i samo sdružení MAS Šumperský venkov, které tento sport propaguje a dává možnost lidem vyzkoušet.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Obr. 41: Bike park v Koutech nad Desnou

Cyklotrasy a cyklostezky

Jen mezi léty 2004–2011 vzniklo, nebo bylo rekonstruováno v Olomouckém kraji celkem 56 cyklostezek o souhrnné délce 55 km. I díky tomu se Olomoucký kraj řadí ke krajům s rozvinutou sítí cyklostezek. V ČR jejich délka k roku 2011 celkově překročila 1900 km. Stejně jako zájem o kolo roste i počet plánovaných realizací nových tras. Od roku 2011 na Šumpersku vznikly například cyklostezka Sudkov - Dolní Studénky - Šumperk a další jsou ve výstavbě nebo se jejich rozvoj teprve plánuje.

Tab. 17: Seznam cyklotras na území MAS Šumperský venkov (2015)

Označení	Cyklotrasa	Délka (v km)	Náročnost
6158	Tetřeví chata – U Obrázku	7	Střední
6157	Petrovka - Kouty nad Desnou – Poniklý potok – Přemyslov	20,5	Těžká
6156	Kouty nad Desnou U Obrázku – Pod Přemyslovským sedlem	14,5	Střední
6155	Kouty nad Desnou Ucháč – Tetřeví chata – Kouty nad Desnou	49	Těžká
6155	Velké Losiny - Tři kameny - Hanušovice - Velké Losiny	40	Střední
6143	Skřítek – Skály (Sobotín)	16	Střední
6032	Uničov – Rabštejn	24	Střední
	Branná – Jindřichov – Kouty nad Desnou	25	Střední
	Šumperk – Skřítek – Velké Losiny – Šumperk	45	Střední

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

	Velké Losiny, lázně – Maršíkov – Sobotín – Rapotín – Velké Losiny, zámek – Velké Losiny, lázně – Žárová	28	Střední
	Šumperk – Kopřivná – Potůčník – Velké Losiny - Šumperk	74	Těžká
	Sudkov – Dolní Studénky - Šumperk	7	Snadná

Zdroj: Vlastní šetření, 2015

Další populární trasy pro cyklisty

- **Čarodějnická cyklostezka** – tematická naučná cyklotrasa propojující místa spjatá s čarodějnickými procesy na Jesenicku – celková délka trasy 138 km s převýšením 824 m. Část z ní spadá do území regionu, konkrétně trasou: Červenohorské sedlo – Loučná – Vernířovice – Losiny – Rapotín – Šumperk – Dolní Studénky.
- **Cyklostezky v okolí Šumperka** – cyklostezka podél hlavní cesty do Rapotína, do Nového Malína, ve výstavbě je také cyklostezka spojující Šumperk s Dolními Studénkami, v dalších letech se plánuje propojení až do Sudkova a propojení cyklotrasy: Bludov – Šumperk

Náročnější cyklisty, milovníky adrenalinu a horské cykloturistiky, láká region do Bike parku v Koutech nad Desnou, kde jsou pro ně připraveny 3 trasy různých náročností.

2.8.1.2. Pěší turistika

Šumperský venkov je územím s mnoha přírodními, historickými i technickými poklady. V létě je k dispozici několik desítek dobře značených tras pro pěší turistiku a nordic walking. Toto české značení turistických tras nám závidí i jinde v Evropě. Ty návštěvníky zavedou do krásných přírodních scenérií i k unikátním muzejním expozicím a architektonickým památkám regionu. Několik tras pro ty, kteří si libují v chůzi s hůlkami, je připraveno v areálu Kouty nad Desnou. Trasy začínají po výjezdu šestisedačkovou lanovkou do horní stanice lanovky, odkud si turista může vybrat trasu dle požadované náročnosti.

Pro děti i dospělé je v regionu připraveno hned několik naučných stezek s různou tématikou. Ve Velkých Losinách jsou připraveny 2 okruhy pro vozíčkáře. Obojí by bylo dobré do budoucna rozvíjet.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

g) Turistické trasy a okruhy

Region Šumperský venkov je územím s mnoha přírodními, historickými i technickými poklady. V létě je k dispozici několik desítek dobře značených tras pro pěší turistiku a nordic walking. Ty návštěvníky zavedou do krásných přírodních scenérií i k unikátním muzejním expozicím a architektonickým památkám regionu. Několik tras pro ty, kteří si libují v chůzi s hůlkami, je připraveno v areálu Kouty nad Desnou. Trasy začínají po výjezdu šestisedačkovou lanovkou do horní stanice lanovky.

Nejznámější turistické trasy na Šumpersku:

- Červenohorské sedlo – Praděd – Jelení studánka
- Loučná nad Desnou – Skřítek – U Škaredé jedle
- Loučná nad Desnou - Hanušovice
- Šumperk – Rabštejn

Tab. 18: Další vybrané oblíbené trasy a turistické okruhy

Trasa, okruh	Přes území MAS Šumperský venkov	Délka (v km)	Náročnost
Šumperk – Bludov – rozhledna Háj – Šumperk	Bludov	24	Těžká
Šumperk – Holubí vrch – Rejchartice – Velké Losiny – Šumperk	Velké Losiny, Rejchartice	32	Střední
Šumperk – Anenský dvůr – Vikýřovice – Šumperk	Vikýřovice	14	Snadná
Velké Losiny - Sobotín – Rapotín – Žárová – Velké Losiny	Velké Losiny, Sobotín, Rapotín	19	Těžká
Vycházka za církevními památkami směrem Maršíkov	Velké Losiny	3	Snadná
Skřítek – Jelení studánka – Vernířovice – Sobotín	Vernířovice, Sobotín	19	Těžká
Kouty nad Desnou - Vřesová Studánka	Kouty nad Desnou	16	Střední
Nový Malín – Malinská rokle – Kamenný vrch – Krásné – Hraběšický potok – Anenský dvůr – Nový Malín	Nový Malín, Hraběšice	16	Střední
Kouty – chata Švýcárna – Vysoký vodopád – Kamzík – ČHS – Kouty	Červenohorské sedlo, Kouty nad Desnou	29	Těžká

Zdroj: Vlastní šetření, 2015

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Naučné stezky

Naučné stezky spojují zajímavé atraktivity Šumperského venkova a nabízejí zajímavé spojení pohybu a poznání. Oblíbené jsou mezi dětmi i dospělými. V regionu si můžete vybrat hned z několika z nich:

- **Lesní ekostezka Švagrov** - informuje o místním lese, jeho fauně i flóře. Některá stanoviště přibližují hornickou činnost v blízkosti Vernířovic.
- **Naučná stezka Rysí skála** - vychází z příběhu zbloudilé rysice s mláďaty, jež nalezne úkryt na vrcholu Medvědí hory. Naučnou stezku tvoří dřevěné plastiky zvířat i lesních bytostí, chýše Praděda, doupě rysice a zejména interaktivní prvky prolézaček a her pro děti. Stezka volně navazuje na dřevěný skanzen Koutecký les.
- **Koutecký les** - přírodní skanzen soch zachycujících tradiční řemesla horské oblasti, ideální pro procházku s dětmi.
- **Mineralogická naučná stezka Sobotín – Maršíkov** - potěší všechny milovníky jesenických nerostů. Stezka své návštěvníky provází po kopcích v okolí Sobotína. Je možné zde nalézt granáty, kolumbity, zirkony, akvamaríny nebo třeba topazy.
- **Naučná stezka Velké Losiny** - stezka po přírodních a historických zajímavostech Velkých Losin – obec pevně spjatá s rodem Žerotínů. Stezka začíná u kostela sv. Jana Křtitele a na celkové délce 6 km má 9 zastávek.
- **Po stopách tradičních jesenických výrobků** - územím MAS Šumperský venkov prochází také trasa seznamující s certifikovanými výrobci značkou Jeseníky originální produkt. Ty může návštěvník navštívit, zhlédnout, nebo si vytvořit vlastní suvenýr na památku.
- **Ochutnejte Jeseníky** – výlet pro zdatné turisty. Trasa začíná v Karlově Studánce a končí v Koutech. Propojuje subjekty, které jsou vlastníky značky „Ochutnejte Jeseníky“.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Okruhy pro vozíčkáře

Ve Velkých Losinách jsou připraveny 2 okruhy pro vozíčkáře.

Tab. 19: Okruhy pro vozíčkáře

Okruh	Území MAS Šumperský venkov	Délka (v km)	Náročnost
Ludvíkovský okruh ve Velkých Losinách	Velké Losiny	3	Střední
Špýcharský okruh ve Velkých Losinách	Velké Losiny	9,5	Snadné

Zdroj: navstivtejeseniky.cz, 2015

Podpora naučných stezek je cestou jak více zatraktivnit méně využité krajiny Jeseníků.

Poměrně novou příležitostí je vznik geoparků v České republice, pro které má území regionu skvělé předpoklady.

2.8.1.3. Agroturistika a hipoturistika

S celoevropským „boomem“ agroturistiky a s ní spojenou hipoturistikou vzniklo v regionu několik nových hipotras alokovaných do překrásné přírody Šumperského venkova. Ze sedla koní se tak mohou nejen návštěvníci kochat netknutou přírodou podhůří Jeseníků.

Tab. 20: Hipotrasy na území MAS Šumperský venkov

Hipotrasa	Délka (v km)	Převýšení (v m)	Náročnost
Stezka napříč Jeseníky: Vernířovice – Vlčí sedlo – Loučná nad Desnou - Pekařov – Bukovice – Přemyslov – Branná – Ostružná – Ramzová – skiareál na Miroslavi – Na Pomezí – Studniční vrch – Sokolí vrch – Černá hora – Česká ves	60	527	Těžká
Vernířovice – Ztracený potok – Mravencovka – Karlov pod Pradědem – Malá Morávka a zpět	30	632	Střední
Velké Losiny: Žárová – Ludvíkov	8,5	187	Snadná

Zdroj: Vlastní šetření, 2015

Agroturistika, hipoturistika a hipoterapie v regionu:

- Velké Losiny - Stáj Petra – dostihové závody, agrofarma, hipoturistika
- Loučná nad Desnou - Ranč Mustang - výcvik koní, výuka jízdy, jezdecký klub
- Nový Malín – Na dobré cestě, o.p.s. – hipoturistika, léčba dětí s autismem

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

- Dolní Studénky – Hipoturistika a hipoterapie Bureš
- Libina - Farma Jeníček
- Kouty nad Desnou - Horský hotel Primavesi – jízdárna, vyjížďky na koních
- Rapotín - Certifikovaná ekologická rodinná farma - zaměřená na chov strakatých huculských koní
- Vernířovice – M Ranch – hipoturistika

Cestovního ruchu v regionu by pomohla podpora a další rozvoj aktivit ve prospěch venkovského cestovního ruchu. Stejně tak důležitá je spolupráce s dalšími poskytovateli služeb při tvorbě tematických balíčků pro turisty vyhledávající tuto specifickou formu cestovního ruchu.

2.8.1.4. Zimní sportovní aktivity

Strategická poloha regionu přináší každoročně dobré podmínky pro zimní sporty (běžky, snowboard, sjezdové lyže). Lyžařská střediska tak mohou nabídnout návštěvníkům dostatek sněhu v průběhu celé zimy. Na území regionu se nachází lyžařská střediska národního až mezinárodního významu. Oblíbená jsou především zahraničními turisty z Polska a Německa.

a) Lyžování a snowboarding

- **Skiareál Kouty nad Desnou** - největší skiareál na Moravě s první šestisedačkovou lanovkou v ČR s možností nočního lyžování. V provozu je od prosince 2010. K dispozici jsou lyžařům 4 sjezdovky o celkové délce 11,5 km. Součástí střediska je dětský park, pojízdný pás, snowpark, běžecké trasy, restaurace, prodejna, půjčovna, servis, test centrum lyží a snowboardů nebo třeba lyžařská škola. Do skiareálu pravidelně jezdí skibus z Ostravy. Vybudování tohoto střediska v zimních měsících přináší do regionu narůst návštěvníků až o 50%
- **Lyžařské středisko Červenohorské sedlo –** druhé největší lyžařské středisko Jeseníků. Lyžaři mohou okusit všech 10 sjezdovek, které jsou zde k dispozici. Červenohorské sedlo je vybaveno širokou nabídkou ubytovacích a stravovacích služeb. Zárukou dobrého lyžování od začátku prosince do konce března je nadmořská výška sjezdovek v rozmezí od 862 do 1164 m. n. m, která zaručuje dostatečnou sněhovou pokrývku. Celková délka sjezdovek je 4,64 km. Přepravní kapacita vleků je 6000 osob/hod.
- **Skiareál Přemyslov –** oblíbené středisko vybavené čtyřsedačkovou lanovkou o kapacitě 2400 osob/hod. a se čtyřmi sjezdovkami o celkové délce 2,4 km.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Tab. 21: Vleky menšího charakteru v regionu

Název	Počet sjezdovek	Celková délka sjezdovek (v m)	Území obce MAS Šumperský venkov
Lyžařský areál Hraběšice	4	1830	Hraběšice
Lyžařský areál Klepáčov	4	1190	Sobotín
Skiareál Kareš	4	800	Loučná nad Desnou
Lyžařský areál Vernířovice	1	500	Vernířovice
Skiareál Kocián	1	320	Loučná nad Desnou
Skiareál Penzion Oáza	1	320	Loučná nad Desnou
Skiareál Šindelná	1	300	Loučná nad Desnou
Lyžařský areál Brněnka	1	300	Vernířovice

Zdroj: Vlastní šetření, 2015

Menší lyžařská střediska jsou již po generace dějištěm školních výcviků. Ty však mají v posledních letech díky rostoucí finanční náročnosti klesající tendenci co do počtu účastníků. Děti tak méně sportují, mnohé z nich se naučí lyžovat až v dospělosti, nebo se nenaučí lyžovat vůbec. Sami podnikatelé v této oblasti jsou názoru, že zvýšení návštěvnosti lyžařských středisek v regionu by pomohla podpora výchovy dětí k lyžování. Do budoucna je třeba vychovávat vlastní místní lyžaře, kteří tato střediska budou navštěvovat.

Menší sjezdovky nabízejí dobré podmínky pro rodiny s dětmi a začátečníky, obvykle jsou zde mírnější kopce vhodné k učení, lepší povětrnostní podmínky, levnější vstupné. Přesto především menším vlekařům od vybudování střediska v Koutech nad Desnou významně ubylo klientely.

Diskutovanou záležitostí je jednotný odbavovací systém lyžařských středisek tak, jak jej známe z Rakouska. Jeho realizace však není jednoduchá, ať už kvůli disproporcím ve vybavení jednotlivých skiareálů, nebo ochotě spojit se a investovat do nového vybavení.

Menším lyžařským areálům často nedostačuje nebo chybí infrastruktura, co se týče parkovišť, toalet, nebo stáří vybavení. Náročné je pro menší vlekaře také údržba kvality sněhu, kdy by byly třeba sněžné rolby a další potřebná technika. Aby byly velkým střediskům konkurenceschopné, potřebovaly by rozšířit a modernizovat.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Potenciálem by v tomto směru mohla být spolupráce mezi menšími areály při organizování sportovních akcí spojených s lyžováním a závodů.

b) Běžecké lyžování

Ve vyšších nadmořských výškách jsou k dispozici upravované běžecké stopy pro lyžaře na běžkách.

Oblíbené běžecké trasy:

- **horské sedlo Skřítek** – poblíž Klepáčova se nachází sedlo Skřítek, kde na běžkaře čekají upravené běžecké okruhy „Buď fit“ různých náročností.
- Šumperk – Nový Malín – Hraběšice
- další běžecké trasy v rámci lyžařských středisek

Ve spolupráci s informačními centry (IC) by mělo dojít k vyšší informovanosti o stavu běžeckých stop a kvalitě sněhu. Podle veřejného mínění by turismu prospělo propojení obcí ve vyšších nadmořských výškách běžeckými trasami. Potenciál by mohla mít trasa od Sobotína – Vernířovice – napojení na běžeckou trasu na Skřítek, nebo dál podél Švagrova.

V posledních letech zaznamenáváme převážně teplejší zimy s malým množstvím sněhové pokrývky. To znemožňuje provoz a údržbu dříve oblíbených běžeckých stop.

Při své poloze by bylo možné realizovat stopu od Šumperka až do podhůří Jeseníků. Sníh je zde však jen několik týdnů do roka a údržba takových tras by byla pro jejich provozovatele finančně náročná. Provozovatelé údržby tras se také potýkají s absencí potřebné techniky pro udržení stop. Napojení běžeckých tras na Šumperk se aktuálně věnuje J-SCR, přičemž je nutné brát v potaz klimatické podmínky a fungující systém údržby lyžařských běžeckých tras, kterou financuje Olomoucký kraj.

c) Lanovky

Rychlou a komfortní variantu přepravy v každém ročním období nabízí nová **šestisedačková lanovka v Koutech nad Desnou**. Její přepravní kapacita je až 3 200os./hod. Využívají ji nejen pěší turisté, ale i cyklisté, in-line bruslaři při cestě na nejvýše položenou in-line stezku, ale i lyžaři v zimě. Lanovka je dlouhá 2000 m, spodní stanice je ve výši 588 m n. m. a vede

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

na vrchol sjezdovky Medvědí do výše 1095 m n. m. Lanovky je možné najít i v jiných areálech, ty však nemají celoroční provoz.

Obr. 42: Šestisedačková lanovka a Bike park v Koutech nad Desnou

2.8.1.5. Letní volnočasové aktivity a rekreace

a) Sportovní a rekreační areály

- **Sportovně rekreační areál Kociánov v Loučné nad Desnou** - součástí areálu je minigolf; multifunkční hřiště s umělým povrchem, ideální pro malou kopanou; Paintball KMsport; Skatepark; dětské hřiště s velkým hradem a lanovkou; Rybářská bašta s rybníkem Kocián; lyžařský areál Kocián.
- **Areál zdraví ve Velkých Losinách** – víceúčelová sportovní hala s kapacitou až 400 míst k sezení, dějiště kulturních a sportovních událostí.

b) In-line trasy

Území regionu naopak nenabízí příliš možností, kam se vydat na in-line bruslích, přestože je o ně v posledních letech velký zájem. Díky špatné úrovni dopravních komunikací a nedostatečné infrastruktuře určené pro tuto cílovou skupinu tak bruslaři musí dojíždět za svým oblíbeným sportem až několik kilometrů do vedlejších regionů.

Nejnavštěvovanější in-line trasy regionu:

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

- **Horní nádrž Dlouhých Strání - 2,5 km -** nejvýše položený okruh pro in-line bruslaře v nadmořské výšce 1350 m, s překrásným výhledem na celé Jeseníky. Na okruh bruslaře z Koutů vyveze šestisedačková lanovka.
- **Šumperk - Vikýřovice - Rapotín (koupaliště)** - trasa o délce 7 km, je vhodná pro zkušenější bruslaře, které nezaskočí místy nepříznivý povrch.

Obr. 43: In-line stezka na Dlouhých Stráních

c) Geocaching

Geocaching - hra založená na principu ukrývání a hledání pokladů na zajímavých místech pohltila hráče celého světa napříč věkovým spektrem. Pomocí GPS signálu se snaží najít ukryté krabičky - poklady. Své zážitky z odlovu kešky poté sdílejí s ostatními na internetu.

Geocaching je jednoznačně spojen s cestováním. Hráči rádi prozkoumávají místa blízká, ale i vzdálená. Dá se navíc jednoduše kombinovat s cestováním, cyklistikou, turistikou, vodáctvím, ale i jakoukoliv jinou aktivitou. Dodává tak běžným volnočasovým aktivitám zcela nový rozměr. Jenom v Česku hraje tuto dobrodružnou hru víc jak 100 tisíc lidí (celosvětově 6 milionů), na českém území se nachází víc než 45 tisíc kešek a řadíme se tak k zemím s nejvyšší aktivitou v této hře na světě. Z pohledu cestovního ruchu jde tedy o zajímavý segment, na který mohou obce a regiony cílit. Konkrétně na území MAS je ukryto kolem 150 kešek. A není divu. Zajímavých míst, atraktivit a nezapomenutelných výhledů je na území regionu spousta.

Dnes už má navíc internet a navigaci každý na chytrých telefonech a hra je tak lidem stále dostupnější. Proč toho tedy nevyužít a nezkusit zapracovat na tom, aby region hráčům ukázal maximum z toho, co nabízí?

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

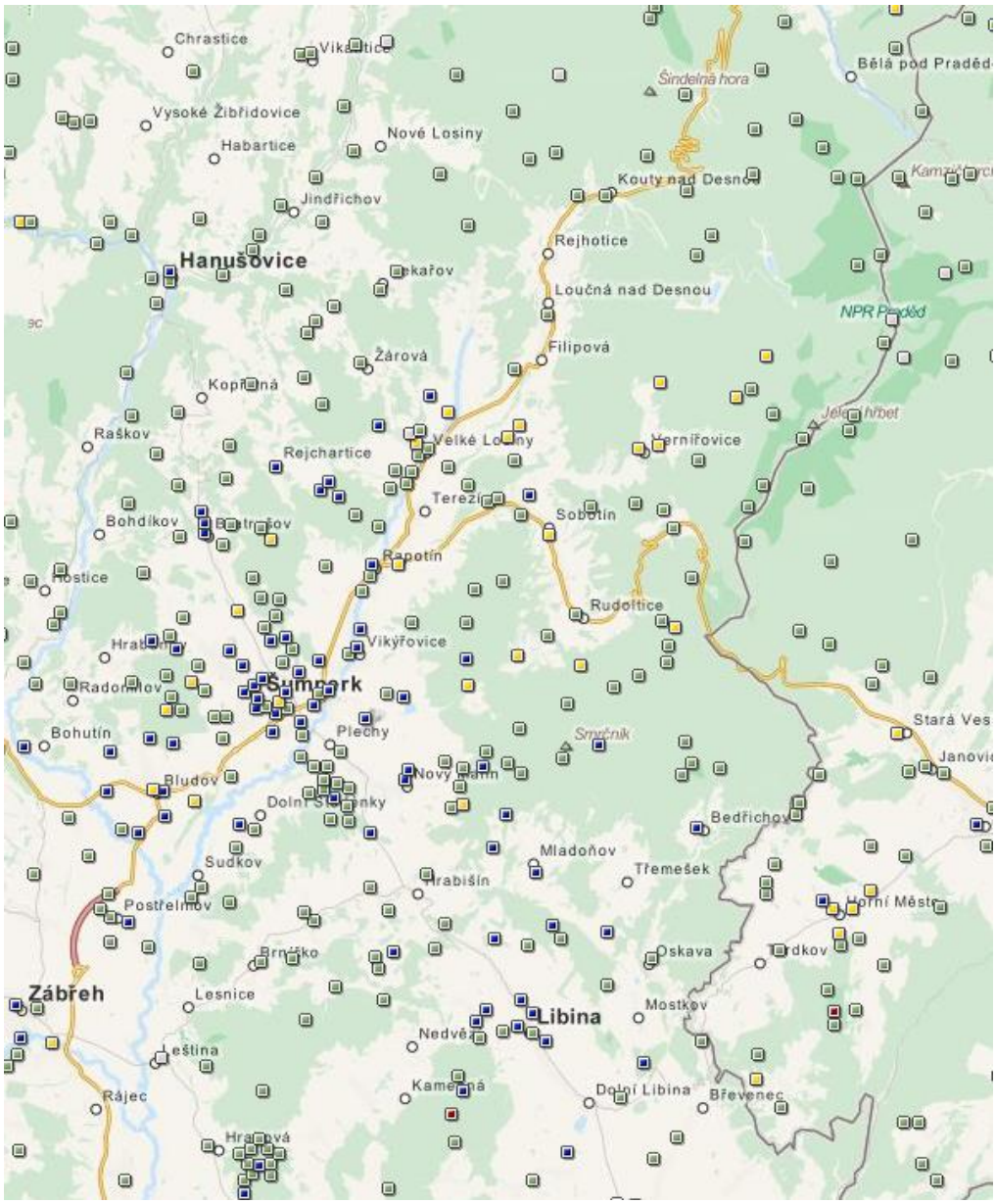

Obr. 44: Geocaching v regionu MAS Šumperský venkov, 2016

d) Koupání

- **Vodní nádrž Krásné** - původně sloužila jako zdroj zavlažování pro zemědělce. Dnes je oblíbenou lokalitou ke koupání, odpočinku, ale i rybolovu. Občerstvení v horkých letních dnech nabízí místní restaurace.
- **Koupaliště Vlčí důl** - přírodní koupaliště se skluzavkou na okraji obce Bludov
- **Termální koupaliště Velké Losiny** – nový, v ČR jedinečný termální komplex, který byl otevřen koncem roku 2015, je součástí lázeňského areálu. Vznikl na místě tehdejšího

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

venkovního termálního koupaliště, zdejší voda pozitivně působí na nervové a pohybové ústrojí, oběhové a kožní onemocnění.

e) Horolezectví

- **Horolezecká oblast Rabštejn –** oblast se dělí na Přední a Zadní skály. Přední skály se nalézají na jihozápad od horské chaty Rabštejn. Tvoří ji devět věží a skalních svahů. Jejich výška je do 20 metrů. Mezi nejvyhledávanější patří Druhá věž, Třetí věž a Květina. Tyto jsou také nejvyšší. Zde se nacházejí převážně lehčí cesty, takže si přijdou na své hlavně začínající lezci.

2.8.1.6. Další volnočasové aktivity

- **Diskgolf v Loučné nad Desnou** - hru podobnou golfu s frisbee talíři. Hráč se trefuje do kovových košů, které jsou rozmístěny ve svahu u horní stanice lanovky areálu v Koutech. Na svahu je celkem 9 jamek s celkovým parem 29.
- **Sportovní letiště Šumperk** – tandemový seskok, program „jeden den pilotem“
- **Horské minikáry a koloběžky** - v Koutech nad Desnou si turisté z řad dětí i dospělých mohou půjčit koloběžky nebo projížďku na horských minikárách a obdivovat krásy Jeseníků. **Paintball KMSport** - součást sportovně-rekreačního areálu v Loučné nad Desnou.

2.8.1.7. Přeprava turistů - Skibusy a cyklobusy

Oblíbenými turistickými spoji jsou sezónní autobusy sloužící pro přepravu jízdních kol a samotných turistů do nejčastěji navštěvovaných destinací, jakými jsou například Červenohorské sedlo, Kouty nad Desnou, Ovčárna či Skřítek (největší lyžařská střediska).

Turistickému ruchu by do budoucna pomohlo rozšíření skibusů i do menších lyžařských středisek a zintenzivnění spojů v hlavních turistických sezonách, přičemž integrovaný systém dopravy turistů by se odvíjel od potřeb poskytovatelů služeb a vytíženosti nástupních turistických bodů.

Významnou část klientely subjektů působících v cestovním ruchu v regionu tvoří turisté z Polska (až 30 % klientely), případně i z Rakouska. Slabinou regionu je však nízká úroveň propojení s těmito sousedy. Ne ani tak co se týče infrastruktury, jako spíše dostupných spojů (především pro

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

turisty bez automobilu). V minulosti mezi Polskem a územím MAS Šumperský venkov soukromí dopravci několik málo spojů provozovali (soukromí dopravci do Koutů nad Desnou), nebyly však efektivně využívány z důvodu absence spolupráce při jejich financování i do jiných míst regionu. Potenciál by podle podnikatelů mělo přímé spojení Polsko – Vídeň (obdobně jako u předchozího návrhu, systém dopravy by se odvíjel od potřeb a vytíženosti spojů).

Další možnosti přepravy turistů jsou blíže specifikovány v kapitole Doprava.

2.8.2. Léčebný a lázeňský cestovní ruch

Významnou roli v cestovním ruchu regionu MAS Šumperský venkov hraje lázeňský cestovní ruch. Na jeho území se nachází hned dvoje lázně – Lázně Bludov a Lázně Velké Losiny (celkově je v ČR 28 lázeňských zařízení).

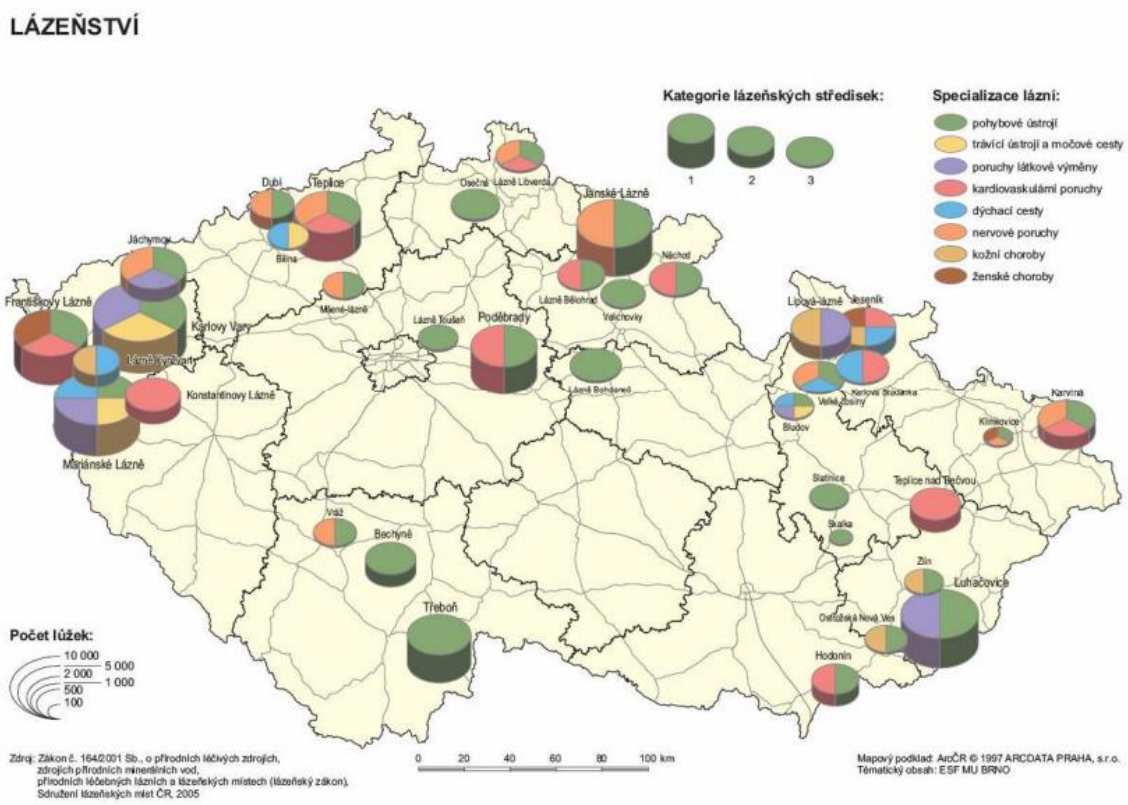

Obr. 45: Mapka českých lázní

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

2.8.2.1. Termální lázně Velké Losiny

Lázně ve Velkých Losinách patří k nejstarším a nejznámějším moravským lázním (z roku 1562). Významné jsou nejen pro svou dlouholetou tradici, ale i léčebné výsledky a jedinečné sirné termální prameny. Rozvoj lázní je spojen s rodem Žerotínů, kteří ve své době losinské panství vlastnili. Na území Velkých Losin vyvěrají léčivé termální sirné prameny, které mají blahodárné účinky na pohybový aparát, nervovou soustavu a kožní nemoci (lupenka, ekzém). Od roku 1950 se zde léčí také následky neuroinfekcí, zejména dětské obrny. Místa areálu losinských lázní jsou oblíbenou lokalitou pro pořádání kulturních a hudebních akcí (např. tradiční Losinský jazzový festival).

Léčebné zdroje a indikace

V Termálních lázních Velké Losiny se k léčbě využívají přírodní léčivé zdroje v podobě pěti minerálních pramenů, které můžeme rozdělit na sirné prosté teplice a sirné studené prameny. Sirná prostá teplice je odebírána z pramenu Žerotín, nacházejícím se v lázeňském parku v hloubce 1000 m. U vývěru se teplota této termální vody pohybuje kolem 36 °C. Jde o zcela přírodní, slabě mineralizovanou, sirnou vodu bez zbarvení a s charakteristickým sirovodíkovým zápachem. Sirné studené prameny jsou jímány z pramene Karel, nacházejícím se u venkovního termálního koupaliště. Stejně jako termální voda i studený pramen je přírodní, sirnou, čirou vodou se sirovodíkovým zápachem, který je bohatý na vápník, sodík, hořčík, draslík a železo.

Obr. 46: Lázně Velké Losiny, vlevo - v roce 1929, vpravo - současnost

Tyto prameny mají prokazatelné příznivé účinky na léčbu, hned v několika léčebných oblastech. Proto se v Termálních lázních Velké Losiny léčí nemoci pohybového aparátu, nemoci kožní, neurologické nemoci, nemoci oběhové, nemoci onkologické v remisi. Jedná se tak například o léčbu bolestí zad a kloubů, onemocnění pohybového aparátu, ortopedických, neurologických a revmatologických onemocnění, lupénky, ekzémů, akné, nemocí obvodových

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

nervů, stavů po mozkových příhodách, stavů po operacích mozku a míchy, roztroušené sklerózy, Parkinsonovy nemoci, krevního tlaku, srdce, cév nebo léčbu po prodělaných onkologických onemocněních.

Léčba klientů lázní se uskutečňuje ve dvou balneoprovozech umístěných v hlavním hotelu Eliška a lázeňském sanatoriu Šárka. V každém z těchto objektů je také termální bazén s vodou z přírodního léčebného zdroje. Termální lázně Velké Losiny nabízí svým klientům více jak 50 léčebných procedur a to koupele (vířivé, s přísadou, olejové, atd.), masáže (konopným olejem, klasické, reflexní, aroma, horkými kameny, čokoládové, baňkami, medové, anticelulitidní, atd.), zábaly (rašelinový, parafínový, dynaterm, atd.), fyzioterapii (individuální a skupinové cvičení, cvičení na přístrojích, relaxační cvičení, Nordic walking, atd.), relaxační techniky (audiovizuální stimulace, atd.), fyzikální léčba (elektroléčba, magnetoterapie, ultrazvuk, fototerapie, atd.), inhalace, akupunktury, suché uhličité koupele, plynové injekce. Součástí areálu lázní je také venkovní termální koupaliště.

Termální lázně Velké Losiny nabízí také ucelené balíčky služeb ve formě wellness. Jedná se například o balíčky wellness pro relaxaci, pro zdraví, pro seniory, víkendové balíčky a podobně.

V roce 2015 se v lázeňském areálu otevřel Termální park, který vyrostl na místě tehdejšího venkovního termálního koupaliště. Realizace tohoto projektu, který je spolufinancován z fondů EU slibuje příliv turistů do celého regionu. Součástí nově vybudovaného termálního parku je 9 bazénů (5 vnitřních a 4 venkovní termální bazény, s teplotou vody od 30 °C do 36 °C), 4 sauny (finská, solná, parní, aromatická, ledová komora), 2 tepidária, vodní atrakce (2 tobogány, divoká řeka, jeskyně, vodopád, chrliče, skluzavky, masážní trysky, perličkové a vířivé lehátka a sedátka), masáže (exotické, odborné, sportovní atd.), pohybové aktivity, zázemí pro děti (dětský koutek, animační programy) a restaurace – to vše s bezbariérovým přístupem.

Ubytovací kapacity

Součástí Termálních lázní Velké Losiny je 5 hotelů. S výjimkou Wellness hotel Diana (vzdálený 1,5 km) se všechny nachází uvnitř lázeňského areálu.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Tabulka č. 22 - Ubytovací zařízení Termálních lázní Velké Losiny k roku 2016

	Lázeňský komplex Eliška ****	Lázeňské sanatorium Šárka ***	Lázeňská vila Gazárka ***	Lázeňský dům Chaloupka	Wellness hotelu Diana*** (1,5 km)
Celkový počet pokojů	69	34	11	13	53
Celkový počet lůžek	146	60	25	30	139
Jednolůžkové pokoje	5	8	-	-	2
Dvoulůžkové pokoje	54	26	8		34
Apartmá	10	0	3		13
Balneoprovoz	ano	ano	ne	ne	ano
Vnitřní bazén	ano	ano	ne	ne	ano
Restaurace	ano	ano	ne	ne	ano
Kavárna	ano	ne	ne	ne	ne

Zdroj: Vlastní šetření

2.8.2.2. Lázně Bludov

Lázně v Bludově byly založeny v roce 1929, kdy vznikly jako radioaktivní a sirné lázně. Dnes jsou známé hlavně díky skvělým výsledkům a profesionální lázeňské péči založené na nejnovějších lékařských poznatcích v oborech balneologie, obezitologie a léčebné rehabilitace.

Léčebné zdroje a indikace

Přírodním léčivým zdrojem je minerální termální voda, sírano-chlorido-sodného typu, pramenící přímo v lázeňském areálu (ze dvou pramenů - Nový vrt s teplotou 24 °C a pramen BVJ 2 s teplotou 19 °C). Voda tohoto typu má prokazatelné léčivé účinky při léčbě onkologických onemocnění, nemocí z poruchy výměny látkové a žláz s vnitřní sekrecí a nemocí pohybového ústrojí. Jedná se tak například o léčbu nemocí jako je diabetes mellitus, artritida, Bechtěrevova nemoc, osteoporóza, bolestivé syndromy šlach, svalů a kloubů, stavy po úrazech pohybového ústrojí a po ortopedických operacích. Lázně Bludov jsou též známé svou specializací na léčbu

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

dětské obezity, ledvin a močového ústrojí, onemocnění pohybového ústrojí, páteře, pooperační stavy, nemoci ledvin.

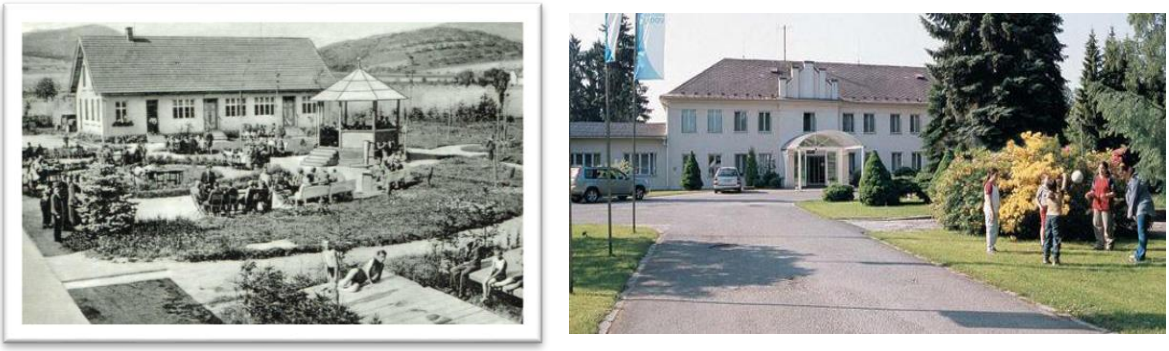

Obr. 47: Lázně Bludov, vlevo - historická fotografie, vpravo - současnost

Součástí nabídky lázní jsou také relaxační, rehabilitační, detoxikační a wellness programy. Vybírat je možné z mnoha druhů masáží (brusinková, s lymfodrenáží, s baňkami, konopná, podvodní, havajská, aromatická, lávovými kameny, thajská, medová, klasická, atd.), termálních koupelí (brusinková, jodová, konopná, vířivá, s rašelinou, bylinná, hydromasážní, perličková, atd.), zábalů (skořicový, bylinný, brusinkový, břečťanový, konopný, parafínový, atd.) či dalších služeb - inhalace, hydrokolon, infrasauna, skotský střik, in-body analyzér, akupunktura, plynové injekce, fyzikální léčba, fyzioterapie, ozonoterapie a další. Součástí lázní je i vnitřní termální bazén.

Kromě tradičních procedur, se specializují například také na metodu tejpování, cvičení SM Systém (proti bolesti zad). Návštěvníci se zde mohou zapojit také do zdravotního cvičení, aquaerobiku, jógy, využít mohou i kosmetických služeb. Důležitou součástí služeb je ambulantní péče.

Lázně nabízí také ucelené balíčky služeb, například dětský letní tábor, víkendový pobyt pro ženy, ochutnávka lázeňských procedur, wellness a relax v lázních, regenerujeme a rehabilitujeme, víkend pro tělesnou a duševní pohodu, balíček procedur pro seniory, detoxikujeme a čistíme a další. Příjemné prostředí areálu lázní je jako stvořené ke konání kulturních akcí (Lázeňské dřevosochání, Lázeňský běh pro zdraví, koncerty v rámci festivalu Hudba bez hranic, apod.).

Ubytovací kapacity

Lázně Bludov disponují celkem čtyřmi ubytovacími zařízeními.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Tabulka č. 23 Ubytovací zařízení Lázní Bludov k roku 2015

	Hlavní budova lázní	Zahradní pavilon	Lesní pavilon	Lázeňská vilka
Celkový počet pokojů	40	5	13	6
Celkový počet lůžek	93	12	33	18
Jednolůžkové pokoje	0	0	0	0
Dvoulůžkové pokoje	27	3	6	0
Třílůžkové pokoje	13	2	7	6
Apartmá	0	0	0	0
Balneoprovoz	ano	ne	ne	ne
Vnitřní bazén	ano	ne	ne	ne
Restaurace	ano	ne	ne	ne
Kavárna	ano	ne	ne	ne

Zdroj: Vlastní šetření

Současné nedostatky v lázeňství

Současným největším nedostatkem místního lázeňství je nedostatečné dopravní spojení vzhledem k ostatním městům a je nutné absolvovat i několik přestupů, než se návštěvníci dostanou do Šumperka, ze kterého už je spojení dobré. Tento problém se týká i zahraničních návštěvníků, zejména polských klientů, kteří například v lázních Velké Losiny tvoří ze zahraničních návštěvníků největší podíl. Pravidelná autobusová doprava s polskými městy prakticky neexistuje. Vlakové spojení s Polskem je uskutečňováno pouze s městy Východních Čech (např. Ústí nad Orlicí, Choceň) a Ostravou a doprava do lázní je tedy možná jen s množstvím složitých přestupů.

Dalším problémem je stav silnic a značení nejen lázní, ale i dalších turistických cílů v regionu. Mnohé z cest jsou ve velmi špatném technickém stavu, což nejenže komplikuje dopravu návštěvníků do lázní, ale je to i špatnou vizitkou regionu. Při projíždění regionu je také nedostatečné značení obou lázní, chybějící poutače na lázně jsou tedy také velkým nedostatkem. V některých případech je problémem i neochota ke spolupráci s ostatními subjekty.

Z lázeňství nejvíce čerpají obce údolí Desné (Velké Losiny, Rapotín, Loučná nad Desnou), které tvoří zároveň nejprogresivnější oblast celého regionu. Pro region jako celek by bylo prospěšné propagovat se jako lázeňská oblast, což by umožnilo čerpat z lázeňství i dalším blízkým obcím (Vernířovice, Sobotín apod.).

V konkurenci celé republiky je však třeba nabídku, služby a vyžití pro návštěvníky neustále rozšiřovat a držet krok s novými trendy.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

2.8.3. Kulturní cestovní ruch

Podporou sportovních a kulturních událostí (závody, festivaly, kulturní akce, soutěže) nadregionálního významu lze podporovat a rozvíjet kulturní cestovní ruch v regionu. Jeho nevýhodou je však jednorázovost. Na místě je podpora akcí a událostí odkazující na tradice a zvyky regionu.

Kulturní a sportovní události - „Šumperský venkov žije“

Strategická poloha regionu dává příležitost k pořádání nejrůznějších sportovní akcí jak v období letních, tak zimních měsíců.

Jesenický terén nabízí skvělé podmínky pro pořádání stále oblíbenějších extrémních a adrenalinových závodů, ale i mistrovství ČR a Evropy v nejrůznějších disciplínách – například Mistrovství ČR ve sjezdovém i klasickém lyžování, Mistrovství ČR v motokrosu a Mistrovství ČR čtyřkolek (v obci Rapotín), Mistrovství Evropy družstev horské služby a záchranářů (v oblasti Červenohorské sedlo), Mistrovství ČR ve sjezdu na horských kolech (v Koutech nad Desnou), mezinárodní cyklistický Závod míru (etapa výjezdu na Dlouhé Stráně) apod. Díky podobným akcím každoročně do regionu zavítají tisíce zahraničních turistů.

Významné sportovní akce

- Horská výzva - seriál závodů v horském běhu a trekingu
- Spartan Race – překážkové závody se startem v Koutech nad Desnou
- KoutyMan - extrémní horský duathlon pro všechny výkonnostní skupiny, závodí se v běhu a na kole, trasa vede mimo jiné kolem přečerpávací elektrárny Dlouhé Stráně
- Jesenická 70 – závod v běhu na lyžích na tratích 70 km a 40 km napříč Jeseníky
- Jesenická stovka - dálkový běžecký závod vedoucí přes celý hlavní hřeben Jeseníků se startem a cílem v Šumperku
- oblastní kolo Trampské porty – pořádané v obci Bludov
- Šumperský pohár horských kol – tvořený sérií cyklistických závodů. Některé z nich vedou územím MAS – Mrtvý muž, O cenu Rapotína, Rábl bike cup, Petrovské studánky.
- plachtařské závody Jarní pohár Jeseníků
- Kouty MTB maraton – vysokohorský cyklistický závod

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

- Beer Tracking – mistrovství ČR v pivním trekingu

Území MAS má co nabídnout i v kulturní oblasti. Jednotlivé obce jsou ķ pravidelným dějištěm regionálních akcí, které se těší vysoké návštěvnosti. Za zmínku stojí akce nadregionálního až mezinárodního významu jako jsou například hudební festival Hudba bez hranic, který tradičně v Dolních Studénkách sdružuje několik národností, nebo divadelní přehlídka Losinské kulturní léto v krásném prostředí areálu zámku Velké Losiny.

Významné kulturní akce a události:

- divadelní, hudební a filmový festival Losinské kulturní léto – jedna z nejvýznamnějších kulturních akcí Olomouckého kraje. Každoročně ho navštíví víc jak 40 tisíc návštěvníků
- mezinárodní hudební festival Hudba bez hranic pořádaná obcí Dolní Studénky – akce mezinárodního významu, které se ročně účastní stovky zahraničních účastníků.

Další zajímavé akce národního významu:

- Čarodějnická Noc na Rabštejně – oblíbená akce, která tradičně připadá na 30. dubna
- Festival mažoretek pořádaný v obci Libina
- Pekařovská pouť ve Velkých Losinách
- Svatojánské slavnosti,
- Čokoládové lázně ve Velkých Losinách - první festival v ČR, který propojuje gastronomické a pohybové zážitky
- Léto v papírně,
- a jiné pestré hudební a kulturní akce.

Akce místního významu

Nejen pro příměstský cestovní ruch (město Šumperk, Zábřeh, Jeseník) jsou významné kulturní a sportovní akce místního významu, jako například kulturní akce pořádané hasiči, myslivci, a dalšími spolky, sportovní turnaje apod., které nemají takové možnosti v získávání finanční podpory jako akce národního a nadnárodního významu.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Přestože region nabízí místním i návštěvníkům bohatý program, převažuje velká roztříštěnost informací o těchto událostech. Mnoho akcí se z toho důvodu kryje, podnikatelé nemají přehled o událostech v okolí a nemohou je tak nabídnout svým klientům. V tomto směru by mělo dojít ve spolupráci s obcemi a informačními centry k centralizaci těchto informací.

2.8.4. Poznávací cestovní ruch

2.8.4.1. Příběhy a historie

Oblast regionu Šumperský venkov je oblastí s pestrou historií, o níž dává vědět velkým množstvím historických pamětihodností. S historií území jsou úzce spojeny významné české a moravské šlechtické rody Žerotínů, Langerů nebo Tunklů a podnikatelská rodina Kleinů. Ti zde měli svá panství a za své doby se výrazně podíleli na rozvoji území.

K území regionu se pojí také několik historicky významných příběhů, které prosluly spíše svým smutným koncem. O jedinečnosti regionu z tohoto pohledu svědčí spojitost s tragickými čarodějnickými procesy z 16. století. Ty se z největší části odehrávaly na losinském panství, především pak na zámku ve Velkých Losinách. Tehdy zámek plnil funkci inkvizičního tribunálu, na který byl pozván Jindřich Boblig ze Šumperka, který odstartoval tzv. „hon na čarodějnice“. O nechvalně známých čarodějnických procesech pojednává kniha, o něco později i natočený film „Kladivo na čarodějnice“ z prostředí losinského zámku. Dodnes je možné při prohlídce Zámku Velké Losiny zhlédnout dechberoucí rekvizitu z filmu v podobě mučícího křesla posetého hřebíky, které však vzniklo jen pro účely tohoto filmu. Čarodějnické procesy dodnes připomíná několik křížů a památníků alokovaných především ve Vernířovicích, Velkých Losinách a Sobotíně, které byly centrem těchto nechvalně známých procesů.

Filmově zpracovaný byl ještě jeden smutný příběh regionu z válečného období (1938 až 1945). Ten se týkal obce Bludov, tehdejších severomoravských Sudet, ve kterých žil německý mlynář Hubert Habermann, který byl po osvobození území zavražděn. Příběhem se inspirovali tvůrci filmu „Habermannův mlýn“. Film se však natáčel jinde, skutečná budova mlýna a Habermannova vila se nacházejí na okraji obce Bludov.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

2.8.4.2. Kulturně historické atraktivity

a) Chráněné památky regionu

Památková zóna (2016): Vesnická památková zóna Dlouhomilov.

Národní kulturní památka (2016): v regionu celkem 2: Velké Losiny - zámek, ruční papírna.

Kulturní památky chráněné Ministerstvem kultury ČR (2016): v regionu celkem 70.

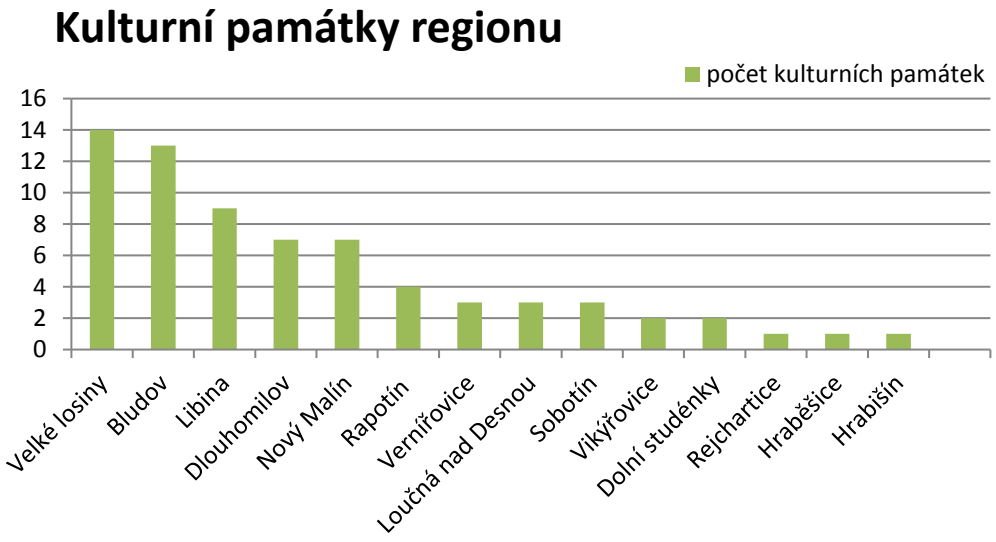

Obr. 48: Kulturní památky regionu (2016)

Zdroj: http://monumnet.npu.cz/pamfond/hledani.php

Na seznamu ohrožených památek je možné najít dům č. 204 v Libině nebo Mauzoleum rodu Kleinů v Sobotíně.

Nutno zmínit, že nejen atraktivity na seznamu ohrožených památek jsou ve špatném technickém stavu, finance na jejich opravu se však shánějí jen velmi obtížně. To se týká i infrastruktury spojené s těmito atraktivitami, která v mnoha ohledech zdaleka nesplňuje potřeby dnešních turistů.

b) Další kulturně historické atraktivity

Lidová architektura

- stavby lidové architektury v Dlouhomilově – stavení v horní části obce jsou vesnickou památkovou zónou.
- stavby lidové architektury v Bludově
- empírová architektura v Libině z roku 1827

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Bludov

- Žerotínská hrobka – postavena v roce 1838 v dobách, kdy byl Bludov sídlem rodu Žerotínů, součást východní části kostela sv. Jiří. V 19. století sem byly přeneseny ostatky min. 13 Žerotínů tzv. „Brandýské“ větve.
- Bludovský zámek z 16. století a zámecký park s mnoha druhy vzácných dřevin a rostlin
- Bludovské zvony z let 1598 a 1599.

Loučná nad Desnou

- zámek Loučná nad Desnou - v minulosti lovecký zámeček s dochovanými renesančními klenbami, založený rodem Žerotínů v 15. století. Zámek je obklopen rozlehlým anglickým parkem se sochami a ohradní zdí. Kvůli špatnému technickému stavu nebyl léta veřejnosti přístupný, v současnosti se však pracuje na jeho rekonstrukci.

Oskava

- zřícenina hradu Rabštejn – zmínky o hradu pocházejí z roku 13. století. Opuštěn byl v 17. až 18. století a dnes je oblíbeným turistickým místem s krásnou vyhlídkou do okolí. Zachovalé jsou části hradeb, brány a zdiva, bašty s příkopem.

Rapotín

- kostel Nanebevzetí Panny Marie – novogotická stavba, jejíž zmínky se datují k roku 1873, kdy byl postaven jako náhrada tehdejšího stejnojmenného dřevěného kostelíku z 16. století. Ve věži kostela jsou umístěny dva zvony o váze 900 a 450 kg z poválečného období. Chloubou místních jsou i velké mechanické varhany s elektrickým pohonem.

Sobotín

- zámek Sobotín s přilehlým parkem a rybníkem - vznikl přestavbou bývalé zbrojovky v 19. století, je vystavěn v romantizujícím historickém pojetí.
- V současnosti slouží jak rekreační středisko a hotel. V zámeckém parku je k vidění řada exotických dřevin a rostlin.

Velké Losiny

- Losinský zámek se zámeckým areálem - krásný renesanční zámek je chloubou Velkých Losin i celého regionu, je zapsán na seznamu národních kulturních památek. Turisty lákají trojpodlažní arkády, sgrafitová výzdoba, rytířský sál a cenné obrazy, nechal jej vybudovat

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Jan mladší ze Žerotína v roce 1589. Nechvalně proslulý je také zámecký soudní sál, v němž při čarodějnických procesech zasedal inkviziční tribunál.

- Lázně Velké Losiny a lázeňský park - v parku se nachází léčebný pramen Karel a termální bazén se sirnými prameny, na jehož místě je vybudován unikátní termální aquapark.
- Ruční papírna Velké Losiny (viz níže, technické atraktivity)
- bývalá žerotínská sýpka - monumentální barokní hospodářská stavba z poloviny 18. století s barokní sochou sv. Floriána, která sýpku chrání před požárem, dnes se zde prodává archivní víno a ovoce.

Obr. 49: Velké Losiny - zámek, ruční papírna a muzeum ručního papíru, dřevěný kostelík

c) Náboženské a poutní atraktivity

- dřevěný kostel sv. Michaela v Maršíkově - malebný dřevěný kostelík z počátku 17. století. Pozoruhodné jsou nejen roubené části stavby, ale i krásné obrazy, které jsou v něm umístěny. Zachované jsou kazetový strop, klenba a potiskové zdobení stěn a zvon.
- dřevěný kostelík z roku 1611 v části Žárová, zasvěcený sv. Martinovi.
- kostel Nanebevzetí Panny Marie v Rapotíně - novogotická stavba, jejíž zmínky se datují k roku 1873, kdy byl postaven jako náhrada tehdejšího stejnojmenného dřevěného kostelíku z 16. století. Ve věži kostela jsou umístěny dva zvony o váze 900 a 450 kg z poválečného období. Chloubou místních jsou i velké mechanické varhany s elektrickým pohonem.
- kostel sv. Vavřince v Sobotíně - renesanční stavba z roku 1605, s ohradní zdí z konce 18 století, se třemi vestavěnými edikulami a klasicistní kostnicí a márnicí.
- farní kostel sv. Jana Křtitele ve Velkých Losinách – z roku 1600–1603, pozdně renesanční stavba s pozdně gotickou věží. V roce 1725 k němu byla přistavěna barokní kaple Žerotínů. Uvnitř kostela je k vidění cenná křížová cesta od F. A. Sebastiho z období kolem roku 1784.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

2.8.4.3. Technické atraktivity

- Ruční papírna a muzeum ručního papíru – skutečný unikát, který nemá ve střední Evropě obdoby. Ruční papírna byla založena v roce 1596 Janem ml. ze Žerotína. Dodnes je zde zachována tradiční ruční výroba papíru. Agentura CzechTourism tuto památku vyhlásila jako turisticky nejlákavější místo Olomouckého kraje. Ruční papírna je národní kulturní památkou, a do budoucna se plánuje aspirace na památku UNESCO.
- Přečerpávací elektrárna Dlouhé Stráně - unikátní elektrárna, která je nejnavštěvovanější technickou památkou v ČR. Každoročně se stává cílem tisíce turistů. Komplex tvoří Horní (1348 m n. m.) a Dolní nádrž (822 m n. m.), které jsou propojeny šachtou s podzemní elektrárnou. Přečerpávací elektrárna je označována jako největší technický div ČR a pyšní se hned několika prvenstvími. Má největší reverzní vodní turbínu v Evropě, největší spád a instalovaný výkon ve vodní elektrárně. Hlavním úkolem elektrárny je vyrábět elektřinu z obnovitelných zdrojů energie. Princip elektrárny je založen na přečerpávání vody z dolní nádrže do horní v období přebytku a naopak. Pro turisty jsou připraveny zajímavé exkurze, které ročně navštíví tisíce návštěvníků.
- Muzeum silnic ve Vikýřovicích - jediné svého druhu v České republice v gesci Správy silnic Olomouckého kraje.
- Letiště Aeroklubu Šumperk (k. ú. obce Nový Malín) - Pro zájemce letiště pořádá vyhlídkové lety v různých strojích nebo zážitkový balíček „Jeden den pilotem“.
- Zemědělský skanzen v Rapotíně - součástí areálu skanzenu je zoopark a muzeum veteránu. Zoopark se snaží zachovat ráz venkova, fauny a flory podhůří Jeseníků včetně kulturních tradic pro budoucí generace. Muzeum veteránů nabízí k vidění rukodělné výrobky, malotraktory či sovětský tank od konce 16. století až po období socialismu. Všechny vystavené kousky jsou funkční a je možné si je zapůjčit.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Obr. 50: Český unikát Přečerpávací elektrárna Dlouhé Stráně v zimě

V této části strategie je uvedený pouze zestručněný výběr nejvýznamnějších kulturně historických památek, celý přehled je pro jeho obsáhlost uveden v Přílohách. Zapomínat by se nemělo ani na drobnější památky (sousoší, sochy, památníky, sudetské památky, křížky, kostely), které jsou mnohdy v zanedbaném stavu, přestože jsou nedílnou součástí identitiy obcí a odkazem historie celého regionu. Rekonstrukce není nezbytná jen u samotných památek, ale i související infrastruktury, která by umožnila snazší přístup k těmto památkám.

2.8.4.4. Přírodní atraktivity

a) Chráněná příroda

K přednostem regionu patří bezpochyby přírodní atraktivity a unikáty. Územím regionu prochází chráněná krajinná oblast (CHKO) Jeseníky. Chráněná je však zdejší příroda i na úrovní národní památkové rezervace (NPR), přírodní rezervace (PR) a přírodní památky (PP).

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Tab. 24: Maloplošné zvláště chráněné území MAS Šumperský venkov, z.s. (2015)

Chráněné území	Katastrální území obcí MAS
NPR Praděd – část	Loučná nad Desnou
NPR Rašeliniště Skřítek – část	Sobotín
PR Břidličná – část	Vernířovice, Loučná nad Desnou
PR Bučina pod Františkovou myslivnou	Loučná nad Desnou
PR Rabštejn	Oskava
PP Smrčina	Sobotín
PP Zadní Hutisko	Vernířovice

Krajina a příroda těchto území je chráněna zákonem (Zákon o ochraně přírody a krajiny č. 114/92 Sb.). To s sebou ze střednědobého hlediska do jisté míry nese omezení pro další rozvoj cestovního ruchu. Existence této bariéry však nemá jednoznačně negativní dopad na cestovní ruch. Čistá krajina a nezničená příroda je atraktivní z hlediska volnočasových aktivit.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

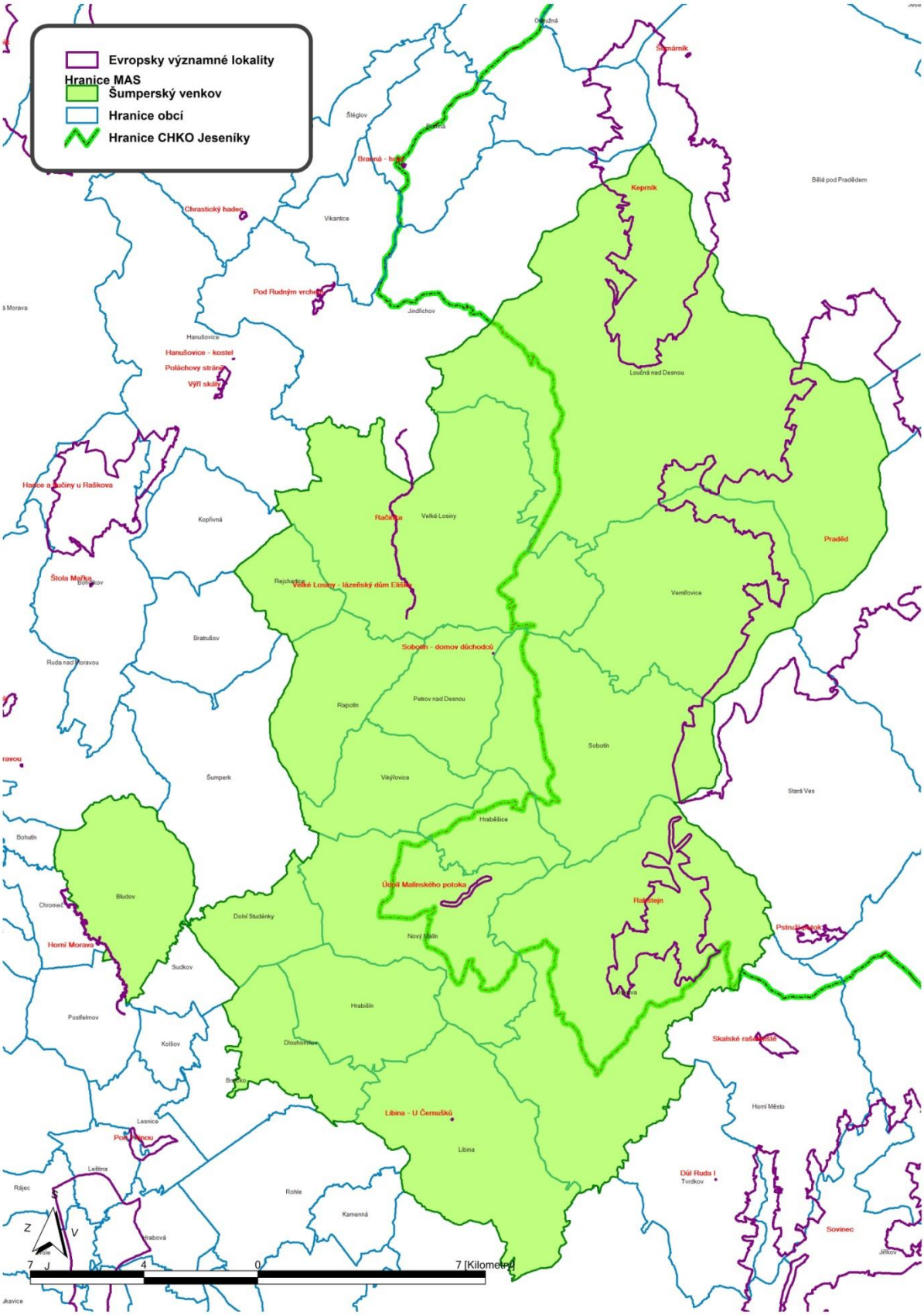

Obr. 51: Obrázek CHKO Jeseníky zasahující do území regionu MAS Šumperský venkov

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

b) Další přírodní atraktivity:

- Okolí Nového Malína
- Hradisko - archeologická oblast s nálezy z doby lužické a slovanské kultury.
- Malínská rokle - opuštěná štola zvaná Walihloch (Vlašský důl), pozůstatek
- po dolování hledači drahých a barevných kovů.
- zajímavé skalní útvary - na vrchu Volyně. Příjemné místo k procházkám a turistice jsou například skalní útvary U Dobré nálady, Kamenný vrch, Bílé kameny, Smrčník nebo Mrtvý muž z fylitu, křemenců a kvarcitů.
- vodní přehrada Krásno - ideální místo ke koupání či rybolovu. K dispozici jsou návštěvníkům šlapadla a restaurace. Přehrada je vyhledávaná výletníky ze Šumperka a okolí, pravidelně se zde konají akce a grilování.

Okolí Vernířovic

- přírodní rezervace Bučina - pralesní porost buku, jedinečná lokalita mravenců.
- Zadní Hutisko – přírodní památka v těsné blízkosti obce v údolí říčky Merty. Nachází se zde druhé největší krupníkové těleso v ČR.

Okolí Dolních Studének

- Třemešské rybníky – poslední zachované rybníky velkého severomoravského komplexu, který patří k soustavě tunklovských rybníků z 15. století. Třemešské rybníky jsou výskytem mnoha živočišných a rostlinných druhů. Dřeviny na hrázích rybníků spolu se stromořadími v blízkosti zámků v Třemešku a v Bludově patří mezi nejstarší a nejmohutnější stromy na Šumpersku vůbec.

Okolí Loučné nad Desnou

- vodopády na Borovém potoce - pod romantickými skalami Medvědí hory se nachází nejvyšší vodopád okresu Šumperk o výšce 14 m, nejvyšší stupeň dosahuje téměř 8,5 metru. Borový potok pramení v sedle mezi Dlouhými Stráněmi a Mravenečníkem 1280 m n. m.

Na území MAS Šumperský venkov se nachází významná naleziště nerostů (kamenolom v Hraběšicích, bývalé lomy v Rejcharticích apod.)

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

2.8.4.5. Rozhledny a vyhlídky

Krajina Šumperského venkova je rozmanitá a nabízí tak spoustu zajímavých míst a výhledů, které mají potenciál pro budování vyhlídek a rozhleden. Na území MAS se nacházejí pouze čtyři rozhledny:

- Rozhledna Háj na okraji Bludova – vznikla v meziválečném období na nejvýraznějším kopci obce a nabízí okouzlující výhled na celý region i jeho sousedství.
- Rozhledna Brusná u Bludova - byla vybudována v rámci výstavby Dětských naučných stezek v lázeňské obci Bludov. V provozu je od září 2015.
- Bradlo u Libiny – nejvyšší hora Úsovské vrchoviny a zároveň státní přírodní rezervace s mohutnou soustavou skal a skalek. Patří k nejkrásnějším svého druhu na Moravě. Na hřbetu Bradla je vyhlídka, která nabízí s překrásným výhledem do okolí.
- Rabštejn u Oskavy – oblíbený turistický cíl s vyhlídkou. Oblíbili si jej nejen pěší a cyklisté ale i horolezci, které láká nejen na romantický výhled po okolní krajině.

2.8.5. Infrastruktura a služby cestovního ruchu

Kupní síla, zkušenosti s cestováním, změny preferencí účastníků cestovního ruchu tlačí na růst kvality služeb, inovaci produktů a růst úrovně infrastruktury. Právě na ně musí region reagovat. Cestovní ruch na území regionu se soustředí největší mírou v okolí Velkých Losin a Loučné nad Desnou. V těchto obcích a jejich těsné blízkosti se nachází převážná část ubytovacích a stravovacích kapacit regionu.

2.8.5.1. Stravovací služby

Na území MAS se nachází více než 30 restaurací. Čtyři z nich jsou držitelem certifikátu Ochutnejte Jeseníky. Jedno z těchto restauračních zařízení je držitelem označení Jeseníky originální produkt (motorest Permoník).

Nejvíce restauračních zařízení se koncentruje v obcích Loučná nad Desnou, Velké Losiny a Rapotín (celkově 60 %), což přibližně odpovídá i rozvinutosti cestovního ruchu v těchto obcích. Pokrytí regionu stravovacími zařízeními je dostatečné, jejich kvalita je však rozdílná.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

2.8.5.2. Ubytovací služby

V regionu se dle ČSÚ nachází 74 hromadných ubytovacích zařízení. V turisticky známých oblastech se nachází také množství ubytovacích kapacit soukromého charakteru. Tento typ ubytování je obtížněji dohledatelný, je možné na ně narazit na zmiňovaných databázích chalup a chat. Mnoho z nich nemá své webové stránky. Nejvíce (60 %) z nich se koncentrují v turisticky známých oblastech (Velké Losiny, Loučná nad Desnou).

Tab. 25: Ubytovací kapacity dle statistik ČSÚ (2014)

Obec MAS Šumperský venkov	Počet hromadných ubytovacích zařízení	Obec MAS Šumperský venkov	Počet hromadných ubytovacích zařízení
Loučná nad Desnou	30	Vernířovice	4
Velké Losiny	14	Hraběšice	3
Sobotín	6	Vikýřovice	3
Bludov	4	Nový Malín	1
Oskava	4	Petrov nad Desnou	1
Rapotín	4	Libina	-

Zdroj: ČSÚ

Na území regionu se nachází celkem 13 hotelů, z nichž jeden je **** hotel (Lázeňský komplex Eliška ve Velkých Losinách). K jeho službám mimo restauraci s tradičními místními pokrmy patří i wellness a lázeňské balíčky. Zákazníci sem jezdí hlavně do místních lázní, svými kapacitami vyhovuje pořádání konferencí a dalších obdobných centů. V kategorii hotelů v regionu převažují *** hotely (celkem 7).

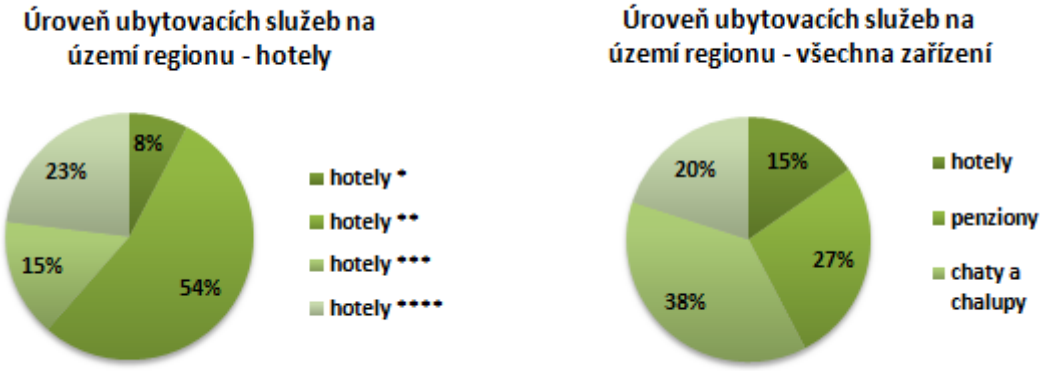

Obr. 52: Úroveň ubytovacích služeb
Zdroj: Vlastní šetření, 2014

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Kapacita ubytovacích zařízení

Z pohledu kapacity ubytovacích zařízení jasně převažují ubytovací zařízení do 50 lůžek, nejvíce je v regionu zařízení s 10 a méně lůžky, na čemž se podílejí především možnosti ubytování v soukromí. V regionu je pouze 8 zařízení, která jsou schopna nabídnout kapacitu nad 50 lůžek.

S kapacitou a úrovní nabízených služeb souvisí **kongresový a incentivní cestovní ruch**, jakožto perspektivní a ekonomicky zajímavá forma turismu. Na území MAS Šumperský venkov se nachází tři subjekty, jež mají pro tuto formu cestovního ruchu předpoklady.

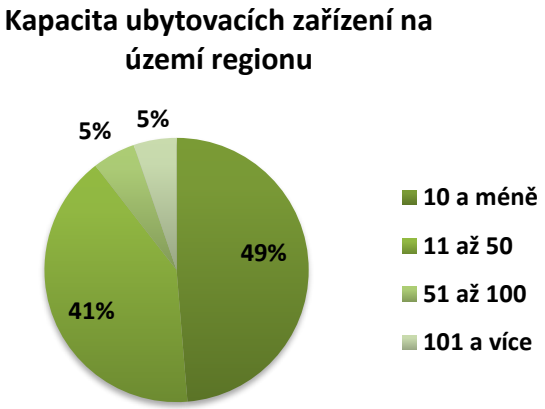

Obr. 53: Kapacita ubytovacích prostor

Zdroj: Vlastní šetření, 2014

Tab. 26: Kapacity pro kongresový cestovní ruch na území MAS Šumperský venkov (2016)

Zařízení	Úroveň	Místo	Kapacita	
			pokojů	lůžek
Hotel Dlouhé Stráně	***	Kouty nad Desnou	300	700
Wellness Hotel Diana	***	Velké Losiny	53	139
Lázeňský komplex Eliška	****	Velké Losiny	69	146

Zdroj: APRCR OK 2007 – 2009, aktualizováno k roku 2016

Oblíbeným typem ubytování je již zmíněné ubytování v soukromí, kromě chat a chalup, sem spadají i další zařízení (apartmány, chaty, horské chaty, hostinské pokoje v domech, letní bungalovy apod.), která svými službami nedosahují požadavků, které jsou kladeny na hotely a penziony. Kapacita tohoto typu ubytování je obtížně zjistitelná. Ve statistikách ČSÚ nejsou zachyceny, a v regionu chybí databáze, která by kompletně nebo alespoň přibližně zachycovala tato zařízení. Jednotlivá ubytovací zařízení je tak možné dohledat pouze přes tematické webové

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

stránky, které tyto ubytovatele sdružují, případně weby některých obcí. Těch je však velké množství a údaje jsou tak roztříštěné na různých portálech, mnohdy neaktuální. Ubytovací zařízení jsou navíc v různých zdrojích uváděna pod odlišnými názvy, což může vést nejen ke snižování přesnosti statistik, ale zejména matení turistů. V tomto směru by pomohlo vytvoření kompletní a ucelené databáze ubytovacích kapacit, která by zlepšila orientaci v této oblasti (např. ve spolupráci s IC či J-SCR).

Na Šumpersku se podle průzkumu z počátku roku 2016 nachází minimálně 150 zařízení, která nabízí ubytování v soukromí, orientační kapacita lůžek přesahuje 2 tisíce lůžek. Tento typ ubytování se koncentruje zejména v obcích s nějakou turistickou atraktivitou, zejména Velké Losiny (lázně, zámek, historie) a Loučná nad Desnou (lyžařské středisko, zámek) a v těsném okolí města Šumperk. Nutno zmínit, že tento typ ubytování nabízí napříč regionem velmi rozdílnou kvalitu a služby a některá ubytovací zařízení neodpovídají požadavkům dnešních turistů.

2.8.5.3. Specifika regionu

Hlavní sezóna většiny ubytovacích zařízení v regionu probíhá v zimních měsících a o jarních prázdninách. Oblíbené jsou turisty také prodloužené víkendy a letní prázdniny. Za posledních 5 let sledují poskytovatelé služeb změnu spotřebitelského chování. Zatímco dříve si např. party lidí pronajímaly chatu na celý týden, dnes si stěží objednají víkendový pobyt. Obdobně platí u pobytů v ubytovacích zařízeních typu penzion nebo hotel. Tento trend kopíruje cestovní ruch na národní úrovni.

Úroveň ubytovacích služeb pozvolna roste, i tak má však region v této oblasti stále rezervy. Úroveň ubytovacích služeb se totiž napříč regionem výrazně liší – ať co se týče kvality služeb nebo vybavení. Některá, i když třeba v minulosti vyhlášená střediska zastarala. Nikdo se o ně nestará a jejich zašlá sláva tak kazí pověst současných služeb. Pokrytí regionu ubytovacími kapacitami je dostačující. Spíše než na podporu nových by se měl region soustředit na modernizaci a zatraktivňování stávajících ubytovacích kapacit a jejich nabídky.

Na co lidé slyší, je relaxace a wellness. V Evropě, ale i ve větších městech u nás se pomalu ale jistě stávají wellness služby standardní součástí nabídky hotelů a penzionů. Wellness je turisty vyhledáván a bývá to často jeden s hlavních motivů při volbě konkrétního ubytovacího zařízení.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Wellness služeb mohou turisté využít např. ve Wellness hotel Diana, v lázních Bludov, penzionu U Jirsáka Vikýřovice, nově pak v termálním parku Velké Losiny.

Pokud se podaří do regionu návštěvníka přivést, je třeba zajistit, aby se zde bavil a užil si svůj volný čas. V regionu by se měly i nadále rozvíjet doprovodné služby a infrastruktura typu hřiště a vyžití pro děti, parkoviště, bazény apod. Stejně jako akce a možnosti, jak trávit volný čas, ideálně trochu jinak než jinde.

Pro zatraktivnění regionu je třeba rozšířit nabídku a dát možnost klientům využít doprovodné služby, něco navíc (prohlídky s výkladem na segway, e-kola apod.). Příležitostí, jak turismus v regionu podpořit je zajištění vyšší informovanosti mezi jednotlivými subjekty - region má co nabídnout, ale poskytovatelům služeb chybí funkční jednotný kanál, kde by zjistili, co všechno se aktuálně v regionu děje, a z čeho mohou dát turistovi vybrat, podle jejich potřeb.

Velkou příležitostí pro rozvoj služeb v cestovním ruchu jsou dotační programy. Podnikatelé mohou čerpat z několika titulů, problém je v tom, že o nich neví, nebo se o nich dozví pozdě. V tomto případě by pomohlo vyhledání všech těchto možností například ve spolupráci s informačními centry o nich informovat, ideálně jednotným centrálním kanálem.

2.8.6. Produkty CR

V regionu vzniklo několik místních produktů, kterými se snaží region oproti jiným odlišit a nalákat nové návštěvníky, ale i ty, kteří již v regionu byli – motivovat k návratu. Tyto produkty vznikají většinou ve spolupráci s okolními regiony.

2.8.6.1. Regionální značení a věrnostní programy

a) Jeseníky originální produkt, služba a zážitek

Smyslem značky je zejména garance místního původu výrobků, služeb a zážitků a vazby na region Jeseníků, do nějž území regionu MAS Šumperský venkov spadá. Značka zaručuje kvalitu výrobků a služeb a jejich šetrnost k životnímu prostředí.

Objekty na území MAS Šumperský venkov (k r. 2016): motorest Permoník Sobotín, exkurze do přečerpávací vodní elektrárny Dlouhé Stráně, Pekařovská pouť ve

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

eVelkých Losinách, textilní výrobky a keramika z Libiny, Velkolosinské pralinky, umělecky zdobené medové perníčky z Oskavy, ruční papír "Losín" z Velkých Losin, ovocné destiláty a likéry Velké Losiny, pekařské výrobky Libina, drátové výrobky z Petrova nad Desnou, svíčky z parafínu Petrov nad Desnou, loučenské pivo Kvasslav., festival Hudba bez Hranic, bludovské masné výrobky, ubytování Stará Škola, které provozuje TJ Sokol Dolní Studénky.

b) Značka Ochutnejte Jeseníky

Restaurace s touto značkou kromě svého klasického menu nabízejí svým zákazníkům také několik tradičních jesenických pokrmů, které musí splňovat určité podmínky. Musí se připravovat podle tradičního receptu pocházejícího z kuchařek původních obyvatel Jeseníků a k přípravě je nutné použít alespoň jednu základní surovinu, která pochází od místních producentů.

Objekty na území MAS Šumperský venkov: restaurace hotelu Dlouhé Stráně, restaurace Lyžárna - Kouty, Wellness hotel Diana Velké Losiny, motorest Permoník v Sobotíně.

c) Zážitková karta Jeseníky Pass

Novinkou, kterou již několikátým rokem vyvíjí Jeseníky – Sdružení cestovního ruchu, je karta Jeseníky (prozatím pracovní název). Nemělo by jít o klasickou slevovou kartu. Jejím cílem je spojovat subjekty působící v cestovním ruchu a společně motivovat návštěvníky k tomu, aby využili co nejširšího spektra služeb a atraktivit, prodloužili délku svého pobytu a vrátili se zpět do regionu. Karta je prozatím ve vývoji a měla by řešit všechny současné nedostatky regionu Jeseníky. Nemělo by jít o klasickou slevovou kartu Jejím provozovatelem je organizace Jeseníky – Sdružení cestovního ruchu.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

d) Slevová karta Olomouc Region card

Turistická slevová karta, která umožňuje navštívit zdarma sedmdesát osm nejzajímavějších míst na Střední Moravě a v Jeseníkách. Společně s ní může návštěvník dále čerpat slevy v dalších 101 atraktivních místech. Zvýhodněné vstupy se týkají hradů, zámků, muzeí, zoo a dalších historických a kulturních památek. Slevy je možné čerpat také na vstup do sportovních a relaxačních zařízení, na dopravu, restaurace nebo ubytování v zařízeních, která na projektu spolupracují.

Objekty na území MAS Šumperský venkov: zámek a papírna Velké Losiny, výstava v Kouteckém lese, skanzen v Rapotíně, přečerpávací elektrárna Dlouhé Stráně, termální koupaliště Velké Losiny, Lázně Bludov, adrenalinové centrum v Loučné nad Desnou, Skiareál, ubytování a wellness studio Kareš v Koutech nad Desnou, penzion Fialka, Wellness hotel Diana, Hotel Dlouhé Stráně, hotel Losinka v Rapotíně, chata U Pelikána Kouty nad Desnou, hotel Červenohorské sedlo, horské centrum zábavy a sportu v Koutech nad Desnou a hotel Praděd Velké Losiny (k roku 2014).

e) Portál Navštivte Jeseníky - portál shromažďující informace pro turisty o celém regionu Jeseníky, jehož je region součástí (kapitola Informace pro turisty).

2.8.6.2. Regionální producenti

V regionu je mnoho místních producentů, ať už jde o ruční, řemeslné výrobky, nebo tradiční pokrmy. Několik z nich jsou vlastníky certifikace. V místním šetření bylo zjištěno, že mezi poskytovateli služeb převažuje absence znalosti místních producentů. Přitom návštěvníci regionu sami u ubytovatelů tyto produkty poptávají.

Cestovnímu ruchu by v tomto ohledu podpořilo zaměření se na jeho zviditelnění a podporu spolupráce místních producentů s poskytovateli služeb cestovního ruchu. Cílem regionu by mělo být poskytnout návštěvníkovi vytoužený zážitek z toho, co před tím ještě neokusil, neviděl, což může být jedna z motivací, proč se do destinace vrátit.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Řešením by mohlo být vytvoření sítě biofarem a místních producentů a motivovat je k tomu, aby přijímali turisty. Nezbytná je také jejich propagace.

Snahou by nemělo být tvořit nové produkty, ale využít ty, které na trhu jsou a zapracovat na nich tak, aby odpovídaly potřebám svých uživatelů (informační kanály, slevové karty apod.).

2.8.7. Organizace cestovního ruchu

Region MAS Šumperský venkov je součástí oblasti Jeseníky, které zastřešuje organizace Jeseníky - Sdružení cestovního ruchu.

Na území regionu se nachází celkem 5 informačních center pro turisty (IC). Většina z nich by si zasloužila modernizaci tak, aby byla pro turisty atraktivnější – jak svými službami, tak zázemím v IC. S narůstajícím počtem zahraničních návštěvníků rostou nároky na jazykovou vybavenost pracovníků IC.

Tab. 27: Informační centra v území, 2015

Informační centra	Území MAS Šumperský venkov	Provozní doba
Místní informační středisko, Kulturní dům Bludov	Bludov	Po 10:00 - 16:00, Út, St, Pá 10:00 - 12:00, Čt 10:00 - 17:00
Informační centrum Velké Losiny	Velké Losiny	Po 7.00 - 15.00, Út - Pá 8.00 - 16.00
Turistické informační centrum Rapotín	Rapotín	Po-Pá 9:00-17:00, So 9:00-13:00
Infocentrum - pokladny lyžařského areálu Kouty nad Desnou	Kouty nad Desnou	Po - Ne 7:30 - 17:00
Informační centrum Přečerpávací vodní elektrárny Dlouhé Stráně	Kouty nad Desnou	Po – Ne 7:30 – 15:30

Zdroj: Vlastní šetření

Většina infocenter (IC) má provozní dobu pouze v pracovní dny. Zpravidla do 17 hodin (Velké Losiny do 16 hodin, Dlouhé Stráně do 15:30). I to je jeden z důvodů jejich nízké návštěvnosti. Turisté do regionu jezdí převážně o buď víkendech, nebo na prodloužený víkend a v tuto dobu služeb informačních center využít nemohou. Výjimkou je IC v Koutech nad Desnou a

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

na Dlouhých Stráních, které je spojené s pokladnami zdejšího lyžařského areálu a elektrárny a přístupné je i o víkendu.

Možností jak zatraktivnit region by mohlo být vytvoření regionální cestovní kanceláře, která by nabízela balíčky, zážitky a možnosti, jak strávit dovolenou v regionu, ve spolupráci s IC.

Portál www.navštivtejeseniky.cz - souhrn informací pro turisty o celém regionu Jeseníky online, pod taktovkou J – SCR. Snaží se na jednom místě turistům ukázat, co všechno jim může region nabídnout, včetně nejrůznějších možností, jak trávit svůj volný čas. Turisté zde najdou informace o obcích, možnostech ubytování a stravování, ale i jiných zajímavostech a možnostech, jak se při návštěvě regionu zabavit.

Slabinou regionu je fakt, že jsou informace příliš roztříštěny do mnoha malých informačních zdrojů. To znesnadňuje nejen vyhledávání turistům, ale také samotným podnikatelům, kteří chtějí svým turistům nabídnout možnosti, kam v regionu vyrazit, případně jaká akce se zrovna v okolí koná. Služby cestovního ruchu by v tomto směru podle nich pozvedlo vytvoření centrály informací, kam by se naučily všechny subjekty regionu informace poskytovat, aby se o nich měli možnosti lidé dozvědět. Na obdobný problém narazili podnikatelé i ve společné diskusi, kdy se přišlo na to, že poskytovatelé služeb v regionu neví o produktech, akcích, které region nabízí. Tato centrála by se tedy mohla zaměřovat i na shromažďování informací, pro subjekty, působící v cestovním ruchu.

Informační centrála přitom v regionu již funguje – zmiňované www.navstivtejeseniky.cz (J - SCR). Aby správně splňovala svůj účel je potřeba rozšířit její obsah o potřebné informace. To se neobejde bez spolupráce jak ze strany místních, podnikatelů, infocenter, tak i dalších subjektů regionu. Převažuje však nízká znalost jejího účelu mezi poskytovateli služeb a s tím spojená nízká úroveň spolupráce s informačními centry. Jedním z důvodů špatné spolupráce a pasivity ze strany poskytovatelů služeb je neznalost efektivního využívání informací a webů, které IC shromažďují a zajišťují, prezentace sebe a svých služeb, případně jak pracovat s reklamou. U starších poskytovatelů pak také neznalost práce na PC a internetu (někteří poskytovatelé nemají vlastní webové stránky). To by bylo možné do budoucna podpořit semináři a workshopy k těmto tématům.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

2.8.8. Perspektivní formy cestovního ruchu

Jako každé jiné odvětví i cestovní ruch se neustále vyvíjí a vedle jeho „klasických“ forem (kapitola Klíčové formy cestovního ruchu v regionu) se objevují nové formy cestovního ruchu, které reagují na vývoj životního stylu a potřeb populace. Turisté hledají neustále něco nového. S tím je spojen vznik nových, netradičních produktů zaměřených na zážitky, které si z dovolené návštěvníci odnesou z regionu.

Obr. 54: Území regionu MAS Šumperský venkov má skvělé předpoklady pro rozvoj agroturistiky a hipoturistiky

2.8.8.1. Příměstský cestovní ruch

Území regionu MAS Šumperský venkov má příznivé předpoklady k příměstské rekreaci. Tento typ cestovního ruchu se vyznačuje krátkou dobou pobytu (max. 2 dny) a dojezdem 45 – 60 minut autem nebo veřejnou dopravou, která se týká měst Šumperk, Zábřeh a Jeseník. Region nabízí spoustu možností k aktivnímu i pasivnímu odpočinku, kulturu, lázně, historické zajímavosti, letní i zimní sportovní aktivity a další (viz. kapitoly Sportovně turistický cestovní ruch, léčebný a lázeňský cestovní ruch, kulturní cestovní ruch, poznávací cestovní ruch). Příležitostí je v tomto směru rozvíjení infrastruktury, která posílí potenciál tohoto typu cestovního ruchu.

2.8.8.2. Venkovský cestovní ruch

Stylová dovolená „tak trochu jinak“, jízda na koni spojená s cykloturistikou a pěší turistikou, rybolov, tradiční kuchyně a ochutnávky místních specialit – tedy venkovský cestovní

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

ruch - nabývají na oblibě. Region má pro tuto formu cestovního ruchu velký potenciál díky své nedotknuté přírodě a množství zemědělské plochy. Tento potenciál však doposud není plně využitý a v místní oblasti je spojován spíše s hipoturistikou (viz. kapitola Agroturistika a hipoturistika).

2.8.8.3. Gastroturistika

Jen minimálně využité příležitosti se regionu nabízí v oblasti gastroturistiky, jejíž popularita neustále stoupá. Z gastronomického hlediska je v regionu zajímavá například „Rybářská bašta“ s přilehlým rybníkem Kocián v Loučné nad Desnou, kde si návštěvníci mohou sami vyzkoušet chytání ryb a ty poté předat šéfkuchaři, který je profesionálně dle vlastního přání přichystá. Pokud chce návštěvník ochutnat kousek regionu, může jít po stopách restaurací označených značkou „Ochutnejte Jeseníky“. Takto označené restaurace mají ve svém jídelníčku tradiční pokrmy z Jesenicka nebo z jesenických surovin.

Regionální gastronomie a produkty:

- restaurace označené Ochutnejte Jeseníky a Jeseníky – originální produkt,
- ovocné destiláty a sirupy - Velké Losiny, Libina,
- Velkolosinské pralinky,
- loučenské pivo Kvasslav.

Jídlo je cestou, jak poskytnout návštěvníkovi autentický prožitek z návštěvy regionu. Na místě je tedy podpora šíření místní kuchyně, receptů a produktů, rozšiřování nabídky poskytovatelů služeb o tyto produkty a jejich propagace, festivaly apod.

2.8.8.4. Další specifické formy cestovního ruchu

Velké Losiny cílí nejen na „klasické“ turisty, ale i turisty handicapované. Připraveny pro ně má dva okruhy o dvou úrovních náročnosti. **Cestovní ruch pro handicapované** je poměrně novým trendem odvětví. O to větší v sobě může skrývat potenciál, nejen co se týče tras pro tuto cílovou skupinu, ale i produktů a služeb cestovního ruchu.

Mezi perspektivní a ekonomicky zajímavé formy cestovního ruchu patří i **kongresový a incentivní ruch**. Aktuálně region svými kapacitami pro tyto účely vyhovuje dvěma ubytovacími

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

zařízeními. S výstavbou nového termálního aquaparku by mohla atraktivita regionu i v této formě cestovního ruchu narůst.

Obchodní cestovní ruch je spojován s pracovními cestami a cestováním za prací. Koncentruje se především do okolí Šumperka, kde ubytovací zařízení v těchto obcích (Vikýřovice, Rapotín) zaznamenávají největší množství této klientely. Ti zde nejčastěji hledají levnější alternativy ubytování v porovnání s Šumperkem. Potenciál by mohly mít pro tuto cílovou skupinu věrnostní programy, které by vedly klienty k opakovaným pobytům v daném zařízení.

Trendem na regionální úrovni je **golfová turistika** a podobné **netradiční sporty**. Golfové hřiště na území regionu prozatím není, vyzkoušet si zde turisté však mohou např. discgolf (Loučná nad Desnou). Kromě golfu jsou pro turisty vyhledávané i další netradiční sporty.

Diskutovanými tématy je ekologie a environmentální výchova. Jde o oblast, která má své místo i v cestovním ruchu, tzv. **ekoturismus**. Ve Vernířovicích došlo k rekonstrukci táborové osady Švagrov, která byla přebudována na středisko ekologické výchovy a volného času. V roce 2014byla opět otevřena dětem a mládeži, pro které jsou zde pořádány akce s ekologickou a environmentální tématikou. Součástí osady je moderní informační centrum, lesní učebna nebo například art-dílna. V celém Olomouckém kraji je možné najít pouze 3 zařízení s podobným zaměřením. Osada Švagrov je výchozím bodem lesní ekostezky Švagrov. S učením, jak být šetrný k životnímu prostředí, je nezbytné začít již v dětství. Proto by měl region usilovat o šíření povědomí o ekologii a podporovat projekty s touto tématikou.

Mladí lidé často vyhledávají odpočinek spojený se zábavou, akční nejlépe **adrenalinovou aktivitou**. Již nyní si mohou vybrat z několika aktivit.(např. horská cyklistiky – Bike Park v Koutech nad Desnou, Paintball v Loučné nad Desnou, Sportovní letiště Šumperk - vyhlídkové lety, zážitkový balíček „Jeden den pilotem“, tandemový seskoku padákem apod.) Je však dobré tyto příležitosti vytvářet i nadále, neboť právě tyto atrakce lákají zpravidla nejvíce návštěvníků.

Téměř v každé obci je možné najít minimálně jednu architektonickou památku spojenou s náboženstvím. Region má tedy ty nejlepší předpoklady pro **rozvoj poutního a náboženského cestovního ruchu**. Zaujmout tuto cílovou skupinu může region například vytvořením turistických okruhů a tematických stezek na základě propojení památek s touto tématikou nebo tvorbou specifických balíčků souvisejících s poutní a náboženskou tématikou.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Lidé mají od pradávna v oblibě příběhy, obzvláště ty zfilmované. A **příběhy** prodávají. Region má za sebou bohatou historii a nabízí spoustu příběhů, které zatím zcela nevyužily svůj potenciál. Částečně se to podařilo v případě čarodějnických procesů, ani z těch však ještě nebylo vytěženo maximum.

Stejně tak vyhledávané jsou příležitosti, jak zkusit něco nového, něco co si jinde vyzkoušet nemohou, nebo jen omezeně. Potenciál tak může mít **pořádání tematických workshopů** na zajímavá témata – nejen pro návštěvníky regionu.

2.8.9. Spolupráce v cestovním ruchu

Spolupráce poskytovatelů služeb mezi sebou, neziskového a veřejného prostředí je kapitola sama o sobě. Zmiňovaná byla v textu již několikrát. Přestože se postupně rozvíjí a je na lepší úrovni než před lety, z celkového pohledu je napříč regionem na nízké úrovni, a to nejen v oblasti cestovního ruchu a propagace regionu. Přitom má při poskytování informací, služeb a tvorbě turistických produktů obzvláště velký význam.

Aby bylo možné nabídnout turistů to, co chtějí, je třeba spojit síly. Celý region (poskytovatelé služeb, obce a další organizace) musí pochopit, že je třeba se semknout a snažit se vymýšlet produkty a balíčky, které návštěvníka zaujmou, rozšiřovat infrastrukturu, pečovat o obce a prostředí, pořádat kulturní či sportovní akci, vzájemně se informovat o různých příležitostech, vystupovat jako celek. Jen tak budou o regionu mluvit, budou se do něj vracet a přinesou mu tak další finance. V tomto ohledu má region stále co dohánět. Stejně jako v jednotném marketingu a propagaci regionu ve spojení s jinými produkty a službami.

Spolupráce mezi poskytovateli služeb

Bariéry spolupráce

- pasivita obyvatelstva
- rivalita mezi konkurenty - neochota spolupracovat
- problém spolupráce velkých a malých "hráčů" - velcí nevidí takový prospěch a nemají takový zájem podílet se na spolupráci
- špatná komunikace příčina nízké úrovně spolupráce

Kombinované pobyty

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Prodloužení doby pobytu strávené v regionu by mohla pomoci spolupráce na kombinovaných pobytech, kdy by měl možnost návštěvník procestovat několik míst v regionu a spát v několika různých ubytovacích zařízeních na trase výletu.

Spolupráce s veřejným prostředím

Podpora cestovního ruchu ze strany obcí je napříč regionem rozdílná. Územní plány některých obcí významným způsobem preferují funkční využití jednotlivých rozvojových ploch ve prospěch cestovního ruchu jako dlouhodobě perspektivního odvětví národního hospodářství. Tento princip však neplatí plošně.

Přeshraniční spolupráce

Polští turisté tvoří poměrně velkou část návštěv regionu, pro cestovní ruch v regionu by tedy bylo přínosné navázat spolupráci s polskými sousedy ve vymýšlení cest, jak přilákat polské turisty do regionu, např. formou česko-polské spolupráce.

Z pohledu příhraniční spolupráce roste potenciál spolupráce s jinými evropskými MAS, např. projekty spolupráce s Rakouskem a Estonskem, kde to dobře funguje.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

2.9 Sociální inkluze

2.9.1. Předmět sociální inkluze

Na území „MAS Šumperský venkov“ sociální služby poskytuje přesněji nezjištěný počet organizací, z nich sídlo organizace na území MAS má celkem šest různých poskytovatelů sociálních služeb (v celém regionu v obcích: Sobotín, Vikýřovice, Libina) a dále jsou zde celkem čtyři „Domy s pečovatelskou službou“ (v celém regionu v obcích: Nový Malín, Sobotín, Rapotín, Loučná). Ve zmíněných, ale i dalších obcích regionu MAS další sociální služby zajišťují pracovníci center se sídlem v Šumperku (jako např. Charita Šumperk, PONTIS, Armáda spásy a další). Informace o sociálních službách se snaží sdružovat webové stránky města Šumperk (adresář poskytovatelů sociálních a návazných služeb na území správního obvodu ORP Šumperk – http://katalog.sumperk.cz) a e-katalog poskytovatelů sociálních služeb v Olomouckém kraji (https://kissos.kr-olomoucky.cz/katalog/).

Příkladem dobré praxe komunikace poskytovatelů sociálních služeb (dále jen KPSS) vzájemně mezi sebou a současně směrem k veřejnosti je současné komunitní plánování sociálních služeb města Šumperk. Opakovaně v posledních letech bylo realizováno setkání s veřejností, kde se prezentovali poskytovatelé sociálních služeb, a samotná akce byla zpestřena doprovodným kulturním programem. V rámci KPSS města Šumperk byli osloveni i poskytovatelé z přilehlých obcí s nabídkou spolupráce, nicméně byla využita pouze Diakonií ČCE střediskem Sobotín. Současně z analýz KPSS v Šumperku vyplynulo, že poskytovatelé sociálních služeb různou měrou poskytují své služby také občanům z přilehlých obcí, a to i občanům na území MAS Šumperský venkov.

Sociální inkluze znamená nejen formální zahrnutí do společnosti nebo organizace, nýbrž také přijetí ze strany ostatních členů skupiny, přičemž hlavním smyslem a obsahem je začleňování osob sociálně vyloučených (nebo sociálním vyloučením ohrožených) do většinové společnosti.

Cílem níže popsaných opatření je aktivní podpora produkující zajištění pomoci potřebným v rámci kvalitní sociální sítě v průběhu celého období s možností dynamiky ve smyslu možné reakce na vývoj potřeb v rámci regionu MAS.

Primární důraz ve všech procesech je kladen na spokojenost obyvatel regionu prostřednictvím zajištění podpory a péče, která vytváří podmínky pro co možná nejvyšší možnou

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

míru samostatného života sociálně slabých. V případě potřeby pak kvalitní odbornou péči. Smyslem nabídky sociálních služeb je vytvářet podmínky pro „aktivní život“ sociálně potřebných, včetně vzdělávání a využití jejich volného času, a aktivní podpora rozvoje místních komunit.

2.9.2. Cílové skupiny a oblasti podpory

Cílem tohoto textu není vyjmenovat a přesně stanovovat služby, které by měly v regionu MAS Šumperský venkov působit. Participující organizace a odborníci konstatují, že to není ani možné, protože rozsah služeb může být natolik pestrý, že omezovat se na jednu jejich část, např. sociální služby, by diskriminovalo ostatní služby (rozličné spolky, komerční aktivity apod.).

Pro potřeby strategie se vychází z několika zdrojů, které se autoři pokusili zcelit a nabídnout cesty (možnosti), které by bylo možné v rámci integrované strategie využít. Cílem je přiblížení toho, o jaké cílové skupině zde hovoříme, jaká má specifika a jaké druhy služeb a podpory mohou být pro tuto cílovou skupinu poskytovány. Nicméně jejich kompletní výčet nemůže být konečný nebo uzavřený. Nelze zde ani pojmout odlišnosti a potřeby specifických podskupin v rámci jedné z cílových skupin (např. služby pro osoby s poruchou autistického spektra). Tyto služby fungují většinou centrálně pro širší území.

Jako prioritní vidíme vznik komunitních center, která by zajišťovala buď jednotlivé cílové skupiny, nebo by napomáhala k cílenému směřování jednotlivých služeb k občanům (uživatelům / klientům služeb).

Cílem je mít co nejvíce informací shromážděných na jednom místě – forma poradenství, nebo také poskytovat služby tak, aby občan nemusel v rámci řešení jednoho problému přecházet mezi službami a jednotlivými poskytovateli, ale byla mu nabídnuta forma stability a jistoty jedné společnosti – vznik komunitního centra. Tímto by se mohl odstranit i poměrně významný negativní jev, což je přepečovávání uživatele / klienta služeb, který zpravidla vychází ze snahy poskytovatelů služeb získat klienta za každou cenu, nebo zneužívání služeb ze strany uživatele / klienta služeb.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

2.9.3. Vize sociální inkluze:

- nastavování sítě sociálních služeb a dalších služeb podporujících setrvání občanů v regionu bez ohledu na jejich věk, případné zdravotní postižení.
- přijímat taková opatření pro cílové skupiny tak, aby všechny zapojené služby (sociální, následné, komerční …) působily preventivně proti sociálnímu vyloučení. Tedy, aby všechny služby předcházely vzniku nepříznivé sociální situace, nebo pokud už vznikne, dokázaly nabídnout účinnou pomoc. Nepříznivou sociální situací lze zjednodušeně vnímat jako situaci, která je pro danou osobu nepříjemná a s jejím řešením se neumí poradit vlastními silami.
- pravidelně analyzovat potřeby cílové skupiny a získaná data promítat ve strategických dokumentech, které budou podporovat krátkodobé plánování (max. 2 roky).
- podporovat proces vyhodnocování kvalitních a efektivních služeb – vynaložené prostředky, vzdělávání zaměstnanců, prostředí a podmínky poskytovaných služeb, plánování v rámci jednotlivých poskytovatelů služeb, komunikace s MAS.
- podpora komunitních služeb, především s ohledem na uživatele/ klienty, případné zájemce, rodinné příslušníky, veřejnost a obce. To znamená z jednoho místa, kde by všichni zainteresování mohli obdržet potřebné informace a zorientovat se tak v mnohdy složité nabídce služeb. Ze strany poskytovatelů služeb to klade nárok na kooperaci a sdílení.
- podpora především stabilních služeb, které mají za sebou historii a zkušenost,
  u méně zkušených služeb nastavit systém metodické podpory, především z pohledu naplňování cíle, analýzy potřeb cílové skupiny, finanční plán, vznik projektového záměru apod. S tím souvisí i potřeba vzniku a rozvoje návazných služeb a služeb pro specifické cílové skupiny (alkohol, psychické problémy..)

Pro efektivnější rozvrhnutí potřeb se občané často rozdělují do následujících cílových skupin, kterými se budeme dále v textu zabývat:

1. Osoby se zdravotním postižením, senioři

Osoby se zdravotním postižením jsou osoby s tělesným, mentálním, duševním, smyslovým nebo kombinovaným postižením, jehož dopady činí nebo mohou činit osobu závislou na pomoci jiné osoby, ohrožují tyto osoby sociálním vyloučením, nebo zabraňují těmto osobám v sociálním začleňování. Jedná o skupinu spoluobyvatel, kteří jsou i v dnešní době stále velmi silně ohroženi

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

vyloučením ze společnosti, a to často z důvodů neznalosti veřejnosti s problémy, s jakými se tyto osoby potýkají. Stále neexistuje dostatečné množství praktických materiálů, se kterými by byla nevyloučená veřejnost, jak se k těmto osobám chovat, jak umožnit co nejširší možnosti jejich společenské inkluze.

V regionu MAS Šumperský venkov se setkáváme se zdravotně postiženými dětmi, osobami v produktivním věku i seniory. Díky demografické křivce (viz. kapitola sociální charakteristiky analytické části) je zřejmé, že v našem regionu z těchto tří skupin převažují senioři a jejich počet bude v budoucnu vzrůstat. Společným cílem je vytvořit kvalitní prostředí pro usnadňování pohybu těchto skupin, což umožní jejich zapojení do běžné společnosti a zároveň vhodný a dostatečně objemný výběr kompenzačních pomůcek pro všechny zdravotně postižené skupiny obyvatel. Každá ze zmíněných skupin pak představuje specifikum na trhu práce a společnosti obecně, a proto uvádíme doporučení specifických cílů a potřeb zvlášť.

Doporučení pro usnadnění péče o zdravotně postižené děti

- podpora rodiny (psychologická, terapeutická pomoc),
- podpora vzniku sdružení rodin s podobným problémem,
- podpora specifických služeb, které se věnují problematice postižených dětí,
- podpora integrace zdravotně postižených dětí v rámci místní komunity, školy apod.,
- vzdělávací programy pro rodiče a děti
- podpora poradenství v rámci výběru kompenzační pomůcky pro osoby se zdravotním postižením,
- podpora půjčoven kompenzačních pomůcek

Doporučení pro usnadnění péče a možnosti pracovního trhu pro postižené osoby v produktivním věku

- podpora sociálního podnikání,
- poradenství pro osoby, které by chtěly samy podnikat,
- vzdělávací programy pro zdravotně postižené osoby
- psychologická a psychiatrická podpora pro osoby s tímto typem postižení
- vytipovávání veřejných míst, které nejsou uzpůsobeny pro pohyb osob se zdravotním postižením a to z pohledu postižení pohybového aparátu, smyslových orgánů

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

- podpora aktivit přibližujících život zdravotně postižených osob
- podpora poradenství v rámci výběru kompenzační pomůcky pro osoby
- se zdravotním postižením,
- podpora půjčoven kompenzačních pomůcek

Doporučení pro usnadnění péče o postižené seniory

- podpora širší rodiny,
- podpora aktivit pro seniory,
- podpora krátkodobých pobytových služeb usnadňujících péči o zdravotně postiženou osobu, především z pohledu úlevy pečujícím osobám
- podpora poradenství v rámci výběru kompenzační pomůcky pro osoby se zdravotním postižením,
- podpora půjčoven kompenzačních pomůcek

2. Senioři

Pojem senior je velmi často používaný termín v odborné i laické literatuře a jeho vysvětlení není zrovna jednoduché. Osoby seniorského věku, která je v rámci evropských slovníčků vyjádřena věkem 55 let, je často zcela individuální. V našem popisu je třeba vycházet z praktických zkušeností lidí, terénních pracovníků, kteří se se staršími lidmi denně setkávají. Z toho důvodu nebudeme určovat žádnou přesnou věkovou hranici, nýbrž použijeme jiné charakteristiky této skupiny. Senioři jsou osoby seniorského věku, které se ocitly z důvodu věku, zdravotního stavu, krizové situace, sociálně nevyhovujícího prostředí v nepříznivé sociální situaci. Nepříznivou sociální situací lze zjednodušeně vnímat, jako situaci, která je pro danou osobu nepříjemná a s jejím řešením se neumí poradit vlastními silami.

Stejně, jako v celé České republice, tak i v Olomouckém kraji i regionu šumperského venkova se dá očekávat, že množství seniorů bude v následujících letech strmě stoupat, a to na úkor mladší populace. Je proto více než důležité, aby nabídka služeb pro aktivní i pasivní starší věk byla dostatečná a kvalitní. Jelikož se za posledních dvacet let průměrná naděje na dožití výrazně prodloužila (u mužů je to v současnosti více než 75 let, u žen 82 let), tak je logické, že lidé v seniorském věku mají různé nároky na žití a jiné vlastní fyzické a psychické možnosti. Je těžké rozlišit, kteří lidé seniorské věku jsou aktivní a kteří pasivní. Mnohem těžší je pak navíc

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

rozlišit tuto skupinu obyvatel podle věku. Seniorský věk je velmi specifický v individuálních schopnostech a možnostech každého jedince. Z toho důvodu následující členění cílových skupin pomoci neodráží žádnou věkovou strukturu, nýbrž individuální vlastnosti.

Členění seniorů z pohledu poskytovatelů sociálních služeb podle jejich aktivity

Aktivní senioři (usnadnění vstupu na důchodu) - senioři, kteří se dokáží o sebe postarat, jde jim pouze o sdílení a aktivní prožívání (zde se jedná především o stabilizaci v nové životní situaci, pocit potřebnosti, usnadnění hledání nové životní role); aktivní je vnímáno z pohledu seniora, nikoliv z pohledu poskytovatele služeb.

Doporučení na typy poskytovaných služeb:

- podpora služeb, které jsou zaměřeny na volnočasové aktivity pro seniory,
- podpora místních sdružení, kde se setkávají senioři a nejlépe samy rozhodují o své činnosti,
- vytváření prostoru pro setkávání a sdílení,
- podpora vzdělávání seniorů,
- podpora aktivit zapojujících seniory do aktivního života v obci,
- podpora mezigeneračních setkávání.

Senioři s potřebou podpory - senioři, kteří vzhledem ke svému zdravotnímu stavu, nebo sociální situaci (ztráta partnera) potřebují podporu v situacích, které nedokáží řešit vlastními silami, ale na této podpoře nejsou zcela závislí.

Doporučení na typy poskytovaných služeb:

- podpora „sousedské“ výpomoci,
- podpora vzdělávání pro pečující osoby,
- podpora služeb terénních, ambulantních služeb zajišťujících setrvání seniora ve svém přirozeném prostředí,
- podpora aktivit zapojujících seniory do aktivního života v obci,
- podpora vzniku bydlení pro seniory s prvky mezigeneračního soužití.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Senioři s potřebou pomoci - senioři, kteří se o sebe již nedokáží postarat a potřebují pomoc druhé osoby (poskytovatele, sousedská výpomoc, rodina …), zde je patrná již úplná závislost na pomoci druhé osoby.

Doporučení na typy poskytovaných služeb:

- podpora „sousedské“ výpomoci ve spojení s poskytováním sociální služby,
- podpora krátkodobých pobytových služeb usnadňujících péči o seniora, především z pohledu úlevy pečujícím osobám,
- podpora terénních sociálních služeb poskytujících službu blížící se provozní době nepřetržitého provozu,
- podpora terénních sociálních služeb dlouhodobého charakteru (minimální rozsah služby 2 hodiny nepřetržitého denního dohledu u jednoho uživatele služby).

Senioři na sklonku života - senioři, kteří potřebují provázet v posledních chvílích svého života, aby dostáli svého životního úkolu, cíle (jde především o vyrovnání se s touto situací a přijetí příchodu smrti).

Doporučení na typy poskytovaných služeb:

- podpora terénní formy sociální služby – paliativní péče.

Obě výše uvedené skupiny (osoby se zdravotním postižením a senioři) mají společné a přesto specifické potřeby, které budou naplněny následujícími doporučeními. V rámci analýzy jednotlivých potřeb občanů, které můžeme díky výše uvedeným charakteristikám zařadit do jedné z obou skupin, vyvstalo několik potřeb, které by ve společnosti neměly chybět a které umožňují efektivnější začleňování do běžné společnosti. Společně s koordinací se zástupci sociálních služeb na území šumperského venkova a města Šumperk jsme vytvořili přehlednou skupinu specifických cílů a opatření, kterých je třeba se snažit dosáhnout.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Tabulka č. 28.Specifické cíle a potřeby – senioři a osoby se zdravotním postižením

Specifický cíl	**Popis specifického cíle**
Podpora odborného sociálního poradenství + půjčovny kompenzačních pomůcek	Podpora, pomoc v orientaci nepříznivých životních situací. Zajištění této podpory co možná největšímu okruhu potřebných osob v jejich přirozeném prostředí. Nabídka vhodných kompenzačních pomůcek, které poslouží k začlenění potřebných zpět do společenského života, případně usnadní práci pečujícím osobám.
Návrh opatření k jeho naplňování	• osobní konzultace, • telefonické konzultace, • návštěvy klientů v místě bydliště, • písemné kontakty, • zapůjčování kompenzačních pomůcek
Specifický cíl	**Popis specifického cíle**
Podpora dostupnosti aktivizačních služeb pro seniory a osoby se zdravotním postižením	Podpora dostupnosti aktivizačních programů poskytovaných osobám v důchodovém věku, nebo osobám se zdravotním postižením ohroženým sociálním vyloučením.
Návrh opatření k jeho naplňování	• poskytovat základní úkony dle zákona o sociálních službách, • předcházet vyloučení seniorů a osob se zdravotním postižením ze společnosti, • podpořit integraci seniorů a osob se zdravotním postižením do společnosti, • prodloužit aktivní a nezávislý život seniorů a osob se zdravotním postižením, • obnovit či udržet komunikační dovednosti seniorů a osob se zdravotním postižením, • udržet stávající schopnosti a dovednosti seniorů a osob se zdravotním postižením, • vytvořit nabídku aktivizačních a nácvikových programů tak, aby přispěla k rozvoji fyzických a psychických schopností seniorů a osob se zdravotním postižením, • podpořit přirozené společenské vztahy (kontakt s vrstevníky). • ambulantní a terénní psychologická nebo psychiatrická pomoc v regionu

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Specifický cíl	Popis specifického cíle
Podpora pečovatelských služeb	Podpora zajištění dostupnosti a rozvoje pečovatelských služeb pro osoby seniorského věku a osoby se zdravotním postižením, jejichž situace vyžaduje pomoc jiná osoby. Služba je poskytována v domácnostech osob.
Návrh opatření k jeho dosažení	• poskytování základních úkonů dle zákona o sociálních službách, • motivace ve využívání běžně dostupných návazných služeb ve svém okolí, • zapojení uživatele do péče, aby se neprohlubovala závislost na poskytovaných službách, individuální péče na základě rozsahu poskytovaných služeb, • práce a podpora pečující rodiny, • rozšíření počtu pracovníků poskytujících službu ve večerních hodinách, o víkendech a svátcích.
Specifický cíl	**Popis specifického cíle**
Podpora dlouhodobé péče	Podpora zajištění dostupnosti a rozvoje služeb osobní asistence pro vymezenou cílovou skupinu. Jde o službu poskytovanou v přirozeném sociálním prostředí osob, bez časového omezení a při činnostech, které osoba potřebuje.
Návrh opatření k jeho dosažení	• poskytování základních úkonů dle zákona, • aktivity zaměřené na činnosti péče o svou osobu, • aktivity zaměřené na činnosti běžného chodu domácnosti, • výchovné, vzdělávací a aktivizační programy, • práce a podpora pečující rodiny.
Specifický cíl	**Popis specifického cíle**
Podpora rozvoje odlehčovací sužby	Podpora rozšíření stávající pobytové odlehčovací služby poskytované osobám, o které je jinak pečováno v jejich přirozeném sociálním prostředí. Cílem služby je především umožnit pečujícím osobám nezbytný odpočinek.
Návrh opatření k jeho naplňování	• poskytování základních úkonů dle zákona o sociálních službách, • aktivity zaměřené na podporu, rozvoj a udržení psychických a tělesných funkcí uživatelů,

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

	• aktivity zaměřené na činnosti běžného života v domácnosti, • podpora samostatného rozhodování uživatelů (sami zváží a rozhodnou, do kterých aktivit a činností se zapojí či ne), • v případě potřeby zajistit podporu tak, aby uživatelé pociťovali jistou míru soběstačnosti a bylo zamezeno vzniku závislosti na sociální službě, podpora a práce s pečující rodinou
Specifický cíl	**Popis specifického cíle**
Podpora dostupnosti služeb denního stacionáře	Podpora dostupnosti již fungujících služeb denního stacionáře. Služba je poskytována ambulantní formou, osobám, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné osoby
Návrh opatření k jeho naplňování	• poskytování základních úkonů dle zákona o sociálních službách, • aktivity zaměřené na podporu, rozvoj a udržení psychických a tělesných funkcí uživatelů, • aktivity zaměřené na činnosti běžného života v domácnosti, • podpora samostatného rozhodování uživatelů (sami zváží a rozhodnou, do kterých aktivit a činností se zapojí, či ne), • v případě potřeby zajistit podporu tak, aby uživatelé pociťovali jistou míru soběstačnosti a zamezili jsme tak vzniku závislosti na sociální službě, podpora a práce s pečující rodinou.
Specifický cíl	**Popis specifického cíle**
Podpora rozvoje služeb paliativní péče	Podpora rozvoje služeb, které dopomohou pečujícím osobám a osobám v poslední fázi svého života k vyrovnání se touto těžkou životní etapou a důstojnému odchodu

Zdroj: vlastní šetření

3. Děti, mládež a rodina

Postavení rodiny v současné době prochází dramatickými změnami, rozvádí se prakticky každé druhé manželství, zvyšuje se podíl dětí narozených mimo manželství, vedení rodinného života se stává poměrně nákladnou záležitostí. Podpora fungující rodiny by proto měla být zásadní a významnou prioritou veřejného zájmu.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

V sociologickém prostředí je rodina solidární skupina osob navzájem spjatých manželstvím, příbuzenstvím nebo adopcí, které spolu dlouhodobě žijí a jejíž dospělí členové jsou odpovědní za výchovu dětí. Další definice vymezují rodinu prostřednictvím jejích funkcí: funkce reprodukční, sociálně ekonomické, kulturně výchovné, sociálně psychologické a emocionální.

Tato cílová skupina zahrnuje velmi široký okruh osob, patří sem všechny rodiny

s dětmi na území MAS Šumperský venkov, děti předškolního a školního věku, mládež do 26 let, včetně dětí a mládeže žijící mimo rodinu. Pro lepší pochopení vzájemných vztahů a potřeb jsme opět cílovou skupinu rozdělili na menší celky, a to děti a mládež a rodiče, kam kromě tradičních rodičů zařadíme i nesezdaného partnera, zákonného zástupce dítěte nebo druha či družku.

Z pohledu výchovy a života dětí jsou nejvýznamnější sociální podpory v oblasti edukativní a trávení volného času.

Podpora edukativní (školní) musí nutně vycházet z následujících pohledů:

- podpora z pohledu školy,
- podpora z pohledu rodiny,
- podpora z pohledu volby povolání a přípravy na pracovní proces,
- podpora z pohledu služeb – doučování, příprava,
- podpora integrace menšin / sociálně slabých v rámci místní komunity nebo např. školy.

Sociální podpora trávení volného času vychází z následujících úhlů pohledu:

- podpora z pohledu spolků – např. dobrovolní hasiči, jiné zájmové spolky – organizované činnosti,
- podpora z pohledu služeb – neorganizovaná mládež a děti ze sociálně slabého prostředí.

Specifickým problém určitého okruhu dětí a mladistvých, která může nastat v ohledu edukace i volného času, je podpora při krizových a životně obtížných či nepříznivých situacích, kde je třeba klást důraz na psychosociální pomoc specializovanými institucemi a organizacemi.

Stejně jako děti, tak i jejich rodiče v širším slova smyslu jsou často skupinou obyvatel našeho regionu, kteří jsou odkázáni na sociální výpomoc. Zároveň, a to v dnešní době čím dál častěji, sami využívají sociálních služeb jako možnost navazování nových sociálních vztahů a

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

interakcí v podobě volnočasových aktivit, jenž rozvíjejí jejich vztah mezi sebou samými, ale i mezi nimi a dětmi. Zaměření sociálních aktivit rodičů můžeme rozdělit následovně:

- podpora vzdělávání a podpora rodičů při výchově dětí / péči o děti,
- podpora spolkové činnosti, např. mateřská centra, komunitní školy
- podpora relaxačních a sportovních aktivit pro rodiče,
- podpora v rámci psychosociální pomoci specializovaných institucí a organizací pro rodiče ze sociálně nepříznivé situace.

Pro obě výše uvedené skupiny je společné, že jejich sociální potřeby vycházejí z velmi podobných důvodů. Nejčastěji se jedná buď o nutnost krajního řešení vycházejícího z potíží ze strany zaměstnání, školy nebo domova, druhým důvodem pak často bývá, v tom lepším případě, potřeba rozvíjet své sociální vztahy v úzkých rodinných komunitách, ale i v komunitách obce, části obce, pracovního nebo studijního kolektivu nebo dobrovolného spolku. Vhodná sociální interakce jsou základem pro úspěšné fungování rodiny a společnosti, a proto je více než důležité zachovat a podporovat aktivity, které zmíněné interakce a sociální rozvoje podporují. V následující tabulce uvádíme doporučení cílů, které je třeba v regionu šumperského venkova, pro kvalitní sociální inkluzi, rozvíjet.

Tabulka č. 29: Specifické cíle a potřeby – děti, mládež a rodina

specifický cíl	popis specifického cíle
Podpora dostupnosti volnočasových aktivit pro děti a mládež	Podpora zajištění dostupnosti volnočasového zařízení a volnočasových aktivit pro děti a mládež ve věku od 6 do 26 let ohrožených společensky nežádoucími jevy. Cílem opatření je nabídnout dětem a mládeži smysluplné trávení volného času, zlepšit kvalitu jejich života předcházením nebo snížením sociálních a zdravotních rizik souvisejících se způsobem jejich života, umožnit jim lépe se orientovat v jejich sociálním prostředí a vytvářet podmínky k řešení jejich nepříznivé sociální situace

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

návrh opatření k jeho naplňování	• podpora aktivit k vybudování nebo rekonstrukci objektů pro vznik zařízení pro trávení volného času, vzdělávací nebo výchovnou činnost, • podpora aktivit směřujících k vzniku a rozvoji sportovního, kulturního a volnočasového vyžití – budování a rekonstrukce ploch pro vznik dětských, sportovních nebo multifunkčních hřišť.
specifický cíl	**popis specifického cíle**
Podpora zajištění dostupnosti terénních služeb	Podpora zajištění dostupnosti vzniku a rozvoje terénních služeb pro cílovou skupinu děti, mládež a rodina, popř. rozšíření kapacit dostupnosti stávajících služeb. Cílem služby je vyhledávat osoby, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy, a minimalizovat tak rizika jejich způsobu života. Služby jsou určeny pro problémové skupiny osob, osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách a jiné sociálně ohrožené skupiny. Služba těmto skupinám osob nabízí pomoc při zprostředkování kontaktu se společenským prostředím a při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí
návrh opatření k jeho naplňování	• vybudování administrativního zázemí pro službu pro spádovou oblast (stavební úpravy prostor a vybavení nábytkem, software a hardware), • na základě prokázané potřebnosti zvýšení personálních kapacit

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

specifický cíl	popis specifického cíle
Podpora dostupnosti aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi	Podpora vzniku služby nebo zajištění dostupnosti již fungujících sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi. Služby jsou poskytovány rodinám s dítětem, u kterého je jeho vývoj ohrožen v důsledku dopadů dlouhodobě krizové sociální situace, kterou rodiče nedokáží sami bez pomoci překonat, a u kterého existují další rizika ohrožení jeho vývoje. Služba zahrnuje tyto základní činnosti: výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, sociálně terapeutické činnosti a pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí
návrh opatření k jeho naplňování	• podpora aktivit k vybudování nebo rekonstrukci objektů pro poskytování služby, včetně vybavení těchto prostor (vybavení nábytkem, software a hardware), • na základě prokázané potřebnosti zvýšení personálních kapacit
specifický cíl	**popis specifického cíle**
Podpora rozvoje sociálního a dostupného bydlení	Zajištění cenově dostupného bydlení, včetně sociálních a startovacích bytů, pro občany v bytové nouzi, pro osoby sociálně vyloučené nebo ohrožené sociálním vyloučením. Cílem opatření je zajištění bydlení pro osoby, které se ocitly v nepříznivé sociální situaci a nejsou schopny zajistit si bydlení vlastními silami. Sociální bydlení je poskytováno zpravidla na dobu určitou za zvýhodněné nájemné
návrh opatření k jeho naplňování	• podpora aktivit k vybudování nebo rekonstrukci budov/bytů, • podpora rozšíření dostupnosti stávajících pobytových sociálních služeb (např. azylové domy)

Zdroj: vlastní šetření

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

4. Osoby sociálně vyloučené nebo ohrožené sociálním vyloučením (osoby bez přístřeší, osoby v krizi)

Zákon 108/2006 Sb., o sociálních službách, definuje sociální vyloučení jako vyčlenění osoby mimo běžný život společnosti a nemožnosti se do něj zapojit v důsledku nepříznivé sociální situace, kterou je myšleno oslabení nebo ztráta schopnost řešit vzniklou situaci tak, aby toto řešení podporovalo sociální začlenění, tedy jedná se o stav, kdy jedinec nebo kolektivita neparticipuje plně na ekonomickém, politickém a sociálním životě společnosti, anebo kdy jejich přístup k příjmu a ostatním zdrojům jim neumožňuje dosáhnout životní standard, který je považován ve společnosti, v níž žijí, za přijatelný, a dosáhnout i té míry participace na životě společnosti, která je v ní pro její plnoprávné členy považována za žádoucí.

Osoby, které označujeme jako sociálně vyloučené, jsou obvykle náchylné k nezvládnutí krizových situací. Mohou být příliš naivní, nedostatečně vzdělaní, neschopní uplatnit se na trhu práce, se špatným rodinným zázemím, lidé z menšin, cizinci a další. Mezi osoby, které jsou ohroženy sociálním vyloučením, můžeme zahrnout osoby bez přístřeší, osoby propuštěné z výkonu trestu, osoby užívající návykové látky (alkohol, drogy), osoby závislé nebo přímo ohrožené závislostí, osoby opouštějící kvůli zletilosti zařízení ústavní výchovy, cizinci, příslušníci národnostních a etnických menšin.

I tuto cílovou skupinu sociální inkluze si pro lepší roztřídění přímých specifických cílů rozdělíme na několik podskupin, které se v regionu MAS Šumperský venkov vyskytují a jimž by podpora měla pomoci vypořádat se s obtížnými životními situacemi. Nikdo to však nepůjde, aniž by sami zástupci těchto podskupin byli ochotni něco obětovat a do socializačního procesu se zapojit.

Cílené členění sociálně vyloučených obyvatel šumperského venkov dle specifických cílů individuálních potřeb:

- Osoby bez přístřeší,
- Osoby propuštěné z výkonu trestu,
- Osoby užívající návykové látky (alkohol, drogy), osoby závislé nebo přímo ohrožené závislostí,
- Osoby opouštějící kvůli zletilosti zařízení ústavní výchovy,
- Příslušníci etnických nebo národnostních menšin.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Výše zmíněné členění není náhodné, ale odráží specifické znaky jednotlivých vyloučených osob nebo skupin osob. Každou ze zmíněných skupin bychom mohli dále rozdělovat dle ještě větší a hlubších charakteristik. Osoby bez přístřeší, dle evropské typologie bezdomovství a vyloučení z bydlení (ETHOS) můžeme rozlišovat dle toho, zda-li jsou vyloženě bez „střechy“ nad hlavou nebo bez bytu. Ve společnosti se dále vyskytuje jistá skupina spoluobčanů, kteří sice bydlení v současné době mají, ale zařadíme je do skupiny lidí, kteří mají bydlení nejisté nebo bydlení nevhodné. Důvodem může být například špatná vidina stálého zaměstnání, vlastnictví současného bydlení jinou fyzickou nebo právnickou osobou či neudržitelná rodinná situace či ekonomické obtíže.

Velmi specifickou skupinou našeho regionu je i několik osob, které se dříve dopustili nějakého trestného činu a na základě odsouzení se po nějaké době očistili a opět se snaží začlenit do běžné společnosti. Není možné objektivně hodnotit každého takového jedince, ale je více než nutné, aby byla široká veřejnost připravena takovým lidem nabídnout kvalitní a efektivní inkluzi k nastalému problému, a t začlenění se do běžné společnosti. Je zřejmé, že společnost neovlivní, zda takový jedinec pomoci využije či nikoliv, podpůrné aktivity by však byly chybou nepodporovat. K nejvýznamnějším aktivitám v tomto směru jsou vzdělávací aktivity, speciálně výchovné aktivity, podpora zájmových aktivit, podpora pracovních aktivit a utváření vnějších vztahů, které navazují na ty staré a nebo se tvoří ve zcela nové.

Velmi ohroženou sociální skupinou našeho regionu jsou, čím dál více ve společnosti častěji, osoby užívající návykové látky (alkohol, drogy), tzn. osoby závislé nebo přímo ohrožené závislostí na návykových látkách. Z posledních průzkumů vyplývá, že boj proti návykovým látkám je velmi náročný a v mnoha ohledech sporadicky úspěšný. Trendem v dnešní společnosti je, že k návykovým látkám se přiklánějí čím dál mladší skupiny populace, což má neblahý vliv na intelektuální rozvoj těchto jedinců a skupin v jejich budoucím životě. Zároveň víme, že je velmi složité, energeticky i finančně náročné přesvědčit již závislé jedince o pokus k návratu k životu bez závislosti. U mladší populace je to tím více náročnější, neboť známky závislosti přicházejí mnohem dříve a ve větší míře poškození vlastního psychologického i fyzického vývoje. Z toho důvodu je velmi důležité klást důraz na prevenci k tomu, aby se do závislosti dostávalo co nejmenší počet dětí a mladistvých. V rámci této skupiny sociálně determinované populace je velmi důležitá

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

podpora a spolupráce nejbližších postižených jedinců. Mezi nejvýznamnější způsoby podpory patří:

- Podpora individuální terapie,
- Podpora a poradenství pro rodiče a příbuzné,
- Podpora poradenství pro rodiny,
- Podpora sociální práce,
- Podpora individuálních programů s klienty po ukončené léčbě.

Další ohroženou skupinou vyloučených osob jsou takové, které z důvodu své zletilosti opouštějí zařízení ústavní výchovy. Často se jedná o skupiny zletilých, kteří stěží mají vydobyté místo ve společnosti. Většinou mají okruh známých, ale tito stejně, jako oni, procházejí podobnými obtížemi a neexistuje dostatek kvalitních podpůrných sociálních systémů, které by jim umožnily běžný chod budoucího života. Tato skupina spoluobčanů může být podporována následujícími aktivitami:

- Podpora vzdělávací aktivity,
- Podpora speciálně výchovných aktivit,
- Podpora zájmových aktivit,
- Podpora utváření vnějších vztahů.

V posledních měsících a letech je zřejmě nejčastěji opakovaným tématem problematika příslušníků etnických a národnostních menšin. Těžko se hodnotí správný postoj jejich sociálního začleňování. Smyslem sociální inkluze šumperského venkova však není primárně řešit problém globálně, ale lokálně. Na základě dostatečné erudovanosti, připravenosti obyvatel a podpůrných systémů se může náš region vyhnout extrémním chováním vůči imigračním tendencím, budeme schopni pružně reagovat na potřebné změny a případné začleňování bude snadnější a efektivnější. Mezi nejvýznamnější podpory rozhodně patří jednak podpora v edukativní rovině a dále v oblasti volného času. První zmíněná je důležitá v ohledu získávání základních a odborných dovedností, druhá potom z pohledu sociálního začleňování, smysluplného využívání volna a orientaci v našem prostředí.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

a) Podpora edukace

- podpora z pohledu školy,
- podpora z pohledu rodiny,
- podpora z pohledu volby povolání a přípravy na pracovní proces,
- podpora z pohledu služeb – doučování, příprava,
- podpora integrace menšin / sociálně slabých v rámci místní komunity nebo např. školy.

b) Podpora trávení volného času

- podpora udržení vlastních tradic, folkloru a zvyklostí plynoucích z rodilého prostředí etnické či národnostní menšiny jako příležitost pro obohacení kulturního života v regionu,
- podpora integrace do místního prostředí z pohledu spolků – např. dobrovolní hasiči, jiné zájmové spolky – organizované činnosti,
- podpora integrace do místního prostředí z pohledu služeb – neorganizovaná mládež a děti ze sociálně slabého prostředí,

Uvedená ohrožená skupina bude podporována na základě těchto doporučení:

Tabulka č. 30: Specifické cíle a potřeby - Osoby sociálně vyloučené nebo ohrožené sociálním vyloučením (osoby bez přístřeší, osoby v krizi)

specifický cíl	**popis specifického cíle**
Podpora dostupnosti volnočasových aktivit	Podpora zajištění dostupnosti volnočasového zařízení a volnočasových aktivit. Cílem opatření je nabídnout osobám v rámci cílové skupiny smysluplné trávení volného času, zlepšit kvalitu jejich života předcházením nebo snížením sociálních a zdravotních rizik souvisejících se způsobem jejich života, umožnit jim lépe se orientovat v jejich sociálním prostředí a vytvářet podmínky k řešení jejich nepříznivé sociální situace a umožnit jejich integraci do většinové společnosti

návrh opatření k jeho naplňování	• podpora aktivit k vybudování nebo rekonstrukci objektů pro vznik zařízení pro trávení volného času, vzdělávací nebo výchovnou činnost, • podpora aktivit směřujících k vzniku a rozvoji sportovního, kulturního a volnočasového vyžití
specifický cíl	**popis specifického cíle**
Podpora zajištění dostupnosti terénních služeb	Podpora zajištění dostupnosti vzniku a rozvoje terénních služeb pro cílovou, popř. rozšíření kapacit dostupnosti stávajících služeb. Cílem služby je vyhledávat osoby, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy a minimalizovat tak rizika jejich způsobu života. Služby jsou určeny pro problémové skupiny osob, osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách a jiné sociálně ohrožené skupiny. Služba těmto skupinám osob nabízí pomoc při zprostředkování kontaktu se společenským prostředím a při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.
návrh opatření k jeho naplňování	• vybudování administrativního zázemí pro službu pro spádovou oblast (stavební úpravy prostor a vybavení nábytkem, software a hardware), • na základě prokázané potřebnosti zvýšení personálních kapacit
specifický cíl	**popis specifického cíle**
Podpora dostupnosti aktivizačních služeb	Podpora vzniku služby nebo zajištění dostupnosti již fungujících sociálně aktivizačních služeb. Služba zahrnuje tyto základní činnosti: vzdělávací a aktivizační činnosti, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, sociálně terapeutické činnosti a pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí
návrh opatření k jeho naplňování	• podpora aktivit k vybudování nebo rekonstrukci objektů pro poskytování služby, včetně vybavení těchto prostor (vybavení nábytkem, software a hardware), • na základě prokázané potřebnosti zvýšení personálních kapacit.

specifický cíl	popis specifického cíle
Podpora rozvoje sociálního a dostupného popř. prostupného bydlení	Zajištění cenově dostupného bydlení, včetně sociálních a startovacích bytů, pro občany v bytové nouzi, pro osoby sociálně vyloučené nebo ohrožené sociálním vyloučením. Cílem opatření je zajištění bydlení pro osoby, které se ocitly v nepříznivé sociální situaci a nejsou schopny zajistit si bydlení vlastními silami. Sociální bydlení je poskytováno zpravidla na dobu určitou za zvýhodněné nájemné
návrh opatření k jeho naplňování	• podpora aktivit k vybudování nebo rekonstrukci budov/bytů, • podpora rozšíření dostupnosti stávajících pobytových sociálních služeb (např. rozšíření kapacit nocleháren a azylových domů v rámci spádové oblasti).

Zdroj: vlastní šetření

Tabulka č. 31: Vyplacené dávky státní sociální podpory v okrese Šumperk (v tisících Kč).

rok	dávky celkem	z toho						
		přídavek na dítě	sociální příplatek	příspěvek na bydlení	rodičovský příspěvek	pěstounská péče	porodné	pohřebné
2006	462 051	163 783	66 463	33 513	164 244	7 905	18 705	6 136
2007	617 867	152 731	65 954	18 043	338 817	10 841	24 366	6 279
2008	513 078	95 853	42 848	16 639	327 174	11 681	18 345	795
2009	495 381	70 804	41 098	24 601	327 152	13 039	18 486	200
2010	494 847	56 907	45 879	42 400	318 046	13 932	17 420	265
2011	418 126	52 685	10 988	51 435	286 641	13 496	2 652	230
2012	398 199	49 892	689	60 874	270 507	14 315	1 788	135
2013	411 081	49 658	-20	77 636	258 887	22 852	1 879	190
2014	411 025	48 434	-27	91 756	243 424	25 729	1 573	135

Zdroj: vdb.czso.cz

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Tabulka č. 32: Počet sociálních služeb (první údaj) a počet míst v zařízeních sociální péče (druhý údaj) v obcích MAS Šumperský venkov, z. s. a městě Šumperk k 31. 12. 2014

	Bludov Dlouhomilov Dolní Studénky Hrabišín Hraběšice Loučná nad Desnou Nový Malín Oskava Rapotín Rejchartice Velké Losiny Vernířovice	**Libina**	**Petrov nad Desnou**	**Sobotín**	**Vikýřovice**	**Šumperk**
Domovy pro seniory		1/45		1/78		1/176
Domovy se zvláštním režimem		1/28		1/54		1/54
Chráněné bydlení						2/55
Azylové domy						2/45
Domy na půl cesty			1/12			
Týdenní stacionáře					1/11	
Stacionáře denní					1/-	
Zařízení pro krizovou pomoc						1/-
Nízkoprahová denní centra						1/-
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež						1/-
noclehárny						1/-
Sociální poradny						3/-
Centra sociálně-rehabilitačních služeb						1/-

Zdroj: vdb.czso.cz

V žádné z obcí nejsou vytvořeny tyto sociální služby:

- služby následné péče
- intervenční centra
- služby rané péče
- sociálně-terapeutické dílny
- terapeutické dílny
- centra denních služeb
- domovy pro osoby se zdravotním postižením

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

2.9.4. Podpora sociálního podnikání a podpora pracovního trhu

Sociálním podnikem se rozumí „subjekt sociálního podnikání“, tedy právnická osoba, její součást, nebo fyzická osoba, která splňuje principy sociálního podnikání. Sociální podnik akcentuje sociální rozměr podnikání, a tak naplňuje veřejně prospěšný cíl. Vzniká a rozvíjí se na konceptu tzv. trojího prospěchu – sociálního, ekonomického a environmentálního.

V rámci současné praxe není téměř žádný sociální podnik zakládán z iniciativy občanů v právním smyslu. Největší procento sociálních podniků je zakládáno podnikateli – jednotlivci, nebo skupinami, jejichž podnikatelskou motivací je uspokojování společenských potřeb. Pokud běžný podnikatelský projekt výrazně zlepší život lidí v regionu a zároveň splňuje ostatní podmínky sociálního podnikání, tak může být také považován za sociální podnik.

Sociální podnikání klade důraz na zvýšení veřejného prospěchu a působí ve všech sférách hospodářství a na rozdíl od běžných podniků, založených na maximalizaci zisku, důsledně dodržují etické principy podnikání včetně principu rovných příležitostí.

Sociální podnik uplatňuje demokratické rozhodování uvnitř podniku, je založen na základě veřejné potřeby, provozuje činnosti, které prospívající společnosti nebo specifické skupině lidí (např. zdravotně či sociálně znevýhodněným osobám), je nezávislý na veřejných či jiných soukromých institucích, poskytuje alespoň minimální podíl placené práce, využívá případný zisk z podnikání přednostně pro rozvoj sociálního podniku či pro naplnění veřejně prospěšných cílů, aplikuje inovativní přístupy a řešení, zohledňuje enviromentální aspekty svých činností, podporuje sociální odpovědnost firem na místní úrovni, upřednostňuje uspokojování místních potřeb a využívání místních zdrojů.

Kromě zaměstnanců nějakým způsobem znevýhodněných ovšem sociální podnik zaměstnává i zaměstnance bez znevýhodnění. Podle standardů platných pro sociální podnikání by měl být poměr znevýhodněných zaměstnanců v sociálním podniku minimálně 25 % a maximálně 55 %. Také je nutné splňovat rovnost pracovních podmínek na základě uzavřených smluv.

Sociální podnik musí mít alespoň 50 procent příjmů ze svého podnikání, jelikož však zaměstnává znevýhodněné jedince a mnohdy spolupracuje s neziskovými organizacemi, tak může získat podporu veřejných (domácích i evropských) zdrojů a dále samozřejmě také využívá firemního a sponzorského dárcovství. Navíc výhodou pro zaměstnavatele, jenž zaměstná

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

znevýhodněné osoby, je možnost získat podporu na zřízení a provoz takového pracovního místa od příslušného úřadu práce.

Možné rozdělení podle klíčového iniciátora vzniku sociálního podniku:

A. budoucí nebo současní zaměstnavatelé, kteří chtějí realizovat nebo realizují podnikatelské záměry v oblasti sociálního podnikání na území MAS Šumperský venkov, právní forma není rozhodující,
B. NNO (provozovatelé sociálních služeb, církevní organizace apod.) působící v oblasti sociální integrace,
C. sociální podniky vznikající z iniciativy obcí.

Pojetí sociálního podnikání v České republice je poměrně široké a zpravidla zahrnuje tyto oblasti činností:

- zaměstnávání znevýhodněných osob (tzv. integrační sociální podniky),
- poskytování obecně prospěšných služeb v oblasti sociálního začleňování a místního rozvoje včetně ekologicky orientovaných činností,
- jednotlivce ze znevýhodněných skupin věnující se podnikání,
- doplňkové činnosti NNO s cílem použití výnosů v hlavní obecně prospěšné činnosti.

Podporovanými cílovými skupinami v rámci sociální ekonomiky jsou osoby sociálně vyloučené nebo ohrožené sociálním vyloučením. Tato cílová skupina obyvatel se dále člení:

a) osoby se zdravotním postižením – osoby, jejichž zdravotní postižení představuje určité znevýhodnění ve vztahu k ostatním členům společnosti; definice této cílové skupiny vychází ze z. č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů nebo ze z. č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů

b) mládež a mladí dospělí – mládež ohrožená sociálně patologickými jevy, mladí dospělí opouštějící ústavní zařízení, věková skupina 15-26 let; jedná se o mladé lidi, kteří např.:
   - pocházejí ze sociálně slabých rodin,
   - volný čas tráví převážně pasivně či neorganizovaně a proto jsou ve vyšší míře ohroženi sociálně nežádoucími jevy (jako např. poruchy chování, násilí,

vandalismus, šikana, kriminalita, rasismus, drogové závislosti, alkoholismus, gamblerství atd.),

- nacházejí se v obtížné životní situaci příp. konfliktu se sociálním okolím a společenskými normami,
- selhávají v profesní přípravě a jsou ohroženi nezaměstnaností.

c) osoby bez přístřeší – osoby, které nemají ubytovací možnosti, popř. obývají nouzová obydlí; osoby opouštějící zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy a osoby opouštějící výkon trestu odnětí svobody

d) oběti trestné činnosti, oběti domácího násilí, oběti obchodu s lidmi, osoby komerčně zneužívané

e) osoby pečující o osobu blízkou – osoby pečující o osobu blízkou z různých příčin ohroženou sociálním vyloučením, které se samy díky této péči dostávají do situací, kdy jsou znevýhodněny v přístupu ke službám či na trh práce

f) osoby se zkušeností se závislostí na návykových látkách – osoby s diagnostikovanou závislostí na návykových látkách, které:

- úspěšně ukončily ambulantní či pobytovou léčbu,
- prokazatelně poslední 3 měsíce souvisle abstinují.

g) osoby, které jsou dlouhodobě nezaměstnané

h) další nespecifikované sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené osoby, které byly či jsou uživateli registrované sociální služby podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

Podpora projektů sociálního podnikání, které napomáhají v rámci základních principů k využívání místních zdrojů, podporují služby a výrobu šetrnou k životnímu prostředí, zapojení do spolupráce v lokálním a regionálním prostředí se stakeholdery, podílejí se na aktivním řešení lokálních a regionálních problémů, reflektují regionální rozvojové strategie, vytváří příležitostí pro zapojení dobrovolníků, aktivně napomáhají k identifikování místních tradic a možnosti jejich využití a obnovení.

Mezi nejvýznamnější oblasti podpory v ohledu sociálního podnikání můžeme zahrnout následující aktivity:

- podpora sociálních firem zaměstnávající znevýhodněné cílové skupiny

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

- využívání sociálních družstev jako vhodné formy podnikání za účelem místního rozvoje obcí a mikroregionů
- využití neziskových organizací k zaměstnání sociálně znevýhodněných obyvatel regionu (mikroregiony, církevní instituce, MAS)
- podpora místních projektů, které mají ekologický rozměr

2.9.5. Sociální inovace

V rámci této oblasti by měla vzniknout podpora projektů, které jsou inovativní, tzn. neotřelé, nestandardní a reagují velice rychle na měnící se potřeby cílové skupiny. Jedná se o projekty s vysokou mírou rizika selhání (nenaplnění předem definovaných výstupů), především protože je zde zvolena cesta, která doposud nebyla vyzkoušena, ale nabízí velice zajímavé možnosti řešení určitého problému v dané lokalitě.

Z dlouhodobého hlediska může jít o projekty, které budou nabízet efektivnější cestu řešení daného problému, než jsou doposud ustálené postupy.

Sociální inovace (tj. inovace sociální v účelu i prostředcích jejich dosažení) představují v tomto pojetí nové a oproti dostupným alternativám lepší řešení (tj. účinnější, efektivnější, udržitelnější, spravedlivější), která naplňují naléhavé sociální (resp. společenské) potřeby a zároveň vytvářejí nové sociální vztahy nebo spolupráce.

Sociální inovace mohu zahrnovat:

- nové produkty,
- nové procesy,
- nové služby,
- nové organizační uspořádání,
- nové technologie,
- nové ideje,
- nové regulace,
- nové institucionální formy,
- nové funkce a role,
- nová sociální hnutí a další formy řešení sociálních potřeb.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Sociální inovace nejsou primárně motivovány podnikatelskými zájmy, komerčními příležitostmi nebo zisky, ale mohou je zahrnovat. Nejdůležitějším aspektem smysluplné sociální inovace je podpora projektů pro začlenění cílových skupin do společnosti a na trh práce. Toho lze dosahovat například následujícími aktivitami:

- vytváření inovačních nástrojů k zajištění vícezdrojového financování sociálních služeb,
- vytvoření a zavedení udržitelných nových řešení, což můžou být produkty, procesy, služby, organizační uspořádání atd. pro poskytování sociálních služeb, které budou představovat alternativu či doplněk k sociálním službám poskytovaným dle zákona o sociálních službách,
- nová řešení pro poskytování služeb prospěšných sociálnímu začleňování s důrazem na návrat do společnosti a na trh práce (-> služby se společensky prospěšným charakterem).

2.9.6. Principy sociálního a integračního sociálního podniku

Co je TESSEA?

- tematická síť pro sociální ekonomiku TESSEA,
- názorová platforma sdružující jednotlivce, podnikatele, nestátní neziskové organizace, vysoké školy a další instituce, které spojuje společný zájem – prosazovat sociální ekonomiku a sociální podnikání do povědomí laické i odborné veřejnosti,
- podporuje vznik nástrojů a infrastruktury pro rozvoj sociální ekonomiky.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Principy sociálního podniku

Tabulka č. 33: Úprava principů z roku 2011 schválena expertním výborem TESSEA ze dne 10. 10. 2014

PRINCIPY SOCIÁLNÍHO PODNIKU	1. Sociální prospěch	2. Ekonomický prospěch	3. Environmentální a místní prospěch
Obecná definice: **Veřejně prospěšný cíl formulován v zakládacích dokumentech a naplňován prostřednictvím konkrétních aktivit.**	1a) Provozování aktivity prospívající společnosti či specifické skupině (znevýhodněných) lidí. 1b) Účast zaměstnanců a členů na směřování podniku.	2a) Případný zisk používán přednostně pro rozvoj sociálního podniku a/nebo pro naplnění veřejně prospěšných cílů. 2b) Nezávislost (autonomie) v manažerském rozhodování a řízení na externích zakladatelích nebo zřizovatelích. 2c) Alespoň minimální podíl tržeb z prodeje výrobků a služeb na celkových výnosech. 2d) Schopnost zvládat ekonomická rizika. 2e) Omezení nakládání s majetkem (tzv. asset lock). 2f) Vykonávání soustavné ekonomické aktivity. 2g) Trend směrem k placené práci.	3a) Přednostní uspokojování potřeb místní komunity a místní poptávky. 3b) Využívání přednostně místních zdrojů. 3c) Zohledňování environmentálních aspektů výroby i spotřeby. 3d) Spolupráce sociálního podniku s místními aktéry.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Principy integračního sociálního podniku

Tabulka č. 34:Úprava principů z roku 2011 schválena expertním výborem TESSEA 10. 10. 2014

PRINCIPY SOCIÁLNÍHO PODNIKU	1. Sociální prospěch	2. Ekonomický prospěch	3. Environmentální a místní prospěch
Obecná definice: **Veřejně prospěšný cíl zaměstnávání a sociálního začleňování osob znevýhodněných na trhu práce formulován v zakládacích dokumentech a naplňován prostřednictvím konkrétních aktivit.**	1a) Zaměstnávání a sociální začleňování osob znevýhodněných na trhu práce. 1b) Účast zaměstnanců a členů na směřování podniku. 1c) Důraz na rozvoj pracovních kompetencí znevýhodněných zaměstnanců.	2a) Případný zisk používán přednostně pro rozvoj sociálního podniku a/nebo pro naplnění veřejně prospěšných cílů. 2b) Nezávislost (autonomie) v manažerském rozhodování a řízení na externích zakladatelích nebo zřizovatelích. 2c) Alespoň minimální podíl tržeb z prodeje výrobků a služeb na celkových výnosech. 2d) Schopnost zvládat ekonomická rizika. 2e) Omezení nakládání s majetkem (tzv. asset lock).	3a) Přednostní uspokojování potřeb místní komunity a místní poptávky. 3b) Využívání přednostně místních zdrojů. 3c) Zohledňování environmentálních aspektů výroby i spotřeby. 3d) Spolupráce sociálního podniku s místními aktéry.

Tab. 35: Sumář podnětů k řešení problematiky sociálního vyloučení a sociální inkluze vytvořených v průběhu zasedání „kulatých stolů“ sociální oblasti MAS Šumperský venkov, z. s.

Oblast	
Etická výchova	• výchova mládeže (respekt k odlišnostem & pocit sounáležitosti), • komunitní školy, • kvalitní primární prevence na školách, • zlepšení základního a středoškolského vzdělávání, • dobrovolnická činnost, • mateřské školy (navýšení počtu volných míst).
Podmínky pro poskytovatele	• nedostatek proškolených pracovníků pro soc. služby (pro specifické cílové skupiny), • stabilní systém pro poskytovatele (legislativa, financování, materiálně technické zázemí), • motivace obyvatel finančně se podílet na soc. službách.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Aktivizační programy	• nabídka obcím pro své seniory a OZP aktivizační programy se zaměřením na trénování paměti … *(udržování psychické a fyzické kondice)*, • kulturní akce, • objekty k setkávání zdravých a postižených lidí k tvůrčí práci, (postižení jedinci jsou izolováni od společnosti - to mi vadí).
Informovanost a spolupráce	• zvyšování informovanosti o již existujících službách, • informovanost veřejnosti o soc. službách, • nedostatečná spolupráce mezi podnikateli a NNO v sociální oblasti.
Podpora pečujících	• podpora pečujících rodin, • nedostatečná podpora pro pečující osoby, • rozšíření odlehčovací služby pro seniory a OZP, • k udržení seniorů v domácím prostředí podpora pečujících rodin (terénní pečovatelská služba včetně zaměření na paliativní péči).
Terénní / preventivní služby	• prevence v terénu = programy pro mladé přímo v obcích, na školách, • nízkoprahové služby pro děti a mládež (volnočasové aktivity), • návaznost na azylové služby pro rodiče s dětmi v tísni, • terénní soc. aktivizační služby pro rodiny s dětmi, • ztížená dopravní obslužnost z některých obcí (nízké množství možností k trávení volného času mládeže v obcích).
Začlenění na trhu práce	• málo pracovních příležitostí zejména pro sociálně slabé občany v okolních obcích, • chybí možnost pracovního uplatnění pro mladé, ohrožené sociální exkluzí, • sociální podniky a podporované zaměstnávání, • rekvalifikace zacílená na existující poptávku (volná pracovní místa), • nabídka zaměstnání pro osoby s psychickým nebo fyzickým hendikepem - chybí obecně, • pracovní příležitosti (náhrada za tradiční průmysl: textilní, dřevozpracující, papírenský, strojírenský, elektrotechnický…)

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Pobytové služby	• sociální bydlení pro rodiny s dětmi "startovací byty", • prostupné sociální bydlení, • chybí sociální bydlení, • dům se zvláštním režimem pro osoby bez přístřeší (pro místní spádovou oblast), • dům na půli cesty - s dosahem práce a kulturního vyžití, • pobytové sociální služby pro lidi s psychiatrickým onemocněním, • chráněné bydlení pro osoby s autismem, • bydlení pro seniory (se službami).

Zdroj: Vlastní šetření

Území MAS Šumperský venkov spadá do ORP Šumperk, které je vyznačeno na mapce jako sociálně vyloučená lokalita.

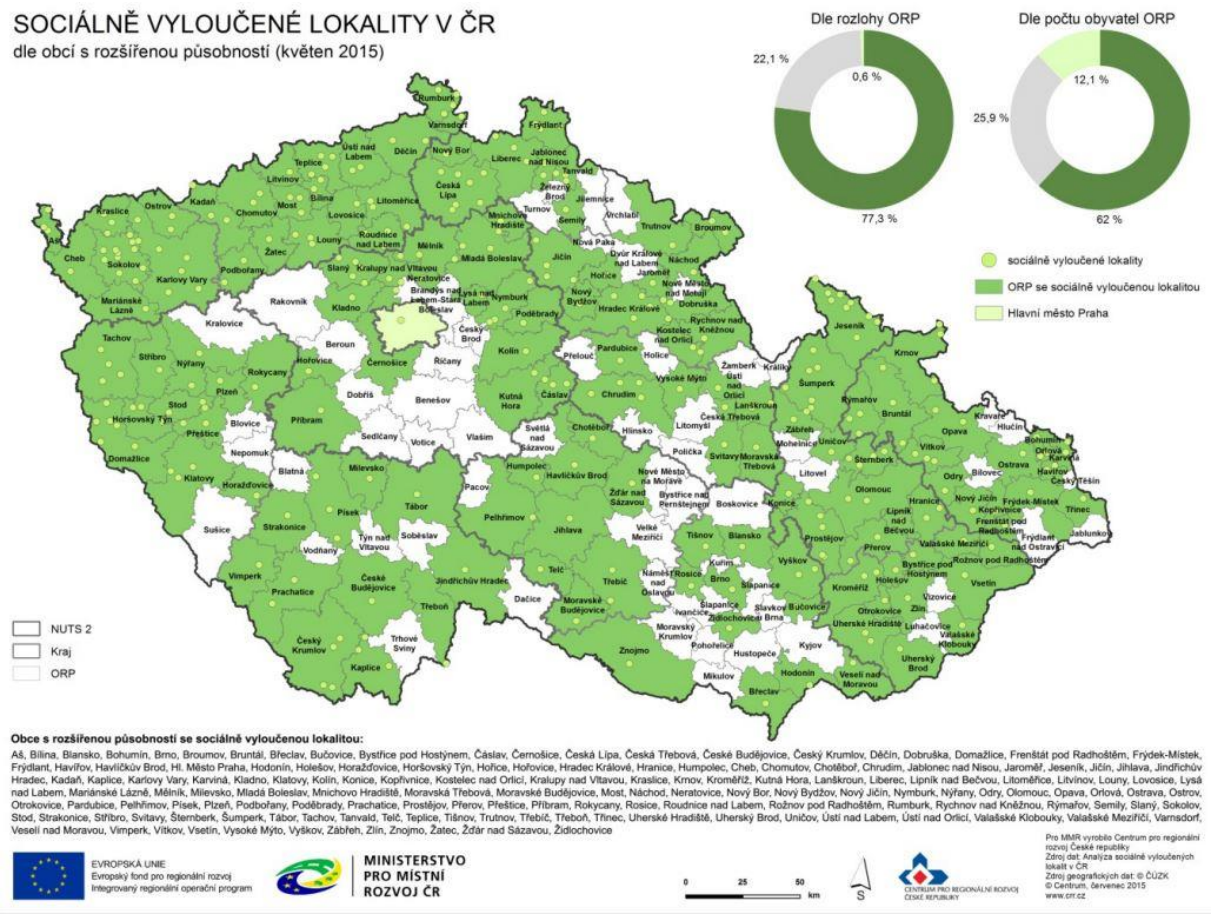

Obr 55. Sociálně vyloučené lokality, zdroj: CRRČR, 2015

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

3 SWOT ANALÝZA

Z veřejných projednávání, jednání pracovních skupin, analýzy území a jeho potřeb a statistických údajů vyplynuly silné a slabé stránky území (analýza vnitřních faktorů, které působí na region) a příležitosti a hrozby (analýza vnějších faktorů, které působí na region) území MAS Šumperský venkov. Nejprve byly zpracovány dílčí analýzy pro jednotlivé oblasti:

- Školství
- Doprava
- Bezpečnost
- Zaměstnanost
- Cestovní ruch a lázeňství
- Zemědělství a lesnictví
- Životní prostředí
- Sociální inkluze

Závěrem byla vytvořena souhrnná SWOT analýza, která shrnuje nejvýznamnější faktory.

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

3.1 SWOT analýza Školství

Silné stránky	Slabé stránky
• Dostatečná kapacita nabídky základních a mateřských škol • Dostatečná nabídka volno časového vzdělávání, školních klubů, uměleckých škol (ve spolupráci s městem Šumperk) • Fungující ekologické středisko Švagrov v obci Vernířovice • Podpora sportovních a kulturních aktivit prostřednictvím organizací jako např. TJ Sokol, Sokol, Sbory dobrovolných hasičů, Junák, Skaut, rodinná centra atd. • Spolupráce mezi školami, školskými zařízeními a obcemi	• Nedostatek finančních prostředků na rekonstrukce škol a školských zařízení a jejich infrastruktury (hřiště, tělocvičny…) • Sociálně patologické jevy u sociálně vyloučených obyvatel (neplnění povinné školní docházky, spolupráce se zákonnými zástupci, plnění povinností) • Malý počet škol a školských zařízení s bezbariérovým přístupem • Nízká nabídka možností celoživotního vzdělávání
Příležitosti	**Hrozby**
• Efektivní využívání evropských podpůrných fondů • Zapojení se do strategického plánování (MAP, komunitní školství…) • Podpora environmentální výchovy mládeže • Podpora volno časových aktivit žáků všech typů škol • Spolupráce mezi školami (svazkové školství, finanční ulehčení v řízení škol) • Podpora tradičních řemeslných odvětví (práce se dřevem, plasty, sklem – řemeslné dílny, komunitní školství) • Modernizace škol a jejich vybavení, venkovního prostranství • Vznik specializovaných tříd • Zpřístupnění škol dětem s hendikepem • Vzdělávání učitelů • Podpora celoživotního vzdělávání • Vznik jeslí a dětských skupin (umožní rodičům dřívější nástup do práce) • Neformální vzdělávání	• Demografická situace (nízká porodnost, úbytek dětí) • Nízká motivace pedagogických pracovníků, nenaplnění kariérních řádů a postupů, syndromy vyhoření pedagogů, stagnace platů ve školské sféře • Nedostatečná kapacita předškolních a školních zařízení (výkyvem v demografickém vývoji) • Nedostatečná odbornost personálu • Odliv dětí do škol ve větších městech

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

3.2 SWOT analýza Doprava

Silné stránky	Slabé stránky
• Stabilita počtu osob přepravených veřejnou hromadnou dopravou v průběhu posledních let • Kulturní i přírodní potenciál pro rozvoj cestovního ruchu • Nadprůměrná kvalita životního prostředí • Atraktivní prostředí zejména pro milovníky zimních sportů • Aktivní spolupráce obcí v rámci regionu MAS Šumperský venkov • Možnost čerpání prostředků z fondů EU na rozvoj dopravní infrastruktury	• Duplicita vlakového a autobusového spojení • Stav komunikací (chodníky, silnice) • Nadřazené postavením automobilové dopravy na úkor chodců, cyklistů a zejména na úkor celkové bezpečnosti • V některých oblastech nedostatečná kapacita parkovacích míst • Neoznačené a neosvětlené přechody pro chodce • Není komplexně řešena bezbariérovost a návaznost chodníků • Slabá cyklistická infrastruktura a chybějící zázemí pro cyklisty • Neutěšený stav autobusového nádraží a zejm. autobusových zastávek
Příležitosti	**Hrozby**
• Podporování zdravé konkurence v dopravě a zvyšování efektivity a kvality pro cestující. • Elektrifikace železnice • Podpora cykloturistiky a pěší turistiky a tím spojený růst zájmu o služby cestovního ruchu • Rozvoj hippostezek a jiných volnočasových aktivit (jezdectví) • Podpora kombinované dopravy a udržení zdravého životního stylu (kolo – hromadná doprava) • Bezpečná doprava, bezpečné komunikace • Zkulturnění a zatraktivnění dopravy – zastávky, parkoviště	• Zvyšování koncentrace individuální dopravy • Útlum veřejné hromadné dopravy • Nedostatek finančních zdrojů na rekonstrukce a rozvoj infrastruktury • Odkládání dostavby rychlostních komunikací páteřních tras a obchvatů obcí • Zhoršování dopravní obslužnosti, zejména malých obcí • Nezatraktivnění veřejné hromadné dopravy

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

3.3 SWOT analýza Bezpečnost

Silné stránky	Slabé stránky
• tradice hasičského sportu • dobré personálního obsazení JPO i v malých obcích	• nedostatečné vybavení JPO v obcích • nedostatečné speciální vybavení JPO II+III+IV, V • klesající zájem dětí a mladých o zapojení se do hasičského sportu • nízká finanční podpora na vybudování, rekonstrukci a modernizaci hřišť a sportovišť • nízká gramotnost obyvatel regionu v oblasti kybernetické bezpečnosti
Příležitosti	**Hrozby**
• modernější vybavení JPO, které odpovídá dnešním požadavkům při práci JPO • budování nového a modernizace stávajícího zázemí a budov JPO • motivace mladých k požárnímu sportu • dokonalejší komunikační systém – obce + obyvatelé • vzdělávání obyvatel v oblasti kybernetické bezpečnosti	• podcenění rizika bezpečnosti obyvatel při živelných pohromách ze strany obcí i obyvatel (vodní toky, kalamity v lesích, sněhové a větrné kalamity…) • absence podpory u požárního sportu v malých obcích JPO V a podpory mládeže ze strany státu • úniky důležitých dat • negramotnost obyvatel v oblasti kybernetické bezpečnosti

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

3. 4 SWOT analýza Zaměstnanost

Silné stránky	Slabé stránky
• relativně nízká cena pracovní síly – pod celorepublikovým průměrem (zajímavé pro investory) • dostatek volných lokalit a objektů k podnikatelskému či jinému využití, dostatečné množství dosud nevyužitých stavebních ploch • vysoká úroveň portfolia podnikatelských aktivit v regionu (zejména cestovní ruch, lázeňství) • tradice ve zpracování místních surovin • v sektoru zemědělství příznivé podmínky pro živočišnou výrobu – chov jatečného skotu a ovcí	• začlenění části území do CHKO, což v určité míře negativně ovlivňuje rozvoj podnikatelských aktivit • nízký ekonomický potenciál regionu daný nižší než průměrnou kupní silou místních obyvatel • nedostatečně rozvinutá technická infrastruktura pro podnikání, nepřipravenost podnikatelských/průmyslových zón • výjezd za prací mimo region • málo pracovních příležitostí pro mladé lidi • nízký počet zaměstnavatelských subjektů v obcích, málo rozvinutá řemesla a živnosti • absence zahraničního kapitálu • nízká flexibilita a adaptabilita pracovní síly na měnící se ekonomickou strukturu regionu, což se odráží hlavně v nízké ochotě samostatně podnikat • nedostatečné podmínky pro zajištění potřebného rozvoje malého podnikání
Příležitosti	**Hrozby**
• zapojení mladých lidí do rozvoje regionu, zkvalitnění a rozšíření mimoškolních i vzdělávacích aktivit • využití volných pozemků a budov pro rozvoj podnikání • pokračování trendu stěhování se z měst do přilehlých venkovských oblastí • rozvíjení a posílení spolupráce mezi představiteli veřejné správy a místními aktéry regionu • zapojení „novousedlíků“ do dění a rozvoje regionu a vytvoření životních podmínek tak, aby přilákaly mladé rodiny k bydlení a práci na venkově • posílení regionální identity • vytvoření příznivých životních podmínek pro život na venkově (dostatek pracovních příležitostí, kulturního a společenského vyžití, podmínky pro zdravý růst a výchovu dětí) • podpora malých a středních podnikatelů, kteří díky tomu budou moci nabídnout více pracovních míst • podpora začínajících podnikatelů • příprava a pomoc se začleněním nezaměstnaných na trh práce • sociální inkluze • péče o děti v předškolním věku se snahou pomoci rodičům s dřívějším nástupem do práce z rodičovské dovolené	• pokračování odlivu kvalifikované pracovní síly, odchod vzdělaných lidí • dojíždění lidí za prací mimo region – lidé získají možnost bydliště v místě zaměstnání, tedy ve městě • snižování počtu pracovních příležitostí negativně ovlivní demografickou strukturu obyvatel ve smyslu stárnutí obyvatelstva na venkově • nezájem a strach obyvatel z realizace podnikatelských záměrů, ti stávající směřují aktivity spíše do měst • růst nákladů na život na venkově, snižující se životní úroveň obyvatelstva, pasivita, rezignace

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

3.5 SWOT analýza Cestovní ruch a lázeňství

Silné stránky	Slabé stránky
• Poloha – relativně výhodná poloha s krásnou přírodou • Přírodní zdroje – příroda ve spojení s příjemným prostředím území vytváří předpoklady pro jezdeckou turistiku a agroturistiku. • Množství historických a kulturních atraktivit – lidová architektura, zámky, sakrální stavby, technické památky • Lidové zvyklosti • Technické památky • Značené cyklostezky, podmínky pro turistiku • Vynikající podmínky pro cyklistiku – pro začátečníky i náročné • Možnosti celoroční vyžití • Dvoje Lázně – Velké Losiny, Bludov	• Dopravní dostupnost • Ekonomická situace • Lidské zdroje – nedostatek lidí se zkušenostmi • Nízká zkušenost se zahraničními návštěvníky a jazyková vybavenost • Úroveň služeb a infrastruktury regionu • Roztříštěnost informací o regionu • Špatný stav některých kulturních památek • Nízká informovanost a propagace regionu v ČR a v zahraničí • Nízká úroveň spolupráce • Omezená dostupnost pro osoby se zdravotním postižením • Nízká informovanost o zavedených věcech a aktivitách – slevové karty, nové atrakce, apod. • Neochota investovat do nových technologií • Absence jednotného odbavovacího systému v lyžařských areálech
Příležitosti	**Hrozby**
• Využití místních historických příběhů a hrdinů k marketingovým účelům –Čarodějnické procesy.. • Podpůrné programy a granty • Pořádání tematických workshopů • Prohloubení spolupráce uvnitř regionu i napříč sousedními regiony, česko-polská spolupráce • Zdokonalování služeb pro návštěvníky regionu • Rozvoj lázeňské turistiky • Rozvoj cestovního ruchu v regionu způsobený přílivem turistů ze zahraničí (zejména Rakousko a Polsko) • Podpora podnikatelů v oblasti cestovního ruchu • Vyšší propagace regionu a zvýšení image regionu • Efektivnější využití přírodních zdrojů v regionu • Zvelebování území obcí – rekonstrukce drobných kulturních památek, péče o zeleň, dopravní infrastrukturu • Zatraktivnění a zpřístupnění národních kulturních památek a jejich infrastruktury • Obnova památek a odkazů historie • Zpřístupnění komunikací do Polska - rozšiřování a rekonstrukce • Vyšší zájem o domácí cestovní ruch a rozvoj příměstského cestovního ruchu • Stavba cyklotras a in-line tras a jejich značení	• Stárnutí obyvatelstva na venkově spojené s odlivem mladých pracujících lidí • Nepříznivé sněhové podmínky v zimních měsících • Nedostatečná péče o kulturní památky a jejich zastarávání • Neorganizovanost cestovního ruchu • Pokles životní úrovně obyvatelstva, nezájem z jejich strany o dění v regionu • Růst daňového zatížení obyvatelstva a podnikatelů • Zhoršení legislativního prostředí pro podnikatele v odvětví cestovního ruchu • Vyšší atraktivita sousedních regionů, pokles úrovně kvality nabídky ve srovnání s těmito regiony • Neschopnost vytvořit atraktivní nabídku pro návštěvníky regionu – nedostatečné přizpůsobení aktuálním trendům, neschopnost se odlišit od jiných regionů • Neschopnost spolupráce • Ustupující zájem o lázeňství • Trend zkracující se dovolené

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

• Rostoucí zájem o zdravý životní styl, relaxaci a wellness aktivity • Zájem o regionální gastronomii, tradiční výrobky a produkty z přírodních materiálů • Podpora biofarem a ekofarem ve vztahu k cestovnímu ruchu – motivace producentů, aby přijímali turisty • Vzdělávání v přírodě, rozvoj naučných stezek, atrakcí spojených s poznáním přírody a regionu, geoparků • Rozvoj stávajících zavedených produktů • Jednotná informační centrála s informacemi o regionu pro potřeby návštěvníků i obyvatele regionu • Vytvoření sítě e-kol – páteřní trasa + související služby • Podpora místních tradic a zvyků • Nadregionální kulturní a sportovní akce, ale i podpora místních akcí • Vybudování „lázeňské oblasti“ zahrnující nejen lázeňské obce, ale i jejich širší okolí • Podpora náboženského a poutního cestovního ruchu • Rozvoj agroturistiky, hipoturistiky, venkovského cestovního ruchu a ekoturistu • Modernizace a sjednocení úrovně ubytovacích kapacit napříč regionem • Rozvoj infrastruktury a služeb pro handicapované • rozvoje a modernizace středisek zimních sportů • Zvýšení atraktivity IC pro turisty, modernizace vybavení IC • Rozšíření služeb IC, podpora vzdělávání zaměstnanců IC a zvýšení jejich jazykové vybavenosti • Rozvoj rozhleden a vyhlídek • Motivace dětí ke sportu • Správné zacílení produktů, přizpůsobování nabídky potřebám cílových segmentů • Regionální cestovní kancelář, podpora příměstského cestovního ruchu • Tvorba netradičních diferencovaných produktů pro nové segmenty návštěvníků (např. sdílené skipasy s výhodami apod.) • Termální aquapark ve Velkých Losinách	

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

3.6 SWOT analýza Zemědělství a lesnictví

Silné stránky	Slabé stránky
• Výhodné podmínky pro zemědělství i lesnictví • Zemědělství, lesnictví a dřevozpracující průmysl jako tradiční obory • Podhorský charakter venkovské krajiny • Přítomnost silných zemědělských a lesnických subjektů • Dobrá úroveň spolupráce s místními samosprávami a spolky • Velká zásoba dřevní hmoty • Trvalá poptávka po surovém dříví • Aktivita malých firem a mikropodniků (rodinné farmy) • Silné zastoupení lesů zvláštního určení • Výhodné podmínky pro ekologické zemědělství a agroturistiku	• Nezaměstnanost • Málo rozvinutý zpracovatelský sektor • Rostoucí cena půdy • Klesající zájem lidí o práci v zemědělství a lesnictví • Pokles živočišné výroby • Malá biodiverzita pěstovaných plodin • Zastaralé strojní vybavení a řada nevyužívaných zemědělských objektů • Negativní dopady konvenčního hospodaření na půdu • Zanedbané místní komunikace zejm. ve vyšších polohách • Lokalizace části lesních porostů v problematicky dostupných podmínkách • Časté dopravní střety se zvěří v lesních úsecích silnic a na méně frekventovaných komunikacích
Příležitosti	**Hrozby**
• Zavádění moderních nízko-emisních technologií • Diverzifikace zemědělských činností • Spolupráce obcí s podnikateli a turistickým ruchem • Trend podpory rekonverze nevyužívaných objektů na plochy pro rozvoj podnikání • Rozvoj ekologického přístupu k zemědělství • Rostoucí zájem o produkty venkovského a eko původu a o produkty z přírodních a tradičních materiálů • Možnosti čerpání dotací • Využití místních surovin ke zpracování • Zvýšení podílu přirozené obnovy lesních porostů • Lepší využití sítě železniční dopravy • Aplikace přírodě blízkých způsobů obhospodařování lesů • Zakládání remízů, alejí, větrolamů, břehových porostů, obnova mezí a tvorba ÚSES • Podpora environmentálních aktivit včelařů, myslivců, rybářů a dalších spolků • Úprava druhé skladby lesů s ohledem na globální klimatickou změnu • Vzdělávání v oblasti zemědělství, potravinářství a lesnictví, tematické workshopy • Zkvalitnění polní a lesní infrastruktury	• Klimatické změny projevující se nepříznivými podmínkami (sucho, teplo) a extrémy • Odliv mladých lidí z regionu vlivem nedostatku pracovních příležitostí • Prohlubování negativních demografických trendů • Znehodnocování půdy v důsledku intenzivního hospodaření • Znečištění vodních zdrojů • Nejistota s nestabilita v přidělování zemědělských dotací • Složitá administrativa spojená s čerpáním dotací • Vysoké procento nahodilých těžeb • Šíření lýkožrouta severského a dalších lesních škůdců • Sesuvy nestabilních svahů

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

3.7 SWOT analýza Životní prostředí

Silné stránky	Slabé stránky
• Přítomnost a vysoká kvalita území zachovalé přírody • Vysoká lesnatost území • Značný přírodní potenciál území • Bohaté zásoby podzemní vody • Vysoká úroveň třídění odpadů • Existence CHKO a dalších institutů ochrany přírody • Obecná environmentální uvědomělost	• Vysoký podíl lokálních topenišť • Neodkanalizování menších sídel, znečištění vodních toků • Dopravní zátěž v obcích ležících na silnici I. třídy • Zemědělství orientované na velkovýrobu • Existence environmentálních rizik (povodně, doprava) • Nízká retenční schopnost krajiny • Ohrožení ŽP vysokým tlakem cestovního ruchu • Ohrožení území invazivními druhy
Příležitosti	**Hrozby**
• Omezení nedokonalého spalování v lokálních topeništích • Maximální využívání místních zdrojů • Zvyšování retence vody v krajině a rekultivace vodních toků • Obnovování zaniklých rybničních ploch • Podpora dobudování protipovodňové ochrany obcí • Hospodaření s dešťovou vodou v obcích • Příspěvky na sběrné dvory a údržbu krajiny • Boj s invazivními druhy v území • Regenerace brownfields • Podpora ekodopravy • Regulace pohybu turistů a podpora turistického značení	• Intenzifikace zemědělství • Zrychlený odtok vody z území • Znečištění povrchových a podpovrchových vod • Staré ekologické zátěže • Nevhodné využití krajiny (čtyřkolky, motorky, freeride)

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

3.8 SWOT analýza Sociální inkluze

Silné stránky	Slabé stránky

• Komunitní plánování sociálních služeb města Šumperka, webové stránky – informace o sociálních službách:
  ○ E-adresář poskytovatelů sociálních a návazných služeb na území správního obvodu obce s rozšířenou působností Šumperk (http://katalog.sumperk.cz/)
  ○ E-katalog poskytovatelů sociálních služeb v Olomouckém kraji (https://kissos.kr-olomoucky.cz/katalog/)
• Dobrá dostupnost a nabídka širokého spektra sociálních služeb pro všechny cílové skupiny pro občany na území MAS Šumperský venkov v Šumperku
• Existence sídla sociálních služeb na území MAS Šumperský venkov (domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem, odlehčovací služba, pečovatelská služba a pečovatelská služba v domech s pečovatelskou službou, denní a týdenní stacionář)
• Odbornost poskytovatelů služeb (kvalifikace, prohlubování a zvyšování odbornosti zaměstnanců)
• Dostupná ošetřovatelská péče v domácím prostředí
	• Finanční a časová dostupnost sociálních služeb (terén, večery, víkendy)
	• Malá informovanost o poskytovatelích sociálních služeb
	• Nedostatek pracovních příležitostí pro osoby se zdravotním postižením, pro sociálně slabé občany, mladé lidi, …
	• Nedostatečná podpora pro pečující osoby
	• V některých obcích nízké množství možností k trávení volného času
	• Absence nebo nedostatečná nabídka návazných a některých služeb pro specifické cílové skupiny (alkohol, psychické onemocnění, duální diagnózy, …)
	• Nedostatečná spolupráce mezi podnikateli a NNO v sociální oblasti
	• Nedostatek sociálního bydlení

Příležitosti	**Hrozby**
• Efektivní využívání evropských podpůrných fondů – podpora rozvoje a zvyšování dostupnosti stávajících sociálních služeb • Zvyšování povědomí o sociálních službách – zmapování dostupnosti sociálních služeb • Zvyšování pracovního uplatnění pro rizikové skupiny obyvatel (sociální podnikání, pracovní poradenství, vzdělávací programy • Podpora pro pečující rodiny, rozvoj odlehčovacích služeb • Podpora rozvoje a vzniku zázemí pro volnočasové aktivity (sociálně aktivizační služby, nízkoprahové služby pro děti a mládež, sportovní a kulturní aktivity) • Podpora zřizování chybějících pobytových sociálních služeb v místní spádové oblasti • Rozvoj sociálních podniků, podporovaného zaměstnávání- rozvoj spolupráce mezi poskytovateli sociálních služeb, obcemi a podnikatelskými subjekty • Sociální bydlení pro rodiny s dětmi, startovací byty, prostupné sociální bydlení • Rozvoj dobrovolnictví • Rozvoj komunitních center a související infrastruktury • Zabezpečení psychiatrické péče pro region • Terénní služby	• Nedostatečné finanční a personální zabezpečení organizací • Nárůst a nepřehlednost administrativy na úkor přímé péče s uživateli • Odliv kvalifikovaných pracovníků • Nezájem veřejnosti o sociální služby • Demografické změny ve společnosti (nízká porodnost) • Vysoká nezaměstnanost osob se zdravotním postižením • Závislost na sociálních dávkách, na poskytovaných službách • Finanční a sociální situace rodin, neochota uživatelů a jejich rodinných příslušníků spolupodílet se na financování nákladů na sociální služby • Absence koordinace sociálních a zdravotních služeb

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

3.8 SWOT analýza CELKOVÁ

Silné stránky	Slabé stránky
• Podhorský až horský ráz krajiny s přítomností vysoce kvalitního území zachovalé přírody a vysokou lesnatostí • Environmentální povědomí občanů, vysoká úroveň třídění odpadů a snižující se energetická náročnost budov ve správě místních samospráv • Výhodné podmínky pro ekologické zemědělství, agroturistiku, hipoturistiku apod. • Bohaté zásoby podzemní vody • Příznivé podmínky pro živočišnou výrobu (chov jatečného skotu a ovcí) • Tradice ve zpracování místních surovin • Pro investory zajímavá relativně nízká cena pracovní síly - nacházející se pod celorepublikovým průměrem • Dostatek volných lokalit a objektů k podnikatelskému či jinému využití • Dostatečná kapacita nabídky ZŠ a MŠ • Podpora aktivit lidí prostřednictvím organizací jako je TJ Sokol, Sokol, SDH, Junák, Skaut, myslivecké spolky, včelaři, zahrádkáři, holubáři, kluby žen apod. • Stabilita počtu osob využívající veřejnou hromadnou dopravu v průběhu posledních let • Rozsáhlá a kvalitní dopravní infrastruktura, dostatek turisticky atraktivních míst během celého roku, nabídka volnočasových aktivit a fungující ekologické středisko Švagrov • Blízkost okresního města a CHKO Jeseníky • Nabídka služeb cestovního ruchu pro více či méně náročnou klientelu • Existence řady významných a atraktivních památek, historická přítomnost slavných osobností, presence regionálních značek, vyhlášených turistických destinací a sportovních center • Vysoká úroveň portfolia podnikatelských aktivit v regionu (sektory cestovního ruchu a lázeňství, zejm. Velké Losiny a Bludov) • Rozsáhlá a udržovaná síť turistických tras • Existence řady sídel sociálních služeb (domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem, odlehčovací služba, pečovatelská služba, denní a noční stacionář) • Dostupná ošetřovatelská péče pro zdravotně handicapované v domácím prostředí	• Novodobý úpadek zemědělské a rostlinné výroby, zejm. kdysi velmi rozšířené živočišné výroby (přítomnost pastvin, chátrajících stájí…) • Místy nevyhovující a zastaralá zemědělská a lesnická infrastruktura • Rostoucí průměrná roční teplota, nerovnoměrnost srážek a přítomnost extrémních projevů počasí ohrožující zemědělskou a rostlinnou výrobu • Šíření nových škůdců a chorob, rozvoj invazních druhů (zejm. křídlatky a bolševníku) • Problematické hospodaření a těžba lesních porostů v problematicky lokalizovaných lesních porostech (horské svahy, neúnosné terény apod.) • Existence environmentálních rizik (povodně, doprava) • Nízká retenční schopnost zemědělské krajiny, nerevitalizovaná vodní koryta a ohrožení krajiny větrnou erozí • Relativně vysoká nezaměstnanost • Lokálně nedostatečná nabídka možností k trávení volného času • Problematická spádovost občanů do zaměstnání a škol • Lokální koncentrace vysoké dopravní zátěže, časté dopravní nehody se zvěří, nedostatečná cyklistická infrastruktura • Lokálně nevyhovující stav a bezpečnost komunikací (chodníky, silnice), nadřazené postavení automobilové dopravy nad chodci, cyklisty • Ohrožení cenných lokalit nadměrným tlakem cestovního ruchu • Nedostatečná jazyková vybavenost občanů, pracovníků v cestovních ruchu a představitelů obcí, zájmových organizací a podniků • Nízká úroveň spolupráce mezi poskytovateli služeb v oblasti cestovního ruchu a propagace regionu; velmi nízký podíl zahraničního kapitálu • Malý počet zařízení s bezbariérovým přístupem • Nedostatek pracovních příležitostí pro osoby se zdravotním postižením, pro sociálně slabé, mladé lidi apod. • Nedostatek sociálního bydlení

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

SWOT analýza CELKOVÁ

Příležitosti	Hrozby
• Rozvoj a podpora tvorby zemědělských a lesnických infrastruktur • Budování a rozvoj zemědělských podniků, zemědělské a rostlinné výroby, pořizování a vybavení podniků stroji, včetně efektivního zpracování zemědělských produktů a jejich uvádění na trh • Podpora ekologických a společenských funkcí lesa (mimo produkci dřevní hmoty) • Efektivní využívání strojů a techniky v rámci spolupráce mezi podniky • Ochrana biodiverzity prostřednictvím aktivního boje s invazními druhy organismů • Zvýšení bezpečnosti v obcích (zejm. rozvojem fungování a vybavením sborů dobrovolných hasičů či fungováním spolehlivých komunikačních systémů) • Podpora mimoškolních aktivit veřejnosti (školní družiny, kluby, družiny, dětské skupiny, individuální péče o děti…) • Maximalizace spolupráce mezi obcemi, neziskovými organizacemi a malými podnikateli • Výstavba nových a rekonstrukce stávajících přestupních terminálů a parkovišť, zvýšení bezpečnosti na silnicích (např. zklidňováním dopravy) • Rozvoj školské infrastruktury a vybavení vzdělávacích zařízení, institucí a objektů mj. předškolního vzdělávání • Investice do celoživotního, zájmového a neformálního vzdělávání • Podpora, rozvoj a propagace nových a stávajících podniků směřujících na cestovní ruch • Péče o kulturní památky, jejich zatraktivnění, revitalizace propagace, zpřístupnění a zabezpečení, včetně jejich plnohodnotného využití • Podpora podnikání v obcích (investice do nových či stávajících malých podniků a venkovských živností) • Podpora spolupráce mezi účastníky krátkých dodavatelských řetězců a místních trhů • Podpora sociálního začleňování a rozvoj uplatnitelnosti osob sociálně vyloučených a vyloučením ohrožených osob (vč. vzdělávání příslušných pracovníků) • Podpora zdravotně sociálních služeb, dobrovolnických a mentoringových programů, zapojení se do strategického plánování (MAP, komunitní školství apod.)	• Globální klimatická změna a její projevy v podobě extrémů počasí, rozvoje nových a stávajících chorob a škůdců (např. lýkožrouta severského) • Nedostatek vody v krajině či její znečištění • Úpadek zájmu o práci v primárním sektoru • Ekologické zátěže způsobené používáním zastaralých a nevhodných strojů v zemědělství a lesnictví • Složitá administrativa spojená s čerpáním dotací • Prohlubování negativních demografických trendů (nízká porodnost, úbytek dětí, odliv obyvatel z venkova do měst) • Nestabilita v politice dotací • Růst nákladů na život na venkově, snižující se životní úroveň obyvatelstva, pasivita, rezignace • Zhoršení legislativního prostředí a nárůst daňového zatížení obyvatelstva a podnikatelů • Odliv kvalifikovaných, vzdělaných a pracovitých lidí z regionu • Nekvalitní budování dopravní infrastruktury • Nárůst koncentrace individuální dopravy a pokles zájmu o veřejnou hromadnou dopravu • Neschopnost spolupráce místních organizací a podnikatelských subjektů, včetně spolupráce regionu se sousedními regiony • Nedostatek financí na investice do cestovního ruchu a dalších významných oblastí podnikání • Finanční a sociální situace rodin, neochota uživatelů a jejich rodinných příslušníků spolupodílet se na financování nákladů na sociální služby • Finanční a časová nedostupnost sociálních služeb • Narůstající počet lidí závislých na sociálních dávkách a poskytovaných službách (včetně lidí zneužívajících sociální dávky)

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

• Podpora a rozvoj sociálního podnikání (začleňování osob, aktivity, vzdělávání…) • Podpora péče o duševní zdraví občanů, rozvoj a vznik nových sociálních podniků • Podpora aktivit a služeb vedoucích k sociální inkluzi	

4 ANALÝZA PROBLÉMŮ A POTŘEB

Analýza mapuje problémy a potřeby území, které vyplynuly z komunitních projednávání, analytické části strategie, schůzek pracovních skupin a projektových záměrů aktérů v území MAS Šumperský venkov. Jejím cílem je pojmenovat problémy a potřeby území v jednotlivých oblastech a sladit je s dotačními příležitostmi.

ŠKOLSTVÍ		
Problémy	**Potřeby**	**ESI Fond**
Zastaralé budovy a infrastruktura škol a školských zařízení, nedostatek financí na jejich obnovu	Investice do rekonstrukce a modernizace budov a infrastruktury (hřiště, tělocvičny)	EFRR, ESF
Kapacita předškolních zařízení a jeslí	Vznik jeslí, dětských skupin, navýšení kapacity zařízení pro děti do 3 let, služby pro rodiny s dětmi, infrastruktura MŠ	EFRR
Nedostatečná nabídka celoživotního vzdělávání	Podpora celoživotního vzdělávání, neformálního vzdělávání	EFRR, ESF
Sociálně patologické jevy u sociálně vyloučených skupin obyvatel	Sociální pracovníci, investice do sociálních služeb, prevence	ESF
Bezbariérový přístup do škol a školských zařízení	Zpřístupnění škol handicapovaným žákům	EFRR, ESF

DOPRAVA		
Problémy	**Potřeby**	**ESI Fond**
Stav komunikací (chodníky, silnice)	Opravy místních komunikací a chodníků	EFRR
Nedostatek parkovacích míst (zj. v oblastech s vyšší frekvencí turistů, budov občanské vybavenosti…)	Rozšíření kapacity parkovacích míst	EFRR,EZFRV
Absence komplexního řešení bezbariérovosti a návaznost chodníků, neoznačené a neosvětlené přechody	Zvýšení bezpečnosti komunikací a doprava bez bariér	EFRR, ESF
Zanedbané zastávky a nádraží	Zatraktivnění a zkulturnění dopravy	EFRR
Absence cyklistické infrastruktury a zázemí pro cyklisty	Podpora cykloturistiky, návazných služeb a infrastruktury	EFRR,EZFRV

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Neefektivní systém dopravy (spoje autobusů x vlaků, duplicity..)	Zvyšování efektivity a kvality pro cestující, podpora kombinované dopravy (vlak x kolo x autobus..)	EFRR, FS
Dopravní zátěž v obcích při silnicích 1. třídy	Obchvaty u zatížených obcí	EFRRE

BEZPEČNOST		
Problémy	**Potřeby**	**ESI Fond**
Špatný stav budov a zázemí JPO, nedostatečné vybavení JPO v obcích	Investice do vybavení a zázemí JPO, modernizace budov, zajištění podmínek pro fungování JPO v obcích	EFRR
Klesající zájem mládeže o hasičský sport v menších obcích	Motivace mladých k požárnímu sportu; podpora požárního sportu i v malých obcích	ESF,EFRR
Nedostatečná podpora obnovy a vzniku sportovišť a hřišť	Rekonstrukce a modernizace sportovišť a hřišť	EFRR
Nízká gramotnost v oblasti kybernetické bezpečnosti	Osvěta a vzdělávání obyvatel	ESF

ZAMĚSTNANOST		
Problémy	**Potřeby**	**ESI Fond**
Nedostatečné podmínky pro rozvoj podnikání	Podpora malých a středních podnikatelů	EFRR, ESF
Nedostatečně rozvinutá technická infrastruktura pro podnikání, málo rozvinutá řemesla, živnosti	Podpora podnikání a investic do rozvoje podnikatelské infrastruktury, rozšiřování a diverzifikace podnikání	EFRR, ESF
Vysoká nezaměstnanost (mladí lidé, dlouhodobě nezaměstnaní, ženy, lidé s nízkým vzděláním, sociálně vyloučené osoby)	Příprava a pomoc se začleněním nezaměstnaných na trh práce, sociální inkluze, podpora podniků a provozoven s dopadem na lokální zaměstnanost, rekvalifikace, vzdělávání, podpora sociálního podnikání	ESF
Migrace za prací mimo region, odliv kvalifikované síly	Tvorba příznivějších podmínek pro život na venkově (dostatek prac. příležitostí, kulturního a sportovního vyžití, podmínky pro výchovu dětí…),	ESF, EFRR
Neochota podnikat, obavy z podnikání	Podpora začínajících podnikatelů, vytváření podmínek pro podnikání	ESF,EZFRV, EFRR
Obtížný návrat rodičů z rodičovské dovolené	Zkrácené úvazky, péče o děti v předškolním věku, vzdělávání (snaha pomoci rodičům s dřívějším nástupem do práce a kontaktem se společností)	ESF, EFRR
Nevyužité lokality a objekty, zemědělské budovy	Motivace k využívání těchto lokalit k podnikatelským účelům	EFRR,EZFRV
Nízká flexibilita a adaptibilita pracovní síly vůči ekonomické struktuře regionu	Rekvalifikace a podpůrné programy, koučing a mentoring	ESF
Nízká úroveň spolupráce (veřejný sektor x místní aktéři)	Posílení a rozvoj spolupráce	EFRR

CESTOVNÍ RUCH A LÁZEŇSTVÍ		
Problémy	**Potřeby**	**ESI Fond**
Nízká a rozdílná úroveň služeb a infrastruktury cestovního ruchu (ubytovací služby, stravovací zařízení)	Investice do zdokonalování, modernizace a sjednocení služeb	EFRR,EZFRV
Nízká zkušenost se zahraničními turisty, jazyková vybavenost	Vzdělávání pracovníků v cestovním ruchu, pracovníků IC, rozšiřování jejich služeb	ESF
Nedostatečná propagace regionu jako celku, památek a turistických zajímavostí	Podpora a propagace, zvýšení image regionu	ESF, EFRR
Nízká úroveň spolupráce	Motivace k vytváření společných produktů, záměrů s dopadem na zvýšení cestovního ruchu	EFRR,EZFV
Efektivní využití přírodních zdrojů	Vzdělávání v přírodě, naučné stezky, atrakce v přírodě, geopark	EZFRV, ESF
Technický stav kulturních památek, přístup k nim (NKP, ale i drobné památky)	Investice do kulturních památek a dalších historických objektů, jejich zpřístupnění (rekonstrukce, modernizace)	EFRR,EZFRV
Technický stav sakrálních památek	Podpora náboženského a poutního cestovního ruchu, obnova staveb	EFRR,EZFRV
Zastaralé vybavení a služby IC	Zvýšení atraktivity IC a jejich nabídky a služeb	EFRR, ESF
Nedostatečná infrastruktura pro e-kola	Vytvoření páteřní sítě a souvisejících služeb	EFRR
Nízká informovanost o zavedených aktivitách, atrakcích, produktech, roztříštěnost informací	Podpora informovanosti, vytvoření jednotného informačního kanálu pro turisty i obyvatele regionu	ESF, EFRR
Úpadek a zapomínání místních tradic a zvyků	Podpora lokálních zvyklostí a tradic, kulturních událostí lokálního charakteru	EFRR, ESF
Nevyužitý potenciál regionálních produktů a gastronomie	Osvěta, produkce tradičních výrobků z místních zdrojů, tvorba gastronomických balíčků, rozvoj agroturistiky	EFRR,EZFRV
Omezený přístup handicapovaným (ubytovací zařízení, stravovací zařízení, atraktivity regionu)	bezbariérový přístup, rozvoj infrastruktury a služeb pro handicapované	EFRR, ESF
Nezacílená nabídka produktů CR	Podpora tvorby netradičních diferencovaných produktů, s cílem najít nové návštěvníky, přizpůsobování se potřebám zákazníků, prodloužit pobyt v regionu	EFRR,EZFRV
Vybavenost středisek zimních sportů a související infrastruktury	Modernizace středisek a jejich infrastruktury (parkoviště, vybavení, apod.)	EFRR,EZFRV
Technický stav budov lázeňské infrastruktury	Zatraktivnění lázeňské infrastruktury a budov	EFRR,EZFRV
Nízká úroveň nadregionální spolupráce	Prohloubení spolupráce uvnitř regionu i napříč sousedními regiony, česko-polská spolupráce	EFRR
Dopravní dostupnost	Zlepšení a rozšíření dostupnosti jak v cestovním ruchu, tak za prací (v případě turismu i směrem na Polsko)	EFRR, FS

ZEMĚDĚLSTVÍ A LESNICTVÍ		
Problémy	**Potřeby**	**ESI Fond**
Zastaralé strojní vybavení zemědělců i lesníků	Investice do zemědělství a lesnictví, vč. návazné infrastruktury	EZFRV, EFRR
Málo rozvinutý zpracovatelský průmysl	Podpora zpracovatelského průmyslu	EZFRV, EFRR
Obtížně dostupná část lesních porostů a zemědělské půdy	Zkvalitnění polní a lesní infrastruktury	EZFRV
Pokles živočišné výroby	Podpora živočišné produkce, podpora začínajících zemědělců, farem a biofarem	EZFRV
Malá biodiverzita pěstovaných plodin	Podpora biodiverzity v pěstování plodin	EZFRV
Zemědělství orientované na velkovýrobu	Diverzifikace zemědělských činností	EZFRV
Nízká míra uplatnění moderních přístupů, Klesající zájem pracovat v zemědělství, lesnictví	Vzdělávání v oblasti zemědělství, lesnictví, potravinářství, workshopy, motivace k návratu k zemědělství a lesnictví, osvěta, podpora využívání lokálních zdrojů	EZFRV
Nízká úroveň spolupráce (veřejný sektor x podnikatelé x turismus)	Podpora spolupráce mezi sektory, podpora projektů podporující cestovní ruch (agroturistika, venkovská turistika, hipoturistika..)	EZFRV, EFRR
Časté dopravní střety se zvěří	Opatření k zamezení střetů s dopravními prostředky, pro bezpečný přechod zvěře	EZFRV
Zanedbané komunikace, zj. ve vyšších polohách	Zkvalitnění komunikací	EZFRV

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ		
Problémy	**Potřeby**	**ESI Fond**
Invazivní druhy	Prevence a vymýcení invazivních druhů	FS
Ohrožení ŽP vlivem cestovního ruchu	Regulace pohybu turistů, podpora turistického značení	FS,EZFRV
Nízká retenční schopnost krajiny	Rekultivace vodních toků, zvyšování retence vody, obnova zaniklých rybničních ploch	FS
Environmentální rizika (povodně, doprava)	Protipovodňová ochrana, podpora eko-dopravy, šíření povědomí v oblasti řízení rizik	FS
Znečištění vodních toků, neodkanalizování menších sídel	Systém kanalizace, sběrné dvory, údržba krajiny	FS,EZFRV

Olomoucký kraj
OPERAČNÍ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC
EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

SOCIÁLNÍ INKLUZE		
Problémy	**Potřeby**	**ESI Fond**
Finanční a časová dostupnost sociálních služeb (terén, večery, víkendy)	Posílení terénních a pečovatelských služeb, přizpůsobování potřebám cílových skupin, zřizování chybějících služeb v místní spádové oblasti	ESF
Sociálně vyloučená oblast	Modernizace a budování infrastruktury pro ambulantní, zdravotní, návazné i preventivní služby, podpora soc. začleňování	ESF
Informovanost o poskytovatelích sociálních služeb	Mapování dostupnosti soc. služeb, zvyšování povědomí obyvatel a efektivní propagace služeb	ESF
Pracovní příležitosti pro handicapované, mladé, sociálně slabé	Zvyšování pracovního uplatnění rizikových skupin obyvatel (sociální podnikání, poradenství, vzdělávání)	ESF
Nedostatečná podpora pro pečující osoby	Podpora pro pečující rodiny, rozvoj odlehčovacích služeb	ESF
Nedostatek možností k trávení volného času, zj. v menších obcích	Rozvoj a vznik zázemí pro volnočasové aktivity	EFRR,ESF
Nedostatečná nabídka návazných a některých specifických služeb pro specifické CS (alkohol, psychické onemocnění, duální diagnózy..)	Zřízení potřebných chybějících služeb, podpora duševního zdraví	ESF
Spolupráce NNO a podnikatelů	Rozvoj a budování systematické a dlouhodobé spolupráce mezi poskytovateli služeb v oblasti soc. inkluze	EFRR,ESF
Kapacity sociálního bydlení	Rozšíření kapacity soc. bydlení (sociální domy, byty pro rodiny s dětmi, startovací byty, prostupné sociální bydlení apod.)	ESF
Nedostatečné pokrytí komunitními službami, nedostatek komunitního centra	Podpora komunitních center, investice do komunitních center a služeb v území	ESF,EFRR